

7

శ్రీ వేదమున గ్రంథాలయము, తెలంగాణ.

1 AUG 194

370

శ్రీ వేదమున గ్రంథాలయము

తెలంగాణ

1-8-24

Gadi prathi... Marayana...
Sri Venkateswara...

శ్రీ వేదమున గ్రంథాలయము,
తెలంగాణ.

అదేపటి లక్ష్మణస్వామినాయకుడగుచే,
 అనంతపురం : రామచంద్రాచార్యులవారు.

దీ వి నె ల

మి ౧౦-౧౧-౧౨.

పాఠ్య

వైద్యము

శ్రీ గానా లక్ష్మి పి. క. చి శర్మ

వైద్యుల మూడి శేష గిరి రావు

శ్రీ గానా లక్ష్మి పి. క. చి శర్మ

నరస్వతి గ్రంథమండలి,

రాజమహేంద్రవరము.

b

శ్రీ శ్రీ శ్రీ

శ్రీ శ్రీ శ్రీ

Saraswathi Power Press: Rajahmundry
Printed and Published by
A. Lakshmanaswamy Naidu.
1st Edition—1924.

అటుల నాయంగుళీయధారిణి యిరువది గజములదూర మేగునం
తలో నామె కేదియో యూహ పొడమెను. “ ఈహత్య చోరులకృత్య
మనియే ప్రజలు భావింపవలె ” నని యామె యనుకొని వెంటనే శవ
మును సమీపించి సమీపముం దెవరును లేరుగదా యని నలువంకలఁ
గలయఁజూచి యిడాచెంతనున్న యాభరణాదులను రొక్కమును
నామెవసనాంతరమున నున్న లేఖను వడివడిగఁ దీసికొనెను. అంతలో
హిమాంశుని శీతలకిరణములు శవనగనముపై బ్రసరింప “ నేను మృతి
నొందినవారిఁ జూచి వెరచునంతటి బేలను గాను. ఇట్టివాని నెన్నిటివో
కనియుంటి ” నని సగర్వముగ నుడువుచు శవముప్రక్కఁ బడియున్న
పై జారును బిరానఁదీసి శవమురొమ్ము దూసిపోనాటెను.

అంతలో నడుగుల సవ్వడి వినబడ నామె కడువేగముతోఁ
గగలిపోయెను. ఉత్తరక్షణముననే ఛాస్ట్రకు వచ్చి నేలఁబడిన మాన
వాకృతిని దిలకించి వంగి చూచెను:—

“ హా ! ఇడా ! ఏ మిది. పురుషవేషము. హత్య. ఇది యెవరి
పనియో— ప్రాణములఁగా సెనే— ఆహా ! ఇది తస్కరుల కృత్యమే.
ఆమెనగలును ధనమునుగూడ వా రామెవసనములఁ జించి హరించి
పోయిరి. ” అని ఛాస్ట్ర చింతాశ్చర్యమగునట్లై పలుకఁగనే,

“ దూరదృష్టి లేని మూఢమానవా ! ” అను ధ్వని వినబడిన
ట్లయ్యెను. ఏరోఛాయ గ్రమ్మినట్లు తోచెను. ఛాస్ట్ర సరగునఁ దిరిగి
చూడ భూతగాఢుఁడు గోచరించెను. ఇదేమి నిను నేపిలువలేదే ?

“ పిలువ లేకుగాని హంతకు లెవరో యని నీవు తెలుసుకొనఁ
గొరెద వని గ్రహించి నేను యిందువచ్చితిని. నీ వెంతదూరదృష్టి
లేనివాడవో గ్రహించితివా ? ఇంతటి ఘాతుక మొనరింప సాహసము
లవ్యక్తి యూహత్యై తనవలనగాక మఱియొకరి వలన జరిగినట్లు

భ్రమింపఁ జేయగల వంచన నెఱుగకుండునని తలఁచితివా. ఇంతయు నిర్జీవమగుశవమును దోచుకొనుట కేమి తెలివితేట లుండవలెను ! ”

“ నిజమే. హత్య జరిగినపుడు నీ విచటనే నిలచి కనులారఁ జూచుచుండియు నాప్రేమను గొంతవఱకుఁబడయగలిగిన యాసతిని గాపాడక యుపేక్షించితివా ? ”

“ నే నిచటనే అగోచగుఁడనై యుంటిని గాని ఆమె కాయః ప్రమాణము తుగమ్ముటచే నే నడ్డుకొనఁజాలకపోతిని ”

“ హత్య యొనర్చినవా రెవరు ? ”

“ స్త్రీ నిన్నసాయంకాలము నీకును విచిత్రాంగుళీయధారిణి యగుస్త్రీకిని జరిగినసంభాషణమునఁ గతిపలుకుల నిజాసతి యాకస్మికముగ నాలకించి యాయువతి నీర్వచే వధింప నెంచి నేఁ డిట కేతెంచి మృత్యుముఖమునంబడియె. అదిగో చెక్కిటగోటిపోటువలె గనఁబడుమచ్చను గంటినా? ఆసతివిషపులంగరపుగీటె యిది. కాల సర్పవిషముకంటెను దాదాణమగు విష మాయుంగరమునం దున్నది. ”

“ అటులనా! నా కాయుంగరము చాలవింతగానే కనఁబడెను. ”

“ పిమ్మట నామె శవముచెంత నున్నభైజారును నిజావక్షుమున నాటెను. ”

“ నా కాసతివివరములను బూర్తిగా నెఱిఁగింపవలెను. నే నా సుందరాంగివదనపద్మము నొక్కింతసేపుమాత్రమే చూడఁగలిగితిని. భూతలమున నంతటిశృంగారవత్స ముండును నుండ గని గలఁచెనను. ”

“ ధేరస్సాకంటెను సౌంగర్యవతియా ? ”

“ ధేరస్సాయైన నీడుగాదు ”

“ ఈయిడాగూడ నీడు కాదా ? ”

“ కాదు. న న్నిపుడే యాసతీమణి మందిరమునకు గొని పోమ్ము. ”

“ నీయుపపత్నిశవము నిటులే విడచిపోవుట వాడి యగునా. ”

“నేనిపుడశవమును గుర్తించినట్లు వెల్లడి యైనఁ జాలనను
మానములకుఁ గారణ మగును, మనము పోయిన వెనుక నేతెరువ
రియో తిలకించి వెల్లడిచేయుట మేలు, ”

“నిన్న నాసుందరి తన తండ్రిసింహాసనాధిపతి యని పలికె.
నేను విశ్వసింప లేదు, ఆమెనుగూర్చి నేను సాకల్యముగ వినఁగోరెదను.

“నిజమే, ఆమెతండ్రి చాలపలుకుబడిగల ధరాధిపతియే.
ఆమెనుగూడ నొక భూకాంతుని సన్నిహితబాంధవున కే పెండ్లి
చేసిరి, ”

“ఆమెకుఁ బెండ్లి యైనదా”

“ఆమెకు రెండవసారిగూడఁ బెండ్లియైనది, ఐన నేమి, ఆమె
సర్వస్వతంత్రురాలు, ఆమె నడ్డుపెట్టఁజాలినవారు విశ్వమునందేలేరు,
ఆమె యాకృతి కడుమనోహరము, హృదయ ముహూర్తము, ఆమె
మానవాకృతిగల ఘోరపిశాచము, దానికేమి? కొంచె మోపిక పట్టు
ము, నీచేతి నిటుతే” మృని భూతపతి ఘాస్టుకరమున గ్రహించినంతనే
వా రిటువురును ఊణికమున వియన్నానగరమునకు వెలుపల మాఱు
మూల వీధియం దున్న చక్కని గృహమునం దొక విశాలమగు నొక
గదిలో నిలువగలిగిరి.

ఆగదియందు విలువగల కుట్టలు మున్నగునవి గలవు, అంనాక
బల్లపై నైశ్వర్యవంతులు భుజింపఁగిన యాహారపదార్థము లమర్చ
బడెను, దానిసమీపమునం దిరువురు పురుషులు కూర్చుండియుండిరి.
ఒకఁ డాచ్యలముసన్యాసి మతాధికారి, రెండవపురుషుఁడు కొంచెము
పొడగరి, ముప్పదిదేండ్ల వయసువాఁడు, నీలశేత్రములును వినీలకుం
తలములును బిశంగవర్ణముగల గెడ్డమును గలిగి యమూల్యవసనము
లను శిరమున నీలఘించవిరాజిత మగు యొక టొపీని ధరించి యుం
డెను, భూతపతి శక్తివలన ఘాస్టును, తానునుగూడ నందున్నవారి
కగోచరములుగ నుండుటచే వారి సంభాషణమున కెట్టి యంతరాయ

మును గలుగలేదు.

“స్వామీ! మీ రీరాత్రివే వియన్నానగరమును వదలరా”

“ప్రభూ! నేడే నాప్రయాణము. నే నీనగరమునం దుండరాదు. అపుడే నన్నిరువురు గుర్తించి స్పష్టముగ సధికారులకుఁ దలియపఱచిరి. వెహము సంఘమునం దత్యధిక మగునిరసనమును నిరాశరణమును నిర్భీతిగల నగరమున సంఘాధ్యక్షుఁ డెన్నటికిని దీర్ఘకాలము నిలువఁగూడదు.”

“అటు లయ్యు సార్వభౌముని శయ్యాగృహముననే ఖడ్గపాశములను నాటింపఁగలిగితిరే.”

“సార్వభౌముని సన్నిధానపరిచారకులలో నొకఁడు మన యెడల భక్తియుతుఁడు గాన నాతని సహాయమున నది సాధ్యమైనది.”

“లేఖను రాష్ట్రపాలకునికడ కంపఁబడినదూతను గడతేర్చినదాతఁడు కాఁడుగదా”

“కాఁడు. ఆకార్యమును నేనే స్వయముగఁ జేయవలసి వచ్చెను. సంఘాధ్యక్షులే యొక్కొకతరి సేవకధర్మమునుగూడ నిర్వహింపవలసివచ్చుచుండును. సార్వభౌముఁ డంపిన లేఖల వివరమును మనము ముఖ్యముగా దెలుసుకొనవలసి యుండుటచే నే నాతని నాతనిఁ దుడముట్టించి వానిని బిడయగలిగితిని. ఆలేఖ రాష్ట్రపాలకుని కందేనేని యాతఁడుదుర్గమార్గముల నరికట్టి లోనివారి కాహారపదార్థము లందకుండఁజేసి వారిని లొంగఁదీయఁగలిగి యుండును. ఓటోదుర్గమార్గముల నన్నిటి నచ్చుగుద్దినట్లు చిత్రించెను.

“ఇప్పుడు మీయనుచగు లందఱు నాదుర్గమును వదలిపోయెదరా”

“పోరు, పోరు. నాచేఁబంపఁబడిన ప్రియు, గ్రిగరీలు, ముందుగా నచటి కేగి వలయుపదార్థముల నన్నిటిని దుర్గమునఁ జేర్చఁగలను.

ముచేయుటవలనను నార్యభామునిఁ జీవితస్వాంత్యుని
కు మనకుఁ గొంతవ్యవధి లభించినది. మరలసార్యభా
పునంతలో సర్వమును సమకూర్పఁబడును. అటుల
గాలకుఁ డంతసంత దుర్గమును సాధింపఁజాలక విసిగి
డగును.

“ గ్రిగరీయును స్త్రీయును కారాగృహమునుండి తప్పించుకొనఁ
గలుగుట మిక్కిలి వింతవిషయము. అది యెట్లు జరిగెనో తమకే
సరిగ సుబోధము కాలే దనిగదా స్త్రీయు తెలిపెను. ఔరానాప్రభువు
నాసోదరి ప్రోత్సాహమువలన వారిని విడిపించె నని వార్తయం
దేనో రహస్య మిమిడి యుండె నను ననుమానము నాకుఁ గలుగు
చున్నది. ”

“ ఆరాకుమారి మనల వంచించుటకుఁ గల బలవత్కారణ
మేదియు నాకు గోచరించుట లేదు. ఎట్లులైన నేమి మన కనుకూ
లమే జరిగినది. వా రిరువురును నిరపాయముగా దుర్గమార్గము నను
సరింపఁ గలిగిరి. ”

“ నేనును నాసోదరియు రేపే యిటనుండి నాఁగి పోయెదము.
స్త్రీయకార్యములపై మేమాకస్మికముగ నీవిషయసమయమునం దిటకు
నామాంతరముల ధరించి రాఁదటస్థించుటచే గ్రిగరీ యీ మహాపద
నుండి • తప్పించుకొనఁజాలెను గాని యాతఁడు ప్రభుకుమారపాత్ర
మును నటించిన విషయము తలఁచుకొని నపు డెల్ల నాకు నవ్వు వచ్చు
చుండును. ”

“ ఆసంపద యంతయు నాతఁడొక్కఁడే యనుభవింపఁబూ
నుట వాకెన్నటికిని సహ్యముగ నుండలేదు. ఎట్లులైన నేమి ఆమో
సమే చివరను జర్చినుప్రభువు దుర్గమునుండి తప్పించుకొని వచ్చుటకు
కారణ మయ్యెను. ఆప్రభువు వాదుర్గమున బంధింపఁజేయుటయందు
మీకును మీసోదరికిని గల కారణము తెప్పి యో ? ”

ఒకనాఁ డాప్రభు వాకస్మికముగ వెనుసనగ
 దిరమునఁ బ్రవేశించెను. మే మపు డామందిరమున
 ప్రచ్ఛన్నులమై కొన్నియుక్తుల నాలోచించుచు కొన్ని
 వానిసాధనముననే నాజనకుఁడే మహాన్నతపదవిని
 ఆప్రభు వటులలోనికి వచ్చి రహస్యవిషయములుగల
 శించెను. ఆరహస్యములు మీగుగూడ నెఱిగియే యున్నాఁడు. అపుడు
 గ్రిగరీగూడ నామందిరమునకు వచ్చి తురుష్క నౌకయందు తా నను
 భవించిన దుస్థితినిగూర్చియు జర్మినుప్రభువు మైత్రినిగూర్చియు నుడువు
 చుండెను. ఆహా! గదితలుపు మూయకుండ వచ్చితి నని నాసోదరి
 జ్ఞప్తికిఁ దెచ్చుకొని చివాలున లేచిపోయెను. ఒకానొక ద్రావకమును
 గొనిపోఁగోరి గ్రిగరీగూడ నామె ననుసరించెను. మా కుటుంబమున
 కుపచరింపఁగోరువారి కండఱికిఁ గాంటరెల్లోద్రావక మత్యవసరము.
 వారిరువు నాగదిగుమ్మముచేత కేఁగునంతలో నొకపురుషుఁ డచటఁ
 గనఁబడెను. అతని జూచినంతనే గ్రిగరీ తటాలున వెనుకకుఁ బాటి
 పోయెను. నాసోదరి యాతనిచేత కేఁగెను. ఆతఁడు ముమ్మాఱుల
 గ్రిగరీవలెనే యుండుటచేఁ దాను జర్మినుప్రభుఁడ నని యాతఁడు తెలు
 పఁగా నామె విస్మయముపడలేదు. ఏదోయొక స్త్రీ యార్తధ్వని వినం
 బడుటచే లోనికి వచ్చితి నని యాతఁడు తెలిపెను. అది నిజమో
 కాదో తెలియదుకాని అవిధేయతఁ జూపిన పరిచారికను ముక్కోపి
 యగు నాజనని యపుడు వెంటఁ గరుముచున్నమాట నిజము. మా
 తండ్రికే గాక మాకుటుంబమునకే చాల శత్రువర్గ మేర్పడెను. ఎం
 దరో గూఢచారులు మముచ్చుకొని యుండిరి. వారీలాగున ననుమా
 నపీడితులైయుండిరి గాన నీప్రభు వెట్టివాఁడో యను సంశయమున
 నాత్మసంరక్షణార్థ మాతనిఁ బర్వతదుర్గమున బంధించి మీయధీన
 మొనరించునట్లు నేనును నా సోదరియు గ్రిగరీతోఁ దెలిపితిమి గాని
 గ్రిగరీ తానే ప్రభువు నని చిత్రనాటక మాడు నని మే మెన్నఁడును

బలచి యుండలేదు.”

“జర్మినుప్రభుని నాయధీనునిఁ జేయుటనుగూర్చి యింతసావకాశముగ మీ రెన్నఁడును మాటలాడియుండలేకు. ఆతఁ డాభవనమునఁ జూచినవిషయముల వెల్లడించి యుండిన మీ ప్రయత్నములన్నియు విఫలము లయ్యెడివి కాబోలు”

“ఆతనినుండరాకృతిని జూచి నాసోదరిచిత్తము మెత్తంబమటం జేసి నూతఁడు ప్రాణములతో బైటఁ బడఁజాలెను గాని, లేకున్న నచటనే మడిసి యుగడును. ఆతనివధించుట కామె యంగీకరింప దయ్యెను. కాని యావజ్జీవ మాతని నాదుర్గమున బంధించుట కామె యెట్టకేల కనుమతించినది. ఆరీతిగా నొకయబల హృదయ శౌర్యమున నాతని ప్రాణములు దక్కెను. “న్న నారహస్యముల నన్నిటి నాతఁడు న్యాయస్థానముననే వెల్లడించెను.”

“ఇపు డైన ఖడ్గపాశముల కతఁడందకుండఁబోలేదు.”

“వలదు. అతనికి మావృత్తాంత మొకింతయును దెలియదు గాన నాతని వధింపఁబనిలేదు. అతనిమననిండు. మాకుటుంబ మిపుడు నిరుపద్రవస్థితిని బడయఁగలిగెను. ఇకమా కిట్టివానివలన నెట్టి తొందరయును గలుగనేరదు.”

“మీకుటుంబమువలన నేబడసిన యుపకృతులకు నిరంతరమును గృతజ్ఞుడను. మీయానతిఁ దలదాల్చితిని.”

“మీరు దీర్ఘ కాలమునుండి చాలవిశ్వాసముతో మాకుటుంబమునకు సేవఁచేసితిరి. మీకు గొప్పపకవి నొసఁగెదము.”

“మీరు దయతో నొనరించినవాగ్దానమునకు నే నత్యంతము కృతజ్ఞుడ ” నని అన్సలము స్వామి పట్టఁజాలని సంతసముతో నుడివెను.

“మిమ్మా మే మెన్నటికిని మఱచువారము గాము. నాసోదరి యింకను రాలే దేమి? వియన్నాలోఁ జాలమెలకువతో మెలఁగవలె

నని నే నెంతయో హెచ్చరించితిని. ఆమెకుగల యుషశమనరహితవ
భోగలాలసత్వమును వివరీతమగు పరపురుషానురక్తియు నామె నట్లు
పిశాచివలెఁ ద్రిప్పటఁ బెట్టుచు ముఖ్యవిషయములకుఁగూడ ముప్పు
దేఁజాలుచున్నవి.”

అంతలోఁ గలుపుఁ దెలుచుకొని యామె లోనఁ బ్రవేశించెను.

౪౮

ఆనారీమణి ముఖవస్త్రమును తొలఁగించి అలసటచే నొక యాసనము
పైఁ గూలఁబడి “మద్యము ! మద్యము !! సీజరు అయ్యో ! నాకు
మూర్ఛవచ్చుచున్నది. లేవవేమి” అని పలికె. “వట్టి” మద్యము
గాదు, విషమిళితమగు మద్యము. వింటినా! నీ విటులే నాయూజ్జలఁ
దిరస్కరించుచుండుము” అని యాపురుషుఁడు స్ఫటికపాత్రమున ద్రా
క్షారసమును నింపి యిచ్చెను.

“ప్రియసోదరా ! ఏల నీ విట్లు కఠినవాక్యములఁ బలుక నారం
భించితివి?” అని చిఱునగవుతో నామె యాపాత్ర నందుకొనెను.
అంతలోనే యామె వదనము కోపఘూర్ణిత మయ్యెను. నీవును
నేనును విద్వేషుల మగుట తటస్థించెనేని నది యతిదాగుణముగఁ బరి
ణమించు నని తెలియఁజాలనా” అని ఆమె యొక్క గ్రుక్క నామద్య
మునంతను ద్రాగెను. ఆమె యెంతయు సొలసి సోపాపైఁ జేరగిలఁ
బడి మృదుపాణితలాంగుళీవిరాజమాన కేశరీమసంకచిహ్నచిహ్నితమణి
మయాంగుళీయకము ఫాస్టుకు నృష్టముగఁ గనఁబడునట్లాదక్షిణపాణిని
సోపాపై నానఁజేసి “సీజరు, నీపట్ల నిదిమిక్కిలి అనుచితము, అవివే
కము. మన కుటుంబమునం దందఱికంటె ముఖ్యముగ నీవును నేనును
గలహింపఁగూడదు. కలహింపఁజాలము. పరస్పరాభిలాషలఁ బన్నుగ
డల మన మత్యధికముగ నెఱిఁగి యుంటిమి. మన మొండొరుల మత్య

ధికముగఁ దోడుపడఁగలిగి యుంటిమి. అట్టిచో నిట్టి నిరర్థకవాక్కుల హములు పెఱిగెనేని నామాత లన్నియు హత మగుటయే ప్రయోజనము. అని యామె నుడివెను.

“ ఇన్నియు కుల నెఱిగియు నీవు మన యజ్ఞాతచర్యకు భంగముకలుగునట్లేల నిరంతరమును బ్రవర్తించుచుండుట ? ఈనగరమున మననిజస్థితియొక్కరికిని తెలియకుండుట యత్యవసరమని యెఱిగించు భోగలాలన వగునీవు సదా పురవీధులందే గ్రుమ్మగుచు మనరహస్యమునే భంగపఱుపగడగుచుంటివిగదా. మాక్సిమిలను సార్వభౌమునకును మనజనకునికిని మైక్రిగలిగింపజాలినసంధిని. సమకూర్చుటకు తాను కేవలము మేక్సిమిలను సార్వభౌముని మేయకొఱకే పనిచేయు ప్రభుభక్తిపరాయణునివలె నార్చిచాన్సలరు నటించుచుండ నీసాహసచర్యలవలన మన మానగరమునం గుంటి మనునార్తయు సార్వభౌమునికి వెల్లడి యయ్యెనేని మనప్రోత్సాహముననే స్వామిద్రోహి యగుచాన్సల రట్లు బోధించుచున్నాఁ డనుననుమాన మతనికిఁ గలుగదా ? ఈప్రయత్నమంతయు వృథగాదా ? ”

“ అటులె భావించినను నీవిట్లనఁ బనిలేదు. ఏలనన రేపే మన మిటనుండి వెడలనిశ్చయించి యుండలేదా ? సంధిపత్రమున సంతకము చేయమేక్సిమిలను సార్వభౌముఁ డంగీకరించె నని యాయువ్యోగి తెలిపియుండెగదా. ఇంకమనతండ్రి యెట్టి శాత్రువులవైన లెక్కింప నవసర ముండును. ఇంకనొకటి యానగరసంచారము లాభదాయకము కాలే దని నీ వనఁగలనా ? రాజసైనికులు గ్రగరీని పట్టుకొని పోవుసమయమున కాకస్మికముగ నేను జర్మినుప్రభుమందిరముచేత కేగుట తటస్థించుటచేతనేగదా నే నతనికి మీ రీనగరముననే యున్నారని తెలిపి డైర్యాన్వితుని జేయగలిగితిని. లేదేని చాతఁడు మనరహస్యము లన్నియు న్యాయస్థానమున వెల్లడించి శిక్షను దప్పించుకొనఁ ప్రయత్నించి యుండఁక ? ”

“ అది నిజమే. నీసహజస్థిరస్వభావమును నీవు చక్కగా నుపయోగించితివి. ”

విచారణ జరుగునపుడు నేను న్యాయస్థానమునకుఁ బోగూడ దని నీ వంటివి. నేను వినలేదు. అట కేగితివి. అందువలననే గదా జౌరానాప్రభువును సందర్శించుటకును స్పెష్టిగ్రీగరీలును గారాగృహ విముక్తుల నొనరింప నాతని ప్రోత్సాహపరుచుటకును నా కవకాశము చిక్కినది. ”

“ ఈవిషయమునగూడ నీ కానుకూల్యమే కలిగినది. ఇట్టిసత్ఫలితములు వ్రేళ్ళపై లెక్కింపదగినన్ని మాత్రమే. ఇంకఁ బ్రమాదములో వేలకొలది కలుగు గాదా ? ”

“ ప్రమాదమా ? నాకా ? ” అనిపలికి యామె స్వశక్తిని తెస్సగా నెఱుఁగజాలుటవలనఁ గలిగిన యహంభావములను వెల్లడించుచుఁ దల యూచి యోష్ఠచలనము గావించెను. “ నేడు సాయంకాలమునఁ గూడ నేను మరల రాజమార్గముల సంచరించితిని. దాని ఫలితముగ జర్మను సార్యభామునివలన మన కత్యంత మగు సహాయము లభింపవచ్చును. ”

“ ఇది నిజ మని నీవు ప్రవపఱుఁగ గలిగినచో నే నీక నెన్నటికిని నీమాట కిను రాదువాడఁగాను. నీయుష్టమువచ్చినట్లు మెలఁగెదవుగాక. ”

“ అయితే న వినుము. పోలుదొల్త నేను గ్రిగరీభార్య యగు నిజాను వధించితిని. ”

“ ఇదియే నాకునకార్యము ? ”

“ ఏల యిట్లు తొందరపడెదవు ? ఆమె యౌరానాప్రభువున కపవత్స. ”

||

“ అటులై నఁ దనప్రియురాలిని సంగమించినవారిని బట్టియి
చ్చుట కాప్రభువు సర్వశక్తుల వినియోగింపఁగలఁడు. ఆహా ! యింక
మనగతి ఏమికావలెను. ”

“ ఆప్రభు విపుడు మనచేజిక్కియున్నాఁడు. నీవు సావధాన
ముగ నడ్డుచెప్పకుండ వినుము. ఆమె యాతనికి వ్రాసిన లేఖ యామె
వననాంతరమున నాకుఁ గనఁబడెను. నేను దాని నిపుడే నొకసారి
కడువడిగఁజదువ నవకాశము లభించినది. దానియం దత్యాశ్చర్య
కర మగురహస్యవిషయము—”

అని యామె పలికినంతనే అయ్యది శిశువులను మార్చిన
విషయ మయియుండనోపు నని వెఱచి వెడలిపా మ్మని ఘోస్తు భూత
పతి కాజ్ఞాపూర్వకముగ సంజ్ఞచేసెను గాని తాను వెడలిపోవువాడ
గా నని తెలుపు నీతి చాతఁడు తల నడ్డముగఁ గనలించెను.

“ రమ్మ పోకము. నీవు నాయాజ్ఞానుసారము వర్తింపవలె ”
నని ఘోస్తు నిష్కర్షగాఁ బలికెను. “ చేయునది లేక భూతపతి మరల
ఘోస్తుచేయి పట్టుకొనినంతనే వా రెప్పటియట్లు పురప్రాకారసమీపము
నందు నిలిచిరి.

“ ఏల నీవిట్లు శౌంగరపడి వెడలివచ్చితివి ? ”

“ నీవు నన్నేమియు నడుగవలగు. నా.కాజ్ఞానుసార మొనరిం
చుటయే నీకర్తవ్యము. ”

“ అటులే కానిమ్ము. నే నిపుడు చేయవలసిన దింక నేమైన
నున్నదా ? ”

“ ఇడాను వధించినస్త్రీ పే రేమి ? ”

“ ఆమె పేరు జగద్విదితము దాని వినినంత నెంతటిదైర్యశా
లుగుఁగూడ భయప్రకంపితు లగుదుర్రు. ”

“ అది యేది ? ”

అని ఫా స్టడుగగ భూతపతి యాతని చెవిలో రహస్యముగ నుడివెను. అది యేమివింతయో ఆపేరు వినినంతనే ఫాస్టంతవాడు గూడ నొకింతఁ జకితుఁ డయ్యెను. ఇట్టి స్త్రీ యెన్నడు నేను తనచేఁ జిక్కితి నని పలికెనా, " అని యతఁ డనుకొనెను.

*

*

*

*

కొండలు సైనికు లిడ వధింపఁబడినమార్గమున నేఁగుచు నా శవమును గని సమీపసైనికస్థానమునకుఁ గొనిపోయిరి. పురుషవేష మునం దున్నయామె యవతినో యని స్పష్టమైనంతనే సైనికు లక్క జపడిరి.

వారిలో నొకఁడు గ్రిగరీ, స్ట్రెట్టు, పెర్మనులను, పట్టుకొనఁ బోయినవాఁ డగుటచే నాఁ డాతఁడు ఇడాను జూచి యున్నకారణ మున పెంటనే గుర్తించెను.

ఆవదంతి క్షణమున నగరమంతటను వ్యాపించినది. ఆదుఃఖ వార్త యానోట నానోట నోటోచెవినిఁబడెను. ఆతఁడు పెంటనే సైనికస్థానమున కేఁగి యొకబల్లపై నుండి నతనిసోదరిశవమును గని యామెపైబడి విలపింపసాగెను.

కరుణామయుఁ డగునాత డామెదుర్వర్తనము నంతను మఱచి సహజసోదరీప్రేమచేఁ పొరలి పొరలి వచ్చుదుఃఖము నాపుకొనఁజాలక యాపు రని యాడుదివోలె నాక్రందన మొనరించెను. సజ్జనులమాన సములు నవసితకోమలములు. సైనికులారనిమఃఖమును జూడఁజాలక తా మటనుండరా నని వెడలిపోయిరి.

.. హా ! సోదరీ యెంతలో నీవు మృత్యుముఖమునఁబడితివి ? నవయావనముననే, అయ్యో ! నీ కెట్టి బలవన్మరణము తటస్థించెను. ఆహా భగవంతుఁడు నిన్ను శిక్షించుట కిట్టిమరణమును సంఘటించెనా ? నీవు మహాపరాధిని నైనను సర్వేశ్వరునికృపాతిశయ మగణ్య

13

ముగదా ? ఆతని వాత్సల్యము విశ్వగోచరము కానిది. తన్ను విశ్వ
 సించినవారల కారణే కరావలంబన మొసగి నడపించును. తన
 సత్సంకల్పములు నెఱవేఱుటకే గూఁగూఁగముయుడు చరాచరజీవ
 కోటి నంతను సృష్టించెను. ఆమహనీయుడే నీయూర్తి నాడించు
 గాక. శాశ్వతశాంతి నొసంగుగాక. నేను దుర్భరదారిద్ర్యము ననుభ
 వించితిని. దుస్సహసంతాపమునకుఁ పాల్పడితిని. కట్ట గుడ్డయుఁ దీసిఁ
 గూడును త్రాగఁ బుడిసెడు నీళ్ళునుగూడ లభించక యలమటించి
 దినము లెన్నియో గలవు గాని సర్వేశ్వరా నీపై నావిశ్వాస మెన్న
 డును గొఱ వడలేదు. ఘోరదుర్దశ దుర్భరమై నామనసును గలఁచి
 వేసినపుడు నేను నీపవిత్రనామమును స్మరించి మొర లిడినంతనే నాకు
 మనశ్శాంతి చేకూరుచుండెను. సర్వేశ్వరుడు నీప్రార్థన మాలకించె,
 ననుమంగళవాక్యము నావీనులఁ బడుచున్నట్లుండె. ఆహా ! దేవా
 నీప్రార్థన మెంతమనోహరము. నీయందు విశ్వాసము గలభక్తుఁ డొన
 రించు నారాధన మెంతనిర్మలము ” అని యాసుగుణఖని తలంచుకొ
 నుచుఁ దన్నయుండై దై వధ్యాననిమగ్నుడై ఆశవముప్రక్కనే మోక
 నిది సర్వేశ్వరసాన్నిధ్యమును భావించుకొని తనసోదరి యాత్మ
 క్తి నొసంగు మని ఆదేవదేవు నెంతయు భక్తితోఁ బ్రార్థించెను.

అంతటితో నాతనికిఁ జిత్తశాంతి కలిగినది. ఆతడు లేచి నిలు
 పఁబడెను. తోడనే జర్మినుప్రభువు పరిజనులతోఁగూడ నచటి కేతెం
 కును. వా రామెను గొనిపోవ వాహనమును గొనివచ్చిరి.

“ప్రియమిత్రమా ! చింతిలకుము. నీ సోదరి శవమును నామం
 ది. మునకుఁ గొనిపోవునము. అటనుండి మనమందఱ మామెను సమా
 ధిస్తాపమునకుఁ గొనిపోవచ్చు” నని ప్రభువు చాల దీనముగ సాను
 నముగ, ఓటోను చేరఁదీసి మనఃపూర్వక ముగ సానుక్రోశముతోఁ
 జేసెను.

ఆప్రభుని సద్భావమునకు, ఓహో మనసు కరగిపోయెను. అంతటి యాపత్సమయమునం దాదరించిన యాతఁడేగదా నిక్కపు మిత్రుఁడు. అటులే వా రాశవమును బ్రభు వపుడు నివసించుచున్న మందిరమునకుఁ గొనిపోయిరి. ఇఁకాసతి ప్రియసఖు లగు కైరన్సామేరి యాసతు లావార్త విని మఱువాఁ డాప్రభుమందిరమున కేగి యాశవ మును గని చాల విచారించిరి. పాప మావిమలహృదయు లిఁకాసతో దుశ్చరిత్రముల నేమియును విని యుండలేదు.

మూఁడవనాఁ డుదయమున నిశాశవమును సమాఖ్యయం దుంచిరి. అచట నెందరో నిర్మలభావముతో నశ్రుజలముల విడిచి నిశ్చల భక్తితోనామెయాత్మ శాంతి కై సర్వేశ్వరు నారాధించిరి.

౪౯

౧౪౯౭ వ వత్సరమున రోమునగర ముత్సవములతో నిండి యుండెను పదమూఁడుమైళ్ళచుట్టుకొలతఁగల యానగరరాజమునం దెండు జూచినను విశాలోద్యానములందు, ద్రాక్షవనములందు, అత్యున్నతసౌధ పంక్తులచే నలరాగు లెక్కతోని యిరుకువీధులందు, సుందర జేవళసమీపమునందు, శిలావిగ్రహముల పరిసరములందు, పోపురాజమంఠామీష్యమందు అం దిందన నేల యెల్లడలను జిత్రవిచిత్రవర్ణముగల ముఖపట్టములు ధరించిన స్త్రీలును బురుషులును గుంపులుగుంపులుగాఁ గూడియుండిరి.

ఆనగరసమీపమునందు పెక్కు-గ్రామములు బొడ సొంగి నుండెను. కైర్యశాలులగు సేన్యగాం డ్రాగ్రామములందు నివసింపుచుండిరి. కళ్యములందు క్రొత్తగానూర్చబడిన ధాన్యరాసులు రేలు నంట పెఱిగిన పచ్చికబయళ్ళయందు మనగజముల ధక్కరించు స్త్రీ పురుష రాజములు కనువిం దొనరించుచుండెను. నగర మైశ్వర్యమున భరించునాగుచుండెను.

మండలములం లి వట్టములతోఁగూడ నభివన గాగరకత సమ

గ్రముగఁ దలఁజూపి యుండెను.

గ్రామీణులు సంతసముతోఁ బనిపాలు నొనరించుచు సద్భావము లుల్లములతో నలరారుచుండిరి. పుష్పశలభంతవృక్షలతానిచయము కనువిం దొనరించుచుండెను. బరిశుభ్రము లగు పక్షశాలమును, సంపన్నము లగు గ్రామములును, గర్భాగారములతో నొప్పమీరుపత్తనములును జాలఁగలవు. ఆ కాలమున రోమనురాష్ట్రములు నిటలీ దేశమున ట్రైసఁగుచుండెను.

ఇపు డంతయు నంతరించినది. దురభ్యాసములు, దురాచారములు, పాపచింతలు, అంతములేని విషయవిహ్వలత ఘోరకృత్యములు, చింకిపాతలు, అన్ధదరావశిష్టనూనవాక్యములు, దారిద్ర్యము, దుస్థితి, పాడుగుడిసెలు, ఇదిగో శేషించిన పరిణామము.

సమైవ నేమి. ౧౮౯౭ న సంవత్సరమునం లి సంపక్షశనే వర్ణించుచుంటిమి. అపు డుత్సవకాలము. పోపురాజునుండిర సౌధముఖద్వార సమీపమునఁ బలువురు పలువిధము లగు వింతవేషముల ధరించి విహరించుచు సౌఖ్యోపరితలవిత్తకయం దాసీనులైన యున్నతిపురుషుల నానందింపఁజేయఁ బలుపాలులఁ బడుచుండిరి.

ఆవిత్తకపై నున్నవారలో నాటవ యుక్తాండరు పోపు ముఖ్య పాత్రము. అతని దుర్యశము చిరస్థాయి, అతని మొకటిపేరు రోడరిగో లెస్టరులీబోర్డయీ. అతఁడు స్పృయును దేశీయుఁడు, అతఁడు నవగుళావనశయం దుండఁ తనయవనానకాలమున మరగోన్ముఖుడగు చొక మిత్రుఁడు తనభార్యను దనపుత్రికల నిర్దయఁ గాపాడు మని యీమిత్రుడోహిసి వేడుకొనెను. కాపాడెన నని రోజరిగో నాగ్దాన మొనరింప విశ్వసించి యీమిత్రుఁడు ప్రాణముల వదలెను. మఱి కొన్నిరోజుల కే యీతని యర్థాంగిగూడ నాతని శరణుమొను. అపి

ల్లల నిర్భవురఁ గావాడెక నని మరల నామెకుగూడ నాత్రోహి వాగ్దా
నమొనరించిన పిమ్మటనే యామె యసువులం బొసెను. ఆమెయంత
క్రియలు ముగిసినంతనే జ్యేష్ఠపుత్రిక నాతఁడు సహ్యాసినులమఠమున
కంపెను. ద్వితీయపుత్రికను జన యుపపత్నినిఁ గావించుకొనియెను.
ఆమె పేరు రోజావినోజా. ఆకాలమున నామెం బోలు సౌందర్యవ
తులు వే చొక్కరు లే రనియే తలంపఁబడుచుండెను. ఆదంపతుల
కైదుగురు సంతానము.

మనకథాకాలమున కాతనివయసు అఱువదియేఁ డేండ్లు. ఆతఁడు
బాల్యమునుండియు విషయాసక్తుఁడును, భోగలాలసుఁడును, గామిసీ
దాసుఁడును, దురితమతియు, దుష్కృత్య రతుఁడునై యుండినను
వార్ధక్యమంగుఁగూడ గాతఁడు జవనత్వారోగ్యములను గోల్పోవ
లేకు. ఆతని వామభాగమున నాతని ప్రియకాంత యిప్పటికిని సౌం
దర్యమును జాలవఱకు నిలుపుకొనగలిగి యాసీనయై యుండెను. కుడి
తట్టున నాతనిసుతుఁడు వెలంటినోప్రభువు కూర్చుండెను. ఆతఁడు తన
యగ్రజుఁడగు గాండియాప్రభుని వధించి వత్సరముమాత్రమే యైనది
ఇట్లు రాజకుటుంబమునాయును వారి ప్రధానోద్యోగులు నావినోద
ములఁ దిలకించుచుండ నానగరముననే వేఱొకప్రక్క శాస్త్ర జనసమ్మ
ర్థమున కెడఁగొలఁగి చిన్నసందులో నొక గుమ్మము పొదిగిట నిలచి
యుండెను.

మధ్యందిన మగుటచే నాతపబాధ హెచ్చుగా నుండెను. అటు
లుండియు నుత్సవోత్సాహము కొంచెమైనఁ దగ్గలేదు. ప్రజలలో
నొక్కరును గదలలేదు.

అంతలో విచిత్రసుందరవననధారిణి యగునొకయువతి శాస్త్ర
చేంత కాకస్మికముగ వచ్చి నిలచెను. ఆమె నీలవర్ణమగు పట్టుపుట్టు
మును ధరించి యుండెను. ఆమెగోపికావేషమును ధరించి మోహన

17

మూర్తియై మలరాగుచుండెను. ఆమె యల్లనఁ తనమృదులపాణితము నాతనిబుజముపై నిడి “బోరానాప్రభు నిందుఁ దోడ్కొని రాజాలునంతటికారణ మేమైయుండు” నని పలికెను.

ఆతఁ డొంకిత యశఁ జెందెను. ఆకారస్వరము పరిచితము. ఆమృదులనివాసము నడఁగు తొలిసారి వియన్నానగరమునం దాలకించి నదిమొక తెన్నఁడును మగువనే లేనా.

“నీయసామాన్యలావణ్యపాశమే న స్నీనగరమున కీడ్చుకొని రాజాలెను.” అని చూతఁ డనురాగప్రాబల్యమున నామెపాణి నెక జేర్చుకొనుచు నుడివెను.

“ప్రభు వాప్రశంసకు గడంగితి నా” అని పలుకుచు నామె మెల్లమెల్లన గనిచేతిని వెనుకకుఁ దీసుకొనెను.

“నేను నిశ్చలమురాగముతోడనే నుడివితిని. వియన్నానగరమునందు నినుఁగాంచినది మొదలు నామానస మవశమైపోయెను దాని నెఱుల నైన మరలించుకొన నేను విశ్వప్రయత్న పెట్టినది చియు విఫలమైనది. నీదివ్యసుందరమూర్తి యహోరాత్రములు నానేత్రరంగమునఁ దాండవించుచుండెను. కడకు నే నాహృదయము నేకన భరింపఁజాలక మరల నీసందర్శనాభిలాషచే నిం దేదెంచితిని”

“ఎపు డీనగరమును జేరితిని”

“నేఁ డుదయముననే నాభాగ్యదేవతగూడ సుప్రసన్నయగుటచే నింతశీఘ్రముగనే నీదివ్యసందర్శనము నాకు లభించినది”

“అట్లులైన నీమందిరము మానిలయమే యని నీ వెఱుఁగవా? అట్లులైన నీభాగ్యదేవత నిన్ను మామందిరద్వారమునకుఁగూడఁ గొని వచ్చి విడచినది. నే నిప్పుడు నీ కాతిధ్య మొనంగవలయు” నని యామెఘంటికారజ్జువును గడలింప నొకపరిచారిక ప్రక్కగుమ్మము దెఱచెను. ఆమెదారిఁదీయవారిగువుగును మొదటియంతగువునం దతి

మణీయ మగు నొకగదిలోని కేగిరి. అగడికిటికీలను దెలువ సుందర మందిరోద్యానము గోచరింప సాగెను.

ఆసతీమణి ముఖవననమును వజ్జించి యలపాహారములఁగొని రాఁ పరిచారిక కాజ్ఞాపించెను. ఆదాసి వెంటనే బహువిధభక్ష్యభోజ్య మధురపానీయముల రజితపాత్రలందిడి తెచ్చి యమర్చి యజమాను రాలిఁ కనుసన్నన పెడలిపోయెను.

“వియన్నానగరమున మరల దర్శన మొసంగెద నని చేసిన వాగ్దానము చెల్లింపకయే పెడలిపోతివి? జ్ఞాపకమున్నదా” అని ఫాస్టు పలికెను.

“నేను మాట తప్పలేదుగాని నీరాకయేయాలస్యమయ్యెను.”

“నేను వచ్చునరికి నా కచటఁ గనఁబడినది నీముద్దుమోము గాదా. నిర్జీవమును రక్తసిక్తమునగు నాతిశయము.”

“నీయుపపత్ని యిడాశయము. నేనుగూడ నానిర్భాగ్యురాలిని జూచితిని.”

“అట్లులైన నామె చెక్కిటం గల గుఱుఁతునుగూడఁ జూచి యుంటినా?”

“చూచితిని.”

“ఆశయముచెంతఁ గల యాభరణాదుల నెనఁగో హరించినట్లు కనబడెను.

“అటులనే గాని మన కీకడట నాటకమేటికి. ఆనతి నాచేతనే మడిసె నని నీ వెఱిగి యుండువు. నే నామె నెఱుగను. ఆమెను వధించునంకల్పము నాకు లేనేలేదు. ఆత్మరక్షణముకొఱకే నేనామెను వధింపవలసినదాన నైతిని. ఆత్మ రక్షణార్థమే నే నెందరినో వధించితిని. ఆత్మరక్షణార్థము నీప్రాణముల హరించుటయే యవసర మయ్యె నని వెనుదీయదానఁగాను” అని యామె తన కంచుకమున

నుండి సింగముతలగల యుంగరమును దీసి యాతఁడు చూచుచుండఁ
దన వ్రేలునకుఁ బెట్టుకొనెను.

“ ఇదియేనా నీయాయుధము. ”

“ ఇదియేమృగరాజశిరము. హానికరముగాదు. ఇదిగో చూడుము
నేను దీనితో నాగండస్థలమున స్పృశించుచున్నా ” నని యట్లు చేసి
“ యిది నిరపాయ ” మని నుడివి యామె మర నొక్కగా సింహ
శిరము సర్పశిరముగా మాత్రెను.

“ ఇపు డనుమాత్ర మీయుంగరము సోకినను దక్షణమే మర
ణము తటస్థించును. నీ కిట్టివిచారము కలుగుటకుఁ గారణ మగు
నిడా మరణము— ”

“ నీ ముఖపద్మ సంకర్షణము లభించుటచే నిడా విద్రోగ
సంకాపము నా కావంతయును లేదు గాని యామె యాభరణాదుల
నీ వేల్పురించితివి? ”

“ నే నాపద కావంతయును జంకుదానఁ గాకున్న ననుమాన
మును దొలఁగింపు ప్రయత్నము నేమరుట నా స్వభావము గాదు.
అందులకే నే నట్లు చేసినను దాని ఫలితము మాత్రము మా కత్యను
కూలమే యైనది. ఒక లేఖ లభించినది. అది యొక గొప్ప ప్రభువు
రహస్యోదంతమునకు సంబంధించినది. అవసరము కలిగినపుడు మా
కుటుంబమున కనుకూలమును దొలఁగించుటకు జర్మనుసార్వభౌమునితో
నైన నార్బిడ్యూకుతో నైన ముచ్చటించుటలోఁ తన పలుకుబడిని
వినియోగింపవలె నని మే మాప్రభుని వేడిన నాతఁడు కాదన నాహ
సింపఁ జాలఁడు ”

“ ఆ లేఖయం దట్టియపూర్వ విషయము లుండఁబోలును. కప
టనాటక మనవసర మని యిప్పుడేగదా నీవు పలికితివి. ఆ లేఖయందలి
రహస్యములును నాకే సంబంధించిన వగును. మీచేతఁ జిక్కినవాఁ

డను నేనే. నీ నెనుకకు వెలుచిగాక నీ పేయకు పాత్రగ్రహించు ని నెవ
జేయగోరెదను. ”

“ నీరహస్యముల గ్రహించగలిగినవాడు వానిని దుర్వినియోగ
మొనర్చువారు కా రని నమ్ముము. మాకుటుంబము చాల నపరిమిత
మగుకుతంత్రముల, బన్నాగముల, నింజ్రజాలముల, గాఢముగమునిగి
యుండుటచే నిటులు దుస్తంత్రములు నీచ మని భావించు శత య
నానో గతించిపోయినది. కాన నిట్టి ప్రిష్టలగలవారిని మేము చాల
గౌరవింతుము గాని నిరసింపము. నీ సంశయము తొలగించుటకు
విలంబము కలిగింపరాదు. నీ కాలేఖనివుడే తెచ్చి యిచ్చెద ” నని
యామె లోని కేగి దానిని గొనివచ్చి యాతని కిచ్చెను.

“ మిక్కిలి ఘనత వహించిన మహాధికార సంపన్ను లగు
నారానాప్రభువ రేణ్యులకు దురదృష్టవరంపర లీనిర్భాగ్యురాలి నొక్క
నారిగా నలముకొనెను. మీపై నాకుగల యపార ప్రేమాతిరేకమే
సర్వానర్థములకును మూలము. మీయాజ్ఞానుసారము నేను వరునిగా
సంగీకరించిన పురుషాధముడు పరమసీచుఁ డని జగద్వీతి మైనది.
జర్మినిప్రభిక్తిపు డెట్టి గతి పట్టినది. పరమసీచుని భార్య యనిపించు
కొని మనవలసి వచ్చినది అనురాత్మునికి దండన విధింపఁబడు నేమో
యని తలంచుచుంటి. ఆయాశగూడ తొలగిపోయెను. నాతఁడు కారా
గృహ విముక్తుఁడు కాగలిగెను. అతనిఁ దప్పించినది మీరే యను
ననుమానముగూడఁ గలుగుచున్నది.

ఆ ద్రోహ నాపైఁ పగనాధింప నెంచినను లేక భర్త నని తన
యధికారమును బ్రకటించి తనతోఁ గాపురము చేయువల్లు నన్ను
నిర్బంధింపన నను పిచ్చిసంకల్ప మతని కెప్పుడైనఁ గలిగినను న
హితఁ జెంతటిదుర్గతి కైనను పాలచేయగలఁడు. నీల నగ నానిధి—
మీబిడ్డ—కాడు మనబిడ్డ హత్యవిషయము నాతఁడు నాగుగా నెఱ
గియున్నాఁడు.

ఈ సురవస్థయందు నే గ్రుంగిపోవుచున్న నన్నుమీరూ ముత్యంతె
యనమానించుచున్నాను. మీకు నాపై ప్రేమ తోలగినది. నిన్న
నాయంకాలము మీరు మజిలెయొక స్త్రీతో నాంకేళిక మేర్పలుచుట
నేను చెప్తూర వింటిని గాని ఆ స్త్రీ యెవరైన నేమి. ఆమె జీవిం
పదు. నేను నాయంతనమే ఆమె ప్రాణములను గొనియెక. మీయె
దుట నేనే నాపాత్యం జేయవలసినదాన నగును నేమో తెలియదు.

మీపై గాఢతము మగుప్రేమను నెలకొల్పిననాపట్ల విషత్వము
యములందు మిమ్మాశ్వాసించిన నాపట్ల, అశభయంకరము లగు
మీయత్నములందు మీకుఁ దోడ్పడిన నాపట్ల మీ రనుచితముగఁ
బ్రవర్తించితిరి. నానశయము లేనిచో రాజమందిరమున నొలికా
గృహమున మీకుమారుని నుంచి రాజపుత్రికను మీరు మీభార్యచేం
తకుఁ బంపుట జరుగుపని గాదు.

“ ఈ విషయముల నన్నింటినిగూర్చి మీరు భాగుగా గాఁబడి
చుకొనుటకే నే నిట్లు వివరించితిని. ఈలేఖను మీయుఖ్యపరిచనమున
కోసాయంకాలమే నే నిచ్చెదను. మీనూతనస్రయను వధించినది నేనే
యని మీరు గ్రహింపఁగలుగుదురు. దానిని బట్టి నాప్రేమవలె నే
నాద్యేషముగూడ నపార మని మీరు గ్రహింపనాధ్యయగును.

గ్రగరీవలన నా కెట్టియుబ్బందియును గలుగకుండఁ జేయవలెను.
అతఁడు మృతినొందినఁగాని నా కానిగుప్తవస్థితి లభింపదు. నాకు
నుఁజూపినపక్షవియు బిఱుములును శౌరవమునైర్వర్యమునులభిం
పవలెను. వినిని నాకుఁ బ్రసాదింపుఁడు. నిరంతరము మిమ్మే ప్రేమిం
చుచుఁ గృతజ్ఞుడై యుండగలదానను.

“ ఇదే ”

అని పూర్ణు చదివెను. “ నొలికాగృహమున నున్న మీరు కీర్తి గాదు
విడితి మీరు నీకు స్పృహయైనదా ” అని నాకాంత పలికెను.

“ ఇక నెవరికై నగూడ విదిత మయ్యెనా ? ”

“ నాసోదర డగుసీజగుకు, ఆన్సలము, అను సన్యాసికేమాత్రమే. ఈరహస్యము సత్తిభక్తముగఁ గాపాడెనము. ఆయుత్తరమును నీవు తీసికొని పోయి చింపివేయవచ్చును. ”

భూతపతికిని దీనకునుగలసంబంధమును నిజం పేర్కొనకపోయినందులకు భాస్కరుకు చాలసంతసము కలిగినది. “ నీయాగ్రహమునకు వెఱచిగాక నీమైత్రి నాసించియో నేను మనఃపూర్వకముగ నీసేవ నొనరింపఁగలవాడ. నారహస్యములు నీకుఁ దెలిసినట్లే నీరహస్యము లన్నియును నాకుగూడఁ దెలిసి యున్నవి. మొదట నొకస్పెయిను ప్రభాపు భార్యనై యుండి స్వేచ్ఛావిహారిణివై నిరంకుశముగ నెల్లదేశముల నిచ్చనచ్చినట్లు సంచరించుచు భోగముల సనుభవించుచుఁ జెలరేగి యివి. నీకొండ్రీకి రాద్యపరవిలభించినంత నేసిధర్మ నీపడవికన్నఁడనితలఁచి యీవివాహమును రద్దుపఱచితిరి. పిమ్మట పిదగాప్రభువు గయో వన్నీని బెండ్లియాడితివి గాని యాసంబంధముగూడ మీకుటుంబము నకు సరిపడలేదు. నీయశృష్టమునఁ గట్టను విప్పను నితండ్రీ సమర్థుఁ డగుటచే మరిల నావివాహమునుగూడ రద్దుచేసితిరి. మూడవసారి నీవు ఆరగాను అల్పాంజోను బెండ్లియాడితివి ” అని భాస్కరు పలికెను.

“ ఈ విషయములను యూరోపుఖండనాసు లంగఱు నెఱఁగి యుండ నీ వేవో మహారహస్యముల గ్రహించినట్లు వీని నేకరువు పెట్టుచుంటే వేటికి ? ”

“ నిన్నును, నీకుటుంబములను, మీవిషప్రదానపువిందులను, నీవ్యభిచారమును, నీస్వేచ్ఛావిహారమును, అతిరహస్యముగ శత్రువుల సంతరింపఁజేయు మీనైపుణ్యమును మీకొంటరెల్లా ద్రావకమును, దాని విరుగుడును, యితర రహస్యోదంతముల నన్నిటిని— ”

“ చాలును, చాలును. అట్టిదో నిట్టి స్త్రీని ప్రేమించుటకు నీకు భృతికలుగుట లేదా ? ”

23

“ లేదు, లేదు. నాకు గూడఁ పెక్కు-విరుగుడులు తెలియును, నీయుంగరమునందలి విషము సైతము నాప్రాణమును హిరింపఁజాల దనిగూడ నీవు తెలుసుకొనదగును. ”

“ నీవే నాకుఁ తగిన ప్రియుఁడవు. నిర్భీతి, ఆత్మశక్తి, పరిజ్ఞానమును, యైశ్వర్యమును, రూపసంపన్న గలిగియుండియు నీవు హింసాకార్యములతో సంబంధముకలిగి యుండుటచే నిన్నే నేను ప్రేమించుచున్నాను ” అని పలికి యామె తనచేతి నాణిని కందించెను.

“ ఓ సౌందర్యశాలినీ ! వందనసహస్రములు. ఓలూక్రిజా నేను గూడ నిన్నే ప్రేమించుచున్నాను. నిన్నే యర్చించుచున్నా ” నని యాతఁ డాసుందరి పాణితలమును ప్రమోదమున గ్రహించెను.

౫౦

ఈసుందరిచే లూక్రిజా ఆజవ యలగ్జాండకు పోవుకును రోజావీనో జాకును జనించిన స్త్రీ. ఈమె నీజరుబోర్డియాసోనరి. అలెగ్జాండరు. నీజరు లూక్రిజాలకంటె ఘోరకృత్యముల నొనరించిన మీనవాధము లెన్నఁడును బుట్టి యుండలేదు. పరమఘాతుకు లగునీ ప్రియూర్తుల కెట్టి ఘోరము లన్నను జంకులేదు. స్వార్థపరులై మహాశ్వర్య కాంక్షచే వా రతిదాగుణ కృత్యములు గావించిరి. వాని ఫలితముగనే యలెగ్జాండరుకు పోవుపదవి లభించెను. ఆతని పరిపాలనమునందు ప్రబలి సంతటి దుర్నయ మేనాడును ప్రబలియుండలేదు.

మహాసౌందర్యవతుల యుత్తమ సౌందర్య మంతయును గుచ్చితాంగనల ఘోరసంకల్పము లన్నియు లూక్రిజాయందు నిరూఢము లయ్యెను. ఆమె పవిత్రభావముల నెఱుంగనే యెఱుంగదు. ఆమె భోగలాలసత్వమున కంతమే లేదు. ఆమె దురాశలకు పారమే కనఁబడదు. ఒకదానివెంటనొకటిగ దాగుణహత్యలొనరించుటయందామె

చూపిన యుద్రేకమునుబట్టి చూడ నట్టిఘోరకృత్యములే ఆమెకు, ప్రియకరము లని స్పష్ట మగుచున్నది.

స్త్రీలపాతివ్రత్య గూఢకాలమున ఒరిగిన పాత్రమైపోయినది. పోపు ప్రభుత్వమున ప్రధానాధికారు లంగణును వ్యభిచారాది మర్వ్యసనము లందు కూలిపోయిరి. కా ముగించుకొనిన వ్యభిచారులకుఁ గలిగిన బిడ్డల నాయున్నత మనోర్యోగులు నిర్భయముగఁ *మబిడ్డలే యని ప్రకటించుటకు గూడ జంకలేదు. రాజమార్గములఁ బ్రాణహత్యలు నిత్యకృత్యము లయ్యెను. పోలీసుభటులును గ్రామీణాధిపతులును ధనాశాసకవశులై లంచములకు మరిగి అన్యాయమునకు వెడవకుండిరి. పాపభీతి లేని పశుబలసంపన్నులు ధనికులవలన ధనముగొని ఘోర కృత్యములుఁ గావించుచుండిరి.

ఫాస్టులూక్రెజాతో నిట్టిమైత్రాని బడయ నాటికి రోమునగరస్థితియూ చంగముస నుండెను. ఏనాఁ డుదయమున ఫాస్టును లూక్రెజా తన యింతిపురమునకుఁ వోడ్కొని పోయెనో యానాఁడు సాయంకాల మాగృహమునందే పడకగదిగో నామె యొంటరిగాఁ గూర్చుండి యుండెను. ఆనగరమునం దింక నొక భాగమున నామె కొక దివ్య భవనము గలదు. ఆమందిరమునఁ బరిచారకులు, పరిచారకులు, ఆశ్రితు లంగరక్షకులు, సన్నిధానవర్తులు, మున్నగు మనోర్యోగులను స్థానగౌర వానుగుణ్యముగ వెలరినో యామె నియమించి యుండుటచే నామె తగుచు నామందిరమును వీడి తన రహస్యగృహమున స్వేచ్ఛావిహార మొనరించుట కామెకు మంచి యవకాశము లభించినది. ఆమె రహస్యము చాలవఱకు వెల్లడి కాకుండుటకుగూడ ఏలు కలిగినది. విషయలోలతచే నొడ తెలుగకుండఁ ప్రవర్తించు నామె సైతము రహస్యమును కాపాడుకొనఁజూచుట యనుస్మృతము. గాన వీరహస్యమందిరమునం దత్యంత విశ్వాసపాత్రు లగు పరిజనులును

౨౫

కొలదిమందిని మాత్రమే యామె నియమించెను. శత్రువుల రహస్యముగఁ గడతేచ్చట మున్నగు విషయములను గూర్చి యామెయును నామెసోదరుఁడగు నీజగును నీరహస్యగృహముననే యాలోచించుచుండును. సోదరీసోదరు లగువా రిద్దఱికిని నోట నుచ్చరింప సాధ్యముగాని మహాపాతకసంబంధము కలదని వ్రాయక విధితేదు. సర్వవిధములవారి పాతకమున కెట్టికెలివియులేదని దీనివలన స్పష్టముకాఁగలదు.

సాయం సమయమున నీక్రెజా సింహ సిగోంగుళీయమును ధరించి యొగటరిగా శయనగృహమున గూర్చుండియుండెను. ఆమె మనస్థితిని సామాన్యస్త్రీలకువలె ముఖలక్షణములఁబట్టి నిర్ణయింప సాధ్యముగాదు. ఆమెవదనము ప్రశాంతముగ మంగహాసభాసురమై యుండునపుడే లోన రాక్షససంకల్పములు ఘూర్ణిలుచుండును. ఆమె ఎవరికొఱకొనినీక్షించుచున్నదానివలె తగుచు గడియారము వంకఁజూచుచుండెను. ఆసమీపమున గోడయం దొక రహస్యద్వారమున్నది. ఆమార్గముద్వారవనమునకుఁ బోవుదారి. ఆమె లేచి యాతలుపును బరీక్షించి మూయఁగండఁ జేరవైచి మగల వచ్చి కూర్చుండెను. రాత్రి తొమ్మిదిగంట లైనది. నగరము ప్రశాంతమయ్యెను.

అంతలో రహస్యద్వారముచెంతఁ గాక వే యొకద్వారమునకడ నెవరో మెల్లగఁ గట్టిన ట్లయ్యెను. తనపరిజను లెవరో వచ్చి యుండురని యామె తటాలున లేచి పోయి గడియను దీయగ నీలముఖపట్టములను నిశితకరవాలములను ధరించినపుగుఱు లిరువురు దడదడ యోనఁబ్రవేశింప నామె భయవిస్మయముల మునిగిపోయెను. కాని అంతలోనే సహజస్థిరత్వమును బూని "ఈయక్రమప్రవేశమున కర్థమేమి" అని యడిగెను.

అంతలోననాపుగుఱులలో నొకఁడు గడియను బిగించి "మరణమున కాయత్తవు గమ్ము. నీ కవసానదశ యిప్పుడే చేకూరినది" అని కఠినాక్షరముగఁ బలికెను.

శాస్త్రము

“ గాఢ్ఢ్యో మాఝోము అను పలుకు లామెనోట వేడలెను.

“ బొను నేనే” అని యతఁడు ముఖవసనమును దీసివేసి “ నా పితృవృత్తఁ డగుకసెన్జాకాడ్డినలు హత్యకుఁ ప్రతీకార మొనరించుటకే నే నిందువచ్చితి ” నని యాతఁడు పలికెను. అతనికి నలుబది యేండ్లుండును. అతని సుందరవదనమునఁ గాఢిన్యమువెల్లడి యగు చుండును.

“ మీచే వధింపఁబడిన సెర్పిగ్లయోను సోదరుఁడను నాపేరు ప్రెడ్డికోబాస్సీ. ఆపగఁదీర్చుకొనుటకే నేనుగూడ వచ్చితిని ” అని పలుకుచు రెండవపురుషుఁడుగూడ ముఖవసనమును తీసివేసెను.

“ నన్ను మీరు వధించినచో ననపరాధినిఁ జంపిన పాతకమునకు నిష్కారణముగఁ బాలయ్యెదరు. మీరు పేర్కొనినవా రిద్దఱిమరణ మునకు గూడ నేను బాధ్యురాలను గాను.

“ ఆహత్యలు నీవలననే జరిగిన వని మే మెఱుఁగుదుము. ఒకవేళ నట్లు జరుగకున్నను నీ నొనరించిన యితర ఘాతుకకృత్యము లసంఖ్య ములు గాన నీవు చావక తప్పదు. బోర్జియాలర క్తమునకై రోము నగరము తత్తరపడుచున్నది. నిన్నును నీసోదరునిఁ దుడముట్టించిన పాపపరిహార ప్రార్థనముల నొనరించి మువ్వరు కార్డిస్టీలలు కుతన హాస సంసిద్ధులైయున్నారు. కావున మాఱుపలుకక మరణమున కాయత్తవు గమ్మని మార్కొము కరవాలమును ఝళిపించెను.

“ అయ్యో రక్షింపుఁడు, రక్షింపుఁడు. నాకుఁ గొన్ని నిముషము లైన నవకాశ మిండు. పోవుకన్న బిడ్డల నిరువుర వధించుటకు మువ్వ రుకార్డినలులు మిమ్ముఁ బరికొల్పి రంటివే. మాకార్యములచే మాపై నంతటి యాగ్రహము చెందినవా రెవ్వరు ? ఎట్లులైనఁ బరిహార మొ నరించినవారు శాంత—

27

.. కాసానోవా, కోపిసు, కాస్టెలెస్సలు మీతో నెట్టి రాయబారములకు నంగీకరించువారు గారు. వింటినా వారి నామములను ; ఇదిగో నీకు స్వల్పకాలము గడు వొసఁగుచున్నాను. అది గడచిన యుత్తరక్షణమునందే యీనిసిత కరవాలము సీహృదయరక్తమును జవిఁజూడగలదు. నీవు నీశ్వరుఁ బ్రార్థించుటకు నేను గడు వియ్యలేదు. నిన్ను బోలు ఘోరపాతకికిఁ ప్రార్థనలు నిరుపయోగములు. నీ వొనరించిన ఘోరపాతకముల నే నొనరింపజాలక మోకరిలబడిపైదాని నాలకించుటకే నీకీగడువొసఁగితి మోకరిలఁబడ వేమి. అని మార్కోము కాక్షమూర్తియై పలికి బలవంతమున నామెను మోకరిలఁ జేసెను.

.. ఇదియే ప్రతీకార ప్రారంభము. దురభిమాన గర్వాంధచేతనకు వగునిన్ను మోకరించునట్లు చేసితిని. మిత్రమా ఈమహాపాతకి దురవస్థనిన్నుము బ్రాణభీతిచే వెల్లవారినముఖమును దిలకింపుము. ఈమె నాపితృవ్యనిపట్లను నీసోదరునిపట్లను గానంతయైనఁ గనికరము చూపెనా ! లేదు. అట్టి ఘోరరాక్షసిపట్ల మనము కనికరము చూపజాలము " అని మార్కోము పలికెను.

.. ఇట్టి దుఃఖాత్మురాలిని గనికరించుటయే ఘోరపాతకము. కాక నీ వాకార్థినలుల నామముల గుంటీ మెయెడ వెల్లడించినపిమ్మట నీఘోర స్వరూపిణిని మననియ్య నగునా ? అని బాస్సీనుడివెను.

“ నిజమే మననీయరాదు. ఓలూకృజా ! నిన్నును నీసోదరుని హతముచేసెద మని మే మిరువురము నేలప్రమాణ మొనరించితిమో వినుము ” అని మార్కోము పలికెను.

“ లేదు. మీ రట్లు ప్రమాణముచేసి యుండరు. ఒకయనాధస్త్రీని మీరు వధింపజాలరు ” అని యూమె ప్రాణభీతిచే దల్లడించుచు నతి దీనయై వా రిరువురి వశనములను దిలకింపసాగెను.

“ ఏకాలసర్పవిషము సంఘశరీరాంతర రక్తనాళ నిర్మల రక్తవాహినులందు గడువడిగ లీనము కానాగెనో యట్టి క్రూరవ్యాళమును

మేము చితుకగొట్టెనము, నీ వెంట చూచినను నిన్నొక్కరును
గాపాడువారు లేరు. అటు కానిచో మే మింత నిర్భయముగ ఉద్ద
ముల సారించుచు నిలచి యుందు మని తలచితివా? నీవు మాచే
జిక్కితివి. మాకరముల వలన చెన నాలుకు ముండు మీవచోఘా
తముల నీశాసనమును బగులగొట్టెనము ” అని మాశ్చర్యము
పలికెను.

.. అయ్యో ! ఆతఁ డింకను రాఁజేమి .. అని మామె తనమొగ
మును దోయిలు నిడుకొని ప్రాణభీతిచే గంపిత యగుచుండెను,

.. మాఁడువత్సరములక్రితమునఁ దల్లి కోజావనోజా తనప్రత్యేక
సౌధమున నధిక వైభవముతో విం గొనరించెను. ఆవిందునకుఁ
బ్రములు లగువా రందఱును వెళ్ళి యుండిరి. మృతికొందిన నీసోదరుఁ
డగు గాండియప్రభువు తన ప్రియమిత్రుఁ డగుటచే నాప్రభునిప్రక్కనే
నాసోదరుఁడు సెర్విగ్గోయు వాసీనుఁడై యుండెను. నీవు వెంటనే
యటనుండి లేచి నీఘోరకృత్యములకు మాలిగ్గాన మగునీమందిర
మును జేరి తక్షణ మిందురావలె నని నీసోదరుఁ డగు గాండియ
ప్రభునకు ముఖవస్త్రమును ధరించిన దూతచే నొక లేఖను బంపితివి.”
అని శాస్త్రి నుడివెను.

.. నేను వినఁజాల వినజాలను, నన్ను మన్నింపుము..

.. నిన్ను మన్నింపవలెనా? ఏనాఁడైన నెవ్వరినైన నీవుమన్నిం
చితివా? వినియో తీరవలయును. వినుము..

అంతట నీసోదరుఁడు లేచి కొంతదూరమువఱకుఁ దనవెంటరా
నాసోదరుని గూడఁ బిలిచెను. వెంటనే మరియొక అశోధిగూడ
లేచి యశ్వారూఢుఁడై ప్రక్కదారిని గడువడిగ నగరమువంక
కేఁగెను. షాట్ల కోణమున వేచియున్న నలుగురుపూతువుల నాయా
శ్వరుఁడు సమీపించెను. నీసోదరు ననుసరించిన నాసోదరుఁడు కొంత

మారమేగి నిలచి పోవుటచే నీసోదకుండగు గాండీ యాప్రభువు నొంటరిగా నాప్రాంతమును జేరెను. అంతట నాయూశ్వకుండు నిశ్చలుడై చూచుచుండ నాప్రాంతకు లాప్రభువు నవితముల పోరించి శవమును తెబరునదియందు గోసిరి. అనుభవాత్త నాయూశ్వకుండీ మందిరమున కేతెంచి నీ కెఱిగించెను. అతడే నీ రెండవసోదకుండగునీజగు, ఈరీతిగా నజ్యేష్ఠ సోదకుని మరణముచేత నీవు ప్రధానకారణము. నీజగు కార్య నిర్వాహకుండు" అని బాసీ నుడివెను.

“ కల్ల కల్ల ! నే నాలేఖ న్యాయనులేదు. పంపనులేదు ”

“ మరణసమయమునగూడ నసత్యములనే పలికి చావకుము. నీ పితృవ్యపుత్రుండును హతుడైన నీసోదకుని ప్రియమిత్రుండు నగు కార్డినలు, గయోవనీ, యీమరణ వార్తను విని నిజ మారసి క్రోధముల శిక్షింపఁగోరి ఖేరారానుడి రోమునగరమున కేతెంచెను. నీవును నీజగు నారీతిని ఘోష్ట్యయందు గలుసుకొని విండున కాహ్వానించితిరి. ఆహా! మీవిషపువిండు తెలియరి. నమ పొట్టబెట్టుకొనెను. మీరపుడుచూపిన దేంతయాశరణ. ఎంతటివిషయము. ఎంతసన్మానము. అతని ద్రాక్షారసమున విషముగలిపిన మీరాతనిపట్ల నెంతటిప్రీతినిజూపితిరి. ఈరీతిగా మీ రాపరమోదారస్వభావుని బరహాకమున కంపితిరి. అంతటితో మీబెదరు తీరలేదు. యోధపుంగవుండు సద్వంశసంజ నితుండునగు నాసోదకుండు, నాపితృవ్యపుత్రుండు, పోవు అంగ రక్షక దళాధికారి యగు సెర్విగ్లాయనుని మీప్రోత్సాహమున నే యొకానొక రాత్రి యొక హంతకుండు నిహతుని గావించెను. నేను బగదీర్చుకొన కుండఁ జాల ” నని బాసీ యొడలు మఱచి పిడుగులు వడునట్లుతికఱినముగ నుడివెను.

“ అయ్యో ! నన్ను జంపకుము. అట్టి ఘాతుకమును నిమానస మంగీకరింపకు. వెడలిపోవమ్మ. నీ కున్నతపఃశిలి నుహ్మ శ్వర్యమును సమూర్వ గౌరవమును నేను సమకూర్చెద.

“ రోమునగరమునఁ బుట్టిన పసిబిడ్డ యైనసీమాటలను విశ్వసింప
చునా ” అల బాస్సీ నుడివెను.

సన్యాసిని యైనయొకస్త్రీ మరలఁ బెండ్లియాడఁగోర నీతండ్రి
యామె చెంతనుండి యలువదివేల నాణెములు లంచము పట్టి అట్టి
యనుమతి పత్రమున నతడె సంతకముఁ జేసి యిచ్చెను. దాని విని
ప్రజలాందోళన మొనరింపఁ తనమానమును గాపాడుకొనుట గా
పరమగ్రోహి యనపరాధి యగునాపినతండ్రి కార్జినలుకొసాంఁజ
తనపేరును సృష్టించె నను పట్టి నేరము నాతనిపై మోపి నాపితృ
వృత్తిఁ గారాగారబద్ధునిఁ గావించెను. నీవును నీజనును నాకారా
గృహమున కేగి నయథయముల నాతని వంచించి తానే యపరాధి
నని యాతనిచే నొకలేఖను బడసితిరి. అంతట ఘోరరాక్షస స్వభావు
లగుమీ రనిగ్దోషిని చీకటికొట్టునం బడవ్రోచి మూఁడుదినముల
కొకసారి చిన్న రొట్టెముక్కను బుడిసెడునీటి నాతని కొనఁగున
ట్లాజ్ఞాపించితిరి. ఆహా! యాతఁ డొకవత్సర మాబాధ ననుభ
వించెను. ఆతఁ డెట్లు జీవించెనో యని తలచిన గుండె తటతటఁ గొట్టు
కొనుచున్నది. మీ రాన్వల్పాఘోరమునుగూడ నంతట నిలిపివేసితిరి.
మఱి నారమురోజుల కాయఁడు చెఱుపాలతోనే శరీరమును విడిచెను.
ఇంక నిన్ను బ్రతుకనియ్యను! ” అని మార్కోము పలికెను.

అంతట నామె మెల్లన లేచి నిర్భయముగ నారియెదుట నిలచి
“ మరణభీతి తొలగినది. నే నందులకు సంసిద్ధ నైతిని గాని మీఖడ్గ
ములు నాహృదయమును విదారించుటకు ముందు రెండువరముల
మాత్రము వేడుచున్నాను. ”

“ ఆలస్యముచేయక సంగ్రహముగాఁ బలుకుము. మేము వచ్చి
కడుగడ వైనది ” అని మార్కోము పలికెను.

“ ఈ తాళముతో నాయలమారును దెలుచి యందున్న నాసోదరుఁ డగు గాండియాప్రభుని చిత్రపటమును నాకొనఁగఁడు. దానిని నేగడ సారి ముద్దాడిన దేవలోకమం దున్న యాతని యాత్మకుఁ తృప్తికలుగ వచ్చును ” అని యామె యొక తాళముచెవిని మార్గోము కిచ్చెను. ఆతఁడు దానిని గొని యలమారువంక కేఁగెను. కాని యాయల మారు తుప్పపట్టి యుండుటచేఁ తాళము త్వరగవిడక యూరి డచట శ్రమపడుచుండెను.

“ నాప్రాణములు పోయినపిమ్మట నైన నీసోదరుని హత్యకు నన్ను తుమించెద నని చెప్పము ” అని యామె బాస్సీని వేడుకొనెను.

“ అటులే తుమించెననుగాని నీ విపుడు చావకతప్ప ” నని బాస్సీ పలికెను.

“ అటులైన నేను సంతసముతో మృతిజెందుదు ” నని తన కృతజ్ఞతఁ దెలుపుటకో యన నాతని చేతిని ననచేతుల నిడుకొని స్పృశించి వెనుకకుఁ బోయెను. వెంటనే బాస్సీ భయంకరార్త ధ్వాన మొనరించి నేల నొరగెను. ఆక్షణముననే యలమారుచెంత నిలచిన మార్గోముగూడ నట్టి యార్తధ్వనితోడనే నేలఁగూలి తన మిత్రుని చెంత నొరగెను. ఇరువురూను మృతిజెందిరి.

మార్గోము తాళముచెవిని గట్టిగఁ ద్రిప్పుటలో దానిపై నున్న ముల్లతని వ్రేలికి గీచుకొని పోయెను. అది విషసంకలిత మగుటచే నాతఁడు మడిసెను. లూకెజా తనవ్రేలి నున్న విషాంగుళీయముతో స్పృశించుటచే బాస్సీ బ్రాణములఁ బాసెను.

అంతట మానవాకృతి నున్న యారక్కసి యాశవములఁ గాల దన్ని “ నాశత్రువుల కండరికిని గలుగుగతి యిదియే. ఇకనాకార్డి నలులు మువ్వరనుగూడ హత మొనరింపవలయు ” నని యామె వికృతాకారిణియై పలుకునంతలో రహస్యద్వారమున ఘాస్టు లోనికి

వచ్చెను. నిర్భయముగఁ బ్రశాంతముగ నుత్సృకతతో నాశవములఁ దిలకించుచు నిలచి యున్నలూకెజా యాకృతి నాతఁడు దివ్యసుగంధఁ జైల సమన్విత దీపికా ప్రకాశమునఁ గని రిచ్చవడెను. "

" లూకెజా రాకుమారి " అనుమాటలుమాత్ర మతఁడు పలుకఁ గలిగెను.

" ప్రభువా కలవరము వలదు " నీవు సరిగ నిర్ణీత సమయమునకు వచ్చి యుంటివేని నీకరవాలము న న్నిరాజనోవరుల కటువాక్య ప్రహరముల కింతకాలము పాలుపజుచి యుండదు. తొలుత నా కత్యంత భయభ్రాంతి చేకూరెననుట నిక్కువము " అని లూకెజా పలికెను.

శీఠ

మఱునాఁ డుగయమున లూకెజా తనసోదరుఁ డగుసీజను మందిరమున కేగి జరిగిన వృత్తాంతము నంతను వివరించెను. కార్డినలులు మువ్వరును విద్వేషు లని గూడఁ తెలిపెను.

" సోగరీ నారుమువ్వరునుగూడ జావవలయును. ఈయగంతము నిపుడే మనము జనకున కెఱిగింపవలయును. అతఁడు వానిని వి గ్రహ కాహ్వానింపఁగలడు "

" మన మీవిషయమునఁ దొంగరపడఁగూడదు. నిన్నరాత్రి నాచే హాజరులైననాగు మనరహస్యములను చూచాఁ తప్పకుండఁ పలికిరి. రోమునగరమునం కకారణ మరణములు పొచ్చుచున్న వని ప్రజలు గుజగుజలు పోవుచున్నారు "

" అయిలైన నాకరవాలము విషసంకలితము "

" నీ కేమైన నున్నామా ? ఇది నీవంటి యుక్తిశాలి పలుకఁ దగినది గాదు. నారికేట్టి బలవదాకస్మిక మరణమునకుఁ బాలుచేయ గూడదు. నాకు నవసి నవసి చచ్చునట్టి విషమునే ప్రియోగింప వలెను. "

33

“ ఎటులైన నాలోచనయందు నీకు నే నీడుగాను, నీవు పొమ్ము. విషమును సిగ్గపడచెదను. విష వైద్యురాలగు ఘండనా దేశముల నేను మఱువలేదు. ఆమె విషవైద్యమున నొప్పునుకాలు. పాపవతి వియన్నానగరమున నగతికయై మృతిచెందెను. ”

“ కాని యీమొదటివకము లన్నిటికంటెను మనకాంటరేల్లా ధృతిగ శ్రేష్ఠ మని నేరలఁచెదను. ”

“ ఇదియూ నిజమేగాని యీమొదటివక గురువీధియు, ఈవిడుమూమెట్టినదే. మనము పెంపొందించితిమి. ఆసిద్ధురాలికి నేవొకస్మారకచిహ్నమును నెలకొల్పెదను. సరేగాని జౌరానాప్రభువు విధేయుఁడేగదా? శిష్టగ్రామముగ నున్నమహాదాంగోళనమున నుక్కిమిలను సార్వభౌముఁడు తాటస్థ్యమును వహించున స్థిప్రభువు ప్రోత్సహించునా? ”

“ ఆసమాఖ్య తాటస్థ్యమును వహించుట నిశ్చయము. ఈ ప్రభువు నాపాదదాసుఁడు, జర్మను నామ్రాజ్యమునం దీతని పలుకుబడి అపారము. మన మీతని వాగ్దానమును విశ్వసించవచ్చును. కాని యీ ప్రభువు మన కంతకంటె హెచ్చగుసహాయమును జేయడు. నేను వినోదాన క్తుఁడనుగాని సమరస్రియుఁడనుగా నని యాలోచించుట పనికిను. ”

“ అంతేచాలును. అటులైన నేను ఇటలీరాజ్యసింహాసనము నధిష్ఠించగలుగుదును. నీ విక వెడలిపోమ్ము. శేష వింతుజరుగగలదు. ” అని పేదగు పలుక లూకాక్రిజా యటనుండి తనరహస్యగృహమున వేచియున్న పాస్టరకడ కే వెంచెను.

“ తోడనే నీజగు తనముఖ్యధృత్యుని రజతిఘంటా నినాదమున రావించెను. నాని పేగు మిచెనూరే. ఆద్రోహిణీ నీజగు నగ్రిజాని వధించిననాఁగు ఈ నీచుల పరమరహస్యముల నెల్ల నీహంతకుఁడైయుండును. ”

.. మువ్వరు విద్యేషుల మృతి నొందింపవలెను. నీయంతరంగ
కుల నిరువురచు వెంటనే గొనిర మ్మని పలికి సీజరు విశాలగృహము
కేగెను. అగది యతివిచిత్రముగ నున్నది. అచట నున్న
త్రము లన్నియు ద్రావకవిరహితములై యుండెను. మనము
వెంటనే పూరింపవలె నని పలికి తనవిపకలిత మగుకరవా
దూసి సీజ రచట నిలచెను. ఆతని కట్టెదుట దట్ట మగుద్వారము
యినుపగడియలచే బంధింపబడెను. లోన నెయ్యదియో భయంకర
వననల్వము గర్జించుచున్నట్టి ధ్వని వినబడ సాగెను.

ఆపరిజనులలో నొకఁడు మృగముల మాతులకుఁ గట్టనట్టి తోలు
నంచిని చేఱునాని ద్వారసమీపమున నిలచెను. గడియలదొలగించి
చూడ లోన నతిభయంకర మగు నల్లని ఎలుగుబంటి కనంబడెను.

ఆమృగము వారిని గని యించుకనే పలునిటు తిరిగి లోన నుండి
వెలికి వచ్చెను. ఆసేవకుఁ డతిచమత్కారముగ నాతోలు గంచని
దానిమూతికిఁ తగిలించెను. దానిని బాశములతో బంధించిరి గాని
యది యటునిటు నడయాడుట కవకాశము కలుగఁజేసిరి.

అంతట సీజరు విషలోహములను మార్చి ద్రావకముగచేసి దాని
నామృగముచేఁ ద్రావించెను. పిమ్మట దానిని వారు తలక్రిందుగ
వ్రేలాడఁదీసిరి. సీజరు రజితపాత్రమును సరిగ దానినోటిక్రింద నుంచి
చర్మబంధము నూడఁదీసెను. ఆమృగము తన్నుకొనుచు ఘీంకార
ముల నొనర్చుచు మరణవేదనఁ బడసాగెను. దానినోట వెడలిన
దారుణవిష మారజితపాత్రమున స్రవించుచుండెను.

అతి భయంకర మగువిషవాయువు వ్యాపించుచున్న వానన బయ
లుదేరెను. పదు నేను నిముషములకామృగము మృతిఁజెందెను. పిమ్మట
నారజిత పాత్రలోని ద్రావమును మొదటివిషపాత్రలోఁ బోసి యా
ద్రావకమును జిన్నచిన్న కాచపాత్ర లందు నింపిరి.

ఇది కల్పన చుని తలంపరాదు. బోర్జియా కుటుంబమువాగు విషమును సిగ్గపఱచినరీతి సరిగా నిచట వివరింపబడియె. ఆనాఁడు జర్మిను ప్రభువు వెనీసునగరమునఁ జూచిన దృశ్యమునఁ గల రహస్యమిపుడు స్పష్టమైనది. ఆవిషయము జరిగి యిప్పటి కెనిమిదేం జ్ఞానది. ఆగదియం దాప్రభువు చూచిన యితర విషయముల యంతరార్థము గూడఁ ద్వరలోనే వెల్లడింపఁ బడును.

ఆపరిజనులకు బహుమానముల నిచ్చి సీజరు పంపివేసి ముఖ్య భృత్యుఁడును డానును కార్యశేషమును నిర్వర్తించిరి. అచట నున్న మూఁడు ద్రాక్షారసపు సీసాలలో వా రావిషప్రవముచు గొంచెము గొంచెము మిశ్రమము చేసిరి. మరల నాసీసాలకుఁ గ్రొత్త బిరడాల నమర్చి సీక్కు వేసిరి. సీజరు తన ముద్దుటుంగరముతో వానిష్టముగ్రహేసెను.

“ నీ వామూఁడు సీసాలను నాతండ్రి ప్రధానపాచకాధికారి కందఁ జేయుము. రేపు సాయంకాలము గొప్ప విందు జరుగును. ఈమూఁడు సీసాలను దక్కిన ద్రాక్షారసపాత్రములతోఁ గలపక ప్రత్యేకముగ నుంచి నిర్దేశింపబడినవారికి మాత్రమే యొసంగునది యని నాయాజ్ఞగాఁ దెలుపుము. వారి పేరులను నేనే యాతని కావల నెఱిగించెదను. నీ వీవిషయము నతిరహస్యముగ నాతని కెఱిగింపవలయు. ఇత్రము ” అని సీజరు పలుక “ చిత్తము ” అని భృత్యుఁడు వెడలిపోయెను. పిమ్మట సీజరు తనతండ్రి మందిరిమున కేగి యాతనితోఁ గొంతసే పేకాంతగోష్ఠి సలిపెను.

మఱియొకగంటకుఁ గాడ్డినలులకు నితర ప్రముఖులకును విందు కొఱకై యాహ్వానపత్రములు పంపబడెను. ఇందవరివధ సంకల్పింపఁ బడినదో యామువ్వరికి నాహ్వానములు ముఖ్యముగాఁ బంపబడె నని వేఱుగాఁ దెలుపు టనవసరము.

ఆనాడు రాజ (పోపు) మందిరము సహస్రార్థకసంఖ్యాకము లగు సుమాలలచేఁ బట్టబగలట్లులఁ బ్రకాశమానము మహా నైభవముతో నలరారుచుండెను. ప్రాచ్యదేశములందలి నార్వజాముల రమ్యహర్ష్య శోభంగూడ నాప్రధానమందిరాలంకారముగీటునఁ బుచ్చుచుండఁ గాని ఆస్తికమతి ప్రచారక ప్రధానాచార్యుని మందిరమునకుఁ దగిన ట్లుండలేదు.

ఉత్తరముకొన నున్న వేదికపై నాహారపదార్థముల పేటక గుమర్పఁ బడెను. దానిచెంత నగ్రభాగమున సింహాసనము నెలకొల్పఁబడెను. దానిపైఁ చీనినీనాంబర కాంతి విలసితి మగు వితాన మొప్పగుచుండెను. ఆవేదిక కదాటఁ బ్రముఖ లగుపురుషులకును స్త్రీలకును రెండుపద్మబల్లలపై నాహారపదార్థము లమర్పఁబడెను.

వర్ణింప నలవిగానికాంతి పుంజముల వెడజల్లు శాఖశాఖ విలసితిము లగు కాచదీపకళకల పూర్వరామణీయకము నొసంగుచుండెను. అపూర్వసుగంధ వీచికల భవనము నంతను బొలయంజేయుచు దివ్య వాసనాత్మైల ప్రజ్వలితము లగు కరదీపకలు పేటకములపై నొప్పు మీరి యుండెను.

కుడ్యములు చిత్రవిచిత్ర కుసుమ తోరణాదులతో నలంకరింపఁ బడెను. స్వర్ణరజతభోజనపానీయ పాత్రనిచయమును బళ్ళెరములును నితర పరికరములును అలమాగులూగో నశ్యంతము ప్రకాశించు చుండెను.

రాత్రి యేడుగంటలకా విశాలభవనద్వారము లన్నియును వెలువఁ బడెను. అతిథిపుంగవులు అలెగ్గాండగుపోపుపురస్కృతులై భవనము నందుఁ బ్రవేశించిరి. ఆతిథియుపపక్షి మహారాజ భూషణాలంకార ముల ధరించి తనభాగవత్తీర్థమున నొనుకొని సువర్ణ భూషణ కాలచన శిరోవలయమును ధరించి యుండుచుండెను.

పిమ్మట పాము మోటినోయి ప్రభువును నాన్ని నూ ప్రభ్యయింప
రాజ కుంబంబమువారి కర్త మగుననన భూషణముల ధరించి
విచ్చేసిరి.

ఆ వెనుక ఘోష్ట బౌరాగా ప్రభువును యాకెజాయ నే తెంచిరి. ఈ
రాక్షసుల ధరించిన వసనాధరణముల యనుట ఆమె జనని
ధరించినదుకూలభూషణముల లెక్కించుట కైన నీడు గాకండును.
ఆమె మోటినోయి లన్నియు నవరత్నములతో నీండి ధగ
ధగగాయనముగ స్ఫటికదీపకలకాంతులగు కనుల మీఠిమిల్లి
గొలుపుచుండెను. అలెజ్జాండ్రుపోపు వంచనకు బెల్లకి ప్రాణముల
నర్పించిన వారిలో నొకఁడును రెండవబెయిదఁడు సుబ్రాను సోదరుడు
నగు డేజిము రాకుమారుఁడు వెనుక కానుకగా కొనగిన వహ్ని
విహంగ శ్వేతస్థంబములు మూఁ జయలనాగ ఫాల భాగమున
గొప్ప మీరుచుండెను. తనచెంత నున్న బౌరాగా ప్రభుఁ డేదియో
సరసస్థాప మొనరింపఁ ననకర్ణమూలమున నుడువ రాసుకరాంగి
వోడల్లిన ముహూన చంద్రికల గాంచిన నపరిచితుఁ డంతః
భువనైకసుందరి చిత్తము మర్భరపాశ చింతాయత్తముగ
నుండునని యెటులవిశ్వసింపఁ గలుగును. ఆశేముఖ్యముల క్రీశిసేయు
దంతపంక్తుల నావరించిన కంపుచాయ నింపుమలకించు సోపపుటముల
కాకోలవిషము కల నని యెల్లు నమ్మజాలును.

వారివెనుక వారాకుమారిధర్మ యగు పవాకోస్త్రిభువు గురుక్కు-
మరాధికారియుచపత్నయు సోమకు స్త్రిభువులలో నొకని తనూదయు
నగునొకలావణ్యపత్నితోగూడ నే వెంచెను.

పిమ్మట నొకఁడో క్షాత్రులు గొక్కొక నొక్కొకసుకరాంగి కేలు
క్షోద్రగ్రీవించి విచ్చేసిరి. అనంతరము పెక్కు గ్రామ ప్రభువులును జక్కని
చుక్క లనంగిన జవరాగ్రు నే తెంచిరి.

ఏసింహాసనము నధిష్ఠించి క్రైస్తవ ప్రపంచము నంత నాతడు
నానావిక సేత్ర చాలనముననే బోగొనజాలెనే యట్టి మృగరాజ
పీఠమున నలెగొండను పోపాసీనుఁ డయ్యెను. అతని నిరంకుశాధికార
మునుగూర్చి యాతని పుత్రక లూకెజా వియన్నానగరమున ఘోష్టుతోఁ
దలిపిన యంశములం దతిశయోక్తి యొకించుకయు లేదు. అతని
నిరంకుశ ప్రభుత్వమునకు రోమునగర మొక్కటియే గాదు. ఇటలీ
దేశ మంతయును, ఇటలీ దేశమేగాదు, క్రైస్తవప్రపంచ మంతయును
ప్రకంపిత మగుచుండెను. భక్తిచే గాకున్నభీతిచే నెల్లర నాతనికి
పాదాక్రాంతు లగుచుండిరి.

అగ్రపీఠాంతికమునఁ గార్డినలులున్న తాధికారులు విఖ్యాత
నామములును గూర్చుండిరి. తక్కిననారు తక్కిన పీఠములకడఁ
గూర్చుండిరి. ఈక్షితిగా నూలుమంది యతిధు లచటఁ జేరిరి. వారికి
వలయు పదార్థములఁ గనుసన్నల గ్రహించి సమకూర్చుటకు రెండు
వందల మంది పరిచారకులు సంసిద్ధులుగా నుండిరి.

ఎంతటి వైభవము ; ఎంతటి యాధ్యాత్మిక భౌతికాధికారము !
ఎంతటి దురంతఘాతుక చింత, ఎంతటి ఘోరవంచనము, బోధియీ
వంశ మెంత కళంకితమై పోయినది. ఆకళంకము శాశ్వతమై యీ
వంశసంభవులకు తీరని మచ్చయయ్యెనుగదా !

ఉన్నతాసనము చెంతనే యొక రొకను కొంతయడముగాఁ గానా
నోవా, కోషిసు, క్యాటెలెస్సి కార్డినలులుగూడ నాసీనులైయుండిరి.
నారిహిత్యకొరకేగదా యీమహావైభవము. ఈగొప్పవిందు. విష
పూరిత ద్రాక్షారసపాత్రిత్రయమును ప్రత్యేకించుట, ఆరాఁ జాఘోర
హంతకులు మువ్వకు నెంతటి నెయ్యమును వినయమును, లాలన
మును, చమత్కరితమును, నెఱపిరో వివరంపఁజాలము.

భోగపరాయణతయు వైశ్వర్యమునుగూడ నొక్కచోఁ జేరిన సమ
కూర్మబుడగు నిరంకుశాధికారి పదార్థజాత మునరెమితముగ

సమకూర్చబడెను. ఇట్టి జర్మనీ స్వేయను ఫ్రీన్సు తెవరలు కృపాది
దేశములందు విఖ్యాతము లగుమన్యరాజములు స్థానికపాత్రములందు
ప్రకాశించు చుండెను. కాంతామలు లామాధురీరసపాన ప్రకౌషిత
రక్తాయుతనీలలోచనులై సింహారకాంతి విరాజమానకవాలవ్రాసురలై
యలరారిరి.

అంగు నాపవిత్రమందిర మధ్యమునందు గాడిఁ గామినీకాముక
జనమోహభావసూచకవిలోకనముల సమ్మేళనమును నాంధ్రప్రకట
నమును సంగీకారసంజ్ఞలును చెలగుచునే యుండెను. శహస్యసంభాష
ణములు సాంకేతిక స్థలనిర్దేశములు, ఉర్వ్యలు, మత్సరములు, ద్వేష
ములు, ప్రతీకారచింతలు మున్నగున వన్నియుఁ బరిశుద్ధమతవ్యాప
కాచార్యోచితవసనముల ముగుగునబ్రకౌషితము లగుచునే యుండెను.

రాత్రి పదిగంట లైనది. ఉన్నతపీఠాంతికమునఁ బవిత్రచిహ్నములు
శుభరక్షలు మున్నగువానింగూర్చిన ప్రసంగము జరుగుచుండెను.

“నర్వేశ్వరుని మహిమ నీమానవు లెవ్వఁడు గ్రహింపజాలడు.
ఆకృపాలుని కృపాతిశయమున కత్యంతము పాశురిగుభక్తుల సంరక్ష
ణార్థ మాదేవదేవుఁడు శుభరక్షల నేర్పఱచెను. కావున నా కట్టి
వానియందు సంపూర్ణ విశ్వాసము కల ” నని యలగ్నాండరు పలికెను.

“మీనిధారణ నెవఁడు కా దనఁజాలుచు? తమచెంత నట్టి శుభ
రక్ష యొక్కటికల దనియే నానమ్మక ” మని కార్జునలుకారెప్ప
పలికెను. ఇతఁడు పోపు ప్రధానకార్యవర్తి.

“అయ్యది సర్వాశుభములఁ దొలఁగించు ననుట కడుసాహసము
గాని, విషఖడ్గములబొరినుండి మాత్రముకాపాడు”నని సోపుపలికెను.

“నే నిట్లుడుగుట యనుచిత మని తాము తలంప కేని యాప
విత్రచిహ్నము కొక్క నారి భక్తితోఁ దిలకింప ననుగ్రహింప వేడు
దాన ” నని సాన్నియాప్రభ్యి పలికెను.

“ నిరభ్యంతరముగ జూడవచ్చు ” నని యాతఁడు వసనాంతరమునఁ బరికించెను గాని యచట నది కనబడలేదు.

ఆతని వదన మొకింత చింతానుమానసంకిల మయ్యెను గాని దానిని వెంటనే మరుగుపరిచి “ యూహ నేను దానిని నాయభ్యంతరగృహమున బల్లపై మునిచి వచ్చితిని ” అని పోవు కార్డి నలుకారఫాతోఁ బలికెను.

ఆతఁ డసూచనామగ్రహించి దానిని దేబోయెను. ఆయభ్యంతరగృహమునం దటముఖ్యము లగు పత్రము లుండుటచే సామాన్య పరిజను నటుకుఁ బంపుటకు పోవు సమ్మతించలేదు.

పథ్యులలో నొకఁ డగు కార్డినలు కోపింతును, గార్డినలు కార పాయు గాఢమైతిని గల్గి యుండుటచే నేడు గూడ నా రిగువురు నొక్కచోటనే గూఁసుచుండిరి గావున విషసంకలితద్రాక్షరసములను గార్డినలు కారఫాగూడఁ గ్రోలుట తటస్థించు నేమో యని నీజగు చాల భయపడుచుండెను. ఇపు డతఁడు వెడలిపోవుటచే విషప్రయోగమున కిదిగో యయని నీజగు గ్రహించెను. ఏలయనఁ గారఫా మరల నెంతసడిగ వచ్చినను బదినిముసుములకుఁ దక్కువ పట్టెను.

“ మనయతిధిపుంగవుఁ డగు నారానాప్రభుని శౌరవార్ధము ధరాజాని యనుమరించినను మన మండజమును మదిరారసపాన మొనరింపఁగలు నని విన్నవించెక ” నని నీజగు పలికెను.

“ నేను మనఃపూర్వకముగ నంగీకరించితిని. మనకు లభ్య మగు వానిలో నుత్తమోత్తమ మగునానవము నీయతిధి శేఖరుని శౌరవార్ధ మాస్వాదింత ” మని తనపుత్రుని కోరినచింతను గుర్తించిచే పోవు పలికెను.

ప్రధాన పాచకాధికారిని గనునన్నచేఁ బిలిచి నీజగు నానితో రహస్యముగా నేగో జేలిపెను. వేంకటాచార్యుల బల్లెరమునం గున్న

సచ్యసలముల నతిథు కొనఁగ నాపాచకాధికారి కే సౌన్నియాప్రభి
యొజ్ఞాపించెను.

సదాచారము సహసరించి తొలుత నతఁడొమె యానతిని నిర్వ
ర్తింపక తీరిదు గాన నాలస్యము కాకుండుటకు నీజరు సూచనల
ననుసరించి ద్రాక్షారసము నందీయ నాపాచకాధికారి తన సహాయో
య్యోగి కాజ్ఞాపించెను.

ఆయుర్యోగి పెక్కు స్ఫటికపాత్రలందు ద్రాక్షారసమును నింపి
వెండిపళ్ళెరమునం దిడి తెచ్చి పోపు, నీజరు, ఘృష్టు, కోపిసు, కాస్త
తెన్నీ, వెసానోవిసుల కొనఁగెను. తక్కిన సరిజనులు తక్కినవారి
కొనంగిరి. ఔరానాప్రభువుకు పోపు వినయమును నెఱపినంతనే యెల్ల
వారు నొక్కసారిగా నాద్రాక్షారసమును గ్రోలిరి.

అంతలో గారిఘా పాండురఘాలభాగుడై భయప్రకంపితుడై,
చకితాంధరుడై ఎల్లరిశృష్టి నాకర్షించుచుఁ తనస్థానమునఁ గూలుబడి
భయవిఘోక సములఁ బఱపుచు నిట్టూర్పులు విడువసాగెను.

“ ఆహా ! ఏమిప్రమాదము. ఆకస్మికముగ నేదైనవ్యాధి— ”

“ పాననచరిత్రా నాకు గలిగిన వ్యాధి శరీరసంబంధమైనది గాన
మానసికము నైతికము ” అని పోపుతోఁగారఘా పలికెను.

“ అది ఏమో తెలుపుము. మాన మందిరమున నెవరైన నిన్ను
నిరోధించిరా ” అని పోపు అడిగెను.

“ నన్ను గూఁపించి నానినిగూర్చి ప్రశ్నింపవల నని వేడుకొం
దును. అది భయంకర దృశ్యము. ”

“ భయంకర దృశ్యమా ? మనసాభాషణము నీమనసు నాకర్షిం
చిన నీ కట్టిబీతిని గలిగించు దృశ్యమును గను నట్లొనరించెను. నీ
వావివరముల నెఱిగింపకున్న మా యాశ్చర్యత తొలగదు ” అని
పోపు పలికెను.

“ నన్ను క్షమింపుడు. నన్ను క్షమింపుడు. ”

“ నీ విందు చెప్పక తీరదు. ”

“ ఆశ్చర్య మోమహనీయా నీకే సంబంధించి యుండెను. ”

“ ఎవరికి సంబంధించిన నేమి పూర్తిగాఁ తెలియఁ బలుకుము ”

“ భవదాజ్ఞానుసారము నే నొకదీపికం గొని కక్షాంతరముల గడచి యభ్యంతరమందిర ద్వారమును దెలువకమున్నే వాయు వేగమున నొకరదీపిక యారిపోయెను గాని యామందిరమునందు దీప ములకాంతి కనబడుచునే యుండెను. ”

“ నాయభ్యంతర మందిరమున దీపముల కాంతియూ ? ఆమందిర పావనత నుల్లంఘంప నెవ్వఁడు సాహసించి యుండును. ”

“ అది మానవకృత్యము గాదు ” అను వాక్యములు కారణ నోట నెడలగనే విందు మందిర మంతయు బ్రశాంత మయ్యెను.

“ దీపములను గని నేను లోన నడు గిడినంతనే భయప్రకంపింపఁ దనై నిశ్చలుడ నైతిని. ”

“ శీఘ్రముగ నెఱిగింపుము. ఆలస్యమొనరించి మ మ్మాంశోఽనముపాలు చేయకు ” మని పోవు కఠినముగఁ బలికెను.

“ ఆమందిర మధ్యభాగమునం దొక శవపేటిక కాన్పించెను. యం దొకశవ ముండెను. దాని చుట్టు నాటు కొవ్వొత్తులు వెలుగు చుండెను. ఆశవవదనము నా కెన్నటికిని మఱుపురాదు. ”

“ దాని పోలిక యెట్టులుండెను. ” “ మహాప్రభో తమ వక్షస మునే పోలి యుండెను. ” అని యాతఁడు పలికినంతనే హా హా కారముచెలఁగెను. కాంతాకపోలర క్తిమ యంతరించెను. పురుషులఫా లతలములు వెలవెలఁబొలసా గెను.

“ మరమ పవిత్ర మగు నాతండ్రి మందిరమున నిట్టి యశవిత్ర

113

ప్రసర్జన మొనరించినవా రెవ రైన హత—” మని కుటిలభ్రుకిటియై పలుకుచు నీడకు కరవాలము నొరనుండి తీయునంతలో

“ రాజకుమారా! తీవ్రపడకుము. అది మానవ ప్రసర్జనము గాదు. అది మనుజులు చేసినపని గాదు. నేను ధైర్యము తెచ్చుకొని సిలువను స్మరించినంతనే అది యంతర్ధాన మయ్యెను. నేను గాఢాంధకారమున మునిగితిని. ” అని కారఫా పలికెను.

“ నాశుభరక్ష ” అని పోపు పలికెను. అతనిస్వరమునుబట్టి యా శృశ్యకథన మాతనిమానసమునుగూడఁ గలంచెననిచే తెల్ల మగుచుండెను.

“ నే నాచీకటిలోనే బల్లపై వెదకి తెచ్చితి ” నని యాతఁడు నవరత్నఖచిత మగు నొకపతకమును గీసిచూపెను—

“ నాచేతి కిమ్ము. నాచేతి కిమ్ము. అది నాచేంత నున్నంతకాలము నేను శత్రువులకు వెరువఁ బనిలేదు. శత్రువుల విషఖడ్గప్రయోగముల నది నాకు స్పష్టపఱుచు ” నని పోపు చేజాపెను. కారఫాశుభరక్ష నాతనిచేత నిడెను.

వేంటనే భయంకరాత్తనాన మొనరించి పోపు కొట్టుకొనుచు సింహాసనముపై నొరగెను.

తోడనే నీడకు తనయచ్చకోశమునం దేలో బాధ గలుగుటను గుర్తించెను. దానింగనినంతనే యాతనిక భయంకర మగు ననుమానము కలిగినది.

“ ప్రభువా పొరబాటున విషపాత్రలు మితరుల కియ్యబడె నని నేను దలఁచెను. మీమొగము మిక్కిలి వివర్ణ మయ్యెను. మీతిండ్రి మరణోన్ముడుగా నున్నాఁడు. నాజిహ్వకు చాలనరుచిగాఁ గోచెను. కార్డినలులు ముగ్గురును దిప్పించుకొనిరి ” అనువాక్యముల నెవకో పలుకగ విని నీడకు తిరిగి చూడ ఫాస్టు తనవంకకు వంగి యుండుటఁ కనఁబడియెను.

“మీయభిప్రాయమును నేను గ్రహించి జాలకున్నా” నని నీడరు పరుషముగఁ బలికెను.

“నీసోదరి సర్వమును నా కేరింగించెను. నీవు వెంటనే విసుగును బుచ్చుకొనుము” అని ఘోస్టు పలికెను. “ప్రభావా నీవేమిచేసె” పని ఘోస్టును నీడ రడిగెను.

“నేనా! నావిషయమును నీవేమియును భయపడి నక్కరలే” అని ఘోస్టు సగర్వముగఁ బలికి యటనుండి నెడలి యత్తిభి బృంహమునఁ గలసిపోయెను.

ఈరీతిగా నీమహావైభవము మరణసంతాపముగాఁ బరణమించి నది. గ్రోహులుకార్డినలుల మువ్వర వధింప నొనరించిన ఘోరక ప్రయత్నము నారికే యశనిపాత మయ్యెను.

౧౩

పోపు స్మృతితప్పి పడినంతనే యంతనిచావు అబద్ధము లనచావు నిడ మనుభీతిచే న్యప్రాణసంరక్షణ తత్పరుఁ డగు నీడ రటనుండి కడువడిగ నిజమందిరమున కేగెను. అంతరంగసేవకుఁ డగు మిచెల్మోట్కోకుఁ గొన్నియూజుల నొనఁగి శయనగృహమున కేగి విషవియ్యాలనదణ మగు నౌషధమును దిని ప్రక్కపైఁ బొరలుచు నేమియును గోచక జర గిన విషయముల నన్నిటి స్మరింపసాగెను.

మఱికొంతసేపటికి మిచెల్మోట్కోరహస్యమార్గమునవచ్చి సర్వమును సంసిద్ధమని తెలుప నీడగుప్రక్కగదొోని కేగెను. అందొకచూలశయ్య యుండెను. విశాల మగుకుండమున నగ్నిప్రవ్వలన మధికముగ నుండెను. నీప మొక్కటి వెలుగుచు వేరొకచుండెను. శయ్యాలమునకు శీఘ్ర పుగ బలమగు నాలుగినుప కడ్డీలు దూలముల కంటునల్లు కంబముల రీతి నాటఁబడి యుండెను. కొన్నివీచులును శెలనున్న యొకబల్లపైఁ పశుమారకుల ఖడ్గములుండెను. అగదియందు చిత్రకంబుములు

45

మున్నగు నాస్తరణము లెవ్వయును పోవు. పాలగచ్చునాగుగఁ గనఁ బడుచుండెను.

వా రచటికి రాగనే నలుగురుభటు మోకద్వారిమున లోని కొక యన్నతి మగు వృషభమును గొని వచ్చి బల మగు నినుపదుష్టతో దాని తల పగులఁగొట్టి చంపరి. పిమ్మట దానిని తోసగఁదీసి వెన్న భూమి కానుక్లు నాలుగు కంబములకు నాలుగు కాళ్ళ నంటగొట్టి, పోరిలో నొకఁడు పెద్ద కత్తితో దాని యశరమున రెం డడుగులఁ పొడుగున తీతి మొనరించెను. అంత్రముల నొడఁ దీసి కట్టానొత్తుల యం దుగచిరి. అంతట శీఘ్ర దినములతో గాత్రముగుండ వృషభ గర్భమున బ్రవేశించి ఉష్ణరక్త స్నాన మొనరించెను.

అటుల నతఁడు పదినిముషము లుండె కలికివచ్చి శయ్యపైఁ బడి ఁ డెను. ఆతని సర్వాంగములును చెమ్మటఁ దొప్పకొగెను. ఈ కుటుం బమువాగు ఘోరవిషముల సిగ్ధపఱచి వాని పటిమను బఠ్ఠీగచుటకు నొలుత తామె వాని నాహరించి విషబాధను దొలగించుట కిట్టి వికృతులను గొని పశురక్తస్నానము మొనరించుచుండెడివారు.

ఆతఁడు ప్రాణసంశయవాన్తయం గుండినను నాతని కాముస్మృతి చింత యావంతయును గలుగలేకు గాని రాజ్యాధికార విషయ మగు చింత ప్రబలముగ నుండెను. అంతటఁ బరిజనులు చతుష్కంబము లను పశుశవానులఁ గొలగించి రక్తపు డాగులు కనబడకుండ నేల నంతయు గడిగి శుభ్రపఱచి వెడలిపోయిరి. అంతట శీఘ్ర మిచ్చె త్రావో శయ్యాసమీపమునకు నీలచెను.

“నాకొండ జవించుట మర్కటము. ఆతఁడు వృద్ధుఁడు. రక్త స్నానావకాశ మిపుడు లేదు. పిఱుగుడు మందు లెన్ని యిచ్చినను లాభము కలుగదు. కావునవిశ్వసపాత్రు లగు పరిజనులలో నికపుడఁ గొని నాకొండ మందిరమున కేగి యాతఁడు మరణాన్ముఖుడే

మనచో నున్నతకోశాధికారి యగు కార్జనలుకానానానాను గని
 చెలిమినైన బలిమి నైన రహస్యమందిరముబీగములఁగొనియందున్న
 శ్రీవ్యవస్థారకత భూషణ పాత్రకానిచయమునంతను నామందిరమున
 కఁ గొనిరమ్ము " అని నీ జకు తెలిపెను.

అర్ధరాత్రిము దాటినది. మిచెక్కెట నీ జకు నాజ్ఞానుచారము పరి
 దనుల నిద్రింపను గొని పోల్చి వీరు లేనిదీక్షిని వేషముల సమర్పకొని
 పోవుమందిరమును జేరెను.

అకస్మికముగ పోవు స్మృతితిప్పి పడిపోవుటచే నేనో ప్రోహము
 సరిగె ననువంతలధికముగ న్యాయించుటచే మనోవేషన గలిగినరీతి
 ప్రజలకు నిమిషములు పుండులు పెట్టుచుండిరి. శ్రీకూలపక్షమువా రగు
 కొలుగ్నా, ఆర్పినోలు తమ తమ గులముల నాయత్తవరచుచుండిరి.
 నగరముపు డరాజకము, చౌర్యము, కలశరము, హత్య మున్నగు
 మరవనలకు పా లగున యుండెను.

పోవు శత్రువుగతుండై మరచి నున్నట్లై యుండెను. వాగ్చంద
 నమే గాని స్మృతిరాహిత్యముఁ గలుగలేదు. అంతయును గనబడు
 చున్నది. అన్నియును వినబడుచున్నవి గాని నో రెత్తి మాటుపలుక
 జాలఁడు. లూకెడొగూడఁ తలదనకుని దిగరాడి నిజమందిరమునకేగి
 తమ కుటుంబమును ఘోరమర్థశల పాలుచేయ నున్న పెరినాయధలిన
 మును తెలుసుకొన నాతురఁ బడుచుండెను.

వీందునకు వచ్చిన వారంతయు నల్లనల్లన వెడలిపోయిరి. ఎవ్వరని
 నధించుటకొరకు ద్రాగొరసమునందు జేర్చబడిన విషమహాత్మ్యమున
 పోవుకు మరణానన్త సంప్రాప్తి మయ్యనో అమువ్వగు కార్జనలులలోఁ
 గానానోవా, కోపను ల్పింపను మఱియొకఁడు కార్జనలులు మాంత్రి
 కుచట నుండిరి. గాని తిమ్మచంపుట కిట్టి శ్రమత్నములు సరిగె నని
 యైన పాప మాపుణ్యముండు తెలుగకు. ఆపా వారి న్లు కాపా

47

దానాధరక్షకుఁడగువాఁడు. ఏకవాధనమున నేర్పఱుమారణమును దొలగించి దుష్టవిధనముఁ గావింపఁజాలినదీనజనశాంతివృద్ధిఁ జేసెనదేవుడు గాక మఱియెవ్వఁ డగును.

మిచ్యోగము కాసానోనాను బిలచి నిర్జనగృహమునకు గొనిపోయి బంధించి యుసుకులఁ గొందు నని బెరించి తారముల గొనిపోయి ధనాగారమునైజచి ధనసంచయమును స్వస్థాధరణములను నెఱిగి బంగారు పట్టెరములు పాత్రలు మున్నగువానినిగూడ నీజను మఱి రమునకు గొనిపోయెను.

మగునాఁ డుదయమున మిచ్యోగము నిజపై న్యమును పోవుమందిరి మునఁ గావలియొంచెను. మరణ సమయమునఁ బ్రాణాంతముగ ప్రాణముల విడుచుట కైన గాయలగ్ధాండగున కవకాశము లేకుండ పైని కార్భాటములును, ప్రజాకలహ సంరంభములును, ప్రబలపాగెను, నీజ గొలులైనఁ తన యధికారమును నిలుపుకొన దీక్ష బూని తన యాజ్ఞానుసారము మెలఁగునట్టివానినే పోవు పరవియందు ప్రతిష్ఠింపఁ బూనెను.

అలెగ్గాండగు ప్రాణముల నంత శీఘ్రముగ విడువ లేకు. ఇట్టిగుర్భర దశయం దాతఁడెనిమిది దివసములు జీవించెను. అతఁడు కడపట నతిదారుణమగు మరణవేదన ననుభవించి తనువు దొరంగెను. కడ యూపిరి సడలు వఱకు నాతనికి స్మృతి తప్ప నేలేదు. తనకుఁ గొంత స్వస్థత కలుగగనే నీజకు పిల్చిగృహమున నినాన మేర్పరచుకొనెను. విషము త్రాగుటచే గలిగిన లక్షణము లాతనియందు ప్రబలముగఁ గనఁబడుచుండెను. మొగము నెల్లవాగినది. పెకవులు రక్తగ్రానము లయ్యెను. కనులు గుంటలుపట్టెను. అతఁడు సడ మాడ్చిన జాలనం తటి నీరసస్థితియం దుండెను.

అలెగ్గాండగుమ్మతి నెల్లడి యెసఁగనే అనుగ్రహతాచారము ననుస

రించి సంగఘాత్యక్షుడు సీజు సనుమనిని గార్యనిర్వాహకాధి-
మును వహించెను. పోపుశరీరము విషకగ్ధమై కొఱకచ్చుంబోలు
కాటునలుపురంగు గలిగి భరింపరాని మర్దంధముతో నుచ్చి భయం
కరకూషముగ మాటి వికృతమై యుండుటచే అధికారాంగుళీయక
గ్రహణవిధిని నిర్వర్తింపకుండుటకు సీజు నిశ్చయించెను. పౌను
లాశవమును గనుట తటస్థించెనేని వశంతు లన్నియు సపుడై సిరపడుట
నిశ్చయము.

పలుకారణములచే ననాలస్యముగ నంత్యక్రియల నిర్వర్తింప
నాతడు తీవ్రపడసాగెను. ముఖ్యమైనది శవము. దుర్గంధ పూరిత
మగుటచే రెండవది. ప్రతికక్షులసంరంభము అనుకూలు డగుకొకనిఁ
గడుశీఘ్రముగ పోపుపావీయందు ప్రతిష్ఠించినఁగాని సీజునకును
బంధువర్గమునకును భక్రము కలుగదు. లేదేని వా రఙ్గోగవిపా
లగుటచే గాక మరణముకూడఁ గటస్థింపవచ్చును.

౫౪

తెల్లవాడిన సంత్యకర్మ జగుగును. నాటిదాత్రీ సీజు రహస్యముగఁ
తనతండ్రి శవముగల గదిలోని కేఁగెను. అశవమును బేటికయం
దుంచి దానినొక వాహనముపై నమర్చిరి. నలుతట్టలను పొడు గగు
కొవ్వొత్తులు వెలుగుచుండెను. అచట దుఃఖించుచున్న బంగుగు
లెవ్వరును గనబడలేదు. అతనిగూర్చి వెలువడిన భయంకర వార్త
లచే నెల్లవాగు భీతిలి చెంతఁజేరఁజాలకుండిరి. సుగంధబంధురస్నేహ
పూరముచే నొప్పగు రంతదీపకళికలు మనోహరముగ వెలుగు
చున్నను దుర్వాసన నడగింపఁజాలకుండెను.

అనిశీధమున సీజు నట కాకర్షింపఁజాలిన డట్టి కారణమో
యుహింపసాధ్యముకాదు. తాను పితృఘాతకుడై నైతికము గాఢ
సంతాపము లేక తన్ను లోబఱచుకొనఁ జాలిన పుత్రసహజాను

రాగమో అతని న్లు పేరేంచి యుండును. ఒక్కొక్కప్పుడట్టి కారణములను గుర్తింపకదే మనము కొన్నికార్యముల నొనరించుచుండుము. నీజరు కట్టి సద్భావము లెన్నటికిని గలుగఁజాలవు.

నీజరు శవనూపైఁ గప్పఁబడిన వస్త్రమును దొలగించి భీకర వికారవైవర్యముఁ జెందినతదాకృతిఁ తిలకించెను ..ఎంతలో నెంతటి మార్పు. వార్ధకమునగూడ సౌందర్యమును గోల్పోని యలెగ్గాండగు గతప్రాణుఁ డైనంతనే ఎంతవికారాకారుఁ డయ్యెను ?

.. ఎంతలో నెంతమార్పు . నిన్నసార్వభౌమమకుట మాణిక్య విరాజితపాదుఁడగు తేఁడు నేఁడు నీచతమక్రిమితుల్యుఁ డయ్యెఁగదా ? నీయధికార మంతరించె నిన్నిఁక నిర్భయముగఁ బరమనీచులుగూడ దురుక్తుల దూషింఁగుచుందురు. ఎవ్వనిబామముడి నెల్లశేషముల నల్లల నాడించెనో యట్టి చండశాసనుఁ డధమకీటకముల కనిపికాలముననే యాహారమగుచున్నాఁడు. కొన్నిపండ్లగుసరికి మిగులునదిభస్మరాశిగఁ గదా .. అని యాతఁ డనుకొనునంతలో

.. భస్మమో బండలో పేటికేగొడవ .. అను ధ్వని మెల్లగ వినఁ బడెను. ఆధ్వని వినగనే మానవహత్య యనిన మది నిసుమంతయు గొంకని నీజరుగూడనడరిపడెను. ఆతనిభీతి కొన్ని నిమిషములవఱకును దొలఁగలేదు.

శవపేటిక కావలిత్పన మోకరిలఁబడిన యొకవ్యక్తి లేచి నిలువ బడెను. ఆవ్యక్తి తనసోదరి యగు లూకెజా యని నీజరు గుర్తించెను.

.. ఏమిది నీవుగూడ ప్రార్థన మొనరించుచుంటివా .. అని యాతఁ డనెను.

.. నిజమే. నేను ప్రార్థన మొనరించి దీర్ఘ కాల మైనది. మరల నిపు డొనరించితిని. కాని మన ప్రార్థనల వలనఁ బ్రయోజనము కలుగునని నీవు నమ్మితివా ..

.. విషనర్పములకు మానవభాష వచ్చి యుండునేని సానభార్తను కాపాడుమని నాగాంగన వేడుకొనిన మానవుడు తమించి యీమె భర్తను చంపక విడచునా ? ,

.. సోదరా ! పరమపవిత్ర మగు సర్వశక్తిని సర్వజ్ఞానురాగమును గూర్చి యపవిత్రముగఁ బలుకకుము. అమహానురాగమును మానవుల భావముతోఁ బోల్పఁదగునా ? ,

.. అటులైన వడివడిగ సన్యాసినినై యేదైన మఠమునకుఁ బోమ్ము. అవల ఘనకార్యభారము పైఁబడియుండఁ బ్రార్థనయును న్నేలాపములునా ? ,

.. విషమ దేశము మునిగి యుంటి మని నే నెఱుఁగనిదానఁగాను. పరిస్థితులను తలకించుటచే తుణకాలము వాఙ్మర్యము చఱించినది. ఇదివఱ కెన్నఁడును నాకట్టి భావప్రచలనము కలుగలేదు. నీ విచటికి వత్తు వని యెఱుఁగక నేను రహస్యముగ నిందులకే యీమందిరము నకు వచ్చితిని. కడసారి మనడనకుని వశనమును జూడవలె ననునాశ యగ్గలమయ్యెను. నే నిం దుగిడినంతనే నాసర్వచైతన్యములు నీ గోకాంత ప్రశాంతమున స్తంభించినవి. నాకు స్మృతి యుండియుఁ జలనశక్తి యంతరించినది. నే నొనరించిన మహాపాతకము లన్నియు బాపాకారములై నాచుట్టుఁజేరి అతిభీకరముగ నాకుఁ గనఁబడ సాగెను. నేను ప్రకంపితనై నలువంకలఁ చూడనాగితిని. మనచే వధింపఁబడినవా రందఱిప్రేతములును మహాగ్రస్వరూపములతోఁ బ్రేతవసనములతో శల్యాంగములతో కూక్షేక్షణములతో నాపైఁ బడబోవుచు నంగుళలతో నావంకఁ జూపుచు, కసిదీర ననుమాను చున్ననో యనునట్లు పెకవులఁ గల్గించుచు నావంకను మనతండ్రి శవమువంకను జూడసాగినవి. ఆహా ! ఆస్థితి ఏంతదాగుణయు ! నే నిటనుండి రెగిరిపోఁ జూచితిని. నిలువజాలనంతటి మహాభీతి చేకూరె.

నైన నేమి? నా పాపములు బంధంపబడినరీతిఁ గదలక భూమి కంటు
కొని పోయినట్లయ్యె. అంతట నేను మోకరిలబడి ప్రార్థన మొన
రించితిని. నామాననము ప్రశాంత మైనట్లు తోచినది. ప్రేతము
లగోచరము లయ్యెను. లూక్రేజా నీకుగూడ తరుణోపాయముకలదు
సుమా యని యెవరో పలికినట్లు వినబడినది.

“ సోదగ్గీ ఏటికీయనంగతనంభాషణము నేనుగూడబసిబిడ్డఁగాభావిం
చుచుంటినా? చాలు నీ స్వప్నభ్రాంతి నే నిట్టిభ్రాంతికి లొంగువాడఁ
గాను. శశ్చాత్మాషమునకు మన కవకాశమే లేదు. శత్రుమధ్యమునఁ
బ్రాణాపాయగతయం దుంటిమి. రమ్మ మన మింక నిట నుండ
గూడదు. మన హృదయములు పాపానంద్యశములు కావలెను.
మన మింతివఱకు భయశూన్యమువలె మెలఁగితిమి. మన మిప్పుడు
సాధుమృగములుగ మారినచో మనపగతుకు మనల జీల్చి వేసెదరు.
రమ్మ, నిలువకుము రేపంత్యవిధి తీరినపిమ్మట నేను నీమందిరమున
కేతెంచెదను. నాపరిజనుఁడు నిన్ను నీమందిరమున కిప్పుడు కొనిపో
గలఁడు రమ్మ. ”

అని నీదకు పలుక లూక్రేజా యతనివెంటఁ జనెను.

ఈస్త్రీహృదయము గాఢాంధకార బంధురపర్వతగహ్వరతుల్యమై
యున్నను నాకటిక చీకటియందు మినుగురుపురుగుకొంటివలె నణు
మాత్రమా స్తికభావ ప్రకాశము గోచరింపలేదా? ఈనాతియాత్మఘోర
కల్మష భరితమహాకూపాంతర్గతమై యడఁగియున్నను స్వప్రకాశవేశ
మింకను గోచరింపలేదా? పరంశోభి నిర్మల సూక్ష్మంశ మెంతటి
దురితమతులలో నడఁగినను నిజదృఢిప్రసారమును నిగిడింపకమానదు.

ఆక్షణమున తనసోదగు డామృత్యుగృహమునకురాక యుండెనేని
ఆవిమలప్రకాశ మానతిహృదయమున విస్తృతమై యుండదా? లవ
మాత్రమగునాపరిపూర్ణము శరీరాంతర్గత సర్వాణునిచయమునకు వ్యా

పించి యుండదా ? అప్పుడు లూకాక్రేజాకుగూడ భగవదనుగ్రహ సాపాదనావకాశము చేకూరియుండదా ? లేదు. అట్టిభాగ్యమున కామె నోచుకొనలేదు. దైవసంకల్పము భిన్నముగానుండెను.

గీగీ

అమనునాడు పోపంశ్యకర్మ ప్రారంభ మయ్యెను. దేశాచారము ననుసరించి శవమును మూతలేనిపేటిక యందుంచి దానిపైఁ కడుసన్న మగువలిపెదువ్వలువనుగప్పిరి. వివిధములగు సువాసనలవేరజల్లు కను ముములును సుగంధ భస్మములును దానిపైఁ జల్లబడెను. అందులకు గలకారణము విదితమే.

ఉరయమున నేడుగంటల కూరేగింపు ప్రారంభ మయ్యెను. ఆ యుత్సవము పోపు మందిరమునుండి బయలువెడలి సెయింటుపీటకు దేవళమువంక నడువసాగెను.

సీజకు సేసలు మిచెలోలో నాయకత్వముక్రింద బారులుదీరి నిలచి యుండెను. కుటిలవదను లగునాసెనికుల వెనుక పొగులు నహ సాగ్రిధికసంఖ్యల నిలచి యుండిరి. మేడలపై వాబాలమిగాఁగ కిటికీలో వనాగాలలో తిన్నెలపై నెందఱుజూచిన వదనకమలనిచయమే.

విధిలేక పురజనులచే ప్రధానగృహములగఁగడ దుఃఖిసూచనగా నీలవస్త్రము లమర్పబడెను. ఘంటానినాదములు బోరొసఁగెను. విపలు లన్నియును మూయబడెను.

మహోద్యోగులలోఁ గడపటితెగవారు ముందు కరదీపికలను చే బూని నడచుచుండిరి. ఆనాడు మబ్బుగ్రమ్ము చీకటిగానుండినను నాయుచలన మంతగా లేసెందున కొవ్వవత్తులు చక్కగా వెలుగ సాగెను. వారివెనుక పావనకళాశాల సభ్యులు నడచిరి. వారివెనుక యవకభటులు సుగంధతైలముగల దీపకళికలఁ గొనివచ్చిరి. ఆవల

కొంతసేనయుఁ బిమ్ములు శివక్షేత్రము రాసాగెను. శివపేటిక నాగును దానికి సంబంధించిన మొగములు సారను నెవమందుగును వహించిరి. నారి వెనుకప్రభానోగ్యగులును నున్నతమనోగ్యగులును బ్రభువులును నావల మణియొక సేనావళమును గొట్టకొనను సీజగును రాసాగిరి.

మార్గములు దనసంకుల మయ్యెను. అడుగిడ నెడములేకు. ఎంగుఁ జూచిన నరనారీనిచయము. ఇండ్లకప్పులుగూడఁ గనబడకుండ దన సంఘము నిండిపోయెను. మందిరమును వీడి నూలుగడములు వచ్చు సరికి భయంకరముగ మెలుపుమెఱసి మిగుమ్మిగొలిపెను. దానిని గనినంతనే యాదనసమునయ మంతయు భయభ్రాంతమై ప్రణామ మయ్యెను.

సామాన్యస్థితియం దొకమెలుపు మెఱసిన నెవ్వగు నట్లు భీతిలి యుండకు గాని మహాక్రూరుఁ డగునధికారిశివమును స్మశానమునకు గొనిపోవుతఁజేసి గలిగిన గూతటిర్ల తాప్రకాశమున నెల్లరిగుండియును కటకట లాడసాగెను. అది భయంకురశకున మనుమాఘ విశ్వాస మంకురించెను.

అంతలో దిగంతములు బీటలునాగుచు మేఘనిరానములు చేరి గెను. భయవిహ్వలత మెండై కాళ్ళి గజగజ వడకసాగెను. శివ వాహకులు నిలువబడఁజాలకుండిరి. పాపాణశ్చదయుఁ డగు సీజ రుకుగూడఁ గొంతసంచలనము కలిగెను. కయ్యమునకును దేవునకును గూడ వెనువని మిచెలొక్కగూడ ముచ్చెమటలు పోసెను. సన్యాసులు పూససిక ప్రార్థనల గావింపసాగిరి.

ఈమహాప్రకంపన మడంగకమున్నే మరల సౌదామినీ ప్రకాశము ప్రాయశఃపాదరధ్యానము ననుకరించు భయంకర శబ్దమొక్క పెట్టున నేత్రికర్ణవిభ్రమము నొనరించెను. అంతలో దేవాలయ గోపుర స్తంభము పెళపెళా రావములతో విరిగి పడెను.

అంతకంటె దారుణముగ నపశకున మింక నేమి కలదు. వెనుకటిపోవు చనిపోయినపుడుగూడ నిట్టి భయంకర శకునమే కలిగెను. అది నున్నరిసాలగా నూచకము. నీలయనిన నెత్తెగ్గాండగు పరిపాలన మల్యమితివస్సహ మయ్యెను. మరల నీతని మరణసమయమునఁగూడ నీ భయంకర శకునమే కలిగి రానున్న పరిపాలనముగూడ నిటులె యుష్కవకర మగునని నూచించినను మాధవిశ్వాస మొక్కమాటుగ నెల్లర హృదయముల మెఱసి పోయెను.

మహావాయు ప్రకంపనము చెలరేగినది. ఎడతెగని నులుములు నులుములు ప్రబలసాగెను.

పెక్కుకోట్ల ప్రజల నొక్కసారి భయపిశాచ మావహించి చైతన్యము హరించినది. ఉన్మాదలఁ గావించినది. ఉచితజ్ఞతను హరించినది. వారిచూడ్కులు విపరీతములు. సగజలు భయానకములు. ప్రశాంతమగు మహానముద్రాంతరమున బడబాగ్ని ప్రకోపనము కలిగినఁ గలుగుఁ దరంగసంక్షోభమును బోలుసంక్షోభ మాజననుండలి నూగు లాడింపసాగెను. బిగుసుకొనిపోయిన పిడుకిడిలు ముడులువడిన కనుబొమలు ఒరలువెడలిన కరవాలములు పెచ్చుపెటిగిన సంహార సౌకల్యము. ఇదియే యిప్పుడు గోచరించిన భయంకర దృశ్యము.

సీజరు దానిని గమనించి సన్నిహితఘోరాపాయము కనిపెట్టెను. ధైర్యముతో నిలువుఁ డని నిజపక్షమునారిని హెచ్చరించెను. ఆసన్న విప్లవము మిచెఁగొనో మాత్రము గుర్తింపఁకుండఁగలరా? సైనికుల సంసిద్ధులఁ గావించెను గాని కోట్లకొలది ప్రజల నెదురింప నెంతటి సుశిక్షుతులైన నల్పసంఖ్యాకు లగు సైనికు లెల్లు సమర్థు లగుదురు?

అతెగ్గాండగు గావించిన మహాపరాధము లగణ్యములు గావా? ప్రతీకారచింతప్రబలముగ ప్రజలయందు కలుగలేదా? ఆశ్చర్యకరము లగుహత్యలు ఘోరకృత్యములు, నిరంకుశచార్జన్య పరిపాలనము,

51

ప్రజాపిడినము, రాజకుటుంబమువారి యవమానకర ప్రవర్తనము మున్నగునవి పిశాచములవలె బ్రహ్మ వావేళించి ముందున కురుక చేయుట లేదా? ప్రతీకారమున కను కలిగినది. పోవు శవమున కవమానము ఘటించుచు చెకూరినది. ఎల్లర యాగ్రహమునకు గుఱియై నీడ కెగుట గనబడట ప్రజ్వలితాగ్ని నాద్యహోమము రీతిని నారి దారుణక్రోధానలము నినుమడింపజేసెను.

మంకస్వరము, బంధరఘంకారము, సాంఘికప్రణవానిసము, తిరంగఘోషము, మున్నగువాని నన్నిటి నతిక్రమించి కొంచెమై గొప్పయై గంభీరమై భయంకరమై దారుణమై ప్రజాఘోష మొక్కపెట్టు వెలువడెను. ,, బోరిజ చూకుటుంబవిదారణ ,, మను మహా సింగము శతసహస్ర కంఠముల వెలువడెను.

క్షణికమున సేనలపంక్తి చీలిపోయినది. కరనాలములు రక్తాభ పిక్తము లయ్యె. ఎడనొలగెనుట కనకాశములేను. కరము సవరింప ననకాశము లేను. నీడగ మెచిగొల్గొలనే ఎల్లనానను నాగ్రహవల్ల కనముల నహింపజేయుచుండిరి. నా రిపువును బ్రాణముల సరకు చేయక దారుణముగ పోరుసలుపుచుండిరి. అంతయుఁ జిందర వంకర యైనది.

సన్యాసులు దేవశిమున దూరిరి. శవనామాలు శవ పిటికలైన ద్వారముకడకు పరుగిడునంతలో కొక్కపెట్టు గ్రమ్ముకొనిన హుంకారధ్వానమున నారిగుండె లవిసి నాగు చైతన్యకూన్యతై ప్రకంపిత శరీరులైరి. శవపిటికద్వార సోపానములపై నొరలెను. అలెగ్గాండగు శవము నల్లనై యుబ్బి శిథిలమై మర్గాధయుత మైన యలెగ్గాండగు శవము నేలపొరియిడెను.

అపుడాచేత నిలచి దానిని చూడఁగలిగినవారినోట హృదయవిధారకమహాభీకరాగ్రహము నెఱచి కళివిశల నలముగొనెను. ఆ నివా

తరంగము లంచెలంచెలుగ దూర స్త్రజా ర్తధ్వజములఁ గలస విశ్వవ్యాప్తిములయ్యెను.

క్షణికమున మహాప్రళాంతము నెలకొనెను. సమర మడఁగెను. అవయవములు స్తంభించెను. ఆప్రళాంతము రెప్పపాటుకాల మైన నిలువలేదు. తీవ్రసంరంధము మానవసంఘమును ముంచివేసెను. ఎల్లవారు శవము పడినవంకకు నడువసాగిరి. ఆమహాసమ్మర్దనమునఁ బడి ఎందరో నలిగిపోయిరి. అబలలహాహాకారములు పురుషుల శాప వాక్యములు ఎందరో పాదపాతి. నంతరించిరి. కాని నిదానించువా రేరి? నిలచునా? రేరి? ఆర్తుల గానరొచునా? రేరి? శాంతప్రేమ కాకుణ్యముల కవకాశమే లేదు మహాప్రళానమే భీకరనిరాదములే. డీవోత్కృష్టముగా ర్తధ్వజములే.

మానవజాతి సంచలనముతోపాటు పంచమహాభూతి సంచలనము గూడ నాగుచునే యుండెను.

ఎడములేదు, ముందున కడుగిడ నవకాశము లేదు. ఒక్కనారిగ జనసంఘము మరల వెనుకకు దిరిగి నీడకు మెచ్చిపోయిందవంకకు మర లెను గాని క్షణిక మైన నీవిరామము వార్షిక్షికని నుపకారమే యయ్యెను. వారు భీరులై పరుగెత్తలేదు. అంతెరియవ కాశము వారికిఁ గలుగనేలేదు. గాని కొలఁది యవకాశమును వారు చక్కగా నుపయోగించుకొనిరి.

ఒక గృహమున మొగనాలలో నిలవససముచూచున స్త్రీలు లూకెజాయుఁ గూర్చుండి యుండిరి.

“అయ్యో వారు నాతోనుని బ్రతుకనియ్యరు. ఆహంతకు లతని జీవితముల హరింతును.”

“నీలభయపడెదవు. ఆతఁడు మహా యోధుఁడు. ఎందుకొరకును నన్నుకొ కంటివా.”

“ ఆహా ! ప్రజ లాగ్రహావిశేషమున కొడ తెలుగక పైబై బడుచున్నాను. ఆహా నేను చూడజాల. నాసోదగుడు నాకనుల యెదుట మృత్యుజెంకవలసినదేనా ! అయ్యో ! ”

“ అతని కాపాడుశక్తి గాకుం గల నని నీవు నమ్మెవా ?

“ నే నేమియుఁజెప్పజాలను. నే నింకజాలమునఁబడి యున్నాను. నేను చూడజాల భరింపజాల ” నని కడుదీనముగ నాదురభిమానిని యగునారీమణి పొక్కించుచు విలపింపసాగెను.

“ వెరువకుము ! నీకొఱకు నీసోదగుని నే నిపుడే కాపాడెద ” నని ఘోష్ట చివాలున తేచిపోయెను. ఘోష్ట శక్తిని గూర్చి యామెకు నిశ్చయభావమేమియును లేదు. భూతపక్షికి నాతనికిగల సంబంధ మామె యెఱుగదు. అతని యన్భుతచరిత్రమును మాత్ర మేమె వినియుండెను. గర్భగర్భిణిఁ దత్యన్భుతముగ గణనాతీత మహాద్వైత్య సంగ పన్నుడయ్యెను. జర్మను సామ్రాజ్యమున నాతని కేను రాడగలవా రొక్కరును లేకుండిరి. ఒక్కరాత్రినో ఫ్రీజ్జువాలక్సేనులను గారా గృహమునుండి తప్పింపజాలెను. విషమిళిత మగుద్రాక్షారసమును గోలియుఁ గసుగంఁ డయ్యెను. కావున నాతఁడు తనసోదగునిఁ గాపాడఁగలఁ డను నెత్తీనమ్మకము మాత్ర మేమెకుం గలదు గాన నత్యాతురతతోఁ దిలకింపసాగెను.

ఘోష్ట వెడలినపిమ్మట నే యలెఱ్ఱాండగుశవము నేలఁబొరలాడెను. దానింజూచి నంతనే సహజదురభిమాన సంజనితదురాగ్రహమున నామె నెమ్మాము కోధరక్తిమచే భయంకర మయ్యెను.

ఘోష్ట నిర్భయముగ దనసోదగునిచెంత కేగుచుండుట నామె తిలకించెను. అతని నెవ్వరు నిరోధించుటలేదు. పిడికిటపోయిల గ్రుమ్ముట లేదు. అతనిపాములు నేలమోఱియు చున్నటులేలేదు. అతఁడు యధేచ్ఛముగ సాగిపోవుచుండెను. అతఁడు సీదగును నీరుసరికి

మిచెలొటోగూడ నీజరు సమీపమునకు రాగలిగెను. వారిరువురును పాణములపై నాసవీడి భయంకరముగఁ పోరాడుచుండిరి.

మిచెలొటో నిరాయధుఁడై పోయెను. నీజరు నున్నతాశ్వము గత ప్రాణ మయ్యెను. వారు మృత్యుముఖమునఁ బడుటకు సిద్ధముగ నుండిరి. అంతలో నొకబాహుశాలి కరవాలము సారించి ఎట్టయెదుట నున్నపగతుని తల నెగురవేసి ప్రజలయందు సంభ్రమమును కలిగింపఁ జాలెను. దాన వారిరువురు నూలొక్కనఁజాలిరి.

భాస్ట చిరచిర జనసంఘమున జొరబడి కరకు కరవాలమున నుగు మాడసాగెను. ఇట్లు భాస్టసహాయశూరుడై దారిజేసుకొని పోవుటం గని కైర్య విభ్రమములు నెమ్మనముల ముప్పిరిగొనవారిరువురు నాతని ననుసరించి పరాక్రమింప సాగిరి.

ప్రజలలో సనిర్వాజ్య మగు మహాభీతి తలచూపెను. ముందున్న నాగు బెనుక నున్నవారిని త్రోయుచు. పరు గిడసాగిరి. పితృపతిసంక ర్శనము ఘటిల్లెనా యనునట్లు వారెల్లరును తల్లడిల్లి చెల్లాచెన్నై తలచీరలు వీడ నలువైపుల కురికిరి. అచిరకాలమున కాజమార్గ ములు జనశూన్యము లయ్యెను.

౫౧

అలెగ్జాండరుశవ మచట కొన్ని గంటలవఱకు నటులనే పడియుండెను.

శత్రుసేన యపారముగ వచ్చి పడె ననువనంతి నిముషమాత్రమున నగరమునం దంతటను వ్యాపించుటచే నొకరివంక నొకరు చూడ కుండ నెల్లరు పరు గిడిపోవుచుండిరి. మహోన్నతోద్యోగులు ప్రభువులు నితరులు శవవాహకులు వారు వీరననేల నొక్కసిట్టయైన నిలువ కుండఁ బోయిరి.

లూక్రెజా మతబోధకుని దుస్తుల ధరించి నిజమందిరమును చేర

గలిగెను. నీజరు సేనాసమన్వితుడై పోవుమందిరమునఁ బ్రవేశించెను.

కొంతసేపటికి నెమ్మది కలుగఁగాఁ గొంతయు సుహృదయు లాశవమును సమాధియం దుంచునోరి యచటి కేఁగెంచిరి గాని దానివికృత రీతినిఁ గని బెడరి పాటిపోయిరి.

సాయంకాలమువేళ ఛాస్తాదారిని బోవుచు నాశవముకడ నిలచి “ యూరోపుఖండము సంతను గడగడ లాడించిన ఛండశాసనుని గతియూ యిది ” అని యనుకొనెను.

“ ఈనికృష్టశవముగ్గూర్చి నీ వేమితలంచు ” వను భూతపతి కంతధ్వని వినబడెను.

“ అహో నీవుగూడ నిచట నుంటివా? ”

“ భౌజనప్రియుఁడు విందుగృహమునగాక మఱి యెందుండును? ప్రాణ యన్ముగ్ధుఁడు తనప్రియకాంత సన్నిధానమునఁ గాక మఱి యెందుండఁ గలఁడు? రామబంధు పక్షి శవాంతికముననేగదా నిలచును? ఎల్ల వాగు నత్యంతప్రీతి పాత్రములనే చేరి యుండఁగోరెనను, కోట్లకొలది ప్రజలకు పౌఖ్యమును గలిగించ గలిగిన మానవుని శవముగతి యిదియే. ఎల్లరకు ప్రాణరక్షణార్థక మగు విమలతరంగిణీకూలమున నిలచి “ దీనియందు విషమును గలుపుడు. దీనిలో నమృతమును జేర్చుడు ” అని తా నెటుల నాజ్ఞాపించిన నటు లెల్లరును నోరెత్త కుండఁ జేయునట్లు నర్పగలశక్తి సంపన్నుఁ డితఁడు. ఆనది నాతఁ డమృతమయ మొనర్పఁజాలినవాఁడు. అట్లునర్చిన నాతని యాధిక్యత కాసంతయుఁ గొంత జెందియుండదు. గాని, యాతఁ డమృతమును గలుప నాజ్ఞాపింపక దానగరళము నోబ్బి యాజ్ఞాపించెను. కాననే యాతని రాజ్యమునందలి ప్రజలహృదయము లాతనిపట్ల ద్వేషపూరితము లయ్యెను. వా రావిషసలిలముల గ్రోలి యాతని శాపతప్తుఁ గావించిరి. ఆవిషవాహిని క్రైస్తవమతవ్యాప్తిగల సకల దేశములం

దును శాశ్వతశాఖలై ప్రియహింతులచే సకలదేశములఁ బ్రదానము
గూడ విరూపకములనే న్రోలి యాతని శపించిరి. ”

“ఆవిరూపకములవలె నీవాక్యములుగూడఁ కలుపుటే యగు
చున్నవి. ”

“నానుడులు సత్యములుగావా ? అవి కల్లలా ? అహా మానవు
లెంతటి ప్రాస్వదృష్టులు ! అవివేకులు ! నే నెవ్వనినామము నుచ్చరిం
పజాలనో యాతని కంటెను నేనే శ్రేష్ఠుడనని భావించి, నా రాజ్య
మును మానవులు సంతోషముతోఁ గావించుచున్నారని గదా ? ఎ
ంతటి యజ్ఞానము—ఈతనిగతికే చింతింపకుము, ఈతఁడు మహాన్నత
పావని బడసెను. ఈతనియెదుట సన్మార్గమును, దుర్మార్గమునుగూడ
గోచరించెను. ఆరెంటికిని సంగమస్థానము గీర్తిప్రతాప శ్వర్యానామ
ర్థనిలయ మగుపవిత్రాలయమే గాని యీ బుద్ధిహీనుఁడు దుర్మార్
గము ననుసరించి దానిని పరిత్యజింప నని దీక్ష వహించెను. సన్మార్గ
మెంతసుకరము : ఎంతసుగమము. అట్లుండియు దాని ననుసరించు
వారే యగుదురదా ? మహామహామూర్ఖాభిషిక్తులు, మరాధిపతులు,
లక్షాధికారులు, బిక్షాధికారులు, ప్రభువులు, అనామకులు, నెల్లవారను
దుర్మార్గమునే నాంఛింతురే ? దుర్మార్గమువలనఁ గమవడిగఁ గీర్తిప్ర
తాప శ్వర్యాదులు లభించుననుమర్భముక మానమానవులు పాల్ప
డియున్నారు. ఇదికేవలము సారభాష. ఇదిఅవివేకము, సనిసీతో—
నీవు నావాడవగుటచే—నిర్భయముగ నీతో నేను చెప్పుచున్నాను.
దుర్మార్గమెన్నడును జేయవదారిగాదు, సుగమముగాదు, ఆదారిని గీర్తి
ప్రతాపాదుల నెవ్వరును క్రుమ్మరించియుండలేదు.

“ఓమహాద్రోహీ నీతోఁబాటు నేనుగూడ నిపు డెవని పవిత్ర
నామము నుచ్చరింప నన్నుఁడ నైతి నో యాతని విడనాడెదమి. నీకు
నాయాత్మను సమర్పించుటకే యని నీవు స్పృగు ” మిని శాస్త్ర
దుర్భరసంతాపముతో నుడివెను.

“అయితే గూనందింతుగాక! నే నెన్నియో మరాకర్తణములను
 గల్పింతు నని మానవులు నన్ను నిందించు చుండును. అదికల్లు. నే
 పెట్టి ప్రయత్నమును చేయ నక్కఱ లేకచే మానవు లనాయాస
 ముగ నావశ మగుచుండ నా కనవసర మగుశ్రమ మేటికి? దుర్మార్గ
 గము ననుసరించుటవలె సన్మార్గాను సరణముగూడఁ గడుసులభము.
 కంటకపథ సంచారముకంటెఁ బూబొడలచే నలరారు మార్గమున
 నడుచుట సంతోషప్రద మయ్యుమానవులు కంటకపథ సంచారముచే
 యభిలషింతును. వ్యాయసముపార్జితవిత్తల్ప మగువాహరమునుచికర
 మాలేక కార్యల్పనోపార్జితము రుచికరమా యని తస్కరునడుగుము.
 అమాయక లగునారీమణుల మోసగించి వారిపాతివ్రత్యమును భంగ
 పఱుచుటవలనను గులటాసంభోగమువలనను గలుగుసౌఖ్యముఘనమూ
 సహజాను రాగప్రపూర్ణయగు కులవధూతీసంయోగ మానందప్రసమా
 యనిగుచ్ఛితకులంకాదాసులను గ్రూరులగుమోసగాండ్ర నడుగుము? ప్రజ
 లనిడుమల పాక్షేయు సింహాసనాధిష్టానము సౌఖ్యప్రసమా యని ధరా
 ఙ్గిశు నడుగుము. ఎట్టిద్రోహచింతయు లేకుండ నత్యల్ప మగుధనమును
 గడించి కుశాస్థరణమున నొరిగిననాఁకు కలిగినగాఢనిద్ర సుఖకరమా!
 అనాధయునతులను తలికొడుకు లేనిపిల్లలను వంచించి వారిసొత్తు
 నపహరించి హంసతూలికా తల్పమున శయనించినపుడు కలిగిన నిద్ర
 సుఖకరమా యని యా యనాధస్త్రీ శిశుద్రోహి నీవడుగుము. ఎట్టి
 మానవులలోఁ గొందఱు వేదాంతముగూడఁ గల రఁట, ఆహా వా
 రెట్టి వేదాంతులు. ఈలోకమున సుజనుల కాదరణయు దుర్జనులకు
 శిక్షయుఁ నగుచు కలుగకనే పోవు నని వారు బోధింతురు. ఇది
 నత్యముగాదు. అట్టి వత్యల్పముగ జఱగుచుండును. హంతకుడెటులో
 భూలోకమున శిక్షను దప్పించుకొనినవాని కిఁకశిక్ష లే దనినో వారు
 భావించెదరు. సజ్జను లాకస్మికముగ సంపన్నులు కాకుండుటచే యో
 గ్యతకు గణచిత్రే ననియే వారు తలంతురు. ఇది యెట్టి కుతర్క మో

ఎట్టిమందబుద్ధియో పరికింపుము. ఈలోకమందు శిక్ష దుష్కార్యమునకు గలుగకున్నను సుజనునకు మేలు కలుగకున్న నంతటితో దుఃఖము ట్టెరా ? కుజనునకుకలుగు కుటుంబసంబంధము కురవస్థయు ఆత్మ సంక్షోభమును శిక్ష కాదా ? సుజనునకు గలుగు చిత్తశాంతియు గృహ సందమ బహునూనముకాదా ? పాపసంత మగునంతరాత్మ దుఃఖ దాయకముకాదా. ఎట్టిపాపకార్యమును చేయమిచే నొప్పు నిర్మలాంతరాత్మ సౌఖ్యదాయకము కాదా ? నే నిట్లెంతకాల మైనజెప్పు గలను,

“ ఇటుల చెప్పి నా హాస్యవృత్తికి నను నిందించుటగో నీ కానంగము ”

“ సిప్పు తప్పి చేసితి వని నేను జెప్పటలేదు. ”

“ నేను పరమచార్యగృహిను. నాజీవితము దీర్ఘ మగుచున్నకొలదియు నాయపరాధమునకు జింత యగ్గల మగుచున్నది. సేనంబంధమున నెంతటియైశ్వర్యమును సామర్థ్యమును గలిగినను నా కానంగ మావంతయును లేదు. మనశ్శాంతి యొక్కీంతయును లేదు. నేను గతించి శిశువలమునఁ తల పగులఁగొట్టుకొనఁ నకు నని భావ మొన్ని నాయులో గలిగినది. నేనటులొనరించిన నపుడే నీవశము కావలసివచ్చు నని మానితి గాని లేనిచో నెన్నఁడో ప్రాణముల విడిచియుందును. ఆహా నాయం దంతరాత్మ కలదు. అది నిరంతరము నను వేధించుచుండును. మహోత్సవమధ్యమున నైన దాని వేదన యుపశమిల్లదు. హాస్యనటనము, ఆనందప్రకటనము, మోమున మండహాసము హృదయమున హాహూలనస్పృశపరి వేదనము. మానవాంగనల కెల్లరకు శిరోమణి యనంగుమనోహరనారీశిరోమణి మృదులవక్షోభాగమున శిరముజేర్చి శృంగారసంభాషణల జెవులార చవులూర వినుచుండు నపు డైన నా కానంగము కలుగుటలేదు. ఒక లేఖకుఁడు నాహృదయము

రంగమున నిలచి నాయకరాధముల బిగ్గరగా లెక్కించుచుండును.
 “నాకే గాని యితరుల కీరికిని వినరానివాక్కు సదా” భూతపతికి
 నీయాత్మ నమ్మితివిగదా యని పలుకుచునే యుండును.

“ఓ మూఢుడా నే ననుభవించుచున్న మహా సంతాపబడగానల
 జ్వాలాప్రభూత మహాతరంగమాలికలయెదుట నీమనస్థాపము చిటు
 నీటిబుగ్గయైనం గాజాలదు. దాని కేమిలే. నీమనస్థాపము నీసౌఖ్య
 మును వమ్ముచేయుచున్న దనుచుంటివా? అట్లులైన నీవు దానిని
 విస్మరింపఁగోరెదవా?”

“అహా నీప్రశ్న నాకు వెనుక యిదా చేసినబోధనలును జ్ఞాపిక
 దెచ్చుచున్నది. నాజీవితశేషమున నే నీసంతాపవిషయములఁ బూర్తిగ
 మగువఁగలుగునట్లు చేయగలశక్తి నీకుఁ గలదా?”

“మధ్యధరాసముద్రమునం దొకదీవి గలదు. దానినడుమ సత్య
 ద్భూత మగు పర్వతకందర మొందు గలదు. దాని సౌందర్యమునకు
 మానవనిర్మిత మగుసీరాజభవనము నీడు గాదు. దానినడుమ నొక
 విమలవాహిని మర్మరధ్వనులతోఁ బ్రవహించుచుండును.

“అవిమలతోయములు విస్మృతి గౌహ్యములు.”

“అహా అట్లులైన నేను వానిం గ్రోలఁగోరెద ఒక్కసారి నా
 కట్టిభాగ్యము చేకూర్పుము. అప్పుడు నా కీజీవితము సౌఖ్యప్రదము
 కాఁగలదు.”

“రేపటియొకయమున సూర్యోదయ సమయముననే మన మచ
 టికి పోవుదము” అని నుడువుచు భూతపతి నెడలిపోయెను. ఛాస్త్ర
 మహాదానందభరితుఁ డయ్యెను.

“విస్మృతి—గాఢవిస్మృతి. నాసంతాపమునంతయును విస్మరించె
 దను. గతమును మార్పఁ జాలకున్న మానె. మగు
 వఁగలిగిన నదియే నదివేలు. నేను నిర్విచారముగ మహచ్చక్తి మగ

౬౩

ధీనమును మహానానందముతో సంతాప మావంతయు లేకుండ సకల
భోగములను ననుభవించెద, మగువవలయు. సర్వమును మరుపనిచో
శాశ్వతనరకావాసమును మరుపనిచో క్షణక్షణము దానినే స్మరించు
కొనుచున్నచో చాజీవితము దుర్భరమగును. మరచెద. సప్తార్ణముగ
మఱచెద. ఆనందమున నోలలాడెద. ఆవిమలసలిలముల గ్రోతెద. ,
అని భావించుచు నలెగ్గాండరుశవ మున్నతావును వీడి శాస్త్ర పెడలి
పోయెను. మఱికొంతసేపటికిఁ గొండలు మోగోగోగు లచటి కేగి
శవమును శవపేటికయంగు గ్రోసి సమాధియందు పూడ్చివేసిరి.

౫౭

గ్రీను అనంగలియాదేశములకు నడుమ నున్న ద్వీపకల్పమున నాంగి
పోరసను చిన్నదీవి యొందు గలదు. ఒకనాడు ప్రాతఃకాలమున
శాస్త్రును భూతపతియు నాదీవియందు సంచరించుచుండిరి. ఆయుషః
కాలరామణీయ మగణ్యము. సర్వజనమానసవశీకరణక్షము. తగు
శాఖల విహంగరాజములు విమలగాన మొనరించుచుండెను. గండు
తుమ్మెదల యుంకారనినాద మానందదాయకమై చెలంగుచుండెను.
పికాంగనామృదుగీతము సమ్మోహనము గావించుచుండెను. విమలస
లిలశరీరపూర్ణజలాశయముల చిరుమీలు చెలరేగుచుండెను. పశుల
మందలు బాలభానుని కిరణజాలమున స్వర్ణకాంతుల చెలంగుచుఁ
బచ్చికబయళ్ళ విచ్చలవిడి కనవు మెసవుచుండెను. కూరపన్నగములు
వల్మీకపరిసరముల నక్రగతుల చరించుచుండెను. విశ్వ మంతయును
బ్రేమ ప్రపూర్ణముగఁ గనబడుచుండెను. కరుణావేశ మెన్నడు
నెఱుంగనికఠోరహృదయులుగూడ ప్రేమదేవికి వినము లగుచుండిరి.
కాశీకిఁ గాళ్ళు చాచుకొనిన ముదుకలుగూడ నవయోవనమును
మరలబడసితిమా యని యుప్పొంగుచుండిరి. అదిగో దైవచిత్రము,
దైవప్రకాశము, దైవశక్తి ప్రభావము.

వా రిరువురు నాలలా విలాసాచార్యుల గాంతర్గత మగు పర్యతకుహర మునుసమీపించిరి.

ఇదియే మహాద్వారము. ఈగుహగతరాలిమున పెక్కు వేలవత్సర ములనుండి ప్రకృతి పెక్కు మాపుల నొనరించుచున్నది. సహజవన స్పృహనౌషధనికరస్పర్శనమున నిర్మలమై పరిశుద్ధమై స్వచ్ఛమైన సలిలము పర్వతాగ్రసీమనుండి యీ కందరమునఁ బ్రవహించుచు న్నది. రమ్మ నీ వాసలిలముల గ్రోలి తృప్తిజెందుదావుగాక " యని పలికి భూతపతి ముందు నడువ ఫా స్టాతని ననుసరించెను.

కొంతదూరము వలకును సూక్ష్మరంధ్రములగుండ సూర్యకిరణము లుల్లోనఁ బ్రసరింపసాగెను గాని ముప్పదిగజములు సాగిన పిమ్మట నంతయు గాఢాంధకారముగ నే కనఁబడెను. కాని భూతపతిమహిమచే నొక యద్భుతజ్యోతి యాకస్మికముగ నాప్రదేశము నంతను వెలిగింప సాగెను. అచటఁ దగులతాదిరూపములును మానవాకృతులును పశు విహంగాదిరూపములును గ్రూరమృగ స్వరూపములును గోచరింప సాగెను. భూతపతి ఫాస్టు నొక యఖాతశరమునకు గొనిపోయెను. ఆ ప్రదేశము చాల వడ్డువరకముగ నుండుటచే నచట నెంతటి ధైర్య శాలి యగు మానవుడైన నాహసింపఁజాలఁడు.

ఫాస్టున కట్టిధయ మావంతయును వేదు. గాన భూతపతి యిటు నుండి యూయఖాతమున నురికినంతనే ఫాస్టుగూడ నతనిననుకరించెను. దాని యడుగున వే నొకగుహ కనఁబడియెను. వింతదీపపు కాంతిచే నాప్రదేశముగూడఁ బ్రకాశిత మగుటచే నావిషమమార్గమున వారవలీలఁ జరింప సాగిరి.

వా రీరీతి నంతరంతరములుగ నున్నవాలుగు అఖాతములఁ బడి స్ఫటికశిలామయప్రదేశముల దాటిపోయిరి. అన్ని యఖాతములందును గూడ విచిత్రదీపకాంతులు ప్రసరించుచునే యుండెను. అంతలో నాప్రకాశ మడఁగి గాఢాంధకారము గ్రమ్ముకొనెను.

.. భయపడకుము. అత్యద్భుత విషయముల నీ విపుడే చూడగ
లవు " అని భూతపతి యాతని చెయిపట్టుకొని కొంతదూరము నడి
పించి .. ఇదిగో చూడు " మని పలికి ఎడఁదొలగి నిలచెను. నూట
యిగువది గజముల పొడుగు నూటపదిగజములు వెడలుపు అఱు
వది యడుగుల యున్నతంబును గల విశాలప్రదేశము భూగర్భమునం
దెక్కడనో యెంతలోతుననో ప్రకృతిచే నిర్మింపఁబడినది. ఉపరిభాగ
మున స్ఫటికశిలామయ మగువితానము. ఆవితానమునం దనంత
కాంతుల నీనుచిత్రవిచిత్ర తోరణాద్యలంకారములు అలౌకికప్రకాశము
స్వేతశిలామయములగు వృక్షములు వేయోల మానవు లెన్నడును గని
నదియు వినినదియు గానిదివ్యవిలాస మపుడు ఘోష్టుకుఁ గనఁబడియెను.

తన్మధ్యభాగమున నారడగులు పొడుగును రెం డడుగుల వెడలుపు
గను పదియే నడుగుల యెత్తునుగల దేవ తానిలయ మొప్పుమీరు
చుండెను. దానిచుట్టును యిగువదియడుగుల యెత్తుగల స్ఫటికదీపస్థం
భములు దనరాచుచుండెను. ఎచటఁ జూచినను వింతవింతకాంతులు
సర్వభాగమున సూర్యభాగమున నిరుపార్శ్వముల గళదిశల గోచరింప
సాగెను. చిత్రవిచిత్ర వివిధవర్ణవిలసితమగు రత్నకంబళ మమర్చఁబడిన
గీత నాప్రదేశ మంతయును ఖోభితమగుచుండెను.

ఫాస్టు తన్మయుడై నిలచిపోయెను.

.. ఆహా యే మివిచిత్ర మిది. ఏమి ప్రకృతినిర్మాణకౌశలము. సరే
గాని విస్మృతినాహిని యెం దున్నది. "

.. ఇదిగో కనుగొనుము "

.. అటులైన నే నాసలిలముల గోత్రము. ,

.. నీవు స్థిరచిత్తుడ వైతివా "

.. ఏటి కీసంశయము. నేను సర్వమును విస్మరించి సంతసమున
నోలలాడెదను. "

“ మూఁకుఁడా నీవు సర్వమును విస్మరించెదవు. పూర్వాపరములను వ్యక్తిత్వమునుగూడ మఱచి పశుతుల్యుడనై పర్వతకుహరమును నిర్గమించెదవు. నీజ్ఞాన మంతయును నీవిశ్వ యంతయును శూన్య మగును. చనువఁ జాలవు వ్రాచునేరవు ఏభాషయును నీకు బోధ పడదు. నీ వేభాషయందును మాటలాడఁజాలవు. అప్పుడే పుట్టిన పసిబిడ్డవలె నుందువు. శరీరదార్థ్యము మాత్ర మత్యమ్భతముగ నుండును.

“ నీ విట్టివీతి నుపదేశించుటకా నన్నింగుగొని వచ్చితివి. ”

“ లేకు. మానవులకు గలవి వేకశూన్యతను వెల్లడించుటయే నాకు మహాదానందము. మానవులతోఁ బోరుట వారిఁ బీడించుట నార్యోపముల వెల్లడించి ధిక్కరించుట వారిని సన్మార్గములపాలు చేయుట యును నవియే నాజన్మఫలితములు. అదియే నాప్రార్థనము. ఆశా భంగమునఁ గలిగిన యశక్తి దుర్జనత్వమును నీ విపుడు వెల్లడించుటఁ గనుటయే నాపరమవాంఛ.

“ అయ్యో ” నోటి కందించిన పానసాత్ర నేల నిలుల నేలబడ గొట్టితివి. ”

“ అదినాప్రకృతి. అదిగో మానవసంఘముపై నాకుగల ద్వేషమ హానలము ; అవిచ్ఛిన్నము. అది యెన్నటికిని బ్రహ్మాంతమగునదికాదు. నే నింతకంటెఁ జెప్పఁజాలను. ”

“ ఆహా ఎంతటి యడియాశకు పాత్ర చెడితిని. అయ్యున్నఁ జాలు పోవుకము పక. ”

“ ఎచటి కేఁగెదవు. నేఁడు గోమునగరమున సందడి మెండు. ”

“ సగే యచటికే పోవుకము. నేడెచట పోవునదవి కొకరిని నిర్ణయింతును. ”

అని పాస్టు నుమవ భూతపతి ఆతనికరమును స్పృశించెను. వారిరువురును గోమునగరమున చేరిరి.

467 గా

సెంటుపేటరుచతుష్పదము మరలజనార్ద్ర మయ్యెను. సోపుమందిర ప్రథానభవనమునఁ బవిత్రకళాశాలల వారంఁజును గొత్తసోపును నియోజంప వచ్చి యాసీనులై యుండరి.

ముప్పదియార్గరు కార్డినలు లంఘుఁ జేరిరి. వెలుపల నున్నప్రజలు బలవంతమున నియోజనమునకు భంగము కలుగఁజేయకుండఁ గన న ఏర్పాటు లన్నియును జేయఁబడెను.

చతుష్పదమునందుఁ జేరియున్నసహస్రాధికసంఖ్యాక మగుజనము దాయ మాభవనమువంకఁ దిలకించుచుండెను. పగలు పన్నెంకండు గంటలవేళ యైనది. ఆతరుతె యత్యధికముగ నుండెను. అంతటఁ బొగగూడునుండి అణుమాత్రముగ ఘామము వెలువడసాగెను. కార్డి నలులు భిన్నాభిప్రాయులైరి. నియోజనః లితము తేలలేదు. నియోజ నాత్రములు తగులబెట్టఁబడెనని ప్రజలు గ్రహించి వికంఠాహాస మునరించిరి.

మరల నియోజనము జరుగును. దానిః లితము సాయంకాల మయిదుగంటలకు గాని తేలదు. ఈనోనఁ గార్డినలులు భుజంపవల్లసి యున్నది.

మన మింతలో నొకనారి నీడగుమందిరమున జరుగువిషయములను బరికింతము. నియోజనము జరుగునపుడు నీడ గామందిరమున నుండి నచో నియోజకుల కెట్టియభిప్రాయము కలుగునోయనియు నిష్పాక్షిక ముగ నియోజనము జరుగుటకు నీడ రచటనుండకుండుట మే లనియు నిచటివారు నిర్ణయించుటచే నీడ రటనుండి నిజమందిరమున కేగెను. అతఁ డాందోళనముతో నలునిలు తిరుగుచుండ మిచోనోనో వచ్చి నియోజనపత్రములు తగులబెట్టఁబడె నని వెల్లిపెను.

“ఆహా భిన్నాభిప్రాయములు కలిగెనా? జ్యాలియను డిల్లా

69

రోపణి—వ్రాస్సెస్కా, పిక్కోలోమనీగాస్టానో నెవ్వరైన నియోజంపఁ
బడవచ్చును. కాని నేను పిక్కోలోమనీకి మాట యిచ్చితిని. ఆతఁడు
విజయుఁడైనగాని నాకు భక్తము కలుగదు. రోవరీపక్షము వారిలో
నొక్కని వశపఱచుకొనినఁ జాలు. మనకు కలము చేకూరఁగలదు .”

“ కార్డినలుమెటూరీ. ”

“ తెలసె తెలసె. ఆతఁడు ధనాశాపరుఁడు. అత్యధికమగు సంపద
నొసఁగిననతఁడు వశుఁడగును. మిచెలోటో అటులనే కావంతము .”
అని పలికి నీడకు మిక్కిలి వెలగల స్వర్ణాభరణములు గలపేటిక నల
మారునుండి తీసి మిచెలోటోకు జూపెను.

“ ఈధనమున కొక్కనిఁగాదు పన్నిద్దఱు కార్డినలుల భానిసలఁ
గావింపఁగలను. ”

“ మన ప్రయత్నము తప్పక నెఱవేఱుట కీధనము సంతోను గాఢ
నలు వెంటూరో యుపపత్ని యగు నిసీడామారిలో కొనఁగి రసీదు
గొని రమ్ము. ఈయాభరణముల సాఖ్యను విలువను గూడ నామెనె-
వ్రాసి సంతకము చేయవలె నని కోరుము. ” అని నీడ రాజ్యాపింప
మిచెలోటో వెడలిపోయెను.

“తోడనే ఆస్పత్రైనుమతాధికారి యగు ఆస్పలముస్వామి నీడకుమంది
రమునఁ బ్రవేశించెను.

మామూలు మర్యాదలు జరిగినవెనుక “ మీ రేలవచ్చితిరి ?
వేసాముసంఘ కార్యములందు నిమగ్నులై మీ రెంగో యింటి రని
తలంచితి ” నని నీడకు పలికెను.

“ మీవాగ్దాన మింకను చెల్లింపలేదు. రోమగ్నా పీవాధిపత్నికానము
కానీ యయ్యెనని విని మిమ్ము సంవర్షింప వచ్చితిని. చిరకాలము
నుండి విశ్వానముతో నేవించు మీయనుచకు నుచితరీతి నాదరింప
నకును గలిగిన దని విన్నవించుచున్నాను. ”

“దాని నొసంగుటకు నా కధికారము లేదే ”

“మీతండ్రి కీర్తిశేషుఁ డగుటచే ప్రభుత్వాధికారము మీకరగతి మొనదిగదా ”

“ప్రియమసి కనుకూలముగ వోలు నిచ్చుట కాపనివి కాదునలు ట్రెస్సోలో కిదివఱకే వాగ్దాన మొనరించితిని.”

అటులైన నా కొనఁగినవాగ్దాన మింకను రిస్తావో దగినదేగా! నే నొనరించిన మహత్తమ మగుసేవను బాగుగా గుర్తింపుడు. వెనాము సంఘమును మీ కనుకూల మగుసాధనము గానొనరించితిని, నా స్వాగ్ధీనమం దున్నవారి సంరక్షేని మీకార్యసాఫల్యము కొఱకు నియమించితిని ”

“మీయుపకారమును నేను మఱువ లేదు. నేను కృతఘ్నుఁడను గాను. నేను మిక్కుట మగుధనలోపమున నిబ్బందిపడు నపుడుగూడ మీకు ధన మొసఁగుపట్ల నెట్టికొఱుతను గల్గుగఁచేయలేదు. నా కధికారము లభించినపిమ్మట మీ కత్యధికముగ ధనము నొసఁగి యుంటిని. ఇప్పుడు మీ కెంతధనము కావలసినను వెంటనే యొసఁగ సంసిద్ధుఁడను ”

..నాకు ధన మవసరములేదు. వాగ్దానమును మీకు చెల్లింప వలె ననియే నేను గోరుచున్నాను. ”

“వాగ్దానమా ! అగును మర్యపానమున మైమఱచినపు డట్టివాగ్దాన మొనరించి యుందును. కావున నట్టివాగ్దానముల చెల్లింపవలె నని యుచితత్వ లెవ్వరును గోరరు ” మర్యపానసమయమునను మఱి యొక రహస్యవస్తయందును యొడ లెగుంగనివారిలో నిట్టివాగ్దానము లను చేయుదురు. గాని వాని నెవ్వరును జెల్లింపఁదలపరు. ”

“అటులైనఁ జెల్లింపదలంపకయే మీ రిట్టివాగ్దానముల నొనరించి తిరా ? ”

“మీ రేమనుకొనిన నీ. నన్నిపుడు బాధింపకుడు. నామనసు కలతఁజెంది యున్నది. నియోజనశలితము తేలలేదు. విషపానముఁ వలనఁ గలిగిన బడలిక యిపు డిపుడే నడలుచున్నది. ఇపుడు నాకు నిదముగ జీవితసంశయమే కలిగి యున్నది. ఇట్టితఱిని మీరు నామనసు నొప్పింపకుడు. ”

“నన్ను విద్వేషిగ నొనరించిన నేమగునో గ్రహింపుడు. మీ రిట్టి సందిగ్ధశయం మండుటచేతనే వాగ్దానము నెఱవేర్చుకొంటు కిదియే యద సని తలఁచి నే నిందుఁబచ్చితిని. ”

“సర్వసంగపరిత్యాగి వగుసన్యాసివి గావున చక్కగాఁ బలికితివి. నీస్వార్థపరత్వమును మఱుగుపరపక స్పష్టముగాఁ జెలిపి నందులకు సంతసించెదను. నేను నిన్ను సరకుచేయు వాడగాను. ”

“అటులైన జాగరూకుడవై మెలఁగుము ! ”

“ఎవరికోటకు—నీకోట కాసన్యాసి వేషమున కుఱుఁగుపడిన రాజద్రోహి వగు నీకోటకా ? ఉరికంబములనుండి శవమై పడి మరల బ్రతికింపఁబడిన—”

అనునంతలోసన్యాసి వసనాంశరమునఁగల కరనాలమును జేర్చుకొని “అగుము. అధిక ప్రసంగము వలదు. మన మింతటినుండి ప్రక్షాళిత్రువులమే. మనశత్రుత్వము ప్రాణాంతమునఁ గానితొలంగకు. నేను మీకుటుంబము నంతను యిపు మాపఁగడంగెదను. నాకుగల సాధన సంపద యనల్ప మని గ్రహింపుము ” అని పలికెను.

“నీబెదరింపులకు నే నదరిపడువాడఁగాను. ఆపదవిని నీకీజాలను. నీవిట్లు బెదరించితివి గాన రోమన్మాయం దధికారము నీ కుండుటయే గాక ప్రవేశముకూడ లభింప నీయను. నీశక్తిఘనమును నాసామర్థ్య మల్పమును గాదు. వెహముసంఘానుచరులు నీబలము. నాకుగలసేన, నాబలము, నారహస్యములు నీవు వెల్లడింతు వని నేను భీతిల్లువాడఁ

గాను. నీ వట్లనరింపజాలవు. నీ వట్లనరించినంతనా నీ వెవ్వఁడొకఁడు
నేను నిజమును లోక—

చాలును. నీరహస్యములను నేను వెల్లడింపను గాని యితర విష
యముల నిను సాధింపఁగలవాఁడ ” అని పలికి సగ్గాసి వెడలి
పోయెను.

సీజ రతనిప్రల్లభముల నృణేకరింపఁజెను. అంతలో మిచెగొటో
మరల వచ్చెను.

“ కార్యము నెఱవేఱినదా ? ”

“ పూర్తిగా నెఱవేఱినది. ”

“ ఆమె మణికానుక నందుకొని తనకృతజ్ఞతను దమక విన్నవింపఁ
జోరెను. ఇదుగో రసీదు. ”

“ సకే నీవు పోవుమందిరమున కేగి. మూఁడు గంటలకు కార్డిన
లుల కాహారములు పంపఁబడునపుడు నిసీదా వ్రాసిన లేఖను గార్డినెలు
వెంటూరో భోజనపాత్రయం దుంచి యాతని కందఁజేయునట్లున
రింపుము. పరీక్షకుఁ డగు పరమామతాధిపతి మన కనుకూలుఁడే
గాన నిది సులభసాధ్యమే ” అని సీజరు పలుక మిచెగొటో వెడలి
పోయెను. అతఁ డరీతిగా స్వామి యాజ్ఞను నిర్వర్తించెను. ఉపపత్ని
లేఖ కార్డినలుకుఁ జేరినది.

క్రమక్రమముగ జనసంఖ్య హెచ్చినది. సాయంకాలమున నైదు
గంట లగుసరికి నగర మంతయు జనసౌగంధ్యమై చతుష్పథము జన
సంకుల మయ్యెను. ఈసారిఘామము వెలువడలేదు. పోవు నియోజ
నము సాగినది.

కార్డినలు వెంటూరో సాధాగ్రమున నున్న వనారాలోనికివచ్చెను.

“ సీయన్నా కార్డినలు సీజరుప్రాన్నిస్కో-పికోలోనునిగాను పోవుపద
వికి నియోజింపఁబడె నను శుభవార్తను మీ కెఱిగింప వచ్చితిని.
ఆయన యధికారమును వహించెను. ”

72

అని యాతఁడు తెలుసగ నే యొక్క పెట్టున నెల్లవాఁడును హర్షధ్వ
నుల గావించిరి. ఈవ ర్తమానము నీజగుకును యాకృజాకునుగూడఁ
దెలుపఁబడెను.

గీ॥

ఆరీతిగా నాస్సలమున గ్యాసి యాగ్రహముతో నీజగుసమక్షమును వీడి
వడివడిగ శిధిలమైన కలిసి గూవంకకు నడువనాగెను.

అత్యద్భుతమని విఖ్యాతి గాంచిన యామహాభవన మంతయు శిధి
లమైనను దానిగాంభీర్యమునకు సూచన లింకను గలవు.

ఆవిశాలభవనమున సత్కైస్తవులగు ననాదిప్రజలను కూరమృ
గములతో బాహూబాహులిఁ బెనంగునట్లు మూఢవిశ్వాసముగల
రోమనులు నిర్బంధించుచుండెడివారు. “మూఢవిశ్వాసులవలన నపవిత్ర
మై భక్తుల రక్తప్రవాహమునఁ బరిశుద్ధ మొనరింపఁబడె” నను
లిఖిత మాశిధిలముకడ శిలాఫలకమునఁ జిత్రింపఁబడెను.

ఆయానరణము 2000 అడుగులు వలయాకారముగ నున్నది.
బందీలుగఁ జేయఁబడినముప్పదివేలమంది యూదు లాభవనమును
నిర్మించి రని యనుశ్రుతముగ వినవచ్చుచుండును. దానిలో నెనుబది
వేలమంది కూర్చుండుటకు దావుకలదు. ఒక్కసారి యైదువేల ఘాతుక
మృగములతో మల్లయుద్ధములు జగుపుటకుఁ దగిన విశాల మగుతిన్న
గల రని చరిత్రకారులు వ్రాసిరి.

అట్టిభవనము శిధిలమై యచట నచట శిలాస్తంభాదులు కొన్ని
మాత్ర మె నిలచి యుండెను. ఆస్సలమునగ్యాసి యచటి కేగుసరికి
వామభానుఁ డమృతికిరణములఁ బ్రసరించి దానిని బ్రకాశింపఁ జేయ
సాగెను.

ఆభవన మంతయును శిధిలమైన కొకచోఁ బవిత్రవేదికాపరిసర
ప్రదేశము సలక్షణముగ నిలచి యుండెను. వేదికపై నున్నత మగు

క్రాసుచిహ్న ముండెను. “ పశ్చాత్తపచిత్తములతో నిచటికి వచ్చు వారికి నెలదినములవఱకుఁ గౌఁపము లంట ” వని యచట చిహ్నింపఁ బడెను.

ఆన్సలముసన్యాసి యాదారిని బోవ నచట నొకగోడచెంతఁ పండుకొనియున్న పుగుషు లిద్దరితో నొకఁ జాతని యడుగులసవ్వడి విని తటాలున లేచి “ యెవరువా ” రని యడిగెను.

“ నేనే. ప్రిష్టు నెమ్మదిగా మాటలాడుము. ఏలయనఁ పరిశుద్ధులగు సన్యాసులు కొండలు రాత్రులలో నిచటికి వచ్చి ప్రార్థనలు గావించుచుండును. వెలప్టేనునుగూడ లేపుము. అత్యవసర మగుపని కలదు ” అని ఆన్సలము పలికెను.

“ నేనుగూడ మేల్కొనియో యున్నానుస్వామీ. ఏమివిశేషము? ”

“ సీదరుడ్రోహి ఆడితప్పినవాఁడు విశ్వాసఘాతకుఁడు కృతఘ్నుఁడు అతఁడు ధన మొసంగెన నన నేను నిరాకరించితిని. నేను కోరిన పశువి నాతఁ డియ్యన నెను. నేనందుల కతన్నిశ్చిక్షింపవలెను. ”

“ అయ్యో ధనము నేల నిరాకరించితిరి ” అని వెలప్టేను పలికెను. ఇతఁడే యిడాభర్త.

“ నీ వనవసరముగ మాటలాడకుము. మీరు నామాట ప్రకారము నడచితిరి గాన మీ కొసంగెన నన్న పసదనము లనిచెడను. నే నచిరకాలముననే సీదరు కుటుంబవినాశన మొనరింతుఁగాని వారిచ్చుధనమును గొనువాడనా ? సీదరునే గాక యతనితో సంబంధముగలవారి నంగటినిగూడ హత మొనరించెన. ప్రాణములఁ బాసిన వానితండ్రినిగూడ నెల్లరచే గర్హింప బడునట్లునరించెడను. ”

“ మన మిట్టిచట కాలయాపన మొనరించిన లేబగురాష్ట్రపాలకుఁడు గిరిదుర్గము నాక్రమించును. కారలు కానేరదు మున్నగువారి నవలీలవారు లోబరుదుకొనిన మనగతి ఏమి ” ని మరల వెలప్టేను పలికెను.

.. నా కావిషయమున నెట్టిభయమునులేదు. సార్వభౌముడు ఖడ్గ పాశములం గని కడునడలియుండఁ గావున నతఁ డనవసరముగఁ బ్రాణము నర్పిరపనంగీకరింపఁడు. వెహముసంఘమువారు తలంచినఁ దన ప్రాణముల నవలీలగఁ గొనఁజాలుదు రని మేక్కిమిలను బాగుగా నెఱింగి యున్నాఁడు. ”

.. అటులైన నే నిక నిర్భయముగ మీయాజ్ఞల నెరవేర్తును. ఇది యేలనో స్త్రీ తన కెట్టిసంబంధము లేనివానివలె మానము వహించియున్నాఁ. ” డని వాలప్తెను పలికెను.

.. నీవుగూడ నామార్గమునే యనుసరింపుము. ధీశక్తిగలవారి యాజ్ఞలను బాహుబలముగలవా రనుసరింపఁదగును. నీ వీమార్గము ననుసరించి యున్న వియన్నానగరమున నంతటియవమానమునీకుఁ గలిగిదో యుండదు. జర్మినుప్రభు వింకను దుర్గమున నవయుచునే యుండును. ఎట్టి యనుమానమునకును గారణము లేకనే యుండును. ఇపుడన్ననో దుర్గమార్గములు మున్నగున వన్నియును వెల్లడి యైపోయె ను. ” అని స్త్రీ నుడివెను.

.. న న్నేల నిందించెనవు. నేను ప్రభుని గానంతికాలము నటించి తినిగాదా — దానివలన నాశక్తి విడిత మగుటలేదా! ” అని వెలప్తెను పలికెను.

.. వటవట వడరకుము. నీవు మహాపరాధ మొనరించితివి. స్త్రీ పలికినది నిజము గాని, దాని నిపుడు కూడఁ గీయఁజాలము. గాన దానిని బేర్కొనఁ బనిలేదు. నీ వాధనము నంతను స్వార్థపరుడనై వశపరచుకొని సంఘమునకు చిల్లిగవ్వనైన నీయనైతివి. ఏమైన నేమి గతమును స్త్రీ తలపెట్టవలదు. ” అని సన్యాసి కఠనముగఁ బలికెను.

.. మీయాజ్ఞ మీరువాడగా ” అని స్త్రీ వినఁముడై పలికెను.

.. ఇక బ్రతీకారము. నీజను వంశవిరాళన మైనచో మనము

నీనోట నువ్వుగింజిస్తాన నాన నని నీనె యెఱుగుదువు. వెహముసంఘు
రహస్యములనుగూడ నీ వట్టి యవస్థలో వెల్లడించుచుందువు. ప్రియు
నీవుమాత్రము లిన్సుక్రాపుకుర్గమునకు నావెంట రావలెను. ఇప్పుడు
నీతల ముక్కుబుట్టవలె నెఱసి యుండుటచే నీవు హ్యూగోవని
యొకఁడు నిన్ను గుర్తింపఁ జాలఁడు. ”

“ గుర్తింపఁజాలఁ డనియే తలఁచెదను. కాలము మనయాకృతు
లందును పరిస్థితులందును వెక్కుమాప్పులఁ గావించుచుండును. నేనా
ప్రభువునకు విశ్వాసపాత్రుఁడ నగుభృత్యుడనై యున్న కాలమున నీవు
గూడ నీచపరిచారకుఁడనై యతని సేవించుచుంటివి. నేఁ డన్ననో
వెహముసంఘప్రధానాచార్య పీఠము నధిష్ఠింపఁ గలిగితివి. పాపమా
భాగ్యహీన యగు భామామణిని గావలిఁగాయుపనియందు నన్నుఁ
దొలగించి ని న్నాప్రభువు నియమించుట నిన్న మొన్న జరిగినట్లే నాకుఁ
గోచుచుండును ” అని ప్రియు పలికెను.

“ నీమి నీవెట్టి. అవి పరమ రహస్యములు. పల్లెత్తెపలుక నగినవి
గావు. కాలపరిపక్వ మింకను గాలేదు. అచిర కాలముననే కానున్నది.
నేను జర్మనీదేశమున కేగినంతనే లిన్సుక్రాపు ప్రభువు సచట
సంఘాధికారిపదవినుండి తొలగించుటకు నుత్తరు కొనఁగఁబడును.
ఈతఁడు సంఘాధికారమును వెక్కువిధముల దుర్వినియోగ మొనరిం
చెను. నీపట్ల నాపట్ల నవిశ్వాసమును గనబరచెను గాన దానిఫలము
నాతఁ డనుభవింపక తప్పదు. మన మిట్లు గూఢముగ మాటలాడు
కొనుట వెలస్తేనుకుఁ గష్టముగా నుండును. గావున నికఁజాలింతము. ”

“ న్యాయా నా కావిషయములతో నేమియును బనిలేదు. ఈ
యొండ్రిగోడలనడుమఁ బడియుండుటయే నాకుఁ గష్టముగా నున్నది.
గాన నే నొనరింపవలసిన పనులనుగూర్చి వడివడిగ— ”

“ అటు లనకవేల ? కల్లంగడి కంటఁబడ దాయె నని కలవర
పడుచుంటి ననుము. సరే మీ రింక నిచట నుండఁ బనిలేదు. శ్రద్ధతో

వినుడు ప్రజ్ఞు! నీవు ఫెబియో ఆర్మీనో ప్రభుని మందిరమున కేగి
దర్శనమును గోరుము. నా పేరు చెప్పిన జాలును వెంటనే యతఁడు
నీతో ముచ్చటించును. ఇరువదిచాల్గు దినములలో నీజకు కుటుంబ
వినాశనమున కీనగరమున వెహముసంఘానుచరులు జెరి యుండి
సంకేతస్థలమును జేరి వినాశన మొనరింపఁగల రని నీ వాతని కెఱిగిం
పుము. వెలెట్టేను నీ వీపత్రమును స్మశానద్వారమున కతికింపుము.
దీనివలన నలెన్దాండగు మశ్చరిత మండఱికిని వెల్లడి యగును. మొదట
నాతఁడే నాకినుకకుఁ బాత్యఁ డగుగాక. మీ రీరెండుకార్యముల నెఱి
వేర్చితిరేని యిరువదిమూఁడు దినములవఱకు నిచ్చావిహారమున నీనగ
రమున వినోదింపవచ్చును. నే నంతవఱకు నీనగరమున నుండను.
ఇరువదిమూఁడనదినము సాయంకాలము మరల మీరు నన్నిచట
కలిసికొనుఁడు. అప్పటికి సంఘానుచరులందఱు విడివిడిగ నీ నగరమును
చేరెదరు. నేను బోధించుఁతిని నారి నందఱిని మీరు సంకేతస్థలమునఁ
జేర్పవలెను. మన మీవిషయమున ఫెబియో ఆర్మీనీకి తోడ్పడి
నీజకు కుటుంబమును రూపుమాపవలెను. ఆర్మీనో ధన మొనఁగుటలో
నెనుదీయువాఁడుగాఁడు " అని నుడివి ఆస్థలమునన్యాసి యటనుండి
వెడలిపోయెను. మరికొంతసేపటికి నా రిద్దఱును గూడ చూతని
యాన నెఱవేర్ప వెడలిపోయిరి.

నుఱునాఁ డుదయమున స్మశానావరణముఖద్వార సమీపమున
జనులుగమిగూడి యుండిరి. ఏల నన నచట నేగో లిఖితపత్ర ముఱి
కింపబడి యుండెను. దాన్ని న వ్రాయఁబడినరెండువసుసలయక్షరము
లం దేమి యిమిడి యున్ననో గాని నారందఱు కక్కసారి దయ్యము
పట్టినవారివలె హాహాకారము లొనర్ప నాగిరి.

అంతలో నొకఁడు కడువేగమున జనమధ్యమునఁ బడి దారి
చేసికొనుచు ద్వారమును జేరి ఆపత్త్రమును గుత్తునియ నొనరించి
ఆచిగుపలు ఆప్రజల మొగములఁగొట్టి ఖడ్గముదూసి వెడలిపోయెను.

ఆతనికను లగ్నకణముల వర్షింపసాగెను. ఆతనిగభీరత దురాలోకముగ నుండెను. గాన నొక్కరై న నాతని నిరోధింపఁజాలకపోయిరి.

ఈమహాసాహసికుఁడు నీజరే. అవసరము కలిగిన ప్రజల చించి చెండాడుటకు సేనతో మిఁచెఱ్ఱో సంతికుఁడై చేరువనే నిలచి యుండెను.

౩౦

ఇరువదిమూఁడు దినములు గడచెను. ఇరువదిచాలవదినమున నుషః కాలమున రెండువందలమంది జర్మనులు కలిసి యాయావరణమునఁ గూడియుండిరి. ఆన్సలము, స్క్రిజ్జు, వెలప్టీనునాయకులుగ నుండిరి.

సూర్యోదయ మైనంతనే వారు నీజరుమందిరమువంకకు నడువ సాగిరి. వా రట్లు రాజమార్గమును జేరగనే సాయుధు లగునిటలీదేశీయులు పెక్కుమంది పరిసరగృహములనుండి చడిచప్పుడు పేకుండ వారిలోఁ గలిసిపోయిరి.

నీజరుమందిరసమీపమున నార్పినీసైనికు లేడు వంగల మంది యదివఱకే నిలచి యుండిరి. ఆన్సలము అనుచరు లాసేననుగలిసిరి. ఆసేన కగ్రభాగమున ప్రాభియా ఆర్పినీయే నిలచియుండెను.

అప్పటికి నీజ రింకను నిద్రాముద్రితుఁడై యధికార స్వస్థములను గవి యానందించుచుండెను గాని సన్నిహితమగు నాపదను గుర్తించి యెఱుఁగడు. గాన తోడనే మిఁచెఱ్ఱో నీజరును మేలుకొలిపెను. ఆతని సేనగూడ క్షణికమున నాయత్త మయ్యెను. నీజరు మిఁచెఱ్ఱో లాసేనను నడిపిరి. ఉభయవాహినులు భరముగ బోరునలిపెను.

ఆర్పినీగూడ దీర్ఘవైరముల స్మరించుచు భయంకరముగఁ బోరు సలిపెను. అచిర కాలముననే నీజరుసేనలోడి దుగ్ధాంతరమునకుఁ బరుగిడెను. ఆర్పినీ సేనలు వెన్నంటి వప్రకుడ్యములఁ బగులగొట్టి లోన బ్రవేశించెను. దుగ్ధాంతరమునఁబుముల మగుసంగ్రామము మిగల

జరిగెను. ఒక్క రొక్కరుగ మగటిమిగలశత్రువీరులు తనతో, బోరఁ దగునని సీజరు గర్జించెనుగాని యాతనిమాట నెవ్వరును లెక్కింప రైరి. ఆతనిసేన పూర్తిగా నోడిపోయెను.

నమ్మిన వీరభటులు వీరశయ్యనొరుగుట గని మిచెఱొటో నహా యమున సీజరు రహస్యద్వారముగుండ పోపుమందిమునకు పాణి పోయెను.

విజేత లాభవనమును విధ్వస్త మొనరింపసాగిరి. వా రన్నిగదుల లోనికిని భవనములలోనికిని రక్తస్నాన గృహమునకును విశౌషధ నిర్మాణస్థానమునకునుకూడఁ బోయిరి. అం దున్నవిషయమును బరీక్షార్థము ఫెబియోఆర్చినీమందిరమున కంపిరి. ఈరీతిగ సీజరుకుటుంబ రహస్యములు లోకవిదితము లయ్యెను.

సీజరు తనసేనను ద్వారరక్షణమునకు నియమించి రోగపీడితుఁడై ప్రాణములునీడ నున్నపోపుశయనగృహమున కేగెను. పాప మీపోపు ఇరువదినాలుగుదినములుమాత్రమే యాయున్నతాధికారమును బూన గలిగెను. ఆతఁడు కడువృద్ధుఁడు. రక్తసిక్తాంగుఁడైనసీజ రటు లొక స్మికముగ లోనికి రాఁబోవుభగవన్నామమును మెల్లమెల్లన స్మరింప సాగెను. ఏలయన సీజరు తన్ను నరకవచ్చె నని యాతఁడు భ్రమ జెందెను. సీజరుచు గనినంత నె యచట నున్నవైద్యుఁడుగూడ నాగ దిలో నొకమూలకు బోయి నిలచెను. అతఁడు తప్పమఱియెవ్వరు నందులేరు.

“ఓమహాన్వామి. మనశత్రువులు నాసేన నోడించి నామందిరము నోక్రమించి పలుపురయోధుల వధించిరి. రోమను సైన్యాధిపతి నగు నన్నుఁ దాము రక్షింపవేడెదను ” అని సీజరు వేడుకొనెను.

“అయ్యో, చావనున్నవృద్ధుఁ డిమర్దశయందా నిన్నెట్లు కాపాడ గలఁడు ”

“చావనుంటినా? ఇదిపడు. ఎంతో నెంతటిమూర్ఖు మీమొగమునఁ గనఁబడుచున్నది. ఏదో స్వామిద్రోహము జరిగియుండును. స్వామీ! మీకుఁగలభాధ యెట్టిది?”

“చిన్నకుసుపు పెద్దగాయ మైనది. దానిభాధ దుస్సహము! భరింపజాలకున్నాను. క్షణిక మైన విరామము కలుగుటలేదు.”

“అహ! ఆర్పినీకుటుంబమువారే యీ ఘోరకృత్య మొనరించిరి” అని నీజగున్నామనివలె బలవంతముగ బోపును జేయిబట్టి లేవఁదీసెను. ఆతఁ డాభాధకు దాళజాలక ఘోషఁకార మొనరింపసాగెను. దూరమున నిలచినవైద్యునిబట్టి వెచ్చి శయ్యాసమీపమున నీజగు మోకరిలఁజేసెను. ఆవైద్యుఁడు ధైర్యమును పూర్తిగఁబోనాడి రక్షింపుము రక్షింపు మని యాక్రందన మొనరింపఁసాగెను.

నీజగు రక్తాభిషిక్త మగు భయనకర వాలమును శయ్యాతలమున వీడి తనతండ్రి ధరించెడు రత్నాపతకమును లోననుండి తీసి పోపుగాయముచెంత నుంచెను. ఆపతకమునకు మధ్యభాగమున ప్రకాశించుపారిస్మణి తక్షణమే నెల్లవారెను.

“సంశయము లన్నియును తరినవి. స్వామీ మీకు విషప్రయోగము జరిగినది.”

“హా! విషప్రయోగమా” అను ధ్వని నోటవెడల వెంటనే పోపు స్పృతితప్పి శయ్యపై వ్రాలెను.

“రక్షింపుము. రక్షింపుము. సర్వమును విన్నవించెదను” అని వైద్యుఁడు పాదాఘ్రాతుఁ డయ్యెను.

“ఎవరు నీకు లంచమిచ్చినవాగు? నిజము చెప్పుము!”

“ఘేబియో ఆర్పినేసీనే” అనుమాట వానినోట వెడలినంతనే నీజగు రెండుడుగులు వెనుక కిడి యొక్క వేళ్ళున వానితల నరికెను. తక్షణ మతఁడు నిర్జీవుడై నేలఁబడియెను. ఆశనిశిరము సహస్రశకల

ములై గదియంతయు మేగోమాంసర క్తములతో నభిభూయనక మయ్యెను.

ఆధ్వనివలన పోవు మరల స్మృతిని బడసెను. "స్వామీ! ఘటియో ఆర్పినెనీయే యీగోహికి లంచ మిచ్చి విషపట్టికను మీగాయముపై వీనిచే కట్టించెను. వీనిఁ గడతేర్చితిని గాని నేను మహదాపదలో నున్నాను. ఏమిగతి? "

"సెయింటుఅంజిలోమందిరమునకు పోవుమార్గమునకుఁ జెందిన తాళము నాతలాడక్రింద నున్నది. నీ వాదారిబట్టి పోయి ప్రాణముల దక్కించుకొనుము. ని న్నాశీర్వదించెన " నని పోవు పలికినతోడనే సీజ రాదారి ననుసరించి అంజిలోదుర్గమునఁ బ్రవేశించెను. దుర్గపాలకుఁ డాతని నెంతయు నాదరించెను. ఆతాళము పోపే యాతని కిచ్చి యుండు నని గ్రహించెను. మిచెలోటో తనసేనతో నాదుర్గమునఁ దలదాఁచుకొనవచ్చు నని సీజరు కోరిక ననుసరించి దుర్గపాలకుఁడు మిచెలోటోకు వర్తమానము పంపెను. వా రంగఱును గడు సంతస మున నటు లొనరించిరి.

ఆర్పినీ సీజరుమందిరమును చూరగొని పోవుమందిరమువంక కేఁగు చుండెను. పోవుమందిరముద్వారమునఁ గార్డి నలుకోపిసు నిలచి పోవు మృతినొంద నున్నాడని తెలిపెను. అది నిజ మని ఆర్పినీగూడ నెఱుఁ గును. వైద్యునికి లంచ మిచ్చినది ఆర్పినీయే. సీజరు దుర్గమును జేరఁ గలిగె ననిగూడ గోపిసు నుడివెను.

ఆదుర్గమునుగూడ సాధింత మని అన్యలమున క్షిసి చాలవట్టు బట్టి నను తనసేన యందులకు సమర్థముగాదని యార్పినో వెడలిపోయెను.

పట్టణమునఁ గోలాహల మతిశయించెను. లక్షలకొలది ప్రజలు సీజరును దిట్టుచు నార్పినోనుఁ గొనియాడసాగిరి. సన్యాసి సీజరు కుటుంబవిచారనదీక్షను గూనినవాఁ డగుటచే లూక్రెజా పోబడి నా

రయ ననుచుల నియమించెను గాని యామెజాడ యెందును గనఁ బడలేదు.

శత్రువులు తనసోదరుని మందిరము నాక్రమించి రనువార్త విని నంతనే ఘోర సహాయమున లూకెజా రోమునగరమును వీడి పోఁ జాలెను.

ఆదిన మల్లు గడచినది. మన కెన్నటికని శాంతి కలుగదాయెగదా యని ప్రజలు చింతిల సాగిరి. నాఁడు సాయంతనముననే పోవు మృతి నొందెను. ఆత్మికోకుఁ బ్రతిపక్షు లగు కార్దినలులు సీజరుకుఁ దోడ్పడెన మని వర్తమాన మంపిరి. ఆ యనుకూలవర్తమాన మర్ధరాత్రమున నాతని కందెను. మరల నాతనిహృదయక్షేత్రమున నాశాబీష మంకు రించెను.

ఆతఁడు కడుబడలి శయ్యపై నొరగి కనులమూయునంతలో నెవరో మెలకువతోఁ గలుపు తెఱచి లోని కరుదంచిరి. ఆతఁడు సన్యాసివేష మునఁ గరదీపికగొని వచ్చెను. వానిఁ గనినంతనె సీజరు చెంతనున్న కరవాలమును బిరానఁ జేబూని నిలచెను.

“ప్రభో ! భయపడకుము. నేను శరణార్థి నిగాని శాత్రువుడఁ గా” నని యాతఁడు కరదీపిక నొకపీఠముపై నుంచి ముసుగు దొలగించెను. ఆతఁడు కార్దినలుజ్యాలియనుడిలావోవరియె.

“మీ రిం దేల వచ్చితి రని సంశయాస్పదమతితోడనే సీజ రతిని ప్రశ్నించెను.

“ప్రభువా ! నాకు పోవుపనివి నొసఁగుము. పవిత్రకళాశాలలు మీపక్షమున చేరగలుగును. మీరు మీశత్రువులహత మొనరింప గలుగుదురు. ”

“అట్లులైన నే నంగీకరించితిని” అని సీజరు పలికెను. నారి కిక్కిరిసి సమాధానము కలిగిపెమ్మని జ్యాలియు వెళలిపోయెను.

మఱునాఁ డుదయమునఁ బడునొకొండఁ గలబలవేళ కార్తినలు లగ
దఱును చేరి జ్యాలియనును నియోజించిరి. అవర్తమాసమును మించె
లొటో నీడగు కఱిగింప వచ్చినంతనే పైనికుల పక్షభుజ్జనము వినఁబడి
వా రిరువురును జకితులై గవాక్షముగుండఁ బరికించిరి. „ఆహా! మో
సము, మోసము, జూలియను మనలఁ బరిపూర్ణముగ వంచించెను.
మన కిఁక నాధారములేను, కడవరకును పోగుట సో కర్తవ్యము. ఆర్పి
నీసేన సమీపించుచున్న ” అని నీడగు విహ్వలచిత్తముతోఁ బలికెను.

“ఆర్పినీసేన నిన్నికబ్రతుకనీయ” అని గర్జించుచు ఫబియో ద్వారమును పగులగొట్టి లోనఁ బ్రవేశించెను. అన్సలము, వెలస్తేను, ప్రజ్జమున్నగునా రండఱును లోనఁజొరబడిరి.

„ హా ! హతాశుడ నైతిని ” అని నీడగు ప్రలపించెను.

„ నీకు మరణకాల మాసన్నమైనది. నోహీ ! కృతఘ్నుడా ! ”
అని అన్సలము దీర్ఘకరవాలమును ఝళిపించుచు నీడగుపై నురికెను.

అంతలో ద్వారముకడదనమండలిమధ్య ఫాస్టుశర వేగమున సన్యాసి
కరవాలధార కడ్డుపడి యాతఁడు కొంతదూరమున పోయి పడునట్లు
విసరిపై చెను. „ ద్రోహీ ! నీజగు కుటుంబమున కింకను కుత్రులు కల
రని గ్రహింపు ” మని ఫాస్టు పలికెను.

„ ప్రభుజేఖరా ! నీవు రెండవసారి మరల గాప్రాణరక్షణ మొన
రించితివి. వందన సహస్రము ” అని నీడగు పలికెను.

ఈ యద్భుత కార్య మవలీలగ జగుగుటంగని ఫబియో ప్రభుత్వము
విస్మితులై చిత్రప్రతిమల చంకమున వెరచరచి నిలువఁబడిరి.

„ పిరికిపందలారా ! వెనుకకు మరలు ” అని అగ్రలించుచు ఫాస్టు
నిర్భయముగ వారి నెదుర్కొనెను. శత్రుసంహారమునకు మీకు లభిం
చినమార్గ మిదియూ ! భీరువుగాగా ! వెనుక కొడుగుఁ దొడుగుఁడు.
ఫబియో! నీవు పవిత్రవేషధారి వగుపరచుపాతకివి. నీసహకారి యన్వయ

అది నీ వెలుగు గురువా? ఆతఁడు రికంబములనుండి నేలఁగూలినమహా
పరాధి. ఉరితాదు వానిమెడకు కగుల్పబడియెను. ఉలికిక్కిన్నును
వియన్నా దుర్గకుడ్యముపై నురిదీసి యిరువదియూఱు వత్సరములైనది.
వాడే నేడు నీకు భాసట నైన ఆన్సలమునన్యాసి. కడంటినప్రాణము
మరల కలుగుటచే బ్రతుకగలిగిన పరమపాతకియగువీడు మహాస్వామి
నని మదించి ప్రిలుచున్నాడని ఘోషింపఁజూరఁపూర్వకముగ బిగ్గ
రగఁ బలికెను.

౬౦

మహాస్వామి, విరాగశిఖామణి యని తా మెవ్వని గౌరవించుచుండిరో
అట్టి ఆన్సలము నిలుల ఘోషింపఁజూరఁపూర్వకముగ పరాధివించి పలుకుటచే ఆర్పినీ లంస
ఱును విభ్రమవగు లైరి. మరణజండన విధింపఁబడి యురించేయఁబడి
ఎటులో బ్రతుకగలిగెనని వినినంతనే యట్టివానిసహవాస మతిదూష్య
మనునభిప్రాయము వారికిఁ గలిగినది. ఆ యభిప్రాయ మాకాల
మువారి కంకరికిని నామాన్యముగఁ గలదు.

ఘోషింపఁజూడ నట్టిభావమే యంకురించినది. కాపున నతనికి
నాన్సలముపై ననగా ఉలికిక్కిన్నుపై నత్యసహ్యము కలిగెను.

ఇవదియూఱు వత్సరములక్రితము వేలకొలదిజనులు సమావే
శమై యుండ వియన్నానగరమున వప్రకుడ్యములపై నెలకొల్పబడిన
యరికంబముల కంటగట్టి ఉలికిక్కిన్ను నురిదీసిరి. ఉరిని మెడకుఁ
గిలించి పాదపీఠమును దొలగించి యురి బిగించిరి. ప్రాణము పోయె
నని యెంచి శవమునుగోసి పెట్టింపుటకు నపరాధుల చెజసాలయం
గుండు వైద్యునికడ కంపిరి. అతనితోపాటు మఱికొందఱినిగూడ నురి
దీసిరి. ఆశవముల నన్నిటిని వేయకగదిగో నుంచుఁ డని వైద్యుఁ
డాజ్ఞాపించెను. ఆసాయంతనమే యెథలికిక్కిన్నుకు స్పృశివచ్చి యూతఁ
డు తప్పించుకొని పోయెను. చీకటిపడగనే వైద్యుఁడాగదిగోని కేగి
చూడఁ తాళము పగులగొట్టబడి యుండెను. ఒకశవ ముచట లేదు.

ప్రక్కగదిలోఁ దా నుంచినకోలు కనబడలేదు. బీసవా తాళము గూడఁ బగిలియుండెను. ఆ అంగీయందు తా నుంచిన రొక్కము గూడఁ పోయిన నని యాతఁడు తెలుసుకొనెను. చనిపోయె నని తలఁ పఁబడినవారిలో నొకఁడు మరల బ్రతికె నని యాతఁడు వెంటనే గ్రహించెను గాని యా సంగతి వెల్లడి యైనదానే యుల నాని బ్రతికించి పంపివేసెనని అధికారు లనుమానితురని వెఱచి యాతఁడు మిన్నకుండెను. ఈ విషయము నిజముగానని యాపులికుకిన్సు పలుక గలఁ డేమో తెలుసుకొను ” డని ఘాస్టు పలికెను.

అజీవచ్ఛవ మల్లనల్లన నేల నానుకొని లేచి ముసుగు వేసుకొని “ నన్ను పోనిండు. నన్ను పోనిండు. నే నిక నిచట నుండఁ బనిలే ” డనెను. అతని వసనములు తమకుఁ దగులు నేమో యనుసంశయ మును నెల్లవారు నిరుపాయలుగాఁ జేలి దారి యిచ్చిరి. అతఁ డటుల పోవుచు వెలస్తేనువంకఁ గూడార్థముగఁ జూచెను గాని యాపరమ నీచుఁడు—పాస్టు సహాయమున యురిని దప్పించుకొనినమానవాధముఁ డగు వెలస్తేనుగూడ పులికుకిన్సు వంకఁ జూచుట కేవఁజెందెను.

ఘోరుకమాత్ర మట్టి నిరసనము కలుగలేదు. ఉరిఁదీయఁబడి బ్రతి కినంతమాత్రమున నతని నంతసేచముగ నేలచూడవలెనో నేను గ్ర హింపఁ జాలకున్నాను. ఎల్లరు నాతని విడచి పోయినఁ బోయెదరు గాక ! నేనుమాత్ర మట్లు చేయ ” నని పలికి ప్లు పులికుకిన్సు ననుసరించెను. వా రిద్దఱును వెడలిపోయిరి.

“ ప్రభువా ! నీవింతటిచుండియైన నీ కార్య సాధనమునకు సహాయ భూతులుగఁ జేసుకొనఁ గోరునారిమంచిచెడ్డలను జక్కగా గుర్తించు చుండువుగాక ! నీవు వీరపురుషోచితము గానిరీతిని సంకల్పించిన హత్యాచరణమును—” అని ఘాస్టు ఫెబియోనుగూర్చి పలికెను.

“ అయ్యదేశవాసుడ వగు నీ వెచ్చి మనెకారమునలన నన్ని ను ప్రశ్నించుచున్నా ” వని ఫెబియో కత గాక్షరముగఁ బలికెను.

.. నాయథికారము స్వసామర్థ్య పరిజ్ఞానమువలననే కలిగినది. ఈ మందిరమున నఖాతము లున్నవి. ఒక్కమీట నొక్కనంతటనే గుప్త ద్వారము తెరువబడి వేలకొలది యొక్క పెట్టున నాయఖాతమునఁబడి యంతరింతురు. మీవంశీయు లగుపూర్వులలో నొకఁడగుమార్కో ఆర్సినో యనునతఁడు శత్రువులరూపు మాపుటకీమహామారణ యంత్రముల నిం దమర్చె నని నీ వెఱుఁగవా? " అని ఘోష్ట పలికెను.

.. అట్టిగుప్తద్వారములు కల వని నేను విని యున్నాను. కాని అది సత్యము గాదనియు గల్పితమనియు నాయభిప్రాయము. ప్రభువా? ఎడదొలగుము. నీజరుకుటుంబవినాశనమున కింక నాలస్యము జగు గఁగూడ " నని ఆర్సినో పలికెను.

.. ఎడదొలగవలసినది నీవుగాని నేనుగాదు. క్షణికము నీ వాలసించిన నీపాదాంతికముననే గుప్తద్వారమువిడివడి నిన్నును నీయోధులను గూడ హత మొనరింపగలదు. ఇదిగో చూడుము. ఇదియే ఆగుప్త ద్వారమునకు మీట నేను దానిని గడలించినఁ జాలు మీ రథోభాగమునకు పోయెద " రని ఘోష్ట గోడకు బిగింపబడిన ఆయన కంకణమును జేతఁబట్టుకొనెను.

ఫెబియో అనుచగు లంకఱును హా హాకార మొనరించిరి గాని ఫెబియోకుమాత్ర మింకను సమ్మకము కలుగలేదు.

.. ఓ యవిశ్వాసీ! నీ కొక్కనిముషము గడు విచ్చితిని. తొలగి పో " మ్మని ఘోష్ట కంకణమును వదలెను.

పెంటనే మిచెల్మోనో వడివడిగ నట కేగి ఘోష్ట నిరోధించునంత లోనే దానిని బలిమిని ద్రిప్పగా ఫెబియో పాదాంతికమున కొక వలయ మేర్పడి యతఁడును మఱియొకఁడును నఖాతమునఁ గూలి పోయిరి. అతిభయంకరమును హృదయవిదారకము నగునార్తనినా దము వారినోట వెలువడెను. లోన నీకుకదులాడిన ధ్వనియు వార్త

ధ్యానములును గొంతసేపటివఱకు వినబడసాగెను. ఆ యదృష్టహీను లాప్రవాహమునఁ గొట్టుకొనుచుండిరి. కొంతసేపటి కంతయు నడగి పోయినది. ఆ యఖాతమున కొకవంక హతశేషు లగు ఆర్స్సినో అను చగులును, వేఱొకవంక ఫాస్టు, సీజగు, మిచెగోగోలును, నిలచి యుండిరి.

ఆర్స్సినో అనుచగులు మతిబోయినవారివలె నఖాతమువంకఁ జూడ నాగిరి. ఫాస్టుగూడ విచారభావముతో దానివంక కే చూడసాగెను. సీజగు మిచెగోగోలు కార్యసాధల్యమైనను సంతసమును వెలియుచు చు నొండొగులఁ దిలకింపసాగిరి.

“ ఇకమీరు వెడలిపోండు. ” అని కొంతసేపటికి ఆర్స్సినో అను చగులతో ఫాస్టు పలికెను. పెంటనే వారందఱును వెడలిపోయిరి.

“ గతమునకు చింశించుట ధీరలక్షణము కాదు గాని యీ య త్యాచారము జరుగుట నాకు సమ్మతియుగాదు ” అని ఫాస్టునుడివెను.

“ వారు దొంగపోటున మాపాత్రములఁ దీయవచ్చిరి గాన మిచె గోగోజేసిన క్రమముగాదు గాని ప్రభువా! నీ వొనర్చిన మహోప కారముకు వందనములు, నీ వెట్లక నెఱిగి రాగలిగితివో వెలియ జాలకున్నాను. ” అని సీజగు పలికెను.

“ నిన్ననుదయమున నేను రాకుమారి యగురాజాను భిక్ష ముగా ఖగారావంకకు గొనిపోతిని. నిన్నుగూడఁ గాపాడవలెనని ఆ మె హతీమతి కోరుటచే శక్తి వంచనలేకుండఁ బనిచేసెద నని వాగ్దాన మొనరించితిని. ఆమె కొఱకు నీవు వెఱవఁబనిలేకు. ఆమె సురక్షితయై యున్నది. నీకొఱకే నేను మఱల నిన్న సాయంకాలమునకు రోమునగరమునకు వచ్చితిని. ఆస్థలము నీసోదరికొఱకును నీకొఱకు నారయుచున్నాఁడనియు మీ పాత్రముల గొననున్నాడనియు నేను వింటిని. అతని పూర్వవృత్తాంత మెటులనైన నేమి. నాకు సాకల్య

ముగ విదితమై యున్నది. నీవీ కోరికలు గుర్తు వని వింటిని. ఎటుల నైన నిను గాపాడ నిశ్చయించితిని. నియోజనమైన వెంటనే ఆస్థలము క్రొత్తపోషగు జ్యాలియను సంగర్హించెను. 'దాని ఫలితముగనే ఆస్థలము మున్నగు వా రీదుర్గము లోనికిరాగలిగిరి. నేనుగూడ వారిలోడచే గుచటి కే వెంచివిగాన నిరీక్షించియాత్రోహి నిజవృత్తాంతమును వెల్లడింపగలిగితిని.

“ నేను నిరంతరమును నీకు గృతజ్ఞుడను. ఈ కోరికయం దిట్టి మారణసాధనములు కల వని నీ వెట్లు గ్రహింపగలిగితివి. ”

“ నేను వానిని వివరింపజాల ననిన తమింగువు గాక. నా కత్యద్భుతముగ సర్వవిషయముల గ్రహింపగలయవకాశము కలదు. నీ హితముగోరు నామంతన మాలకింతు వేని నీకు మేలు కలుగును. రోమునగర మపాయములతో నిండి యున్నది. ”

“ నీవతిబలాఘ్నుడ వగు మిత్రుడవు. మంత్రవేత్త వగు నుపదేశకుడవు గాన నీహితోపదేశమును నే నన్వచేయువాడగఁగాను, ” అని నీజగు పలికెను.

“ సన్యాసివేషమున నగరమును వీడి ఆస్త్రియా కేగి నాక నెక్కి స్పృశయో కేగుము. అటునుండి సురక్షితముగ షెక్టారాలుచేరిగలిగెదవు. నీకింకను రోమ గ్నారాజ్యాధికారము నిలచి యుండును గాని రోమక సైన్యాధిపత్యము పోపు నియోజనాధికారములను నీ వికలబడయఁ జాలవు. పోపు జ్యాలియు నీకు ప్రియ విరోధిగాన జాగుపేయక వెంటనే వెడలిపోము. లేకున్న నపుడు జరిగిన మహాపచారమునకు ఆర్పనీలు నిను మననీయను. ”

“ నీవు కూడ షెక్టారాకు వచ్చెదవా ”

“ రాను. మీవ్యవహారములపట్ల నాకు విముఖత కలిగినది. నిన్ను భక్తిముగ నాస్తియాకుఁ జేర్చి అటునుండి వెడలిపోయెదను.

“ అవుడె నీకు లూకెజాయంగలి ప్రేమ యంతరించెనా ? ” అని సీడ రాగ్రహముతో నుడివెను.

“ నాకు నిదము చెప్పుట కెట్టి సంశయమును లేదు. నీ సోదరిచేసిన ఘాతుకక్రియ అపారము. చేయఁదలచిన వానికి బరిమితి కనఁబడదు. ఆసతి మానవాకృతి నున్నదానవాంగన. నేనుగూడ నాదారుణముల విని కని సహింపఁజాలకున్నాను. ”

“ ప్రభువా, నాయెదుట నీ విట్లు పలికెడవా ? ” అని సీడరు కత్తి నెత్తెను.

“ నీవు న న్నంతకు ప్రేరేపించుటచేత నే నిటులఁ జెప్పవలసి వచ్చినది ” అని ఫాస్టు నిర్లక్ష్యముగఁ బై కెత్తఁ బడిన కత్తివంకఁ జూడ నైన జూడకుండఁ బలుకుచు ఆయనకంకణమును సరిఁజేసి అఘాతమును మఱుఁగుపరచెను. “ నీవు నాహితోపదేశమును పాటింపఁగోరెనవేని యూలసింపక రమ్ము ” అని ఫాస్టు పలికెను.

సీడరు తన దురాగ్రహము నడఁచుకొనుట కిదిగో యోలిసారి. ఫాస్టు సన్నిధి నాతఁడు చకితుఁడై పోయెను. ఆతని యద్భుత చరిత్రములు సీడరుకు జంకు కలిగించెను. ఫాస్టు విషపాన మొనరించి కసుగంగ లేడు. అతెగ్జాండగు అంత్యక్రియలు జరిగిననాఁడు శత్రునికరిము నవలీలఁ బాటదోలి తన్ను కాపాడెను. ఇప్పుడత్యద్భుతముగ వచ్చి వుత్రికుకిన్న బారినుండి రక్షించెను. ఆతని కెట్టి భీతియును గనఁబడదు. వీని సన్నిటిని చర్చింప ఫాస్టుకు గల మహాద్భుతశక్తి సీడరుకు పొడగట్టెను గాన నతఁడు ధైర్యహీనుడయ్యెను. వారికి కావలసిన మాటువేషపు దుస్తులను గొని గామిచెగోగోను బంప నతఁడు త్వరతోనే వానిని గొనివచ్చెను.

ఆవసనముల ధరించి వారు మువ్వరును నిర్నిరోధముగ దుర్గము నుండి వెడలిపోయిరి. వారు టైబరుకేగి నావ నెక్కి కడు వడిగ నాస్తియాను జేరిరి.

అచటి కేగగనే ఛాస్త్ర విశేషధనము గల సంచిని సీజుకొనఁగి
 “ నీ కింక శత్రువులవలన భయములేదు. నే నరిగెను. మరల మన
 మెన్నఁడును గలుసుకొన మని తెలఁచెను ” నని పలికెను.

“ కడసారి వందనము గొని మావిషయమున నీ విట్టి యభిమా
 నము నేలచూపితివో వినఁగోరెదను. ”

“ అందులకు సౌందర్యశిలక యగు నీ సోదరిపైఁ గల నామో
 హమే ప్రధానకారణము గాని నేనును మీవలెనే సాహసస్రియుండ
 నగుటగూడఁ గొంత సహకార మని చెప్పక తీరదు. ” అని పలికి
 ఛాస్త్ర కడువడిగ వెడలిపోయెను.

“ ఈతని చరిత్ర మశాకిక మమానుష మత్యమ్భతము. ఈతని
 కేదో మహచ్ఛక్తి యెటులనో లభించినది. దానిని నేను గుర్తింపఁజా
 లకున్నాను. ” అని సీజు పలికెను.

“ ఈతనిక భూతనాథుఁడు వశుఁడై యుండవచ్చు ” నని మిచే
 ల్కొట్టో పలికెను.

“ అట్లు నిజముగ భూతపతి మానవులతో మైత్రి యొనరించుట
 కల్పితకథలునైనను నారి కాల్యనిక ప్రపంచవృత్తాంతముగాక ప్రత్య
 క్తవిషయమే యగునేని యా భూతపతి యిదివర కెన్నడో మాకుఁబం
 బమునకుఁ బరమ మిత్రుఁడై యుండఁజూ! ” అని సీజు పలికెను.

“ ఆతని సహాయ మక్కర లేకుండ నే యాతని సంకల్పముల మీరి
 త్రిశేషముగ నిర్వర్తించుచుండుటచే తా నెట్టి ప్రోత్సాహమును గలి
 గింప నవసరము లే దని భూతపతి యుచేనేమో ” యని మిచే
 ల్కొట్టో పలికెను.

అంతలో నెవరో వికటహాస మొనరించిన యలుకుడు కలిగి వా
 రిగువ్వుగును బిక్కజరచిరి.

“ ఇదిగో మి చిత్తవిభ్రమము ” అని కొంత సెపటికి తేనుకొని
 సీజు పలికెను.

.. నిజమే యిది మననిశ్చలమే .. గాని లోకపుడు పరిహాసనాకృతములే
పరనూర్ధము లగుచుండును. నే నిపు డాడిన వట్టిదే యగునేమో ..
అని మిచ్చోళిలో పలికెను. సిమ్మట వా రిరువురూను నాకాశ్రియమున
కేగిరి. అటనుండి వా రొక కాశలో స్వప్నయో కేగఁదలఁచిరి.

౩౨

గర్భాది షష్టిరమున నాగష్టునెలలో వీశునుబట్టి పరిసరమునఁ
బొలములు పండిన పైనులతో నిండి కృషవలులకు గను పండునొస
రంచుచుండెను.

మణియుకసారి కెంబట్టి పాంధగృహమును మనము తొలకింతము.
కెంబట్టి గ్రామమునందలి పాంధగృహమున యజమాని పాంగణ
నీమ నానీనుఁజ్చె యిగటచేయఁబడిన మ్యము నల్ల నల్లన గ్రోలు
చుండెను.

ఈతఁడు మనకుఁ మూర్ఖపరిచితుఁడగుహెర్మను. ఇపు డితినికి నెఱ
రాధవిచారణాధి కారము గూడ లభించినది. రహస్యసంఘముతో
నితినికి సంబంధము కల ని చాలమంది యనుకొను చుండును గాన
నితినిపట్ల ప్రేమల కొక విధమగు భీతియో శౌరవమో కలదు. దానిని
నోల్పోకుండుటకుఁ దగినరీతి నాతఁడు ప్రగల్భముల పలుకుచుండును.

చీకటిపడిన కొంతసేపటికి కొక యాశ్వికుఁడాగృహస్వారముకడికు
వచ్చి నిలిచెను గాని యాతని కనుచరు తెవ్వగును లేరు. ఆతనిదు
స్తులు చాల పరిశుభ్రముగ నుండినను సమూల్యములు గావు. ఆతని
చెంత సామగ్రిలుగూడఁ గనఁబడలేదు గాన నెవఁడో సామాన్యఁ
డగు తెరువరి వచ్చినంతమాత్రమున మేడప్రేమిఁ డెవఁడున్న హె
ర్మను లేవఁడగునా? ఆతఁడు లేవలేదు. కాని ధీశి సోమరిపోతా,
బద్ధిగు ! ఎందున్నావు? ఏవఁదో బంటనాద వచ్చియుండెను. వడగర
మ్మ .. ని యుటఁబెను.

వెంటనే లడ్విగు వెలికి వచ్చి గుడ్డముచెంత కేగి నిలువ నాడ్వి కుండు మెల్లన గ్రింజకు దిగెను. „ నేడు రాత్రి నా కాహారమును బండుకొనతావు నొనగగలరా ” అని పాండుఁ డడిగెను.

„ ధన మొనగిన నన్నియు లభింపగల ” వని లడ్విగు పలికెను.

„ ధన మీకుండ నుచితముగ నేను దేనిని గోరువాడఁ గాను హెర్మను నన్ను మరచిపోవుటకుఁ గగినంత మార్పు నాయం దేమి యును గలుగలే దని తెలఁచెద ” నని యాయువకుఁడు పలికెను.

„ ఆహా, పియనల్లా కంఠధ్వని వలె నున్నదే. ”

„ ఔను. నే నోటోపియనల్లాను. నాకు మిక్కిలి యాకలి యున్న చున్నది. దాహముగూడ హెచ్చుగా నున్నది. త్వరగా భోజనమునకు నేర్పాటు చేయ నాజ్ఞాపింపుము. ”

„ లడ్విగు వడిగ రుచికరములగు పదార్థముల వడ్డినచేయింపుము. బిత్తో! యిప్పుడే నీకు భోజనము సిద్ధము చేయఁబడును. నీదాహము తీర ముందుగా ఈమద్యము నించుక గ్రోలుము. ఇది మన ముంఠ మద్యమునుమా. కలితీలేనిది. అని హెర్మను క్షణకాలము తనయున్నతి పరవిని బ్రతిష్ఠను మరచి చనువుగ మాటలాడెను. పియనల్లా యీ గ్రామముననే పెట్టేగినవాఁ డగుటచే జన్మనాటనుండియు హెర్మను పియనల్లాను బాగుగా నెఱిగి యున్నాఁడు. పియనల్లా సుగుణసంపద నుగూడ గాతఁడు బాగుగా నెఱుఁగును. పియనల్లా సంతసముతో సంగీకరించి యాతిని చెంతఁ గూర్చుండి కాలయాపనమునకు గాను భోజనము సిద్ధ మగువఱకును లోకవాదము ముచ్చటకొన నంగీక రించెను.

„ ఈగృహమున నొక్క గది మాత్రమే గలదు దాని యం దిరు వ్వున నూతన పురుషులు దిగి యున్నాడు. వాడు కేవల మిపరిచితులు గాను— దాని కేముగాని నీకు మధ్యగదిలోకి భోజనము నమర్చి వలసి వచ్చును. ”

.. నా కీమగ్యాలును భోగములును బనిలేను. ఏబల్లమీద నైన నేర్పాట్లముక్కనైన నాకొనగిన జాలును. నీ విందుల కిన్ని అనుసయోక్త లా బలుకట యనవసరము. "

.. నీ నోరి యిడా సురక్షితముగా నున్నదా? ఆమె ఎవనితో ప్రభువును బెండ్లియాడె నని వింటిని. "

.. ఆమె చనిపోయినది. "

.. ఎంత సంతాపవార్త ! ఇంతలేశ్రామముననే మరణమా? "

.. ఆమెకు దారుణమరణముగూడఁ జటస్థించినది. మనము వేచాక విషయమును గూర్చి ముచ్చటెంతము. "

.. నీవు వియన్నాలోనే స్థిరావాస మేర్పఱచుకొని ధనాభ్యుదయగుదు వని తలచితిని. ఇప్పుడు నీరాకకు గత మేమో తెలిపెదవు గాక. "

.. నేను దీర్ఘ కాలము దారిద్ర్యము ననుభవించితిని గాని నాయుత్పన్నవశమున సుగుణఖని యగునొక ప్రభుశేఖరునికిఁ గొంత సహాయము చేయగలభాగ్యము నాకు లభించినది. కావున నిప్పుడు నేను సుఖజీవనము చేయఁగలుగు చున్నాను. ధైరస్సాసతి తన తండ్రిని జూచి నాలుగేండ్లు గది. ఆమెకొన్ని తేఖలనాతిని కంగఁజేయ నాచేతి కిచ్చినది. నాదన్యతాన మగుటచే నీప్రాంతమును గనునభిలాష నాకు గూడఁ గలుగుటచే నేను సంతోషముతో నేనందుల కంగీకరించి నే నిందు వచ్చితిని. ముఖ్యముగా నాతల్లి సమాధిచింత శిలాప్రతిష్ఠఁ గావించుటయే నారాకకుఁ బ్రధానకారణము. "

.. నాయనా ! నీవు మొదటి నుండియు మాతృసేవాపరాయణుడవేనోయి ! నీ తల్లి చనిపోయినను గూడ నీ నామెను మరువవైతివి గదా ! " అని హెచ్చును పలుకునంత గో హెచ్చును మేళగోడలు కొంచెము వాతశరీరముగల బాలిక, యువతియే యనఁదగును—పరుగునవచ్చి—.. భోజనమును స్వీకరించిని నని పలికెను. ఓహో లేచి

పోయిన పిమ్మట నాకన్నియ ఆ క్రొత్తవా రిద్దఱును వెంటనే నిన్ను జూడఁ గోరుచున్నా ” రని హెర్మను చెవిచెంతఁ బలికెను.

ఓటో భోజన మమర్పఁబడినచోటి కేఁగి భుజింపసాగెను. వెంటనే హెర్మను క్రొత్తవా రున్నగదిలోని కేఁగెను. ఆగది తలుపు తెనుచు నపుడే ఆతని గాంభీర్య మంతయు సంతరించి యాతఁ డతివినయము చూపసాగెను. అతఁ డటులలోని కేఁగి భద్రముగఁ దలుపు మూసి మొగము నేలసోకునట్లు వంగి ఆన్సలముకు సమస్క రించెను. ఆగదిలో నాన్సలమును, ఫ్రిజ్జును, గూర్చుండి మద్యపాన మొనరించు చుండిరి.

“ హెర్మను, ఇపు డిచటికి వచ్చిన పాంథుని నేను గుర్తించితి ” నని ఆన్సలము పలికెను. ఏలయన నాగది కిటికీలు వీధివంక కుండుటచే వారు సులభముగాఁ జూడఁగలరు.

ఆన్సలము కంఠధ్వని పగుషముగ నుండుటచే నోగోను గూర్చి యతఁడు సుముఖుఁడుగాలే డని హెర్మను గ్రహించి భీతిఁజెంది “ స్వామీ, మీ రాతని నెఱిఁగి యున్నారా ” అని విసమ్రముడై పలికెను.

“ ఔ ” ను. అతఁడో టో పియసల్లా. నేను బాగుగా నెఱుఁగుచును. ఆతని సంహరింప వెహముసంఘము నిశ్చయించినది. రెండు సెలల క్రితము వియన్నానగరమునం దతనికి ఖడ్గపాశసం దేశ మందచేయఁబడినను నాతఁడొడ్డును జెల్లింపలేదు. కావునకీ నతనికిఁ బరోక్షముననే మరణాండనము విధింపఁబడెను. ఆకస్మికముగ నతఁడిందు చిక్కెను. ఆతని నీవు యిటు కలగదిలోఁ బగుండఁజేయుము. ఇచటనే యతఁడు వధింపఁబడవలెను. ”

అని యాన్సలము పలుకగానే హెర్మను మోము వాడిపోయినది. కూడదీసి పలుక నతఁడు సాహసింపఁ జాలఁడు. అతఁ డొనరించిన కఠినప్రమాణ మాతని కంఠమున కురిత్రా డైనది. శాంధవ్యమును

మోహమును మైత్రిని స్వలాభమునుగూడ సంఘసభ్యులు పాటింపఁ గూడ నను నియమము నాతఁ డిపు డెటుల నుల్లంఘింపఁ గలఁడు ? పాపమాతని కెట్టులైన నోటోను గాపాడవలె నని యున్నదిగాని తా నెట్లు చేసినఁ తన ప్రాణమునకే ముప్పువచ్చు నని యూతఁ డెఱుఁ గును. కావున నాతఁడు తన విచారమును మఱుగు పఱుచుకొని విన ముగ్ధుడై నిలచెను.

.. నీ విపుడు వెడలి పోము. నీ వాతనితో మాటలాడునపుడు మెలకువతో మెలఁగుము. మే మిచట నున్నా మను ననుమాన మొకింటియు నాతనికి గలుగఁ గూడదు. ఒక గంటలో నీవే స్వయ ముగా మాకు భోజనపదార్థముల నిందు గొనిరమ్ము. "

అని ఆన్వలము ఆజ్ఞాపింప మఱియొకసారి హెచ్చరింప నేలంటఁ తల వంచి వెడలిపోయెను. ఆతఁడు తిన్నగాఁ ననశయన గృహమున కేగి ప్రక్కపై నొరగి బాగుగా నాలోచింప సాగెను.

.. నేను పసితనముననుండియు నోటో నెఱుఁగుదును. అట్టియుల్ల ముని నాయుంటనా వధియించుట ? అతిఘోరమతిఘోరము ! నేను చేయుజాలఁ జేయుజాల. కాని నే నతని నెటులఁగాపాడఁ గలను ? నా ప్రాణము నక్కడే. ఓభగవతీ, ము మ్మిగుచ్చరఁ గాపాడుము. నే నేమి చేయువాఁడ. నే నతని నిపుడే హెచ్చరించిన నాపై ననుమానము కలుగక పోనగు. ఆహా, నే నీ సంఘమున నెట్టి దుష్కృత్యార్థ మునఁజేరితిని. క్రైస్తవధర్మములలో నొక్క దాని నైన నీసంఘము శాసించుట లేదే. ప్రేమయును సానుభూతియును నొకింత యైనఁ గానరావే. అయ్యో, ఏమిగతి ! వాని నేను గాపాడఁజాలను. వాడి కబ్రతుకఁజాలఁడు. అయ్యో వానిని మృత్యుగృహమునకు నేనే కొని పోవలసి వచ్చెనే .. అని యూతఁడత్యధికముగఁ బరివేషన మొనరిం పసాగెను.

ఇట్లొక గంట గడచినది. అష్టను నెఱవేర్చుటక యాతఁడు నిశ్చయించుకొనెను. పిమ్మట నాతఁడు లేచి వారి వ్దతీకిని నాహారపదార్థముల నందజేసినచ్చెను. అతనికి మనశ్శాంతి యావంతయును లేదు. అటులనే తనచింత కనబడనీయకుండ నడంచుకొని పాకశాల కేగి తన మేనకోడలిని బిలచి ,, వినుము. పియనల్లా శయనింపఁగోరినపుడు యిలుకలగడిగోనికి గొనిపోమ్ము. నా కేమో యస్వస్థతగా నున్నది. నేను పడకగదిలోఁ బండుకొంగు ,, నని పలికి యాతఁడు కడువేగమున గడచి పోయెను.

ఆకన్నీయ వచ్చి కొన్నిదినములె యైనది గాన నిలుకలగది యెట్టి ఘాతుకస్థానమో యెఱుఁగదు. కానితనుచుగఁ బాంధుల కాగదిలోఁ బ్రక్కల నమర్చ రని మాత్ర మామె యెఱుఁగును. దానివలన నామె కెట్టియనుమానమును గలుగలేదు. దానినిగూర్చి యామె మరల నాలోచింప నైనలేదు.

రాత్రి పది గంట లైనది. ఇక శయనించిన బాగుండు నని పియనల్లా యూహింపసాగెను గాని యొలుత నశ్వశాలకు బోయి తనగుట్టమునకు సరిగ గడ్డివేసిరో లేనో చూచి వత్తమని యాతఁడు తలఁచెను. అతఁ డటులు వెడలిపోయిన వెంటనే దీర్ఘ ప్రయాణమొనరించి కడుబడలిన స్లిగుపడుచు నొకపురుషుఁడు లోనికి వచ్చెను.

అతని కేమి కానలెనో తెలుసుకొనుట కా కన్నీయ యూహించెనని కేఁగెను.

,, ఓబాలికా, కొండలు శత్రువులు నను వెంటడించుచున్నాను. ఇదిగో నీ వీ యాభరణమును బహుమానముగ గొని నేను పండుకొన నొక గదిని జూపుము. "

,, శత్రువులా ! దారిలో మీ స్మృవలైన వడ్డగిలిరా ? "

,, ఓ నాను. అలస్యము చేయుదుము. న నొకగదిగోనికి పడిగఁ

గొనిపోయి నాకుఁ గొంచెము మధ్యము గొనిరమ్ము. దాహ మత్యధికముగ నున్నది. "

" అయ్యా ! గదిలేదు. విగిలిన యొక్క గదిలో నొక పాంథుఁ డిప్పుడు పండుకొనును. అతఁ డశ్వశాలకుఁ జోను యున్నాఁడు గావున మీకు మధ్యగదిలోనే ప్రక్క వేసెదను. "

" వలదు వలదు. నా కొక గది ప్రత్యేకముగ నుండవలెను. అతని కీయఁదలంచినగదిని నా కిమ్ము. నీ వంటి సుందరాంగి చెప్పిన నా తెగువరి యీమాత్ర మంగీకరింపక పోదు.

" మామామ "

" ఇక నేమియును బలుకకుము. ముందు దారిదీయుము. ఇదిగో యీ నాగెముగూడఁ గొనుము. మరల నీ కుదయమునఁగూడ నింక నొక నాగెము నిచ్చెదను. " అని యాతఁ డాతురతతోఁ బలికెను.

నాగెమే ధనము. దానిని జూచిన నిక సంతయము నిలుచునా ? నిలువదు. గావున నాకన్నియ వెంటనే కరదీపికను చేఁబూని దారి దీసెను.

" అగదిలో నెవ్వరు పండుకొనిన నేమి ? మామామకుఁ గావలసి నది ధనము గదా ? ఇతఁడధికముగఁ ధనమిచ్చెద ననుచున్నాఁడు. నాకుఁ గూడ మంచి బహుమాన మిచ్చెను. ఇంకను ఈయఁగలఁడు. నేను దీని నేల పోగొట్టుకొనవలెను ? వత్సరమంతయు శ్రమపడినను నా కీ మాత్రము లభింపదు. పియనల్లా మిక్కిలి మంచివానివలె నగు పడుచున్నాఁడు. చాల వినయమును దయయును సద్భావమును గల యువదనుఁడు. కావున నే నెటులఁ జెప్పినను గా దనఁడు. అదిగాక యీతని కెచట ప్రక్క నమర్చునదియు నే నతనితో నింతవఱకును జెప్పనే లేదు. కావున మ రెట్టితోందరయును గలుగ" గని తలపో యుచుఁ గ్రొత్తగావచ్చిన తెగువరి నామె యిటుకలగదిలోనికిఁ గొని పోయెను.

.. కొంచె మున్నోదకమును మధ్యపాత్రమును వడిగఁగొనిరమ్మని యాతఁ డామె చేతనున్న కరదీపిక నందుకొనుచుఁ బలికెను. ఆమె వెంటనే వారిం దెచ్చి యిచ్చి పెడలిపోయెను. తోడనే ఆతఁడు తలుపుమూసుకొనెను.

ఆమె క్రిందకు వచ్చునరకి పియనల్లా యచటఁ గూర్చుండి యుండెను. .. నే నిపు డశ్వశాలకు పోవుట చాల మంచి డైనది. మీషగి జనుఁడు నాగుట్టమువంక నూడ నైనలేదు. మీ లడ్వీగు చేయవలసిన పని నంతను నే నిపుడు చేసి దానికి సదుపాయ మొనరించి వచ్చితిని. వగే గాని నాకు ప్రక్క యొక్కడనో తెలిపెదనా? " తగిన గదితే దని తెలుపవలసి వచ్చినందుల కామె గోమేమో సమాధానములు చెప్పసాగెను.

నీ వేమియును జెప్పవలను. నాకట్టిమర్యాదలు భాగములు నక్కఱ లేదని నేను మొదటనే మీ మామతోఁ జెప్పితిని. మొలసములికాతెల్పు ముండినఁగాని నిద్రపట్ట దనువారు వేఱు. నే నట్టి ప్రియభోగినిగాను. ఏచటనైన సరే పండుకొనఁ దావు చూపినఁజాలును "

అని ఓటో పలుక నామె చాల సంతసించి మధ్యగదిలో నాతినికి శయ్య నమర్చెను. 'ఆపర్వాటున కాతఁడు గూడ ముద మంది పండు కొనెను. ఆమెయు దిన గదిలోనికి పోయెను. అంతయును ప్రశాంత మొనది.

౬౩

శ్రీకృష్ణగానాక్రొత్తతెలువరి గదితలుపును మూసుకొని యాచాచ్చిదసవ స్త్రీమును తీసివేసి యగ్గల నుగుదాహము తీర నొక్క గ్రుక్కను నిండుగలాసుమధ్యమును ద్రావెను.

పిమ్మటఁ దననుస్తులపై నేర్పడిన రక్తపుడగుల నున్నోదకముతోఁ గడుగ నారంభించెను.

“ ఈమరుకలు నరహత్యను వెల్లడించుగుఱుతులని మునుక లం దఱు ఏమనిన నేమి నీటితోఁ గడిగిన మాసిపోవుచున్నవి. ఇక ధయ ములేదు గాని నేను నిష్కారణముగఁ దొంగరపడితిని. ఆయాశ్వికు నట్లు మార్గమధ్యమున నే నడ్డకొనఁగూడదు. నాకు ధన మవసర ముగఁ గావలసి యుండెను. ధనము కన్న నాతని యశ్వము కొఱకే నేనాతనినట్లు నిరోధించితిని. “ ఓ హ్రోహి నాచేఱు వదలు మని మాత్ర మాతఁడనెను. అధ్వని నాకుఁ పూర్వోపరిచితమువలెనే కనఁ బడెను గాని అంధకారము గ్రమ్ముయుండుటచే నే నతని గుర్తింప జాలకపోతిని. ఆహా ! అతఁ డెంతతీవ్రముగాఁ బోరునలిపెను. నే నంతగా నాసించిన యశ్వముగూడ నాకుఁ జిక్కకుండనే పోయెను. అతని నేనదృష్టమున నేలఁగూలించినంత నే అది చెంగున నెగిరిపోయెను. అది ఎటు కేఁగునోగద ! ఎఱులైన నాతని శవము పాంథులు చూడకముందే తేల్లవారకముందే నే నిందుండి పెడలిపోవలెను. ” అని మాలోచించుకొనుచు నతఁడు మఱియొక సారి మద్యమును గ్రోలెను.

“ గుఱ్ఱము లభించిన శ్రీఘ్నమూనమున కనువుగలిగెడిది. పోనిమ్ము. చాల ధనమును మంచి అంగీయును దొరికినవి. గదా అధనముతో నే నిచటనే యశ్వమును గొనఁగలుగునును గాని దానివలన ననుమాన ములకుఁ గారణ మగు నని సంశయించుచున్నాను. ప్రాన్తు దేశమునకే పోవలెను. పారిసునగరమును నే నీ ధనముతో సురక్షితముగఁ జేరఁ గలిగితినేని జర్మను ప్రభువు నని నటించ వీలగును. అపుడు ధనికు రాం డ్రగుయువతు . లెండరో నాకటాక్షము నర్థంప వచ్చెదను. పిమ్మట నేను ఫాస్టుతో రాయబారములు జరిపెదను. అతనికి సంబంధించిన గొన్ని పత్రములను నిడఁగదిలోనుండి నే నపహరించితిని. అవి నాచెంతి నుండుట నా కిప్పుడు మే లైనది. నేను జర్మనీదేశమునం నుండఁజాల. ఇటలీదేశమున నాకు రోత పుట్టినది. గాన నిక ప్రాన్తు దేశమునకే పారిసునగరమునకే పోయెను. నేను నీడను పక్షమునఁ

జేరి యుండిన జాలలాభించి యుండును. శిలీవి లేమిచే నతిని శత్రువు లతోఁ జేరి చెడితిని. పోనిమ్ము. నీజగు మాత్ర మిపుడు మొగము చాలు వేసి దేశద్రిమ్మరియై పోలేదా? ఇకఁ గొంచము విశ్ర మించెదను. "

అనుకొని సూతఁడు మద్యపాత్రయందు మిగిలిన మధురాసవ మును బూర్తిగా గ్రోలి శయ్యాతలమున నొరిగినదే తడవుగ గాఢ నిద్రలో మునిగెను. మఱియొక గంటకు సరిగా పన్నెండుగంటలవేళ నోడలో రహస్యద్వారము తెరువఁబడెను.

ఆన్సలము మెల్లన లోనికి సగము వంగి చూచి " అతఁడు నిద్రించుచున్నాఁ " డనెను.

" దీపము కానలేనా " అని వెనుక నున్న శ్రద్ధు పలికెను.

" వలదు. నిముషములో సంతయుఁ జక్క నగు. నీ వక్కడనే నిలువు " మని పలికి యీ పరమఘాతుక స్వభావుఁడు మెల్లన లోని కేగెను.

ఆయుటుకల గదిలో నిట్టి హత్య లెన్నియో జరిగెను. ఖడ్గపాత్రేసం దేశము లెందరికో అందచేయబడెను. గాఢాంధకారము గ్రమ్మినది. వెలుపల విరాజిల్లుచున్న చంద్రికావై భవములోనికి రానవకాశము లేదయ్యె. గావునఁ బండుకొనినవాఁడు వెలస్తినుగాని ఓలో గాఁడని యూనరహంతకుఁడు గుర్తింపజాలక తనచేతి ఘైజాగునూచి యాతని పక్షమునఁ బూర్ణశక్తితో గ్రుచ్చెను.

వెంటనే వెలస్తిను ప్రాణముల విడచెను. ఆన్సల మొక్కదాటున రహస్యవార్తమున కురికి తెలుపు మూసెను. అక్షణముననే యెవరో చిగ్గరగా వీధితలుపు తట్టిరి. అశబ్దము గృహమునం దంతటను బ్రతి ధ్వనించెను.

సౌర్మను ఊణికమైన రెప్ప వాల్చలేదు. నిర్దేతుకముగ నోలో మృత్యుముఖమువలె పోవుచు గ్నఁ డనునంత గూతని యంతరంగ

మును గాల్చి వేయుచుండెను. గావున సతతము గనాత్మము 'ఎరిచి' అర్థ
రాత్రిమునం నట్లు తొంగర చేయున దెవ " రని యడిగెను.

.. నాయజమానుని దారిలో నెవరో యచ్చగిలి నిద్రిక్షిణ్యముగ
హింసించి రని యాశ్వికుఁ డగునాపుగుఱుఁడు పలికెను. అతని ముం
గట నాగుఱముపై స్మృతితప్పిన మానవాకృతి కనబడెను. అతఁడు
గర్జనీ దేశీయుఁడు కాఁ డని యుచ్చారణ నలననే హర్షము
గ్రహించెను.

అ. యత్తెన నిద్రిశో నచ్చుచున్నా నని పలుకుచు హర్షము కేఁగి
ముగ నంగీవిదొడుగుకొని దీపమును కేతాబ్బుకొని దిగవచ్చెను. అతనిస
హాయమున నాశ్వికుఁడు క్రింకకుదిగెను. వారిద్దఱును, చైతన్యరహిత
మగునావ్యక్తిని లోనికిఁ గొనిపోయిరి. అశ్వము నశ్వశాలకు గొనిపో
వుటకు లక్ష్మిగును హర్షము పిలచి మధ్యగదిగోనికి నాశ్వికుఁడును
దాసు నావ్యక్తిని గొనిపోయిరి. పిమ్మట వా రావ్యక్తి నొకపడకకు
చ్చీపుఁ బగుండఁ జేసిరి. హర్షము దీపమును గొని రావెడలిపోయెను.

అతఁడు మరలి వచ్చి చూడ నచట నొకప్రక్క యమర్పఁబడి
యుండెను. దానిపై నెవ్వరో కూర్చుండి మాకస్మిక నిద్రాభంగము
వలనఁ గలిగిన భయసంధ్రమములతో నునియుఁ జూచుచుండెను.

.. అచ్యూనీ వెవ్వరు ? ఇటు కేయలనచ్చితి " వని హర్షము
ప్రక్రిష్టఁ గూర్చుండిన మానిచెంత కేగి యడిగెను.

.. నీవు చూచుచుండగనే గదా నేను వచ్చి యుంటిని. ఇదేమి ?

.. అయ్యో. దైవమా ! ఇదేమి. నీవు — ఎరుల "

.. అబ్బబ్బ! ఏల నీవిరుల కాలము వృథచేసినవు. రమ్మ రమ్మ.
అహా నాయజమానుఁడు కనులందెఱచి చూచుచున్నాఁడు. శ్వాసము
వెడలుచున్నది. అమ్మమ్మా, బ్రతికెను. బ్రతికెను! అయ్యో, వడివడిగ
ద్రాక్షారసము గొనిరమ్మ గొమ్మని యిహో పలుకులు విని ఏమి

అనుచున్నదియుఁ దెలియక వింతమాట లాడుచున్న హెర్మనును నుద్దేశించి క్రొత్తపురుషుఁడు బిగ్గరగాఁ బలికెను.

“అవ్యక్తి గాయముల నుండి రక్తము స్రవించుచుండెను. నే నీవు చెందున్నా” ననికడుహీనస్వరమున నాతఁడు పలికెను.

ప్రభువా, నీకిప్పుడు ప్రమాద మేమియును లేదు. అని తులగాత్మ నితోఁ బలికి తిరిగి చూచి అయ్యో ! నీవు కదలవేమి? నీ మల్లతని సంతవింతగా రయ్యముపట్టినవానివలెఁ జూచుచున్నావు. గాఢనిద్ర లోనుండి యాకస్మికముగ లేచుటచే నాతని కదలు కలిగి యుండును. పోయిరమ్ము” అని పురుషుఁ డాత్రుతతో హెర్మనును దిలకించిపలికెను.

“ప్రభువా” యను సంబోధనము హెర్మను చెవినిఁ బడినది. ఓటో ఆన్సలముబారినుండి బ్రతికె నను సంతోష మొకవంకఁ గలిగినది. తనయింటి కొకప్రభు వనిధిగా వచ్చె నను తలంపా సంతనము నతిశయింపఁజేసినది గావున నతఁ డధికోత్సాహముతో వలయువాని నన్నిటిని సిగ్ధపఱుపసాగెను.

ఓటో గూడ లేచి యొక యంగీని దొడుగుకొని చేతనైన నాయు మొనరింప సిగ్ధమయ్యెను.

ప్రభుని అనుచరుఁడు ఓటో సాయమునకు సంతనముతో నంగీకరిం చుటచే నా రిగవుగు నాతని దుస్తులను మెల్లనఁ దొలగించి యతనిని వెనుకటికంటె సౌఖ్యకర మగుచోటఁ బగుండఁ జేసిరి. అంశలో హెర్మను గ్రాంతిసమును వాణాశ్రమిష్టలను, వేడిపువ్వున, గొని వచ్చెను.

“ప్రభువా నీ కిప్పు డెట్టియపాయమును లేదు. ఈద్రాక్షారసము నాస్వాదించినఁ గొంత సత్తువ గలుగఁ గల” నని మిచెలోటో పలికెను.

“ప్రభువా నానుందిరమునం దున్న మద్యములం శత్రుత్వము మగుదానిని దెచ్చితిని” అని హెర్మను పలికెను.

అవ్వకి నీజరే. అనుచరుడు మిచెలోగో. నీజరునోటికడ లోటో పానపాత్రము నుంచ నాతడు మెల్లగఁ గొంత మధ్యమును గ్రోతెను. దాని వలనఁ గొంతవజ్ర కు తేజనము కలిగినది.

“ ఇప్పుడు కొంతవజ్రకు సౌఖ్యముగ నున్నదా ” యని సహజ మగు ప్రేమతో మిచెలోగో యడిగెను. మిచెలోగో కతనియెడ నిక్కపు స్వామిభక్తి కలదు.

“ మిచెలోగో ! కొంత సౌఖ్యముగా నున్నది గాని అయ్యో, నాతల నాతల పడిపోవుచున్నది. ” అని యాతడు వెనుక కొరగెను. అంతట నోగో శీతలోదకమున నాతని వదనమును బెక్కులను దడిపి కరడుగట్టిన రక్తమును గడిగి వేయ నచటఁ బెద్ద గాయము కనఁ బడియెను.

“ గాయము పెద్దదే యైనను ప్రాణాపాయకరము గాదు. ” అని అనుభవజ్ఞుఁ డగు మిచెలోగో పలికెను.

“ నేను చక్కగాఁ గట్టు కట్టనేర్తు. ” నని పలికి ఓగో వైఖ్యముతో సాధ్యముగునంతవేగముగఁ గట్టుకట్టసాగెను.

పిమ్మట హెర్మను దీపమువెలిగించి తానుమెల్లన వెడలి పోయెను. ఏలయన నీరహస్యమును బూర్తిగ గ్రహించువజ్ర కాలని కూరట కలుగలేదు. కావునఁ నతడు తన మేనకోడలి గదియొక్క భోజ్య మెల్లనఁ గలుపుతట్టెను. ఆమె యదివజ్రకే క్రొత్తవాగువచ్చిన సవ్వడి విని లేచి యంగీని ధరించుచుండెను.

“ మామా, ఇదిగోవచ్చుచున్నాను. వారికిఁజనమమర్పవలెనా? ”

“ సద్దు! గట్టిగా మాటలాడకుము. పియనల్లాకు మధ్యగదిగో నేల ప్రక్క వేసితివో మొదట చెప్పము. ”

“ నీవు పండుకొనిన పెంటనే క్రొత్తపాంథుఁడు వచ్చెను. ”

“ క్రొత్తపాంథుఁడా ? ”

.. తను. తనకు గది బ్రత్యేకముగా నిచ్చితరవలెనని యాశించు చాల పట్టు బట్టెను. "

.. హోదా వమా! నీవితని నియకల గదిలోనికి బంపివా? "

.. అలా సచేసితని. దానివలనబ్రహ్మాండ మేమియును గలుగజని.. "

.. అయ్యో! నేను చెప్పినట్లు చేయ వలెవి? నీ కేమియును జలి— "

.. ఆమె కేమియును జలియనిపని లే " ననుభవని అన్వేషిలోనే హెర్మనుకు వివరబడెను. విరిగిచూడ నచట ఆస్సలము నిలచియుండెను.

.. సరే. నీవిప్పుడు రానక్కరలేదు. పండుకొను " మని హెర్మను ఆయవభిలో, జలిపి తానే తలుపు మూసెను. చిమ్మట నతడు ఆస్సలముతో కూడ నతని గదిలోని కేగెను.

.. నీకును నాకన్నియకును జరిగిన సంభాషణ మంతయు వింటిని. నీనొనరించిన యపరాధ మేమియును లేదు. ఇప్పుడు సారథాదుమా త్రిము జరిగిపోయినది. "

" పని ముగిసినదా? " అని హెర్మను గుర్తకకుండై యడిగెను.

" పని ముగిసినది. ఇప్పుడు కూడిరాను గాని నిర్ణీతుడు తప్పించు కొనఁగలిగెను. "

.. ఆహా! నిన్దోషి మృత్యువు నోటబడిపోయెగా! ఎంతసగాప కరము; ఎంతదానూణము. " అని హెర్మను జింజింపనాగెను.

.. ఈమాత్రము స్వల్పకార్యమున కింతవందర నేల? ఊరడిలు ము. ఇప్పుడు క్రొత్తగా వచ్చినవా రెవరో నీ వెఱుఁగుదువా? ఆ యా శ్వకుని కంఠధ్వని నే నెన్నఁచో వినినట్లున్నది. " అని ఆస్సలము పలికెను.

.. ఆతడు పరిజనుడు. ఆతనియజమానునికిగాయము తగిలెను. అదిఎవలఁతగిలెనో తెలియలేదు. ఆతడుప్రభువో లేక మహారాజో.

.. నాయనుమానము నిశ్చయమైనది. వారే. వారిచటి కేలవచ్చి యుందుగు ? ..

.. పరిణమనిపేగు మిచలెన్ యనియజమానుడు పిలువగా నేను వింటిని .. అని హెర్మను పలికెను.

.. ఇకసంశయమే లేదు. ఆహా ! ఏమి యావిచిత్రసంఘటనము ? చిక్కె ! నాచేతఁజిక్కె ! దురభిమాని యగునాఘోరశత్రువు ; నా రహశ్యమును వెల్లడించి, నా నెత్తిని దుమ్ముపోసి, మహాభిమాని యగు రోమనుప్రభునిసన్నిధానమున నన్నుఁ పూర్తిగా నవమానపఱచిన విరోధిపైఁ బగదీర్చుకొనియెడను. ..

.. ఎవ డామహారాజు .. అని హెర్మను నడిగెను.

.. అతఁడే నీజను. నే నెట్లు పగదీర్చుకొనవలెనో నిర్ధారణచేయు నగు .. నని యాన్సలము ఫ్రిట్జువంక సాభిప్రాయముగఁ జూచెను.

.. సరే ఖడ్గపాశసందేశము ప్రభువులకును సామాన్యులకునుగూడ భీతిని గొలుపునదియేగదా ? .. అని ఫ్రిట్జుపలికెను.

.. మన మిప్పుడు యిటుకలగదిలోనికి బోయి యుచట ప్రాణములఁ గోల్పోయిన భాగ్యహీనుఁ డెనఁచో చూచి వత్తము రండు. చిక్క-మాట నేనుగాని ఫ్రిట్జుగాని నీయింట నున్నవార్త వారికి గొంచెమైన దెలియఁగూడ .. నని ఆన్సలము పలుక, హెర్మను వినఁముఁడై తన సమ్మతిని దెల్ల మొనరించెను.

౬౪

ఆన్సలము కరదీపికను జేబూని దారితీసెను. నహజ మగుమొండి చొరవతో ఫ్రిట్జు తని ననుసరించెను. హెర్మనుమాత్రము బెడగుగుం డెతో వివర్ణవదనుఁడై నడువసాగెను.

వారు రక్తసిక్త మగుశయ్యాతలమున జేరిదీపపుకాంతిని ప్రసరింప జేయగనే హా హాకారధ్వనుల నొక్కసారిగా నాన్సలమును ఫ్రిట్జును గూడ వెలువరించిరి.

.. వేలస్థీను గ్రగరీ ! ప్రాణావసరసమయమున ననుబరిత్యజించెను. గావుననే వీని కిట్టిబలవన్మరణము తటస్థించినది. హర్షము! దీనికిసీవంత గాఢజింతిలనక్కరలేదు. ఇతఁడును సంఘసభ్యుడేగాని చాలనుపద్రవ కారిగావున సీతఁడు మృతి నొందుటయే మన కనుకూలము లేనిచోఁ తప్పదాగ్గి యెప్పుడో సంఘరహస్యముల నితఁడువెల్లడింపకమానఁడు. దాని కేము యీతనిదుస్తుల చొకసారి శోధింత ” మని ఆస్సలము పలికెను.

అట్లు పరీక్షింపగా నంద మగుధనపుసంచి కనబడినది. దానిపై నీ. బో. అనుపొడియక్షరము లుండెను.

.. ఆహా ! తెలిసె. ఇతఁడే దారిలో నీజరును దలపడి క్షతగాత్యని గావించె నని నిర్ధారణ చేయ ననువుకలుగుచున్న ” నని ఆస్సలము పలికెను.

.. నిస్సంశయము. దీనిపై గల గుఱుతు లావిషయమును స్పష్టపరచుచున్న ” వని స్పృహ పలికెను.

.. ఇవిగో రక్తపుడగులు పూర్తిగాఁ జూతేను. ఇక నెట్టి యనుమానమును లేదు. నీవు మిచ్చెటో నడిగినలోటుపాటుల సతఁడు పూర్తిచేయఁగలడు. ఇందేవోకాగితము లున్నవి. వానినిగూడఁ బరీక్షించుట మంచిది. ” అని యాస్సలము కాగితములకట్టను విప్పి చదువసాఁగెను.

.. ఇవియన్నియు ఘోష్ట యింక నాసినలేఖలు. ఈవదంతి నిజమే యని వీనివలన స్పష్టమైనది. ఈయింక ఘోష్ట కుపపత్ని. వెలస్థీనుభార్య. ఈకారణముననే వెలస్థీ నామెను బెండ్లియాడుటకుఁ బ్రోత్సాహకముగ ఘోష్ట వెలస్థీనుకుఁ జాలధన మివఁగెను. ఇదిగో యిది అతిముఖ్య మగుపత్రము. ప్రబలగర్వితమతియగు నారానాప్రభువు గూడ నిత్రుడు నాచేతఁ జిక్కినాఁడు. ఇతఁడే ఆర్పినయోధుల యెదుట నన్నవమానించినవాఁడు. ఇప్పుడు నాకుఁ పాదాక్రాంతుఁడు కాఁగ

అందు " అని క్రింద పయనాల్లా బలవంతముచే నాడు సామ్యముచేయు
వాసియుచ్చినతేజును ఆన్వలము దిగ్గజగా చదివెను. " ఒక్క ఒక్క
రూగా నీశత్రువు లండలు న చేయుచున్నరు. ఈతేజు చాలముశక్తి
మైనది " అని పలుకుచు నాన్వలము ఆతేజులనన్నిటిని భగ్రపటచెను.
ఇక వెతుకవలసిన దేదీయు లేదు. మానకాలుప్రకార మీశవమును
దొలగించెదవుగాక " అని ఆన్వలము పలుకగానే వెలప్టేను బట్టలనన్ని
టిని యతడు హరించిననీడగు నిలుపుటంగీనిగూడ హెర్మను ఆమంచ
ముపై ననే వేసి తనచేంత నున్న తాళముచెవులగు బ్లూని రెండుకతాళ
ముతో నామంచమున నున్న తాళమును ద్రిప్పెను.

వెంటనే వింతశబ్దముతో నామంచము గిట్టునఁ దిరిగి పెద్దబల
మేర్పడి శవముతో బట్టలతోగూడ నామంచ మఖతప్రవాసము
నందుఁ గూలిపోయెను. కొనసీళ్లు కదలినధ్వని వినబడెను. అంతట
హెర్మను మరల తాళమును ద్రిప్పగ నామంచ మెప్పటియట్లు యథా
స్థానమున నిలచెను. బలము పూడిపోయెను.

స్రక్కతలుపు నతడు తెరిచి యాగదిలోనుండి వేల పదిపును
దుప్పలుల నామంచముపై నుంచెను. దానిపై నొకగు పండుకొనుటచే
నలిగినట్లు కనుబడులాగున వాని సతఁ డమర్చెను. అంతటితో నాన
పొత్తున్నయు నంతరించినవి. అతడు వేకువనే వెడలిపోయె నని తెలి
పినతనమేనగోడలికి నమ్మకముగలుగు నని యాతఁడూరటఁ జెందెను.

ఆ కాలమున జర్మనీదేశమునకుః పాంధగ్యములయొడగూనులు
పెక్కండు రహస్యసంఘమునఁ జేరియుండిరి గాన పెక్కుగృహములం
నిలపప్రత్యేకముగ గది మారిణసాధనములతో పరిపక్వబడుచునే
యుండెను.

పిమ్మట నాన్వలమును శ్రీష్టను నమగదిలోనికిఁబోయిరి. హెర్మను
మధ్యగదిలోనికిఁ బోయెను. అప్పటికి నీడగు గాఢముగ నిద్రించుచుం
డెను. తమకు సంప్రాప్తించిన యాపదను ముచ్చటతో బహుతో
బలుపుచుండెను.

నాయకాదునునుడు కొంచెము నాకంటె ముంద గుడ్డమును వడి
వడిగ నడిపించుచుండెను. నేను వెనుకబడుటచే గాక నాగుడ్డము
కాలినాడా యూడి యెచటనో పడినందున నది చప్పున మోకరిలబ
డెను. నేను తోడనే క్రిందకు దిగి దానిని హెచ్చరించి నిలువజేసి
నాడాకొటకు వెనుకగా మఱి కొంత గూలస్య మైనది. నేను మరల
గుడ్డము నెక్కి రాగా నచట రెండుమార్గము లగుపడెను. యడవగా
నుఁ జేదారిని పోయెనో పోలియలేదు. వెనుక మేము బసచేసినగుంట
యడవగానుఁ జేదారినిగూర్చి నాయకాదునునితోఁ దలిపినసంగతు
లను నేను సరిగా వినలేదు. తే కొకదారిబట్టి పోగా కుడిరము
కనబడియె. నేను వారి నడుగగఁగప్పుదారినిఁ బడితివనిరి. నేను మర
ల వెనుకకు దిరిగి కెంబ్బుదారిని కొలఁదిదూర మగునరికి మూలుగు
వినబడెను. వెంటనే నే నాతావునకుఁ బోయిచూడ నాయకాదు
నుడు జీవములేని వానివలెనే కేలఁబడి యుండెను. ఆతని గుడ్డమును
నిలుపుటంగీయును ధనముసంచియుఁగూడఁ గనబడలేదు. తస్కర
తెవరో యాతని నట్టిదురవస్థకు పాలుచేసి యుందు రని తలంచితని
గాని యొక్కటిమాత్రము మేలైనది. చాల మొత్తముగలసరించి నా
జనునకుఁ దగిలించితిని. కానిచో ధన మంతయును దొంగలవశమై
చాలతొందర కలిగియుండును. పమ్మట నే నాతని నెత్తినాతిడల్ప
బగుండఁజేసి కడువడిగ నిటుకు గొనివచ్చితిని. "

అని మిచెనానో తేలిపిన సంగతుల నన్నిటిని హర్షము విని అం
తకుముం దఖాతమునఁ గూలఁద్రోయఁబడినవాడే యీదారిఁ దోపిడి
చేసి యుండు నని నిశ్చయించెను. ఆసమయమున అన్యలమును స్త్రీ
ను రహస్యాలోచన మొనరించుచుండెరి.

" పిదపిను మనము లిన్సుక్రొత్త వర్గమున బంధించి అతఁడు తన
యెపారధనసంచయము నెచట ధ్రువరచేనో తెలుసుకొనవలెను.
ఆపివరముల నెఱిగించిన వదలెన మని యూహింపఁబడుచుండఁ గుము
అని అన్యలము పలికెను.

.. మీ చెంతి నున్న యాజ్ఞాపత్రమును జూచినమానునప్పుడు ప్రభువు
మీ యాజ్ఞా శిరసావహించగలడు. "

.. వేకువనే నే నాదుర్గమున కేగెను. ఓట పయనల్లాను నీవు
కనిపెట్టి యుండుము. అతఁ డీగృహమున దీర్ఘ కాలముండెడు. మనము
ఖడ్గపాశము సహాయమున రాప్రబలశత్రుని గడతేర్పనేనలయు. "

.. మీ కెట్టిసంశయమును వలదు. నేను మిమ్మొచట గలుసుకొన
వలెనో యానతిండు "

.. లిన్నుద్రావుదుర్గమునందే..

అని ఆన్సలము పలికెను. ఇటుల వా ర్హితును వేకువ యగునట
కును ముచ్చటించుచుండిరి. అంతట నాన్సలము వెడలిపోయెను. స్త్రీ
సియనల్లాను గనిపెట్టుచుండెను.

సూర్యోదయ మైనవెంటనే ఓట నిజాశ్వము సభిగోహించి వెడలి
పోయెను. దానిం గనిపెట్టుచున్న స్త్రీ వెంటనే పరటిదారిని అరణ్య
మువంక కేగెను. ఆయరణ్యమున కది చాలజేకువ యగుకాలిదారి,
అప్రాంత మంశయు నాతనికి బాగుగాఁదెలిసినదే. ఓట ఆయరణ్య
మునకు చుట్టదారిని రావలసియుండుటచే నతనికంశ ముంగుగ నచ
టికి పోగోరి స్త్రీ వడివడిగ నడచి పోయెను

స్త్రీ నిత్యతస్థలమును జేరినతోడనే దూరమునఁ గనయశ్వమును
నెమ్మదిగ నడిపించుకొని వచ్చుచున్న ఓటను జూడఁగలిగెను. అచట
స్త్రీ గుమురుగ నల్లుకొనిన పౌడలమాంటున ఉన్నతస్థలముగో నిలచి
యుండుటచే గనప్రాణమును దీయఁజూనిన పగతుఁడు సతిదూరమున
సన్నుతుడై యున్నాడని ఓట వెలుసుకొనఁజాలక పోయెను.

ఓట సమీపమునకు వచ్చినంతనే భరతఖండిమునందలి మహారణ్య
ములలోఁ బ్రయాణముచేయు పాంథులపై నేవృత్తుగమునుండియో
యుటుకుభయకసర్పమువలెఁ బాశయుతఖడ్గమును జేఁజూని స్త్రీ
క్కయుటక సతనిపైనఁ బడెను.

యులుకు పడికి వెళియో, వవశముననో, అదృష్టవిశేషముననో, గుఱ్ఱము ప్రక్కకు దాటినది. స్ట్రీలుచేతికరనాలము జీనునకుఁ దగిలెను గాని ఓటోకుఁ దగులనేలేదు. పదిరెం డడుగులయెత్తున నుండి యులుకుటచే స్ట్రీలు దభాలునఁ గ్రొంకపడెను.

అదివఱకే గుఱ్ఱము వెళియుండుటచే నాచస్పదు విని మఱింతి యదరిపడి తనవెనుకటి కాళ్ళతో నాహంతకునిఁ జితుకఁద్రొక్కెను.

వెంటనే ఓటోగ్రొంకకు దిగి స్ట్రీలును గుర్తించెను. ఏలయన నతఁ డాతని యావైపును షర్వతదుర్గమునందు తొలుతను బిమ్మట వియన్నానగరమున న్యాయస్థానమునందునుగూడఁ జూచి యుండెను. గావున నతఁడు వెంటనే పిస్తోలును చేఁబూని మరల నీవు ఖాతాకమును నలం చిన మనఁజాల : ననెను.

ఓయవకుఁడా వెరువకుము. నీకే గాదు. మఱి దోపాణికిని గూడ నికరే నెట్టియపకారమును జేయఁజాలను.

.. చింతింపకుము. నిన్ను నే నీసమీపగ్రామమునకు గొనిపోయి ఒకిత్సచేయించెదను. నీవు జీవింపఁగలవు. అపుడైనను షశ్చాత్తాపముతో నీ వొకరిదిగమహాపాతకములకు చింతిలి నర్వేశ్యకు నాగాధించెనవుగాక ..

.. ఓ దయాదానూ ! నీయాలోచన నిష్ప్రయోజకము. నాప్రక్క యెముకలు చూర్ణ మైనవి. నేను పాణిముల వదలుచున్నాను. ఆహా ఏమిది ? ఇప్పుడే నీపాణిములఁ దీయఁబ్రయత్నించిన నాపైనగూడ నీకింతకనికరమా ? ..

.. నేను నిన్ను మనసార తమించితిని. నిక్కము. నీయవసానకాలమున నీవు నన్ను జంపఁగడఁగినందులకు వగజెందకుము. మృత్యుముఖమునఁబడ నున్ననీకు మనస్తాపమును దొలగింప నేను చేయఁదగిన దేదైనఁగలదేని వెలుపు మని దయామయు డగుఓటో శాంశచిత్తుడై పలికెను.

.. కలదు. కలదు. నాసంచిలోని యొకయరలోలేఖ గలదు. నచట నంటకట్టితిని. దానిందీసి భద్రముగ ఆర్చియ్యాకు లియిప్పోయి రాసనియగు మేరియాప్రభ్య కిమ్ము "

.. అటులనే జేసెదను. నీవు నమ్మవచ్చును. చెప్పవలసిన దింకేమై నగలదా ? " అని ఓటో పలుకునంతలోనే స్త్రీ కింతస్వనము సీర సింపదొడఁగెను. వదనము వివర్ణము కాసాఁగెను.

.. ఆన్సలము సీప్రాణముఁ దీయనున్నాఁడు. జాగరూకశోన నుండుము. "

.. ఇందులకు నిన్ను బుట్కొల్పిన దతఁజేనా ? "

.. అతఁడే. అతఁ డిప్పుడు లిన్సుడ్రాపు దుర్గమునం దున్నాఁడు. అతని కెడదొలఁగి యుండుము. ఆహా ! పోవుచున్నది, పోవుచున్నది. ప్రాణము "

అని యొక నేమేయో చెప్పఁబోయిన స్త్రీతఁ డుండెను గాని అంతలోను దప్పుడలు దగ్గిరఁబడెను. కుత్తుకయందగు గుర్గరధ్వని వేడలిఁ గ్రాణములు పోయెను.

పిమ్మట ఓటో ప్రశాంతభావముతో నాతనివదనమును దిలకించి గూఢని యాత్మశాంతికిని దనప్రాణములఁ గాపాడినందులకును భక్తి పూర్వకముగ సర్వేశ్వరుఁ బ్రార్థించి అతని సంచిని కన్నకై జాగతోఁ జేల్చి దానియందు పైవిలాసము లేకుండ నీలుపేయఁబడియున్న లేఖను దీసికొనెను.

అతఁడు దానిని భద్రపఱచి శవము కొక ప్రక్కకుఁ దీసి దానిపై నాకులుగలకొమ్మలను గప్పి శాను గమ్మకానమునుజేసి యెవరి నైన బంపి యంత్యక్రియల నిర్వర్తింపఁజేయఁజెను. అటునంత యశ్వ మున్నకడకు పోవుచుండ దారిలోపాశయుత మగుఖడ్గము కనఁబడెను. అప్పు డతని కంఠయు విదితమయ్యెను. ఆన్సలము కాసంఘముతో సగ

దగ్గర కనుట నిశ్చయము. అనాచన నతఁడదివఱకు మిత్రై
కావలన విని యుండెను. సిమ్మట వియన్నానగరమునఁ గనకు ఖడ్గ
పాశసం దేశము చేరినను నాతఁడు జగదీశ్వరునే నమ్మి యుండుటచే
దాని నలక్ష్యముచేసెను.

“ ఆహా ! జర్మినుప్రభునిగా పాడితి నని నూన్సలము నాపైఁ బగ
గాని యున్నాఁడు. వెనాము సంఘానుచగులు నాప్రాణమును దీయ
నున్నారు. కానిమ్ము. జగదీశ్వరుని బాజ్ఞానుసారము జరుగగలఁదూ
అని తెలఁచి గూతడచట విర్మలభక్తితో మోకరించి భగవంతుని
బ్రార్థించి యాఖడ్గపాశములనుగూడ వృక్షశాఖలక్రిందకు మఱుగు
పఱచి అశ్వాశూఢుడై వెడలిపోయెను.

౩౫

ఓకొ రోసంథాలుదగ్గరమును జేరి తనయశ్వము పరిజనుని వశముచేసి
ప్రాకారకుశ్యోపరిభాగమున నడిచూచుచున్న ప్రభువును సమీపించి
నవినయముగ నమ స్కరించెను.

“ ఆహా ! ఓకొ ! నీవా ! ”

“ ప్రభుశేఖరా ! నేనే. వియన్నానగరమునుండి వచ్చుచున్నాను.
బౌరానాప్రభురాణి తమకు సమర్పింపఁ గొన్ని లేఖల నాకొసంగి. ”

“ అటులైన నీరాక మఱింతి సంతోషప్రదము. నాప్రియకుమారి
శౌఖ్యముగ మనుచున్నదా ? ” అని ప్రభు వా లేఖల సంగుకొనుచుఁ
బలికెను.

“ ఆరోగ్యవిషయమున నా నాన్వీమణి కైకొంటియును లేదు. ”

“ ఆరోగ్యవిషయమున అని ప్రశ్నేకించితి వేల ! మఱి ఏవిషయ
మున నై పఁ జింతిగలదా ఏమి. ఓకొ, సరగనంతయుఁ దలుపుము. ”

“ అటులైన నాకొంపుఁడు ఆపరివ్రతాతిలకమునకు వెనుకటివలె
సహనోన్మాద మిచ్చి ఉంతిగా గవఁబడుటలేదు. సర్వవిషయముల

నీ లేఖలందరును విదిశియును. ”

.. అటులనే నాగ్రంథాలయమున నుందును. నీ వీలోన సర్వ-
భోజన మొనరింపుము. పిమ్మట నీవచటికి వచ్చిన మన మిష్టాగోష్ఠిని
గొంతప్రాద్దు పుచ్చెదము. " అని ప్రభువు పలుక నోటో తలవంచి
నతియొనరించి వెడలిపోయెను. ప్రభువును నిష్క్రమించెను.

.. ఓటో ప్రాకారకుఁడోపరిభాగమునుండి సన్నిహితసోపానపత్తిని
జేరబోవునంతలో నొక స్త్రీ మేనిండ ముసగుధరించి యాకస్మికముగ
నాతని కెదురుపడెను. ఆమెమో మించుకై నఁ గనబడకున్నను నామె
గొప్ప యింటి యువతివలెఁ గనబడుటచే నాతఁడు సహజవినయముతో
గౌరవమును నెఱపెను.

ఆమెయు నుచితరీతి నావందనము నందుకొనుచు ముఖవసనము
మాటుననుండి యాతనికోమలవదనసరోజముపైఁ దనచూడ్కులఁ
బ్రసరింపఁజేసి బిర బిరనడచి పోయెను. ఆమెకూన్నత్యము శరీర సౌష్ఠ్య
వము, అంచనూనము, గభీరభావము మున్నగు స్లక్షణములు క్షణ
మాత్ర మాతని నచట బంధించెను. ఆతఁ డామెవంక నట్టే నిశ్చలనే
త్రములతోఁ దిలకింపసాగెను. ఆమెవదనకాంఠియొక్కింతయుఁ గనబడ
కున్నను నామె సుందరియగుననియోయాతఁడునిశ్చయించెను. ఆమెకొం
తదూరమువఱకు వడ్కివడిగ నడచి చటాలున వెనుకకుఁ దిరిగిచూచెను.

ఆతఁడటులనే కదలక రెప్పవ్రేయక తనవంక నట్టేచూచుచుండుట
గామ కనిపెట్టగలిగె ననుటలో వింత నీ లేదు.

అహా ! తా నటుల నాసతివంకఁ జూచుట యనుచితము. అట్టి
స్థితిలోఁ గ న్నామె తిలకించుటగూడఁ దటస్థించినది. తన ప్రవర్తన
నము నామె యెట్లు భావించునోగదా ? అపరిచిత యగులావణ్యవతి
నట్టే యొకనవయవ్యనుఁడు అనిమేషలోచనుడై తిలకించుట మోటుగన
మని తలంచు నేమో యని సిగ్గుపడి చింతిలుచు నోటో తొక్రిపాటు
తోఁ గడువేగమున వెడలిపోయెను.

అనికాదుర్గము చిరపరిచితము గావున సతివేగమున నాతఁడు భోజనశాలఁ బ్రవేశించెను. అచటియున్నోగి యీతనినుచితకీర్తినాగరించెను. అతఁడు తనివిదీర భుజించి ప్రభునిగ్రంథాగారమున కేగెను.

“ రమ్ము. ఓటో! ఇందుఁగూర్చుండుము. నాధెరస్సా వ్రాసిన లేఖల నన్నిటి జదివితని. అవి సంతోషప్రదము లని పలుకజాలను. ధెరస్సాకు సౌఖ్య మేమియు నున్నట్లు కనబడదు. ఆ విషయము నామె స్పష్టముగ వివరింపకున్నను బ్రతిపదమునందును బ్రతివాక్యము నందును నా కావిచారభావము విధిత మగుచునే యుండెను. కాని ఓటో దాపరికములేకుండ నాకంతయు నెఱిగింపుము. సర్వసౌఖ్యములకు భాజనమై యుండదగిన ధెరస్సాకిట్టి యశాంతికలుగుట కేమికారణమో పూర్తిగా నెఱిగింపుము. ”

“ ఉన్నతపరవీరిరాజమాను లగుప్రభువ ర్హ్యలప్రవర్తనల విమర్శించుట నాబోటినామాన్యున కనుచిత మయ్యును దామిగ్నాజ్ఞాపించుటచే—”

“ అయ్యో! అట్లనకుము. నే నాజ్ఞాపించుటలేదు. ప్రియమిత్రుఁడవగునిన్ను వేడుకొనుచున్నాను. ”

మహాభిమాని యగురోసెంథాలుప్రభు విట్లఁడకువను జూపుచు యసహజము గాని యతనికి తనపుత్రికపై గలకూర్మి గాఢతమము గావున పితృప్రేమ వెల్లివిరిసి యహంకారము నడచివేసినది. “ నే నీలేఖలలోనికొన్ని వాక్యములను ముఖ్యముగాఁ జదివెను. నానిసందర్భమునుగూర్చి మాత్రము నీవు సమగ్రముగ వివరించి నాసంశయమును నొలగింపుము. నీ వేవిషయమునుగూడ మఱుగు పకుపవలసిదని పలుకుచుఁ బ్రభు వా లేఖలను బల్లపై విప్పి పఠించెను.

“ తనకుఁ తనపుత్రికపై సంతప్రేమ కనబడ ననియు నార్చిష్యాకుప్రకృతిపై గాఢానురాగము నెలకొనె ననియు నానున కనుదీన

ముగ నాగ్రాసినది. ఆమె యానా క్యములఁ గన్నది కాల్యై
నాగ్రాసి యుండునని నే నావాక్యార్థమునుబట్టి నమ్ముచున్నాను. "

నే నాపూతచరిత్ర నొకసారి వెనుకసందర్శించినపు డామె నానా
గూడ నత్యధికసంతాపముతో నీవిషయము నెఱిగించెను. ఇంక నొక
చిత్ర మేమనిన మేరీప్రభ్యుకేగూడఁ దనకుమానునిపై సంతాప ప్రియ
తే కనియు ధారస్సానతి పుత్రిక పైననే యత్యంతాను రాగము కల
కనియుగూడ నేను మీపుత్రికామణివలన వింటిని. "

" ఏమిది ! కడు సక్కడముగ నున్నది. నీనిరహస్యము నెవ్వఁడు
గ్రహింపఁజాల రని తలఁచెదను. "

" నేనుగూడ నీవిషయమునుగూర్చి యెంతయో నుగాలోచించితిని.
గాని నాదియును సుగమము కాలేదు. మానవచిత్తలక్షణ మతివిచిత్ర
ము. ఇట్టి వింతభావము మనుజుల మానసములం దవ్యాదముగఁ గలు
గుచుండును. "

" ధారస్సామేరియా లిక్డఱునుగూడఁ జాలవిమలమతలు. అట్టి
మకుటల స్వభావ లగుకుటలకల కిట్టివింతభావములు కలుగుట
అపూర్వము. "

" భూతపతి కడుకూర్చియు. ఆంజు న్తుముల సధములనుగూడ
వమునుండి విముఖుల నొనరించుటకు పెక్కుమరాకర్షణలఁ బ్రయో
గించుచుండును. "

" అయ్యో ' నాధారస్సాకా యిట్టిమనోవ్యాకులత ! ఆమెయెంతటి
సరళస్వభావ ! నే నొక్కటి చెప్పెదను వినుము. ఆమె శాస్త్ర విష్ణు
వేమించుట నాకప్పటికి నిప్పటికినిగూడ సమాధానముగ నుండలేదు.
ఆంజు డేనోఅశాకికశక్తివలన న్నంజాలికముతో యనంగుకొన్ని
పద్మతకార్యముల నొనరించి నామెను వరింపఁ గలిగెను. నానిని
గూర్చి నేను బలుసాకులు దీర్ఘముగ నాలోచించుచునే యుంటిని.
అతఁడు వెనుకటివఱ కన్న బ్రేమించుచున్నట్లు తే కనిగూడ నా బిడ్డ

సనది. నీనియర్థ మేమి? అతఁ డామెపట్ల చూపవలసినంతగయను
జూపుట లే దనుటనే గదా?.. అని ప్రభువు తీవ్రముగఁ బలికినను
నాతనినేత్రములు భాష్పపూరితములే యయ్యెను అతఁడు చాలవిష
యములందు గణనహృదయుఁడే గాని తన ప్రయపుత్రికయందామాత్ర
మాతనికూర్చి వినిర్మలము.

“ అప్రభువుకుగూడ వేనా నిగూఢ మగుసంతాపకారణము కల
ననియు నాతినికిగూడ మనశ్శాంతిలే ననియు ధరన్యాసతి నమ్ము
చున్నది. అమె నిర్మలదారస్వభావ యగుటచే నీనమ్మకమే యామె
కమితదుఃఖదాయక మగుచున్నది. ”

“ అతఁ డేదైనమహాపాతక మొనరించి యుండ కున్న నట్టి
నిగూఢసంతాప మేలకలుగును. సార్వభౌముఁ డాతని నత్యధికముగ
గౌరవించుచున్నాఁడు. ఆర్పిత్యాకు సోదరప్రేమనే జూపుచుండెను.
ఆతని ధైశ్వర్య మతుల మని యెల్లనాగును. బ్రశంసించుచుందుగు.
అట్టిచో నాతని కసౌఖ్య మేలకలుగును. అతఁ డేదోపాతక మొనరిం
చెను. అసన్మార్గమున నాతఁ డివిశ్వర్యమును బడసి యుండునా?
ఆపనవిని యధికారమును బడయుట కెట్టిభూరకృత్యము నై నఁ
గావించె నేమో! అతఁడు భగవదారాధనమునందు సంపూర్ణముగ
విముఖుఁ డని కడువిచారముతో ధరన్యావ్రాసినది. ”

“ అవిషయమున వియన్నానగరవాసు లంతయు నట్లే నిలచు
చున్నాఁడు. మహాధైశ్వర్యవంతు డయ్యుఁ డనయింట కొక్కపురోహి
తు నైననియమింపఁ డయ్యె. ఏనాఁడును దేనాలయమున కేగినట్లే
తే నని వనకుబోతు లగుముగుసలు లాతినిగూర్చి నిరసనోక్తుల నెల్ల
పుడును బలుకుచునే యుండును. అతఁడు మహోన్నతపదవియం దుం
డుటచే జేయునది లేక మిన్నగున్నాఁడు గాని ఆకడే సామగ్రాన్యపుత్రయం
దున్నచో మతాధిపతు లిందులనుగూర్చి యీవఱ కే మాతని నిర్బంధిం
చియుందుగు. గాని మన మీ విషయమున నిష్కగుణముగఁ జింతిం

పఁగూడదు. అతఁడు రహస్యముగఁ బ్రార్థించుచుండవచ్చును. యాడంబరములు మోక్షప్రములు గావనిభావించి యుండవచ్చును. తనలోపములను పైవమున కే విన్నవించుచుండ నోపు. వేదాకమాన ప్రనిచెవిని వేరు నొల్లకపోవచ్చును. ”

“నామగా! మంచిమాట చెప్పితివి. అనులనే యైయుండును. అనునను లోకముతోఁ బాటు తనతోడి ప్రభువులవలెఁ దానుగూడ పుగోహితుని నియమించిన నీమూరడియుండదుగదా ! అతఁ డీవిషయమున మంచిపని చేయలేదు. మహాధికారుల ధిక్కరించుట అవివేకము. అనుచితము.”

“అనుచిత మైన నగుగాక. దుస్స్వభావముతో నాతఁ డట్లు చేయుచున్నాఁ డనిమాత్రము మనము తొందరపడి నిశ్చయింపఁ గూడదు. ”

“వత్సా! నీవు సుగుణభరితని గాని నిదాక్షిణ్యమునకు గూడ నాతని ప్రవర్తనము మితిమీరినది. ఆజన్మవైరి యగుఁజన్మజాత్రు ప్రభునకు వెఱచి నే నీదుర్గమును విడువఁజాలకుంటిని గాని లేనిచో వెంటనే నేను వియన్నానగరమున రెక్కలగట్టుకొని వ్రాలక యుందునా ? నాస్రియకొమూరినోటనే స్వయముగ నంతవృత్తాంతమును వినకుందునా ? పోనిమ్ము. కొంతకాల మామె నాయుంట నివసించుట కారతఁ డనుమతిపఁజా ? నే నతని కిప్పుడే వ్రాసెనను. నీవీపరిసరమునం దెంతకాల ముండఁగలఁచితివి ?

“కొద్దిరోజులుమాత్రమే. నాతల్లి సమాధిచెంత శిలాస్థాపన మొనరించవలసిన ముఖ్యవిధి కొఱవడియున్నది. నాబాల్యస్నేహితులను గొంగఱిని జూచి వారిలో సంపన్నులు కానివారికి చేతనై నంత వరకు ధనసహాయ మొనరింపఁగోరుచున్నాను. భగవదనుగ్రహమునఁ బ్రతికేయున్నంత కాలము నా క్లిష్టతయను గలుగనిపర్వాలు జరిగ

నా మజ్జీయు అట్టి సహాయమును బడయన్పల్లగువారికి స్వల్ప సహాయ మొనరించుటకు గూడ నా కవకాశమును సర్వేశ్వరు డొసంగె " నని ఓటో యత్యధిక మగులజ్జతో నాత్మాధిక్యముగూర్చినవృత్తాంతమును బ్రభునకు విన్నవించెను.

“ నీ వీప్రాంతమున నున్నంతకాలమును నాయుంటనే నివసింప వలెనునుమా ? నీవు వియన్నానగరమున కేగినపుడు నా కూతున కల్లునకుఁ గొన్నియుత్తరముల నీచేతి కిచ్చెనను. ”

“ నే నిచట బుట్టి ముచటనే పెరిగినవాడనగుటచే నా కీప్రాంత ముపై నభిమానము వలలేదు. గావున నీజన్మభూమియందు కొన్ని వారము లుంక మనిరో మొకట తలచితిని గాని నేఁ డుదయమున జరిగిన విశేషమువలన వెంటనే వియన్నానగరమున కేగవలసిన యవసరముకలిగినది. ఆవిషయమును మీకావల విన్నవించెనను. ”

“ ఏమిఁకొందర ! నీ విందేయుండువుగదా ! ఎప్పుడైనఁ దెలుప వచ్చును. విదేశవాసులును ఉన్నతస్థానమునం దున్నవాగు నగు నీకుఁబంబమువాగు శత్రువులఁగారి కగ్గమై వియన్నానగరమున కేరి మాక్కిమిలను సార్వభౌముని శరణుజొచ్చిరి. వారి నానగరమునం దుంచుట యపాయకర మని తలచి వారి నారాజేంద్రుఁడు నాపై గల గౌరవముచే నామందిరమున కంపెను. ౭క రాకుమారుఁడు నాతనిసోదరియు నీమర్గమునకు వచ్చెనరని సార్వభౌముఁడు నాకు ప్రసాదించెను. ఆరాకుమారివచ్చి యున్నది. ఆమె తనసోదరుని కొఱకను తుణతణము నిరీక్షించుచున్నది. నీ వారాకుమారి నాకస్మికముగఁ జూచుట తటస్థింపవచ్చు నని ముందుగా నెఱిగించితిని. ”

అని ప్రభువు పలుకుచుండ నంతకుముందే తాను వీక్షించిన యెల నాగయు హెర్మను గృహమున తతగాత్రుఁడైనయువకుఁడు నీసోదరీ సోదరులై యుందురని యోటో నిర్ణయించెను. గాన నాతఁడు పాంథ గృహమునఁ జరిగిన దంతయుఁ బ్రభునకు విన్నవించెను.

“ ఆతని పేరు నీకుఁ దలియలేదు. ”

“ లేదు. ”

“ అట్లులై న నాతని పేరు గోప్యముగ నుండవలె ననియే వారిసంకల్పము. ఆతని పరిజనుఁడు పాలుమాటి ప్రభువా ! మహారాజాయని సంబోధించియుండును. ఈయువతిగూడ నామాన్య స్త్రీవలెనే ఇచట కేతెంచెను. గావున నేను వారిరహస్యమును గాపాడుటచే పరమధర్మము. కాని వెంటనే కెంబ్బు కేగి నేనా రాకుమారు నీదుర్గమునకు గొనిరావలయును. ” అని పలుకుచుఁ బ్రభువు సత్వరముగ లేచెను.

అంతట ఓఁగోమార్గమధ్యమున స్త్రీబ్బు తెన్నుఁ దంపఁబోయి నేలఁ గూలి మగ్గిసినయుదంతము నెఱిగించి ఆశవము నిందుగొని వచ్చి సమాధి యొనరింపవలసియున్న నని విన్నవించుచు ఖడ్గపాశవృత్తాంతమునుగూడ ప్రభునకు దలిపెను.

“ వెనాముసంఘమున కెంతటిఅధికార మైనఁగలదు . గాని నేనుగూడ నీవలెనే వారిసందేశమును ధిక్కరించితిని. ఆలస్యముచేయక నాపరిజనులతో గొండటి వెంటగొనిపోయినీవాశవము నిందుగొని తెమ్ము. నేకికాత్రి నాపుగోహితుఁ డుచితంతి నంత్యకర్మ నెరవేర్పగలడు. నే నిపుడే కెంబ్బున కేగెను. నీవుస్వేచ్ఛగా విస్సంశయముగ నీమిందిరమునఁ జరింతువుగాక. ”

అని ప్రభువు పలుక ఓఁగోకృతజ్ఞతఁడలీపి వెడలిపోయెను. పిమ్మట ప్రభువునునాయుధు లగువాళ్లుయోధులు నశ్వయాశులై కెంబ్బుకు వెడలిపోయిరి.

౬౬

అన్యల మానాఁ డుకయమున బయలుదేరి లిన్నుఁద్రాపు మార్గమునకేగెను. అంతివేగముగ స్త్రీబ్బు కవనసాశకముగునని యాతఁడనుగఁగెను.

నే నీ ప్రభు సేవయందు నిన్ను నే బ్రవేశించినట్లున్నది. అప్పటి నాస్థి కడుసీచము. మృత్యు దేవత కోరలక్రిందఁ బడియు మరల బ్రతు కఁ గితిని. నే నెవ్వరికిని దలచూపరానిస్థితియందుంటిని. అదివఱకు నేను మాన్యు సేనలోఁ బనిచేసి యుండుటచే నాతఁడే నా కపు డాధారముగాఁ గనఁబడెను. నే నతని సేనలో నున్నపు డాతని కీపదవియు సంపదయునుగూడ లేవుగాని యతఁ డాశాపరవశుడై యుండెను. ఆతఁ డెట్టిదుష్కారమునకును వెనుదీయువాఁడు కాఁడు. గావున నే నతని నీపాత్రమునందే యీశాధమునఁ గాదు—చిన్నయింట నతఁ డుండదర్శించి న న్నురిదీసినకథ సంతను న్నష్టముగా నెఱిగితిని. నా యట్టివాఁడే యతని కత్యవసరముగఁ గావలసియుంటచే నాతఁడు నిరభ్యంతరముగఁ దనచెంతఁ జేర్చుకొనెను. వెహముసంఘమునఁ నభ్యుని గావించెను. ఆవిశ్వాసమును నేను వృధచేయలేదు. అదనుకలిగినపు డతనికి దోడ్పడి ప్రభుత్వము నడయఁజేసితిని. ఈదుర్గమతనివశ మయ్యెను. అందులకాతఁడు చేసిన ప్రత్యుపకార మేమి ! అతిదారుణ మగునారహస్యము నతఁ డెఱిగి యుండుటచే సహజ మగుక్రౌర్యము నంతయు నాపైఁజూపి నల్లిని నలిపినట్లు నన్ను నలిపివేసెను. ఆబాధపడ లేక హ్యూగోనుగూడఁ బ్రోత్సాహపఱచి నన్యాసివేషమున నే నతని యోగూడనాదుర్గమునుండి వెడలిపోతిని. నా కానన్యాసివేషము మహా పకార మొనరించెను. ఆలప్పుపర్వతదుర్గాధికారము లభించెను. హ్యూగో న న్నెడఁబాయకుండెను. పిమ్మట సీజరు కుటుంబముతోఁ బరిచయమును దానివలన నధికధనసంపాదనమును జేకూరెను. సీజరు నన్నిటల వదలింపకుండినచో నా కున్నతపదవిగూడ లభించియే యుండును—ఇపు డింతకాలమునకు మరల నే నీదుర్గమునఁ బ్రవేశించుచున్నాను. దురభిమాని యగునీప్రభునిఁ పాదాక్రాంతునిగఁ జేసుకొనఁగల యధికారపత్ర మిప్పుడు నాచేత నున్నది. ” అని యనుకొనుచు నాన్సలము మొల్లనవంశెనను దాఁకిపోవలిద్వారమును జేరెను.

“ ఎవరు వాను ? ”

“ ప్రభునంద్రునిని. ”

“ స్వామీ! లోనికివిచ్చేయు ” డనిపలికినై నికుఁ డెడఁదొలఁగి. అతఁడు ముఖవస్త్రమును సరిగనమచ్చుకొని నిర్నిరోధముగ లోనికిఁగి. ప్రభువు కూర్చుండినగదిలోనికిఁగెను. అప్పటికాప్రభువు కొన్నిముఖ్య పత్రములను జూచుకొను చుండెను.

ఆస్సలము వెడలిపోయి పందొమ్మిది వత్సరములైనది. ప్రభుని యాకారమునఁ జాలమాచ్చు కలిగినది. ఆతనిశరీరము కృషించినది. ఆతనిశిరోజములు పాండురములైనవి గాని యతని క్రూర్యమును దౌర్జన్యమును గొంచె మైనఁ దగ్గలేదు. అతఁ డొనరించిన ఘోరకృత్యములకుఁ బశ్చాత్తాప మొక్కింతయును గలుగలేదు. అతఁడు ఆస్సలమును గుర్తింపనే లేదు.

స్వామీ! వందనము. తమరాక కేమికతనో తెలియదు. మత గ్రంథపారాయణము నొనరింపవచ్చితిరా? అట్టులైన ననవసరశ్రమకుఁ బాతాతిరి. ఏలయన నీదుర్గమునందు నాపురోహితుఁ డెన్నియోని వాక్యములచేఁ గరువు పెట్టఁగలఁడు. మన్యపానమువలె మహావాక్య ప్రవచనముగూడ నాతని కణిసులభము ”

“ ఈవృధావాచాలతఁ గట్టిపెట్టుము. నన్ను నీ వపుడే మఱచిపోతివా ? ” అని. యాతఁడు ముఖవస్త్రముఁ దొలఁగించి గద్దించి పలికెను.

“ ఇది నిజమా ? నాచెంత పరిచారకుఁడవుగ నుండిన శ్రుష్టికు కిస్సు—కాదు. ఫేలిక్రు జట్టరుగదా నీవు పెట్టుకొనినపేరు. ”

“ జాను. నేనే. గాని నా కిప్పు డారెండుపేరులునుగూడ లేవు. ఆస్సలముస్వామి అనుపేరు నీ వెప్పుడైన వింటివా ? ”

“ ఆహా ! వినకేమి. అతఁడు వెహముసంఘమున గొప్ప యధికారి నీ వన్ననాసంఘమున నీచభటుఁడవు. అట్టి మహనీయునిగూర్చి భోటి నేవకుని యెదురు నేను ముచ్చటించుట యత్యాచారము. ”

“ ఎప్పుడును నీకు దుడుకుతనమే. అనాలోచనయే. సంఘప్రభాన నియమాతిక్రమణముగూడ నొనరించుచున్నావు”

“ ఏమి యీ గర్వాతిరేకము” అని ప్రభువాగ్రహముతోఁ బలికెను.

“ తొండరపడకుము. నేనిప్పుడు సంఘాధికారులలో నొక్కఁడను” అని పలికి యాన్సలము ప్రధానాచార్యు లొనరింపవలసిన కొన్ని సంజ్ఞల నొనరించెను. అంతట బ్రభువు సంతృప్తుడై

“ సోదరా! నీ వీయాసనమునఁ గూర్చుండుము. నీవు నిశ్చయముగ మూర్ధాభీషి క్తులనుగూడ ముప్పతిప్పలఁ బెట్టఁజాలిన మహాసమర్థుఁ డగుప్రభానసంఘాధికారివి. అటులైన నీ వావిఖ్యాతివాముఁ డగు నాన్సలముస్వామి నెఱుఁగఁదువా? నీవాతని చెంతనుండియే వచ్చి నచో నాకు మఱింత పూజనీయుఁడ వగుచున్నావు. ఎటు లైనను మన ఋతువురము నిప్పుడు సమానుల మైతిమి. గావున స్వామిభృత్య భేద మంతరించినది. నిన్ను సోదరునిగా నాడరించెదను. ”

“ కాదు నీకంటె నున్నతాధికారి ననిగూడ నిపుడే గౌరవింపఁ గలవు. ”

“ అది ఎటులనో నా కింకను దెలియలేదు ”

“ నేనే ఆస్సలముసన్యాసిని. ఈరాష్ట్రమున సంఘాధికారమును బెక్కువత్సరములనుండి నీవు దుర్వినియోగ మొనరించుచుంటి వని పెద్దఫాలియా యున్నతసభవా రసంతృప్తిని జెంది యున్నాను. నీవు చేసినయక్రమముల నన్నిటిని నే నిప్పుడు పేర్కొనఁగలను గాని వానిని నీవు మరువఁజాలవు. ఇప్పుడుగూడ నీ వొకముఖ్యనియమము నుల్లంఘించి సంఘనాయకునినామమును నాయుదంతమును దెలుసుకొనక యే నాయెదుట పేర్కొంటివి. నీవు చేసినగొప్పయపరాధము, ఆర్చి డ్యూకులియపోల్డును నిర్బంధమున నుంచక యాతనివధింప నాజ్ఞాపించుటగా, ఆతఁడు మనవశుఁడైననీడగులను బశుభ్రష్టులఁగావించి

యతని నాసింహాసనము నధిష్ఠింపఁజేసిన నతఁడు మన కెంతయుపకరిం
చియుండును! నీ వట్లుచేయక యతని నధింప నాజ్ఞాపించితివి. సీయ
నుచరు లాతని ఫలాయనమునకు సహకారులై రి. ”

“ నే నాయుదంత మంతయు బ్రధానసంఘమున కపుడే నివేదిం
చితిని. ”

“ నీవు వ్రాసినచిత్రకథను వారు విశ్వసించిరా? లేదు; లేదు.
ఎవఁడో యొకడు వచ్చి యాగ్గురు యోధుల నవలీల భయభ్రాంతుల
నొనరించి యాతని నిర్భయముగఁ గొనిపోగలిగె ననిన నెవ్వరికి
నమ్మకము కలుగును? ఎటులయిన నేమి, వారు విశ్వసించలేదు. ”

“ ఆయోధు లందఱునుగూడ నటులే ప్రమాణము చేసి చెప్పిరి. ”
నే నొక్క రొక్కరిని వేఱువేఱుగ నడిగినను నొక్కయక్షరమైఁ
మాటకుండ నందఱొక్కరితినే పలికిని. ”

“ వా రందఱునుగూడబలుకుకొని యుందురు లేక నీవే యీ
గాథ నల్లి యటులఁ దెలుపవలె నని వారికి బోధించియుండరాదా? ”

“ ద్ద వసాక్షిగా నేను ప్రమాణము చేసెదను. ”

“ వాగ్వాదము కట్టిపెట్టుము. నే నిపు డాజ్ఞాపింప వచ్చితిని గాని
వాదింపరాలేదు. నీ నొనరించిన యామహాపరాధమువలన సంఘము
వారు మాక్కిమలను, సార్వభౌమునిపైఁ గుట్రను మానుకొనవలసి
వచ్చెను. ”

“ ఆర్చిష్యాకు నాయుదంతమును నేటివరకునుగూడ నెవ్వరికిని
దెలిపి యుండలేదు. లేనిచో సార్వభౌముఁడు న్నాపై దాడివెడల
కుండునా ”

“ లియపోడ్డ సార్వభౌమునికి సర్వమపుడే నివేదించెను. సార్వ
భౌముఁ డన్నియోగ్యుల నొనరించెను. గాని యసవసరముగ సంఘ

మువారి యాగ్రహమునకు బాత్రుఁ డను గానేల యని యాతఁడు సంఘాధికారుల నెవ్వరిని బాధింపలేదు. ఏమియునెఱుఁగని నానివలెనే నటించెను. ఆవిషయములునులియహోయ్య తెలిపినందుననే యాతఁ డపు డూరు పేరు లేనియొక కన్నియను బెండ్లియాడుటకు సార్వభౌముఁ డనుమతి నొసఁగెను. పిమ్మట నానతిమణిని రాజమందిరమున నివసించుటకుగూడ ననుమతించెను. ఆ సునతినిగూర్చి గూడ నే నించుక ముచ్చటించవలసి యున్నది. దానినిగూర్చి రేపు తెలిపెనను. నీవు రాష్ట్రాధికారిగా నుండ నస్సఁడ వని తలంచి సంఘాధికారులు నిన్నిపుడు సామాన్యమండలాధికారిగ మాత్రమే నియమించిరి.” అని గంభీరముగఁ బలుకుచు నాస్సలము ఆజ్ఞాపత్రమును జూపెను.

దానిని జూడ లోనఁ గినుక గదిరిన నాతఁ డడంచుకొని యాపత్రమును ముద్దిడి “ పరమపూజ్య మగుసంఘాధికార పత్రమును శీరిసావహించెదను. వారియాజ్ఞ ననుసరించెద ” నని కడువినయముతోఁ బలికెను.

“ నీ విప్పుడే కొంతసేనను కెంబర్లుపాంధ గృహమునకు బంపి యందున్న యిటలీ దేశీయుల నిరువుర బంధించి యందుఁగొనిరా నాజ్ఞాపింపుము. వారిలో నొకనికి గాయము తగిలి యున్నది. ఆలసింపకుము. ఇదియే నాయాసతి ” అని సఫలీకృత మనోరథుఁడ నై తినను మహాగర్వముతో నాస్సలము పలికెను.

“ ప్రభువు వినముడై ఆజ్ఞను నిర్వర్తింప వెడలిపోయెను.

౩౭

రోసెంథాలుప్రభువు పాంధగృహమున కేగుటకు బూర్వమే మాను శ్శన్దయనుచు లట కేగి నీజరును మిచెలొటోను బట్టుకొని పోయిరి. ఆసంగతి లడ్విగు తెలుపగా బ్రభువునకుఁ జాలవింతగాఁ గోఁచెను.

“ నా రెండులకు కారణ మేమియును దెలుపలేదా ? ”

“ వా రేమియును జెప్పలేదు. ఆరాకుమారుడు కొంచె మిటు నిటు దిడుగఁగలిగి యుండెను. అతనిని మీమర్గమునకుఁ గొనిపోవ డోలికసిద్ధపఱచుచునంతలో లిన్సుజాగ్రు ధియులుగోనఁ జరఁబడి వా రిద్దఱిని బట్టుకొనిపోయిరి.

“ వారిద్దఱు నేమియును బలుకలేదా ? ”

“ ఆ రాకుమారుని అనుచరుడు కత్తిడిసెనుగాని వారు సొచ్చుమంది యుండుటచే నతనిప్రయత్న మేమియును సాగలేదు. వారిద్దఱిని తీసుకొని పోయిరి. ”

“ వారిని లిన్సుజాగ్రు మర్గమునకే కొనిపోయి రని నీ పెల్లు జెప్పఁగల ? ”

“ అవునాయూహయో గాని అసత్య మైయుండదు. వారు లిన్సు జాగ్రు మర్గమార్గమునకే పోయిరి.

“ ఔ నాను. సియూహ నిశ్చయమే. ఆదుర్గాధిపతి యెంతటి ద్రోహమునకైన నెనుదీయువాఁడు గాఁడు. ” అని ప్రభువు పలిక బం గానునాణమును లక్ష్మిగువంకకు విసరి నపరివారుడై తనమార్గమార్గ మునకు వెడలిపోయెను.

అతనికిఁ బాలవిచారము కలిగినది. ఏమివేయుటకును నోచలేదు. మాస్కర్ల ప్రబలుడు. మఱియు నాతఁడు రహస్యసంఘసంబంధి. అట్టి వానితో మరల విరోధమును పెంచుకొనుటకు రోసెంభాలుప్రభున కిష్ట ము లేదు. కాని రాకుమారుని భద్రముగ గాపాడవలె నని సార్వ భౌముడు స్వయముగ వ్రాసెను. నీజరువంటిమహోత్సాహసంపన్నుఁ డెట్లుతన త్వరతోనే మరల విటలీదేశమునందు ప్రాబల్యమును బడ యగలడు. గావున నతనితోఁ విరోధపడఁకగ నని సార్వభౌముఁ డూ హించి యతనిని యతనిలోకరి రోసెంభా ముగ్ధముగను బంపెను. గావుననే రోసెంభాలుప్రభును పంపింపఁచెను. గూడదు.

దుర్గమును చేరగానే సేనాని యగుడ్యాయుట్జును పురోహితుని బిలువనంపి వారితో నేకాంతగోష్ఠి యొనరించెను. అదివఱకే ఓటో కొండ జనుచగులతోఁ నరణ్యమున కేఁగి చూడ నచట శ్రేష్ఠశవము కనబడలేదు. ఆశవముపై నతఁడు కప్పించకొమ్మలు విడివిడిగఁ బడియుండెను. ఏవరో కొంతఁజటికి వచ్చిన ట్లగుగులజాడలవలనఁ బెరియ వచ్చెను.

“ ఏవరో కీసుకొనిపోయిరి. వారే అంత్యక్రియల నిర్వర్తించును” అని యోటో తనవెంట వచ్చినవారి కేఁగింపెను. “ వారందఱును మరల రోసెంథాలుదుర్గమున కేఁగిరి.

అప్పటికి సాయంసమయ మైనది. జరిగిన ఘట్టమును వర్ణించి గూర్చి యాలోచించుటకు ఓటో దుర్గకుఁగోష్ఠిభాగమున కేఁగెను. సాయంసమయ మెల్లజీవులకు భావసంచలనకారకము. కృషిపలులును గార్మికులును హలాదిసాధనముల వలలి కర్మశ్రేత్రములనుండి శ్రమి ప్రవూర్ణ లగు సహాయముఖమంగహాసములతోను చిఱుతలు హస్తావహ లతోడ నొసఁగు స్వాగతము నందుకొన గృహఁజీవమున కేఁగ గోరెడు వేళ యిదియే. దారుణకృత్యముల నొనరింపఁగోరు హం త్యశక్తురాదుల కనుకూల మగుకాల మదియే. నాకా ప్రయత్న మొనరించు నిజభర్తం కలఁచుకొని ఇదియేగదా తుపానువేళ యని యతని యిల్లాలు నిట్టూర్పు విడచుసమయ మదియే. తెల్లవారిన నురి దీయబడుదు నని యెఱిఁగిన కారాగృహవాసి కనుక్షణమును సంతా పము నతిశయింపఁజేయు కాలగంధి యదియే. ఇదియే నీకు కడపటి సాయంసంధ్య యని ఆనిందితునకు కాలదేవత తెలుపు ముహూర్త మదియే. మరలఁ కనిపెడిర గాఢ మగు మదిరారసమును గ్రోలు తరి యయ్యె నని సురాపానరతుఁ గువ్వెట్లాగు సమయ మదియే. భగ వానుఁడు తన కాహారపానీయములను సమకూర్చి తన్ను రక్షించి నందులకుఁ గృతజ్ఞతతోఁ బశ్చిమాభిముఖుడై యహస్సగుని రక్ష

కిరణములు తనపాటల వదనముపై ఒసరింపఁ బర్వతోపరిభాగము. నందు పర్ణశాలయందలి గేహళసమీపమున నిలచి యోగిపుంగవుఁ డీశ్వరుని వినుతించుతరుణ మదిగో. నవయావ్వన విలాసవతి యటు నిటు పరికించి యుద్యానవన సంచారమున కేగి మనోహర విహంగ రాజ విమలగానము నాలకింపఁగోరుతరి యదిగో. మరణశయ్య నొసంగియు స్మృతి యింకను దొలఁగకుండుటచేఁ దనచుట్టుఁజేరి పలవించు బందుగుల యార్తనాదముల నాలకించుచు నపు డస్తమించు భాస్కరుఁడు రేపుడయించునంతలోనే నాయాత్మ యీశరీరమును వదలి శాశ్వతపథముం జేరునుగదా యని యాసన్నమరణుండగురోగి తలంచువేళ యదియో అని ఓటో పైకి వినంబడునట్లు పలుకుచుఁ దన్న యుండె యుండెను.

“ నీకు జిత్రకళా చాతుర్య మొక్కటిమాత్రమే యిచ్చి కవిత్వ పండిత్యమునుగూడ సృష్టికర్త యేల యొసఁగఁ డయ్యెనో” అనుధ్వని యతనిచెంత వినంబడెను. ఓటో తిరిగి చూడ నానాఁడు వియన్నా నగరమున నమితధన మొసఁగిన శాంతమూర్తి యగు పూజనీయుఁ డతని కట్టెదుట నిలచియుండెను.

“ ప్రకృతి మహిమా తిరేకము నిరంతరము నన్నిట్లు తన్మయత్వ మున ముంచివేయుచుండు ” నని ఓటో పలికెను.

“ ప్రకృతిధ్యానము సత్కార్య చరణమునకు బాగిగోలుపుచుండును గాఁబోలు ”

“ నేను సత్కార్యములనుగూర్చి ప్రగల్భములఁ బలుకఁజాలను. కాని ప్రకృతి వైచిత్ర్యములందు దయామయుఁడును సర్వవ్యాపియు మహాప్రజ్ఞాన్వితుఁడు నగుసర్వేశ్వరుని దివ్య సందర్శనము నాకు గలుగుచుండును. నే నామహనీయుని కటాక్షమునకుఁ బాత్రుఁడను గానతెననియే నిరంతరమును బ్రయత్నించుచుండును.

“ మంచి ప్రయత్నమే. మనము కలుసుకొని చాలకాలమైనది—”

.. మీ రపు డొసరించిన సమయమును మీరు చెల్లింపనే లేదు..

.. నీకు నేను మఱియొక వేయి నాణెముల నీయవలసి యుండెను. నేను నిర్ణయానుసారము రాలే నని నీవు చింత నొందితివా ! ..

అట్టిస్వార్థై క దుర్భావముగా కెన్నఁడును గలుగ లేదు. నీవు నన్నక్కటికముతోఁ గఱికదారిక్రమమునుండి యుద్ధరించి మహాదైశ్వర్యమును వానంజమును గలుగజేసితివి. నీవానాఁడు ప్రశంసించిన చిత్రపటమును బూర్తి చేయుటకు నేనత్యంతదీక్షతో నహర్నిశములు పనిచేసితిని. ఇంతటి మహోపకార మొనరించిన మహానీయునకు నాకృతజ్ఞతను విన్నవింప—

.. నేను మరల రాలే నని నీవిత్రపటము నితరులకు విక్ర—

.. అయ్యా మీగు తప్పుఁ గలఁచిరని మనవిచేయు సాహసించినందులకు డమింతునుగాక. నేను గృతజ్ఞతాదూరమును నమానితమునగు కార్యమును జేయుటకుగాదు—వినుటకైన సహింపఁజాలను. ఆ చిత్రపట మిప్పటికిని వియన్నానగరమున మీ రాకను నిరీక్షించుచున్నది. జెన్నినుప్రభువు భవనము నలంకరించియున్నది. ఆ ప్రభువును మీ రడిగినదే తడవుగ నొసంగును. మిగిలిన వేయి నాణెములును మీ రెంత చెప్పినను గూడ నేను స్వీకరించువాఁడఁగాను. మీ రిది వఱకే వేయిరెట్లధికముగ నాకు భవ మొసఁగి యున్నారు. మీ రానాఁ జూచిన్నగదిగో ననుఁజూచి పోయిన పిమ్మట నే నెంతటి మహిమాన్నతశనుబడఁయఁ గలిగినదియు మీకుఁ తెలిసి యుండదు. మీ రానాఁడు చేసిన ప్రశంసయు నొసఁగిన ధైర్యోపదేశమును శత నిడిన విత్తమును నాదైశ్వర్యమునకుఁ గ్రాంతిపదికము లయ్యెను. నే నటుపిమ్మట వినోదముకొఱకు ఆలపుపర్వతప్రాంతప్రదేశమునఁ కేగి దైవసహాయమున జర్మనుప్రభువ శేష్యాని పర్వతచుర్గమాంతర కారాగృహవిముక్తుఁ గావించఁజూచితిని. అతఁ డిప్పుడు నాకుపరమమిత్రుఁడయ్యెను. దీని కంతకును మూలకారకులు మీరే. అట్టి మోపట్లనే

నెట్లు కృతఘ్నులతో న్వార్థపడుడనై మెలగ నేర్తును ? నా కిపుడెట్టి ధనలోపమును లేదు.

నీకు నేను గొంతయపకరించితి నని నీవు సంతోషించుచున్నా పని వినుటకుఁ చాల సంతోషించితిని. నీవు కృతజ్ఞతను బలుకులతో నిపుడు బెల్లడించితివి. క్రియలోగూడ నాపవిత్రభావములను జూపగలవా ? ”

“ మీవంటిమహోదారస్వభావు లనుచితకార్యమునకు నన్ను నియోగించ రని నే నెఱుంగుదును గావున నానతిండు. ”

“ ప్రశంసావాక్యములు నా కసమ్మతములు. ”

“ సత్యకథన మెన్నటికిని బ్రశంస కాఁజాలదు గాని మీమాట కెదురాడ నేల ? కర్తవ్యము నెఱిగింపుడు. ”

“ ఈమందిరమున రాకుమారిక గలదు. ఆమె నాయనుగ్రహము నకుఁ బాత్రురాలు. ఆసతి యెవ్వరో నీ వెఱుఁగుదువా ? ”

“ ఒకరాకుమారి యీదుర్గమునం దున్న ధని మాత్రమే నేను పింటిని గానిఁ ఆమె నామమును వినలేదు. ”

“ అట్లులై న నామెపేరు తెలుసుకొనఁగోరకదో నిర్మలభావముతో నామెకుఁ తోడ్పడుము. విచారకరములగు కొన్నివిషయములను రోసెంథాలుప్రభు విపుడే ఆమె కెఱిగించుచున్నాఁడు. ఆమెకు సమర్థుఁడును విశ్వాస పాత్రుఁడు నగు మిత్రుఁడత్యవసరము. నీపట్టి మిత్రుఁడ వయ్యెగవా ? ”

“ నే నెట్లు తోడ్పడవలెనో మీ రానతిండు. నే నేమైనసంశయించినమీరు నిరసించఁగలను. ”

“ ఆమెయే తనవృత్తాంతము నంతను నీ కెఱిగింపఁ గలదు. గాని కొన్ని ముఖ్యవిషయములను మాత్రము నే నిపుడు తెలుపవలసి యున్నది. ”

“ సావధానచిత్తుడనై యున్నాను. ”

“ నేడు మన మిచటఁ గలుసుకొంటి మని నీ వెవ్వరియెదుటను పలుకఁగూడదు. ”

“ నా కింతటిమహోపకార మొనరించిన పూజ్యునిపే రైన నా కింకను దెలియ దయ్యెను. ”

“ నీవు దానిని తెలుసుకొన నవసరములేదు. ”

“ నేనుఁ బ్రార్థనావసరమున నాపవిత్రనామమును సంస్మరించుట సంతోషప్రద మగును. ”

“ నీవు నాకుఁ బ్రత్యుపకారము చేయఁగోరెదవేని నాయభిప్రాయానుసారము చేయవలెను. లేనిచో నే నంగీకరించు నాడఁగాను. నీ వేమియును చేయ నక్కఱయే లేదు. నేను నీతో ముచ్చటించితి నని ఆరాకుమారికతోఁ గాని మరియెవ్వరితోఁ గాని పలుకఁగూడదు. ”

“ నేను మీముష్టానుసారమే చేసెదను గాని యిదివఱకునే నారాకుమారి నెన్నఁడుజూడలేదు. ఆమెతో నెన్నఁడును మాటాడి యెఱుఁగను. నే నామెకుఁ దోడ్పడ గోరుచుంటినని ఆమె యెల్లు తెలుసుకొనఁగలుగును ? మీరేమైనఁజెప్పినఁ గాని — ”

“ అంతయును సరిగా జరుగఁగలదు. ఆమెయే నీతో ముచ్చటింపవచ్చు నపుడు నీవు నీయానుకూల్యము నెఱిగింప నవకాశము కలుగును. నేటిరాత్రియే ప్రశాంతి కలిగినపిమ్మట నిక రెండుగంటలకు నారాకుమారి యీప్రాంతముననే సంచరించుచుండును. నీ వపు డిచటనుండుట నేమరకుము. ” అని పలికి ఆవింతవ్యక్తి మహావేగమునఁ వెడలిపోయెను.

ఆతఁడు మహానుభావుఁ డను గట్టినమ్మకము ఓకోకుఁ గలిగినందున నాతఁ డాతని యాజ్ఞను నెఱవేర్చుటకే నిశ్చయించుకొనెను. ఆ వృద్ధుఁడు పరోపకారసీలుఁడే గాని కొంచెము తలతిక్క గలవాఁడు. ముఱియుఁ దననానములు నుపకారములు పలుక కావంతయుఁ దెలి

యగూడ గనునియమనూతని కుండయుండు నని నీయూహించు
కొనెను.

* * * * *

ఓటో వింతవృత్తతో నిచట ముచ్చటించుచుండ వేళ కగదిలో
లూకెజా రోసెంథాలు ప్రభువుతో రహస్యాచన మొనరించు
చుండి వింతవృత్తి వెడలిపోయిన మహాకొంతసేపటి కామయు నాగది
లోనుండి వెడలిపోయెను.

ఆమె తన గదిలోని కేగి చూడ నచట బల్లపైచీటి కసంబడెను.
పైనిలాసము తనదే, ఆవ్రాతమాత్ర మపరిచితము. అక్షరములు చాల
స్ఫుటముగ నున్నవి.

“నీసోదరుని దుస్థితిని ప్రభుని భీరుత్వమును గమనింప శీరాగ్ర
శియుఁ జతురమత్రయు నగు నొక పురుషపుంగవుని సహాయము నీ
కత్యవసర మని తోచుచున్నది. అట్టి వీరవరుఁ డిప్పుడీ దుర్గముననే
యున్నాఁడు. అతని పేరు నీకు నేవల మపరిచితముగాదు. ఇంక రెండు
గంటల కాలఁడు దుర్గకు శత్రుపక్షిభాగమునఁ బశ్చిమదిశయం మండును.
ఆతనితో నిస్సంశయముగ నీవు మాటలాడుము. నీవు మాటల సంక
ర్భమున నీ సోదరుని దుస్థితి నెఱిగింపవచ్చును. శరణాగతరక్షణము
వీరధర్మ మగుటచే నాశూరశిఖామణి నీ కభయ మీగలఁడు. మీ
కుటుంబనామమును మాత్ర మేనందర్భమునను వెల్లడింపకుము. ఏల
యన నోటో ధార్మికస్వరూపుఁడు. నీవు రాకుమారి వనువిషయము
తిప్ప మ జే మియు నాతనికి దెలియదు. నీసోదరుని కెంబ్బవంధగృ
హమునం దాతఁడు చూచెను. రాకుమారుఁ డనిగూడ విని యుం
డెను. ఆతఁడు మీ కుపకరింపవలె నని కోరెనవేని మఱి గోవిషయ
మును దలుపవలదు. నీనిని జదివిన వెంటనే కాచ్చివేయుము. ఇట్టి శిఖా
మణి చాలె నని గూడ నీవు ఓహోకుఁ డయినగూడదు—మిత్రుఁడు”

అని నూతనయందు ప్రాంతబడియుండెను. “మిత్రుడా? నాకింకను మిత్రుడు కొకడున్నాడా? అట్లులేన నాతడు కీరహస్యవిధానము నేల యవలంబించినో? పెను తెలుపకుండు నిట్టివింతలేఖ నేల వ్రాసెనో? ఏమైన నేమి. ఆతని సూచన యనుకూలముగ నున్నది. ఓటోపియన్ల చాల ధైర్యశాలి, కార్యదీక్షగలవాడు, కృతసంకల్పుడు, లేనిచో నాతడు పర్వతమర్గమునుండి జర్మను ప్రభుని విడిసింపజాలియే యుండడు. ఆతడు పవిత్రవర్తనుడు గావున మేము సీజగు కుటుంబమువార మని వినినంతనే పరాఙ్ముఖుడగు నని గదాయితేఖరి వ్రాసెను. మనోహర కాంతాముఖ సంకర్షణమున గూఢచరింప కుండునంతటి మనోవిజయ మాతనికి గలదా? అట్టి జగన్మోహిని మాయావిలాసము లాతని లోబఱచుకొనఁ జాలక విఫలములగునా? అస్పృష్టదేవత విముఖయై నా యధికారిము నపహరించి నను పరదేశముల పాలు చేయఁగలిగినను నాసహజసౌందర్యలావణ్యవైభవములను మాత్రము సూరింపఁ గలిగి యుండలేకు. నాసౌందర్యమే నా కుత్తమ సాధనము. నా లావణ్యమే నా యుత్సాహమున కాదిశక్తి.”

అని టాకెరీజా సగర్వముగఁ బలుకుచు నిలుపుటద్దమునఁ దన యపూర్వమనోహరశృంగారస్వరూపమును దిలకించి యానందించెను.

“నాసోదరుని విడపించుటకు ఓటో నా కుపకరణమాంశుగఁ డగుగాక. నేడు మధ్యాహ్న మతనిం గనిన దాది నాకుగూడ నిట్టియూహయే కలుగుట కడునక్కడముగ నున్నది. వియన్నానగరన్యాయస్థానమునందు తొలిసారి నే నీతని వీక్షించినపు డీతని సౌందర్యాభిశయము నాదృష్టి నాకర్షించెను. నేఁ డీతనిని జూడగనే యాతని యశావసవిలాస మప్పటి కంటె నిపుడు చాల మోచ్ఛయ్యె నని గూడ గ్రహించి గలిగితిని. ఆతడుగూడ నచ్చోటు వీడలేక నావంక నసిమిపే. తున్నాడై చూడసాగెను గాని నాపదన ముక్తింతు యు నాతనికి గనఁ

బడలేదు. నా నెమ్మోము చూడకయో మాతఁ డట్లు చకితుఁ డయ్యె నేని నాసుంకరవనననరోజమును దిలకించిన నాతఁడు సంపూర్ణముగ నాపాదదాసుఁడు కా కుండఁగలఁడు? అందులకుఁ నోడు స్త్రీలకు సహజ మగు మాయావిలాసనెమ్మోసానాస్త్రిప్రయోగమున నేను పూర్ణపాండిత్యమునుఁ బడసినదానఁగానా? అతఁ డికఁ నెందుఁబోఁగ లఁడు? అపవిత్రప్రపంచము వపవిత్రవర్తనమున కెడ మెక్కడ నున్నది? అట్లులైన నితఁడొకయడవిమృగమే యగు. అట్టెననుగూడ నట్టి వనస్వత్వమును లూకెజా సాధుం జేయవలసియున్నదా? కానిమ్ము నీ నెట్టిభీకరమృగరాజమునైన మచ్చిక జేయజాలులూకెజా కిది యేమిలెక్క! ” అని యామె స్వోత్కర్షతో మంగహాస మొన రించెను. అట్టిచో నామెతర ననినదాని నమృతావాసమునకే ప్రత్యే కముగ సృష్టికర్త నిర్మించియుండె ననుభావము గలుగక మానదు గాని, ఆకుటిలస్వభావ వక్రజిహ్వగ్రమునుండి మృదుమధురస్వనమున వెలువడినవాఙ్మాలమున స్రవించినవిషధార లెంతదాగుణములు!

౬౮

గగనభాగమున హిమాంశుఁ డమృతవర్షమును గురిపించుచు వెలుఁగు చుండెను. తారకాగణము చిలుమచ్చైనలేక ప్రకాశించుచుండెను. పిం డారబోసినట్టుల వెన్నెల కన్నులపండువుఁ గావించుచుండెను. అట్టితరుణమున లూకెజా నీలావకుంతనవతియై వక్రకుశ్యపరిభా గమున దృగ్గోచరమయ్యెను.

తనసంకల్పమును తప్పక నెఱవేర్చుకొనఁజాలుదు ననుమనోధై ర్యము ప్రతిపదమునను వినిత మగునట్లీమె తలయెత్తి కాలూని నడచి వచ్చుచుండెను.

పిట్టగోడ కానుకొని నిలచి యున్నటోచెంతి కట్టితఱి నగుదెంచు చున్నమానిసీమణి ధైర్యవిహీనయు లజ్జావతియు నగుముగ్ధ గాదు. అసామాన్యసూష మాంస్వనలాపశబ్దములు యయ్యా. గంసకర్క శబ్దము

హృదయ యగు ప్రాణాంగన మేటిసౌందర్యమున నెంతటివారి నైన నవలీల లోబఱచుకొనఁజాలుమోహనతంత్రప్రావీణ్యమును వచో నైపుణ్యమును తన కత్యధికముగఁ గల వని తెన్నగా నెఱిగి తనమార్గమునకు నిరోధకము లగునాని నన్నిటిని గొంతులేక తొలగించు దీక్ష గలమత్తకాశిని.

ఆమె సమయానుకూలముగఁ బలుకులను, జూపులను బ్రయోగించి పురుషుల భ్రమింపఁజేయఁగలిగిన నెఱజాణ. ఒకసారి ప్రణయముగ్ధ యుంబోలె నత్యధిక ప్రేమస్రవంతి నోలలాడించును. వేచొకతఱి తన మహాసామర్థ్యమును వెల్లడించుగభీరతం జూపును. ఇంక నొకపుడు శోక దేవతయో యన నశ్రుపూరితలోచనయై మనసుకఱఁగజేయును. మఱియొకపుడు కౌద్రాభయశస్వరూపిణియై యోష్టపుటము లదర నిప్పులఁ గురిపించును. ఒకసారి ప్రణయపయోధిందేలించును. ఒకసారి నాగమృతమున నభిషేకించును. అంతలో మూర్తీభవించినప్రేమరసాధిదేవతయో యన శృంగారతరంగవీచికల నూఁగులాడును. ఉత్తరక్షణముననే మృత్యుశ్శ్వరూపిణియై యహంకారిణియై భయానకయై దురాలోక్య యగును.

ఇట్టిమహామాన్యరూపిణి యిపుడు సాధుశేఖరుఁడగు ఓహోపై కెండనభాటి చూపవచ్చుచున్నది. ఆమెనాతఁడు తిలకించి ముందుచూచిన కాంతయే యని గుర్తించెను.

“ఈరాకుమారి యెవరు? ఆపూజ్యపురుషుఁ డెవరు? నన్నీమె ఏమికోర నున్నదో! ఈ విషయము నింత గోప్యముగ జరుప నేమి కతమో?” అనుప్రశ్న లతని కపుడెన్నియొకలిగెను. అంతలో నామె చాల దాపునకు వచ్చెను. తోడనే యాతఁడు సహజవినయముతోఁ గల నున్న కుళ్ళాయిని చేఁబూని వండన మొనరించెను.

మూసముతో “మీ రొనరించినవి నతిమహదాసంగ ప్రదము ” అని పలుకుచు నామె యాతని చెంత నిలచెను.

.. ఓరాకుమారీమణీ మీకు నన్నిదివటకే యెఱుంగుదురా ? ..

.. నేఁ డీదివట కొకసారి మనము కలుసుకొని యుండలేదా ? యువ జనుల రూపసంపద సభినందించుట మముబోటి మానవతులకు మాని తము గాకున్నను మీముఖకమలము నొక్క సారి చూచిన నాగు దానిని సామాన్యముగ నుఱువఁజాల రని చెప్పక తప్పదు. మీకు కుశ్యాఱుని ధరింపుఁడు. మీకతిముఖ్యములగు కార్యము లేవియును లేకున్న నాతో నొక యరగంటసే పిందు సంచరింపఁ గోరెఁను. .. అని యామె సహజలీలనే పలికెను. పిమ్మట నా రిగువురును మెల్ల మెల్లగ నడువసాగిరి. ఆమోహిని యంతవఱకును ముఖవసనమును నొలఁగింపనే లేదు. ..

.. ఆహా, యీచంద్రికావై భవ మెంతమనోహరముగా నున్నది ! ఈవెన్నెలలో నీదుర్గ మెంత గంభీరముగ నున్నది. యోధపుంగవుల ప్రతాపాధిక్యమును బాటుస్మరణచిహ్నములో, యన నగు నిట్టి దుర్గ రాజములు జర్మనీసామ్రాజ్యమునం నత్యధికముగ గోచరించుచుండును. ఆహా, ఆవీరపుంగవులతోబాటు వీరధర్మముగూడ నీ ప్రపంచమున నగోచర మగుచున్నది గదా ! ..

.. వెనుకటికంటె నిపు డీజర్మనీదేశమున వీరధర్మమును వీరసుల బ్రోత్సాహమును శరణాగతా వనతత్పరత్వమునను క్షీణించె నని యా మీయభిప్రాయము. అది చాల పొరబాటు. అవమాన ప్రతీకారమును దీనజనరక్షణమును జరుపవలసిన యశను గలిగినపు డెల్ల దుర్బలులు పగిలీతులు బాధితులునగు మానవ సోదర సోదరీమణులు సంరక్షణమునకఱు మాత్రమునాలసింక సంసిద్ధు లగుమహోదారస్వభావముగలవీరవ ర్ష్యా లిక్కాలమునగూడ వెక్కడు మిక్కిలిగనే యున్నారని మీరు నిక్కముగ నమ్మఁగను.

.. అయ్యా, మీ రిట్లనుచున్నారా ! ఇదియే నిజ మని నాకు నమ్మకము కలిగినఁజాల మే లగును. మీయదారస్వభావమునుబట్టి మీ

దేశమున కంతకునుగూడ మీరావిమలభావమును వ్యాపింపజేయుచు
న్నట్లులున్నది. లేక యెల్లవాగు నట్టి యుదారభావులై యుండఁదగు
ననుపవిత్రవాంఛను మీగు వెల్లడించుచుంటిరా? జర్మనీదేశపుకాంత
లు సౌందర్యమునకువలెనే జర్మనీదేశపుగుఱులు శీరత్వమునకు విఖ్యా
తులు విద్యావశఃప్రతాపాదివిషయముల నాగరకప్రపంచమున మీ
దేశము మఱి సే దేశమునకుఁగూడఁ దీసిపోవునది కాదని నేనేయొప్పు
కొందును గాని ఆర్థావనపరిశుద్ధ భావము మాత్రము నానాటికి
క్షీణించుచుండుట లేదా? అటులేగాకున్న కారణాంతరమున శరణా
ర్థియై మీదేశమునకు వచ్చిన వాసోదరుని దురభిమాని యగు నొక
సంస్థానాధిపతి నిష్కారణముగ బంధించికొని పోవఁజూతని విడిపించ
గల కూరవ గేయ్యు లొక్కఁడును లేక నే నొక్కఁడనునట్టి వనటకేరవల
సినగతికి పాలుగావలసి వచ్చుగా?

“ ఇది నిజమా ? ”

“ నిజము. ముహూర్తానికి నిజము ! సుకృతములు నీవు కొలువైనవి
 రోసెంధాలుప్రభువు నిరీక్షించుచుండె నని మీరు వినులేదా ! ”

.. అది వినుట చే గాదు. కెంబద్గుపాంధగృహమున నేను సందర్శింపఁ గలిగిన రాకుమారుఁడు మీ సోగరుఁడె యగు ననినూడ నేను నమ్ముచున్నాను. ”

“ ఎవ్వఁడో తస్కరాధముఁ జాతని క్షతగాత్రుం జేయ విశ్వాసి
యగు ననుచుఁడు నాసోకరు నాపాంధగృహమునఁ జేర్చెను. అచట
నుండగ నే ముష్కరు లగు లిన్పుత్రాపు ప్రభుని యనుచులు నారి
నిర్దక్షిని బంధించి కొనిపోయిరి. ఏల కొనిపోయిరో దైవమునకే
యొలుక ” యని గూఁతె బాష్పాక్షణిగోచనద్వై కంపితగాత్రైవై
పలికెను.

“ లిన్నుడొప్పుప్రభువే యీ శార్దూలము నొనరించెనా? మీ సోదరుల
గొనిరా రోసెంథాలుప్రభు వీరుర్లమును వీడిపోయిన పిమ్మట మరల

నే నతని జూడ వీలుకలుగలేదు గావున నా కీయంత మేమియును తెలియదు. ”

“ నా సోదరుని విడిచిపెట్టిన వెంటనే యెట్టి ప్రయత్నములను జేయు సాధ్యపడదని గూడ గోసెంథాలప్రభు వింతకుమున్ను నాచెంత పలికిన పలుకులవలన నేను గ్రహింపఁగలిగితిని. ”

“ ఆరాకుమారుఁ గాపాడుటకే గాక యూగ్రోహిని శిక్షించుటకు గూడ నిజపై న్యమున ప్రభుశేఖరుఁ డాతని దుర్గముపై నడపించుట ముఖ్యకర్తవ్యము కాదా ? ”

“ ప్రస్తుత మిట్టి కలహమునఁ జిక్కుకొనఁ జాల ననిప్రభువు పలికెను. ఈ యుగంతమును సార్వభౌమునకు విన్నవింప నతఁ డింతకు ముందే యొక యాశ్వికుని వియన్నానగరమునకుఁ బంపెను. సార్వభౌముని యాజ్ఞానుసార మొనరింతు నని యాతఁడు తెలిపెను. నాసోగ గుని విడిచిపెట్టినది యని మాన్యుదుకు గూడ నతఁ డొక లేఖ నంపెను. గాని యాతఁడు దానిని లెక్కచేయ కుండుటనే నిశ్చయము. సార్వభౌముని చెంత నుండి ప్రత్యుత్తరము వచ్చుటకు కనీసము కొన్నివారము లైన పట్టును. అంతవఱకును నాసోదరుడు — రాప్రి యాగ్రజఁ డాదుర్గమున బద్ధుడై వారిచే ననమానితుఁడు కావలసి యుండఁగదా ? ఒక వంక నొకదురభిమాని యగు మేటిసంస్థానాధిపతి యక్రమముగ నొక విదేశీయుని బంధించియుండ వే తొకవంకఁ బరాక్రమధనుఁడగు ప్రభువర్యోఁడు వీరధర్మము మరచి యతిధి సంరక్షణమున నడ్డుచేయుచుండె. ఇట్టిచో నీజర్మనీదేశమున నార్తావన మింకను బ్రబలుచున్న దని మీగు పలికినంత మాత్రమున నేనెట్లు నమ్మగలుగుదునో యోచింపుడు !

“ తన మింటి కతిధిగా వచ్చినవాని నిట్లాదురభిమాని యగు మాన్యు బంధించి కొనిపోవ గోసెంథాలు ప్రభువు మర్చిలుని చంక

మున మిన్నకుండఁ గలఁచె ననిన నే నేమో నమ్మఁ జాలకున్నాను. అహా, నాకే ఇట్టి పలుకుబడియు సాధనములు కలిగియుండెనేని—”

“మీ రిప్పుడే యచటి కరిగి యుందురు. నా సోదరుని విడిపించి యుందురు. నాకై పనిచేసి యుందురు నిజమే. ఇది స్వకార్య మనియే నేను నిశ్చయించితిని. ” అని లూకెజా యాపదకుఁ బాల్పడిన భీత కురంగేక్షణ యాత్మసంరక్షణకర్తఁ డగుపురుష వరేష్యుని—మిత్రశే ఖుని మాటున నొదుగు రీతిని—ఓటో మూపునఁ జేయివైచి— భయాత్తీయుంబోలె నతని ప్రక్క నొదుగ నాఁగెను.

“రాకుమారీ! నే నెట్టి సంశయమును లేకుండ నీకుఁ గోడ్చుదుటకు సంసిద్ధుఁడను గాని యశక్తుఁడను—”

ఇట్టి పవిత్రకార్యాచరణ దీక్షితుఁడవగు నీకుఁ గరుణామయుఁ డగు సర్వేశ్వరుఁడే సాధన సంపద నంతను సమకూర్చి గలఁడు. నీవు నా కించుక ధైర్యము గలుగఁజేసితివి. మరల నాహృదయమున నాశాం కుర ముదఁగుంపఁ జేసితివి. నా చిత్తమందు నందము ఘటిల్లఁ జేసితివి. మిత్రమా, కాదు సోదరా ! నీహృదయమునఁ గనికరము కలదు. బౌదార్య మంతరింపలేదు. గాన నిజమూరసినమకుట ధాగు లగు ధరావరకుమాగు లైన నీ కీడు గాగు. సోదరా, ఓహో—నీవు నాకు సోదరుఁడవే—అని ఆమె తన పాణితలమున నాతని హృదయమునఁ గల జెర్చి విలసింపసాగెను.

ఆకాంతామగ్న దుఃఖాభిరేకమున గనినంతనే యాతఁడు సకగుఁడ ఁడయ్యెను.

“సతీమణి, ధైర్యమును బూనుము. అకులతఁ జెందకుము. నే వేడుకొనియెడ, సాధనము చూపినఁజాలు. నేను నెఱవేర్చెదను. నా యంగు సంస్కారవిశ్వాసముతో నీ వాఙ్మోసింపవచ్చును. నేను నెఱవేర్చెదను. ”

“అహో, నీమహోదారస్వభావమునకు నేనేమి ప్రశ్నకార మొనరింపజాలును.” అని పలుకుచు నామె మొగ మెత్తుటతో గరిలా ఘోషమున ముసుగు దొలగించెను. ఆమె కోమల వదనకమలమును దారామనోహరుడు తనసహస్రకరముల స్పృశించి యానందింపసాగెను. అశ్రుజలపూరితములగు నాత్యోగరి నీలవిశాలలోచనములు చంద్రకిరణ ప్రకాశమున శ్రీమతిముతై దనరాకెను.

కనీస పాషాణహృదయములగుండ నవలీలగరంచివేయఁజాలు యపూర్వసౌందర్యముఁగని ఓర్వోగూడ ముద్దుఁడై పోవుచుండెను. అట్టి దివ్యభామిని తన బాహుతలము నానుకొని తిన్నే రక్షకునిగాఁ థ విం చుసోకరిమణివలె తన మనుగున నడిగిపోవుచుండెను. క్షణకాలము క్రిందట నాసుందరాంగి నెచ్చాము తన హృదయ సీమను గదిసి యుండెను. ఇప్పుడా ముఖపద్మము తన వదనమును గదిసి యుంటచే నాసతీమణి శ్వాసము తనశ్వాసముతోఁ గలసి పోవుచుండెను.

అట్టి యసామాన్యసౌందర్య విరాజమాన యగు రాజవదనము నిగ్గఁ గొగలించి యాతగుణిమణి ఫాలకపోలోష్ఠతలముల వేముసారులు ముద్దిడుకొందునా యను భావ మాపరాంగనా పరాత్పూర్ణుని మానస మునందుఁగూడ తొప్పపాముకాలమున మెఱపు మెఱసినట్లు తఱిక్కున మెఱసి పోయెను.

• అది రవంతి స్తప్తన నిలువలేదు. వెంటనే ఆతని భావగగనమున నినాకోమలమూర్తి సర్వకళాపరిపూర్ణయై దశకాన మొసంగెను. ఆప త్కాలమున గట్టపరిహారపటిష్ఠ మని భిక్షుఁడు గురుదేవతానామస్మరణమొనరించు రీతి నాతఁడణమున నోగో ప్రాప్తతాత్తిలకమును తన ప్రాణప్రియయునగు నీ నామమాను స్మరించి యూహిసి మనేంజలమును నిర్జింపఁగలిగెను. ఆతఁడు మెల్లన నామె చేతిని నడలించి,

“నే ననవసరమగు ప్రియలు పలికి చివఁకు గొంచమైనఁ జెయఁజాలని ప్రల్లగుండను గాను. సాధనమును పూర్తిచూప గలుగును

“రేని మీకు నశయ మొనరింప సంసిద్ధుడ ” నని యాతఁడు మఱి యొక సారి పలికెను.

“ రేపు మరల మనము కలిసి కొంతమని అతఁడు తన బాహుబంధమును దొలగించుటచేఁ కలిగిన కినుకచే నామె కొంత పరుషముగఁ బలికెను గాని యంతలోనే సౌమ్యస్వభావముతో “ పక్షకొండు గంటల వేళ నేను జిత్రపట మందిరమున సంచరించు చుండెను, మీ రప్పుడచటికి రావీ లగునా ” అని పలికెను.

“ మీ యాజ్ఞలకు బద్ధుడ నని నే నీదివఱకే విన్నవించితి ” నని యాతఁడు సవినయముగఁ బలికెను.

“ అట్లులైన నోసోనరా, నే నిప్పటికి పనివినియెన ” నని యామె తన పాణి నందియ్య సదాచారమును గాటించి యాతఁ డా పాణితిలమును చుంబన మొనరించెను. అంతలో నామె యాతని కరతలమును కొంత గాఢముగ నొక్కి ముఖవసనము నమర్చుకొని పడలి పోయెను.

నాప్రభమ ప్రయత్న మాతని కలఁచలేక పోయెను. అందువలన నామెకొకించుక కినుక గడకెను. అది సరిగాదు. శౌండర పడనేల, రేపుతప్పక యతఁడు నావలలోఁ జిక్కఁగలఁడు—ఆతని పావనవర్తన మింతరింపక నిలువఁగలదా ? ” అనుకొనుచు నామె నాగఁగిపోయెను.

౩౬

నాటిరాత్రి కడువేగముగనే యోటో తన కేర్పఱుపఁబడిన శియనగృహమున కేగి కడుబడలియుండుటచేఁ బ్రక్కపైఁ బరుండెను గాని యతనికి దోడనే ఏదుర పట్టలేదు.

నిజసోదరిని విడిసింప లూకెనా తన సహాయమును బడయుట కేల యంత యాతఁడతను జూపెనో యతఁడు గ్రహింపఁజాలక పోయెను.

“ఆమె గుమార్గమునుగూడ నిర్ధారణచేసుకొనినట్లు లోచనము. ఆమె నొకఁడు డివ్యమును మర్గమున బంధింపఁబడి యుండె. మర్గాధిపతి

చండశాసనుడు. దుర్గము సురక్షితము. నేను నామూల్యవ్యక్తిని. నా
యగీనమున మేటిస్థిస్థము లేను. కారాగృహ పాలకులకు లంచ
మిచ్చి విడిపింత మన్నను నాచెంత సంత ధనము లేను. అట్టిచో నే
నెటుల నానాకుమారుని విడిపింప నాధ్యమగును ? ::

అని ఓటో యూయోచింపసాగెను. ఆతనికా రాకుమారిపే రైన
దెలియకుండుటచే నాఁ డామె తనపల్లెఁ జూపిన కోమల భావము
వలంచుకొన నాతని కేగో అనిర్వచనీయముగ సనుమానము కలుగ
సాగెను.

గాని యెవ్వరినిగురించియుఁ దగినంత గట్టి యాధారము లేకుండు
సానికరమగు నభిప్రాయమును దీర్ఘ కాలము కలిగియుండుట యాతని
పవిత్రభావమునకు విలక్షణము. గావున నామెను గూర్చి కలిగిన
స్వల్ప మగుననుమానము వేంటనే తొలఁగి పోయెను. సంతాపకృతి
క్షతాభావములు ప్రకోపించుటచేతనే చాసతి యిల్లుత చనువుగ
మెలఁగి యుండవచ్చునని యాతఁడు నిశ్చయించుకొని గాఢనిద్రాము
ద్రిత నేత్రుఁ డయ్యెను.

ఆతఁడు నిదిరించుసరికి నిశేధ మైనది. వెంటనే భూతిగాఢుఁ డాగ
దిలోనికి వచ్చి నిలచెను. తాను సంకల్పించిన ఘాతుక కార్యము నెఱ
వేఱినపుడు క్రూరస్వభావుని వక్షసమున గోచరించు ముగ్ధాసమాతిని
మొగమున గనఁబడెను. ఆతఁడు తన రెండుచేతుల వత్సల సమీప
మున నడ్డముగ జేర్చుకొని ఓటో శయనించిన మంచమును మెల్లిన
సమీపించి మంద మయ్యు నిబిడ మగు స్వసమున నేగో మంత్ర
మును జపించెను.

వెంటనే ఓటోను స్వప్నరంపరాజుల మలముకొనెను. తా నొక
మనోహరోద్యానమధ్యమునం దున్న స్థాతనికి నోచెను. అతఁ డొక
కాణిదారిని నడచిపోవుచుండ నిగుప్రక్కలనుండియు గుప్పల జొసికుంజ
ములనుండి దివ్యగుండపవనము వీచుచుండెను. రాకాసుధాకర పి

ర్మలచంద్రికానికరము వనాంగణమును వెలిగించుచుండెను. చంద్ర
కిరణములు చల్లనమును కలిగించుటకు బదులుష్ణములై మోహవికా
రమునుగలిగింపసాగెను. ఆననవృక్షములపైనుండిపికాంగసలు శృంగా
రగీతముల మనోహరముగ గాన మొనరించుచున్న ట్లతనికి వినబడ
సాగెను. బుల్బుల మధురమతములు చిత్తవికారము గలిగింపసా
గెను. పోనుపోనుమార్గ పరిసర పుష్పనికుంజము లున్నతములుగఁ
గనబడనాగెను. కుసుమముల చిత్రవిచిత్రవర్ణాభిశయమును దివ్యవా
సనావిశేషమును పారవశ్యమును గలిగింపసాగెను. క్రమక్రమముగ
మార్గోపరిభాగమున లతావిశ్రాంతములును తోరణాద్యలంకార విశేష
ములును గోచరించెను. పల్లకదళములనడుమనుండి శీతభానుని కిర
ణము లాప్రదేశమును బ్రకాశింపఁజేయుచునే యుండెను. చివుగు
జొంపములపై నమర్చబడిన చిత్రదీపకళికల వింతకాంతులు చంద్రికా
ప్రకాశమునఁ గలసి యపూర్వ శోభను గలిగించుచుండెను. ఈకాంతి
క్రమక్రమముగఁ జెంపొంది చంద్రకాంతిని బూర్తిగా లోఁగొని
యతిని మానసమున విచిత్రవికారము నత్యధికముగఁ బ్రబలఁజేసెను.
ఆకాంతి కనుల మిఱుఁకుట్లు గొలుపుట లేదు. ప్రశాంతమనోహరమై
యొప్పుమీగుచుండెను. ఆతని కపుడు కలిగిన యానందము మాన
వుల కనుభవమునలేనిది. ఏగాంధర్వలోకమునందో విహరించుచుంటి
నని యాతఁడు తలఁపసాగెను. మఱికొంతదూర మేగ నొక పూజా
దరింట బట్టపై సుచ్యపదార్థములును బాసీయములు సమర్పబడియె.
ఆపాత్రలు స్వగమయముగో స్పటికనిర్మితములొ తెలియకుండె. ఆతఁ
డాయానందమును భరింపఁజాలక హంసతూలికాతల్పమును గీటునం
బుచ్చు రమణీయశయ్యాసనంబున నాసీనుఁడై దీపముల కాంతిని
మనోహరములగు కెంపుచాయ నింపుమీగు ద్రాక్షారసభాసుర మగు
మణిపాత్రం గొని దాని నాస్వాదించెను. వెంటనే దివ్యగానము సహ
స్రకామినీ కోమలకంఠ వినిర్గతి మొక్కపెట్టున నాతని కర్ణపుటద్వా

రంబున మానసమర్గము నాక్రమించెను. కంటి కొక్కరును గానరా లేదుగాని వా రపూర్వ దివ్యసౌందర్య విలాసభాసురలగు యుగదు రని యాతనికి నిశ్చయము కలిగెను.

గీతము.

వేచర కామినినిచయ మొసంగెడుస్వాగతమునుగొనుమాపుగుడ త్తమా
విశ్రమింపుమా కోమలహృదయా విమలదినోదయ మగువఱకున్
ఉత్తమనిర్మలవస్తునంచయము నుర్వర యొసంగెడు విపులముగన్
మదన మోహిని మందహాసగుచి ప్రణయవాహినిం దేలించున్
సంతాపాందోళములకు నీయెడఁ దావులేదునుమి ప్రియసఖుడా !
ప్రణయభోగములు సలుపుప్రభుత్వము సమభంగిని నీయమరభువిన్
ఆగుము త్వరపడి యరుగఁబోకుమీ ! ఆనందింపుమి మాతోడన్
నీదుఃఖిరంబునఁ బుష్పమకుటమును నిలిపి కొలిచెదము మిత్రవరా !
ముద్దు లిడుచు మధురాసవ మొసఁగుచు వర్షజేరి లాలింతు మీకన్
ప్రణయస్వరూప యానందమూర్తిప్రాణాధిక యోప్రాణసఖా
మధురదివ్యగానము గఱగించె నీమానసమును నీనిముసమునన్
కుసుమకోమలులు సలిపెరిపుడె చిత్రనాట్యమును నీయెనుటన్
భోగలాలసత్వము నిన్నలముచు రాగరస నిమగ్నునిఁ జేయున్
ప్రణయప్రియాత్మిని ! పవ్వళింపుమా భామా మృదుహాసము గనుమా
పూలపాన్పుకడు హాసు లొసంగును నిద్రఁబుచ్చుగానామృతమున్

అను మోహనగీతము స్ఫుటముగ వీనులం బడి యాతని నవశునిఁ గావించె. అంతలో భూతనాథుఁడు మరల నొక మంత్రమును జపించె. తోడనే యతఁడాశయ్యుతలమునఁ బన్నుండి యుండగనే యొక మంగ రీమణిచెంత కెఱచి నట్టుల తోచె. ఆకామిని రాకుమారిగే యని యాతఁడు తలంచెను. ఆమె యతనిపై గఢతమ ప్రణయశృష్టులఁ బ్రసరింపజేసె. ఆమె పెదవులు మోహనమంత్రము నుచ్చరింపసాగె.

ఆతనిపాశే నిజపాశేతలమున నిలిపి మెల్లననామె యప్పశింపసాగె.
నా కొక్క ముద్దొనగి నాముద్దు చెల్లింపుమా యని యా ముద్దియ
తద్దయు వేడుకొని యాతని యొద్దజేరి మోము మోముగఁ గదియఁ
జేర్చె. ఆసుంకరచృదుల కేశజాలమాతని కపోలముల స్పృశింపసాగెను.

ఆ క్షణముం దాతని కత్యధికమనోఽభ్యర్థము కలిగి నట్లయ్యెను.
తన యోష్ఠసంపుట మామిపెదవుల స్పృశించునంతలో నాతఁడు తన
నెమ్మామును తటాలునఁ త్రిప్పకొనజాలెను. వెంటనే యాతఁడునర్వే
శ్వరుని స్మరించెను. తోడనే స్వప్నజాలము మహేంద్రజాలమువలె
మాయ మయ్యెను.

ఆతఁ డీస్వప్నజాలమున దీర్ఘ కాలము గడిపెను. ఏలయన నాతఁడు
కనులువిప్పి చూచునరి కుదయభానుని యగుణకిరణము లొకటిగెండు
జాల రంధ్రములగుండ లోన సంచరింపసాగినవి.

20

“ ఇది స్వప్నమే. ఎంతవెంతకలఁ గంటిని ? స్వప్నమందు నాకుగలిగిన
భోగలాలసత్వమును, మోహవికారము నన్నింకను పూర్తిగ వదలి
నట్లులేదు. ఆకామినిని నాహస్తమును బీడన మొనరించుటచేఁ గలిగిన
గగుర్బాను నాకింకను గోచరించుచునే యున్నది. ఆమె మృదులకేశ
ములు నాగండస్థలమును స్పృశించి క్షణమైనఁ గాలేదు. ఆహా ! ఏమి
విగత ! ఏమైన నేమి ; ఇది వట్టికల ! ఇది స్వప్నమాత్రమే యైనందు
లకు సర్వేశ్వరునకు వందనము. ఏగో దుష్టగృహ మదృశ్యముగ
వచ్చి నా కిట్టిదుర్భావము గలిగించి యుండును. నాచిత్తమునుజలింపఁ
జేయగోరి గోనిరాకారవై తన్యమో పాపమతియై యాయద్భుతస్వప్నిని
గలిగించి యుండును. నే నేలతాంగికఁ దోడ్పడ వచన మిచ్చితినో ఆ
సతీమణినే సాధనముగా గొని నన్నా గ్రహము పశిత్రు నొనరింపఁ
బ్రయత్నించి యుండును. సర్వేశ్వరునే నమ్మిన జీవు నిట్టిదుష్ప్రయత్న

సహస్రములైన నెన్నటికిని గలంపఁజాలవు. కావున నే నిప్పుడు నిర్మల భావముతో, నిశ్చలచిత్తముతో—నిర్వికల్పముగా సర్వేశ్వరుని భక్తి నిండారఁ బార్థించెదను. అంతతోఁ గొఱవడినమోహవికారము గూడ నిశ్శేషముగ నడంగఁగలదు. ” అని పలికి ఓటో శయ్యా సమీపమున మోకరిల్లి తా నత్యంతభక్తితో నిరంతరమును సేవించు సర్వేశ్వరుని బార్థించెను.

నిర్ణయానుసారముగ పదనొకండుగంటలు వినపడినంతనే యాతఁ డు చిత్రపటాగారమునకేగెను. ఆగృహము కడుదీర్ఘము. అందు గోసెంథాలుప్రభుని పూర్వవంశజుల శిలావిగ్రహములును నిలు వెత్తు చిత్రపటములు ననేకములు కలవు. యోధపుంగవులచిత్రములును విచిత్రవననధారిణులగు లలచామణుల ప్రతిమలును మధ్య మధ్య గోడలకు దగిలించఁబడిన కవచములు, శిరోవేష్టనములు, ఘేటకములు, ముఖ పట్టములు, బాహుబంధములును, ఈటెలు, కరవాలములు, భిండివా లములు మున్నగునాయుధ విశేషములుకూడఁ గనఁబడియెను.

ఓటో ఆమందిరమునఁ బ్రవేశించుటకు మున్నే ఆతనిమోహవికారము పూర్తిగా నడఁగిపోయెను. ఆతఁ డత్యంతవిశుద్ధమానసుఁ డగుటచే భూతనాథుని చిత్రకల్పనము జలబుద్ధుడమువలె క్షణికముననే యడఁగిపోయెను. నిద్రావసరమున నాతఁ డామోహాత్తిరేకమునకు లొంగిపోయినను మెలఁకువ వచ్చినంతనే దాని నవలీలఁ బారదోలెను.

కలలో నాకలికి తనపై నత్యధిక మగుప్రేమను గనఁబఱచినపు డామెను ప్రత్యక్షముగ గర్భించుటయు దెట్టి చిత్తచలనమును దన మదిని గలుగ దనుదైర్యముతో నాతఁ డానతిరాకను నిశ్చలభావముతోఁ దిలకింప సాగెను.

ఇపు డామె మోమున ముసుగులేదు. ఆమె సహజసౌందర్యము సమగ్రముగ నాతని నరికట్టుచుండెను. ఆతఁడు మర్యాద ననుసరించి

తలవంచి వందన మొనరించెను. ఆకాంత మందహాసచంద్రికలం బఱపును నాతనిచేత కేతెంచెను.

“ కొంచమైన నాలస్యము లేకుండ వచ్చితి ” రని పలుకుచు నామె తనచేతినందియ్య దానింగొని యతఁ డల్లన సోకియు సోకనట్లు స్వర్కఁగావించెను. “ మీ రిట్లు నకాలమున కరుదెంచుటగే మీమనోనిశ్చలతకుఁ బ్రబలనిదర్శనము. నాకుఁ గోడ్పడమీను సంసిద్ధుల రైతి రనుట కెట్టిసంశయమును లే ” డని ఆమె పలికెను.

“ మీసోదరుని విడిపించుటకు మీ రేదైన సాధనమును నిర్ణయించితిరా ? ఏలయన నభేద్యమును సురక్షితము నగుదుర్గమునందు ఊణికమైన నేమరక కావలిగాయు భటజనమధ్యమునందున మీసోదరునెయిల నొంటరిగా విడిపించుకొని రాఁగలనో నా కించుకయు గోచరించుట లేదు. ”

“ ఇందుల కెట్టిసేనయుఁ బనిలేదు. బుద్ధిచాతుర్యమును యుక్తియు ముఖ్యసాధనములు. పర్వతదుర్గమునుండి జర్మినుప్రభుని విడపింపఁగలిగినదీ రాగ్రణి నాసోదరునితో రాయబారములు జరుప నశక్తుఁడగునా ? మీ రా ఘనకార్య మొనరించితి రని నే నిదివఱకే వినియుంటిని. ”

“ అట్లు రాయబారము జరిపినంతమాత్రమున నాతని విడిపింప సాధ్యమగునా ? ”

“ సాధ్య మగును—అగును. ఇదిగో యీ చిన్నపొట్లమును మీ రెటులైన నాసోదరుని కండఁజేయఁ గలిగితేని దప్పక నాతఁడు విముక్తుఁడు కాఁగలుగు” నని పలికి యొకఅంగుళము చతురముగల చిన్న పొట్లము నామె ఆతనికిఁ జూపించెను. ”

“ దానిని నాచేతికిండు నేనుమీసోదరునకండఁజేయ నై నఁచేసెద. లేదేని యాప్రయత్నమున పాణిముల నైన నర్పించెద నని విశ్వసింపుడు. ”

అని యోగి పలుక లూకెజా ఆపొట్లము నతనిచేతి కందించుచు
 సముషమున నాతనిచిత్తమును నీడుజేయఁజాలినగాఢప్రమోహప్రవర్త
 కావలోకనముల నాతనిపైఁ బ్రసరింపఁజేసెను. అచూడ్కు లాతనికిఁ
 గలలోఁ గనఁబడిన గాఢానురాగవిలోకనములను స్మరణకుఁ దెచ్చెను.
 దానికతన నాతనిమనసు మఱింత గట్టిపడియెఁగావున నాతఁడు యోగి
 చితముగ వినతుఁడై దాని సంగుకొనెను.

తనకు రెండవసారిగూడఁ బరాభవము గలిగినందులకామె యాడు
 గరచెను.

“ ఈచిన్నపొట్లమువలన మీసోదరుఁడు వెలికి రాగలఁ డనుసం
 పూర్ణవిశ్వాసముకలదా యని నే నడిగినందులకు మన్నింతురుగాక.
 దీని నేమున్నవో తెలుసుకొనవలె ననుచాపల్యమున నేను మీ మృదు
 గుట లేదు. నే నిక్కార్యమున నాప్రాణమునే యర్పింపవలసి యుం
 డుటచే నంతటిత్యాగము రిత్తయొనర్పఁదగినదిగాదు. గావున మీమ్మి
 టుల మరల నడుగ సాహసించితిని. ”

“ ఈనాధన మెన్నటికిని రిత్తబోవునది గాదు. దానిరహస్యమును
 మీ కెరిగింపఁజాలనందులకు నను యమింపుడు. అది సంశపారంపర్య
 ముగ వచ్చుకుటుంబరహస్యము. నానూన్యరహస్యము గాదు. పరమ
 రహస్యము.

“ నా కింక నేమియును చెప్పబనిలేదు. ఇంక నిస్సంశయముగ నా
 ప్రయత్నమునకు గడంగెనను. దాని నారాకుమారుని కందఁజేయగలు
 గుటయో లేక తత్ప్రయత్నమునఁ బట్టుబడి మాన్పగ కృపాణమునకుఁ
 బ్రాణమర్పించుటయో యగుగుట నిశ్చయము ”

ఓ మహాశయా ! మీ రెవరికోట కెట్టిమహాత్యాగమునకుఁ బూను
 చున్నారో మీ కిప్పుడు తెలియదు. విధివశమున మే మిపు డజ్ఞాత
 చర్యజరుపుచున్నను మరలశుభ కాలము రాకవూనదు. అప్పుడు నేనును
 నాసోదరుడును మాకృతజ్ఞత నత్యంతమహిమఁ జూపగలుగుము.”

“ నే నెట్టిప్రతిఫలము నపేక్షించువాడ గాను. నే నిందు కృత కృత్యుడను గాగలనేని యత్యనురాగబద్ధు లగునానరసోదరీమ మలకు మరల నన్యోన్యసహవాసమును గలిగింపజాలితి ననునానందమే యుత్తమోత్తమమును మధురతమము నగుప్రతిఫల మగును. దానినిఁ గాక వేఱదానినిఁగూడ నేగోరువాడఁగాను. ”

అట్లులైన మహాదారభావముతో మీ రీపరోపకారిమున కేల గడఁగితిరో నే నెఱుఁగజాల కున్నదాన. మీరు నాసోదరు నెఱుఁగరు. అతఁడు మీకు మిత్రుఁడైనఁగాడు. మీరు నన్నమాత్రమే చూచి తిరి. నాతో ముచ్చటించితిరి. నేను ప్రియమిత్రమా యని మిమ్ము సంబోధించితిని. సోదరా యని పిలచితిని. ఓహో—మన కేటి కఠినీయరమజిక. నామానసమునకు జింతగలిగింపకుము. కొలఁదికాలము నుడి నామానసమునఁ గలిగినయుత్సాహమును నానందప్రద మగు శుభస్వప్నమును నిజముగ నది స్వప్నమేయని నీవుతలఁచినను—చీల్చి వేయకుము.

నాకు నీవీపట్ల నీవు తోడ్పడుటకుగల కారణమువీరసుల బ్రోత్సాహము.

యోధవరేణ్యు లగుయువదనులుసామాన్యలావణ్యవతులకు తోడ్పడుభావముతో సాధారణముగ తోడ్పడెదరో అట్టిభావమునకు భిన్న మగు నేభావముతోనో నాకు వీరధర్మమన నెట్టిది? శూరశిఖామణుల స్వభావమెట్టిది? వీనినిగూర్చి నీవంటి యోధాగ్రణికి నేనా! బోధింపఁ గలదానను! ఉన్నతపదవీవిరాజమాన యగునారీమణికి ఆమెకార్యమే తనకార్యముగ భావించి తోడ్పడనుదారభావముతోవీరశిఖామణి యగు నవ శూన్యనుఁడు సంసిద్ధుఁడైనపు డాతడాతస్వీమణి ప్రేమయు నీలిపట్టు తాళ్యచే బద్ధు డగుచున్నాఁడు—ఆమెయొక్క తలఁదాల్పు బాధ్యుడగు చున్నాఁడు. ఆమెమందహాసమునే గాదు. ఆయెలనాగమృదులహృదయమునే యాకర్షించుటకాతఁడు తనయర్హతఁబ్రకటించినర్వవిధములఁ

బ్రయత్నింపవలసిన వాఁ డగును. అసతీమణిగూడఁ దనవలెనే యుత్తమస్వభావ యగునేని తన కత్యంతపూజనీయుఁ డగు నాయోధమూర్తి తనకంటె వంశమర్యాదయం దొకింత క్రిందువడినను దానిని బరిగణింపకనే యట్టినిరోధముల నవలీల నిర్మూలన మొనరించి యాతఁడొనరించిన మహిమకారమున కుచితసమ్మాన మొసఁగి చూడరించును. అతఁడు చూపిన నిర్మలాభిమానమున కనుకూప మగు కృతజ్ఞత నాసతీమణి చూపవలసి యుండుటచే సాంఘిక తారతమ్యము లంతరించి నా రిగువ్వురు సమానగౌరవమునకే పాశ్చ్య లయ్యెను. అసతీమణి కృతజ్ఞతచే కడువేగముగ గాఢతమమును నిర్మలతమము సగుప్రణయపరిమాణమును బొందును. ”

.. అవుగా ! రాకుమారీమణి— మీ రిట్టి —”

.. ప్రవిమల సుందరాగ్రహుఁడును, మహావీరశిఖామణియు నగు నీబోటియోధపుంగవు డెట్టిసంరంభముల నైనపాటింపక యెదుక్కొనఁకగును—వినుము. సావధానుఁడనై నామనసు నిపుడు కలఁచి వేయుచున్నభావముల నాలకింపుము. కొంతకాలముక్రిందట నిన్ను నేను వియన్నానగరమున—నెప్పుడైన నేను యెచటనైన నేమి చూడఁగలిగితిని. అప్పుడే నీమోహనమూర్తి నాహృదయఫలకమునఁ జిత్రితమయ్యెను. ఎన్నియోనెలలుగడచినవి. నేను విదేశములం దుంటిని. అపరిమితము లగునాపదలకుఁ బాలుగావలసివచ్చెను. మహాన్నత పదవి గోలుపోయి అజ్ఞాతవృత్తి విదేశవాస మొనరింపవలసినదాన నైతి. కాని యెంతటిభయంకరము లగునాపదలపా లైనను, నీమోహనమూర్తి క్షణమముననాదృక్పథమునకు దూరముకాలేదు. దానిని నేనులాలించితిని. ప్రేమించితిని. అర్పించితిని. అయ్యో! ఏలెట్లుసంభ్రమించెదవు ? తొందరపడక సాంతముగ నాలకింపుము. నే నొక్క నిముస మైననీను మఱువకుండుట నిశ్చయము. గాననే మరల నీదుర్గమున నీసంకర్షణము కలిగినంతనే లోన నిమిడియున్న ప్రేమాతి

శయ మొక్కసారిగాఁ బెల్లుబికినది. పొంగిపొరలినది. అమృతవాహిని
యై ప్రవహింపసాగినది. నేను లజ్జితనై కొంతదూరమేగియు మనను
నిలుపఁజాలక తిరిగి చూచితిని. నీవుగూడ నావంక ననిమిష
లోచనుఁడవై చూచుచుంటివి. అట్టి నీప్రేమావలోకన నిశ్చి
లతను గనినపుడు నా మానసమున నుదయించిన మనోభావ మట్టి
దని తెలుపుటకు శబ్దబాల మలభ్య మని తోచుచున్నది. పాశ్చా
త్యదేశమునందలి నృపాలురలో మహాభిమానధను లగురాకు
మారులెందరో నాపాదపద్మములకు మకుటరత్నముల నీరాజన మొనరిం
చిరి. సార్వభౌములు నాపీఠులచేరితఁ జేరి వందిమాగదులు ప్రేమగీత
ములఁ గై వార మొనరించిరి. అతిరథశ్రేష్ఠు లనఁదగువీరశిఖామణులు
నామందహాసవేశముఁ బడయఁ బడిగాపులు పడి యుండిరి, గాని
ఓటో నిన్ను మరల నెంతకాలమునకో తలపనితలంపుగ నాకస్మికముగ
నీసుందరవదననందర్శన మహాభాగ్యము నాకు లభించుతఱి కలిగిన
యనిర్వాచ్యదివ్యసుఖము నేను నాజన్మమునందెన్నఁడునుగూడ ననుభ
వించి యెఱుఁగను. ఆవల మఱల మనము కలుసుకొంటిమి. నాభావ
మును నీకు స్పష్టపరుపవలెనని నే సంగల్పించితిని. నాసంతాపకారణ
మును విన్నవించితిని. నీవించుకయైననంకోచింపక నాకుఁతోడ్పడదనని
వాగ్దాన మొనరించితివి. మరల నాభావము దానిచే మఱింత స్థిరపడ
సాఁగెను. నామానసమునం దుజ్వల మగు ప్రేమజ్యోతి ప్రకాశమున
నంతరంగమునగూడ, ప్రతిఫలించుచున్నదని నే నానందించితిని. అది
నిజము గాదేని నట్టిదుర్భ్రమయే యగునేని పరమపవిత్ర మగునింతటి
సుఖస్వప్నవిచ్ఛేదము — క్రూరనిర్మూలన మేనాఁడు నెవ్వరికిని తటస్థిం
చియుండదు. ఇదిదుర్భ్రమగాదు. నిరర్థకస్వప్నమనినేను తలఁపఁజాల.
ఓటో నాపై నీకు ద్వేషముకలుగఁగలదా? పరమమగునారహస్యమును
వెల్లడించినందులకు నీవు నన్ను నీచకాంతయని నిరసింతువా? నీవిమల
ప్రేమకు నేనుశాత్రుగాల నని భావించునంతటికటాక్షమునాపైఁగలు

గతున్న మానెగాక సామాన్యస్నేహితురాల నవి ధైర్య భావింపనంతటి
నిర్దాక్షిణ్యము నీకు నాపైఁ గలుగుగా? " అని పలుకుచు మెల్లమెల్లన
దరిఁజేగునట్లత్రాచువలె నాపల్లనాధర యతనిని సమీపించి యతని
కరద్యయము తనపాశి సంపుటమున బిగియబట్టి మోహనదృగంచల
ముల నాతనినిర్మలవశనముపై బ్రసరింపజేయుచు నర్థాలింగనవిధాన
మునఁ దనవశనము నాతనివక్షమునఁ జేర్చెను.

నిశ్చయముగ — నెమ్మదిగ. దృఢసంకల్పముతో. సౌకుమార్యము
తో ఓటో ఆమెకరబంధము నల్లనఁ దొలగించి యామెనొక శయ్యా
సనముచెంతకు గొనిపోయి కూర్చుండఁజేసి చెంత నిలిచెను.

“ ఓకాంతామణి ! మీరింతవఱకు నొసఁగినప్రేమాపన్యాసము
నాకు గాఢసంతాపమును గలిగించినది. నే నెట్లు ప్రత్యుత్తర మియ్య
దగునో మీభ్రమ నెట్లు తొలగింపఁదగునో గ్రహింపజాలకున్నాను”
అని పలికెను.

“ ఏమంటివి ? నాభ్రమను దొలగించుటయేనా — అంతసేనా
అయ్యో నలగు. వలదు. ”

“ సావధానముగ నాలకింపుము. నేనిపుడు పరమపవిత్రమగు ధర్మ
మును నెరవేర్చక విధిలేదు. నిన్నను నీవంక నే నటులఁ దిలకించుట
అనుచిత మని నే నొప్పుకొందును. ఎంతటి నిర్దిష్టస్వాధ్యయనిగూఢ
సరికట్టఁజాలిన మేటిశక్తి మీగాంభీర్యమునందు గల దని నేను తెలు
పకుండఁజాలనుగాని యిది సౌందర్యప్రశంసయని మీకు భావింపఁబో
కుడు. మరల మనము కలుసుకొనినపుడు మీరట్లు ముచ్చటించుటకు
నేను కొంతప్రోత్సాహము కలిగించినది నిజమే గాని నాభావములకు
మాత్రము మీకు విపరీతార్థముఁ గల్పించితి రని దైవసాక్షిగాఁ దెలు
పుటకంటె నధికముగ నే నేమియును బలుకఁజాలను. మీసోదగుని
విడిసింపఁగోరినపు డెట్టిస్వార్థపరత్వము అన్యభిలాషయు మనసున నుం

చుకొని నే నందుల కింగీకారమును దెలుపలేను. అపుడుగూడ మీ రన్యథా భావించితిరి, నాకంటె వేయిమడుంగు లున్నతస్థితియందున్న మిమ్ము స్వాధీనపఱచుకొనవలెననియు నాపై నిగా కనురాగము కలుగు నట్లునరింపవలెననియు నాకుమారిక లగునిగాను మాపడలచిన మిత్ర భావముకంటె సధిక మగుభావమును బడయవలెననియు నట్టిదానిని బడయు సామర్థ్యము మనదీనమనియు ప్రాణాపాయమునకు వెఱువక నే నీకార్యమును సాధించిన మిమ్ము వశపఱచుకొనుట సులభకార్య మనియు నూహించునంతటి పాపచింత తృణికాలమైన నాకుఁగలుగ లేదు. సహజ మగునావినప్రభావము నట్టి గుశ్చింత గూఢవంతగోని యాక్రమింపలేదు.

.. అయ్యో యిట్టి నిర్దేతుకవాదములచే నాచూశ నేలభంగపఱచె గవు ? నీకు నాపై సంపూర్ణానురాగము కలదు. నీకు నీచదాసినై మనుటగూడ మహాభాగ్య మనియో నేనానందించెదను. ఆమాత్ర మైనదయ జూడక నను గాలఁదన్నెదవా ? నాకే నాపై ననన్యాయమును గలిగించునంతటి గురవస్థకు పాలుచేసెదవా ? నీకిప్పుడు నాపై ప్రేమ లేకున్నమానె నను బ్రేమించుటకుఁ బ్రయత్నించెద నని యైనఁ బలు కవా ? ఆమాటయైన నీ వాడకున్న నేను దుఃఖభాజననై అగణికనై యంతరింపవలసి వచ్చును. ”

.. హోస్తవమా నే నిపు డేమిచేయుగును. ఏమనగలను ” అని ఓహో చాలఁ జింతిలసాగెను. ఏలయన నామె యెనరించున గంతయు మాయ నటనమే యను ననుమాన లేశమైన నాతని కప్పుడు కలుగ లేదు. గాన నిక్కముగ తాతన్వి తనకై ప్రాణ మర్పింప నున్న దని గాఢవిచారమున మునిగి యాతఁ డట్లునుకొనెను.

.. ఏమిచేయుదు ఏమనఁగల నని యడిగెదవా ? అసామాన్యలా వణ్యధన్య యగుకామినీమణి నిజసౌందర్యాభిశయమును తెన్నగా నెఱిగినమానవతి తనమానప్రాణముల నర్పింప సంసిద్ధయై యుండ

నట్టి ప్రణయముగ నీపాదములపై బడునంతటికి ప్రేరేచుట కారిత్య
లక్షణము కాదా? అని పలుకుచు నామె యతని పాదాంతుకమున
వ్రాలెను. అంతలో నాతన్ని కంచుకాంతరముననుండి యేదో క్రిందఁ
బడెను. అది సింహశిరోంగులీయక మని ఓటో చూచెను. తటాలున
నామె దానిని దీసుకొనెను. గాని నిజమునంతను తక్షణమే ఓటో
గ్రహింప గలిగెను. గావున హా! యని యట్ట వెనుక కొదిగెను.

“ఓటో!”

“ఇప్పుడంతయును స్పష్టమైనది. నిన్ను నేను గాగుగా నెఱుఁగు
దును. మీ రొనరించిన ఘోరపాతకములు లోకవిదితములు. ఆమ
హాపాతకములకు సాధనభూత మగుదానినిగూర్చిన రహస్యముగూడ
వెల్లడి కాకపోలేదు. లూకెజా నీసోదరిని విడిపించుటకా నాచేత
స్లిష్టు వాగ్దానము చేయించితివి.

నీవు వాగ్దాన మొనరించితివి. సత్యవాది వైన నీ వాడి తప్ప
జాలవు” అని ప్రణయప్రహసనము నంతటితో ముగించి యాతని
యనహ్యభావమువలనఁ గలిగిన కటుభావముతో నామె పలికెను.

“నే నెన్నటికిని మాట తప్పువాడఁ గాను. మహా ద్రోహిని
గారాగృహవిముక్తుని జేయవలసి వచ్చినను నేను వెనుదీయువాడఁ
గాను. నీజను కుటుంబమువారి యధికార మంతరించినవార్త వియ
న్నానగరమునందే నాకు దెలిసినది. ఆర్పినీలు నీసోదరుని గృహమును
పరిశోధించి రనియు నందు మీ ఘోరపాతక నిదర్శనము లన్నియు
వెల్లడి యయ్యె ననియుగూడ నేను వినియుంటిని. ఒకసారి జర్మినుప్ర
భువు వెనిసునగరమునం దొకమందిరమునఁ జూచిన చిత్రముల రహ
స్యములన్నియును గూడ నిపుడు విడిపోయినవి. ఇపు డప్రియత్న
ముగ నేలబడిన యుంగర మెండటి ప్రాణములనో హరించిన దని నే
నెఱుఁగనివాడఁగాను.

“ నేను మరల మని సంతకాలము మనుదాన నైతి నేని నే నొన రించిన ఘాతుకములలో నెద్దానినిగూడ నిక ముందైన మానుదా నఁగా నని ” ఆమె వికటముగ నవ్వెను.

“ ఓ శాంతివిహీనా నీవు దైవము నేల స్మరింపవు ? నీ కేల పశ్చాత్తాపము కలుగదు ? సర్వేశ్వరు నేల ప్రార్థింపవు ? ఈకఠిన శపథకలు షనాక్యముల నేలపలికెదవు. ఆహా ! నీకు గలుగ నున్న ఘోరదుర్దశ నేల గమనింప కున్నావు ? ”

“ నాపాపఫలము నీ వనుభవించెదవా ? న న్నేల యూరక దూర సాగితివి ? ఇక నీ వృధావాగ్వాద మేల ? నీవు వాగ్దాన మొన రించిన రీతిని నెఱవేర్తువు గాక. ”

“ నేను నీ సొదరుని బంధముక్తుని జేయఁ బ్రయత్నించెను ” గాని కాలకూటవిషము గల యీహోల్లమును మాత్ర మతనికి నే నం జేయఁచి. ”

“ దీని నాతని కందజేతు నని వాగ్దానముచేసి యున్నాను. ”

“ నా ప్రతిజ్ఞాభంగమున కై ననోర్తుగాని మానవజీవితాపహరణ పటిష్ఠ మగు నీ గరళమును మాత్రమాతనిచేత నిడఁజాల ? ”

“ ఓ యసత్యవాదీ ! నీవాడితప్పుఁ జూచుచుంటివా ! ” అని యామె యాతఁ డందిచ్చిన పొట్లమును దిరస్కారముతోఁ దీసికొనెను. ”

“ నే నసత్యవాదిని గాను. ప్రతి నెఱవేర్పనివాఁడఁ గాను. నేను బ్రయత్నించెదను. సాధించెదను. లేదేని జీవితములనర్పించెదను. నేను సాధింపఁ గలిగినను కుతంత్రముల సహాయము నపేక్షించు వాఁడఁ గానని పలికి ఓటో బిరాన వెడలిపోయెను.

౨౧

ఓటో చిత్రపటశాలను వదలి తిన్నగాఁ బ్రధానద్వారమును వంతె నను దాఁటి విఠెనుబద్ధమార్గము ననుసరించెను.

ఒక యర్జనులు దూరము నడిచి మార్గమునకు కత్తెనభాగము
నందున్న శ్మశానావరణముఁ జెర్రెను. దాని చుట్టను వృక్షములే
ప్రాకారముగా నేర్పడి యుండెను. ఆయావరణమునకు ముందుభాగ
మున నతిశుద్ధ మగు చిన్న యిల్లు గలదు. వెనుక భాగమున దానికి
సూటిగఁ బ్రార్థనామందిర మున్నది. ఆ గృహమున శ్మశానాధికారి
నివసించుచుండును.

ఒక యచటి కేగగ నే ఆయనోగి వెలీ వచ్చి గూతని పోసికి
కోక్కాని పోయెను. దీక్షో యశ్మశానావరణమునం దొక కోణ
మున నున్న యొక సమాధి చెంత కేగి విమలచిత్తుడై మోకరించి
ప్రార్థింప నారెను. ఆ సమాధి చెంత నొక దాసు నిలువ మాత్ర
ముండెను.

“మహాత్ములఁ గలసిన మాతృదేవతా స్వరూపిణి వగు నాడె
వనమా ! నీశరీరము స్థాపితమైన ప్రదేశమునకు నే నిపుడు మరల వచ్చి
తిని. “ నీవు గూడ మరల నిచటికి రయచేసి న న్నాశీర్వాదింపుము.
వెనుక నే నీ సమాధిచెంతఁ బ్రార్థించినపుడు తనఁ దిండియు నిలువ
నీడయుఁ జెంతఁ జేర్చుస్నేహితుఁడును లేని దుర్దశయం దుంటిని. ఆశా
వేశ మైన గోచరింపకుండెను. అట్టిప్రబలదుర్దశయం దుండినను ధర్మ
మార్గమును బరిత్యజింపకుండుట కే నేను శపథ మూనితిని. దురాకర్ష
ణమునకుఁ జిక్క కుండుటకును. నామాన్య మైనను, విమల మైన
నా వంశ నామమును కళంకితముఁ గావింపకుండుటకును నిశ్చయించి
నా కట్టి మనస్థైర్యము కలుగునట్లాశీర్వాదింపు మని నిన్ను వేడు
కొంటిని. నీవు నా ప్రార్థనమును నాడరింపలేదు. నీవును నిను బోలు
నుత్తములగు దేవతలును నన్ను గాపాడితిరి. నీకొఱకే న స్వీశ్వరుఁడు
గూడ నాపై దయఁజూపెను. తల్లీ, పావనీ, మనోవాక్కాయములచే
నే నేప్రాణికి నట్టి చేదుగును సంకల్పించి పతికి చేసి ముఱుగ నని
నాయెఁ జేయుడి నీసమాధిచెంత నీపాదసన్నిధానమున నిర్భయముగఁ

దెలుపఁగలను. నా ప్రజ్వలెల్లడించుట కహంభావముతో నేసిటు ఁలు
కుటలేదు. నీవు నిరంతరమును నను సరిక్షించుటకు నేను నాయ
ర్హతఁ గోలుపోలే దని విన్నవించుటకే యిటులఁ బలికితిని. సంతోష
నడనయైన నాసోదరి యిహ మాతృశాంతికిగూడ నిపుడు నీ సన్నిధాన
మున నేఁ బ్రార్థించెద నని యాతఁడు మోకరించి తలవంచి నీర కా
లము—మౌనముతో—గాఢముగాఁ బ్రార్థన మొనరించెను.

మతోద్రేకముగల యజ్ఞానుల కుండు మాంధవిశ్వాసముచే ఓట
ప్రార్థింపలేదు. ఆతఁడొనరించినది పవిత్రతమము, పురుషోచితము,
ఉదార భావపూరితము, నగు నారాధనము. సర్వవ్యాపి, సర్వనియంత,
సర్వాంతర్యామి. సర్వసాక్షి, సర్వశక్తుఁడు. స్థిరుఁడు, కరుణ మయుడు
నని విశ్వము శతకోటికంతముల నే మహానీయుని పరాత్పరునిగూర్చి
అస్తి అస్తియని మహానోంకార నివాస మొనరించు చుండునో యట్టి
లోకకర్తకు, జగర్భర్తకు, భువనహర్తకు, మతిమంతుఁడొనర్పదగిన
మహాదర్శనమునే ఓటో భక్తిపూర్వకముగ నొనరించెను.

ఇటు లతఁ జాపవిత్రవిధిని నిర్వర్తించి యధికారి ముదిరమున
కేతెంచెను. “మిత్రవతంసా, నాతల్లి నీ యావరణమున సమాధి
నొనరించినపు డాపావనిసమాధిచెంత శిలాస్థాపన మొనరించుటకు
నేను నమస్కుడను గాకుంటిని. ఇపుడు సర్వేశ్వరుఁడు నా కనుకుల
స్థితి గలిగించుటచే నాయుత్తమధర్మము నిపుడు నిర్వర్తింపఁగోరు
చున్నాను. ఇదిగో వలయు ధనము త్వరలో నీకార్యమును దయతో
నెఱవేర్చ వేడదను. ఆశిలాతలమునఁ జిత్రంపబడదగిన వాక్యములను
బూజనీయుఁ డగు గురువుంగవుడే జెలుపఁగలఁడు” అని ఓటో కొం
తధనము నీయ నుద్యోగి దానిని గొని యాకార్యము నెఱవేర్చునని
వాగ్దాన మొనరించెను.

అంతట ఓటో అందుండి మతబోధకగురుని విడిదికిఁ జనియెను.
అతఁడు శతవృద్ధు. ఆతని శిరోజములు మిక్కిలి పొందురమునై

యుండె. అతని పూతచారిత్రమునకును, పరోపకారశీలతకును, నిష్కళంక ప్రవర్తనమునకును, ఆప్రాంతమునందలి జను లందఱు తాపరమ పూజ్యుని హైవసమునిగా భావించి సేవించుచుండురు. ఆగురువరే న్యాడు ఓటోను బసితనమునుండియు నెఱిగి యుండుటచే నిపు డాతనిఁ జూడగ నే శిష్యవాత్సల్యముతో మెండుగ నాదరించెను. „విలాసయుతము గాకున్నను సౌఖ్యప్రసన్నయై యొప్పు నా కుటీరమునందు సార్యరశ్మి సోకకుండ నల్లుకొని నవమల్లికాలతావితానము నీడ చిన్న బల్లపై నమర్పఁబడిన యాహారపదార్థములను వారిగువురు నారగించిరి. సాధుజనుల కుచితము లగు సాత్వికపదార్థములు తప్ప విలుపగల భక్ష్యభోజ్యపానీయాదు లేవియును సిగ్ధపఱుపఁబడలేదు.

తాను శృశానోద్యోగికిఁ దెలిపిన విషయముల నన్నిటిని ఓటో గురుప్రంగవునకు విన్నవించెను. ఆతఁడు లాటినుభాషయం దావాక్యములను వ్రాసి యిత్తు నని సంతసముతోఁ దెలిపెను. దాసపాత్రులగు వారి కొనంగుటఁ గని సవినయముగ ఓటో కొంతవిత్త మాపావనచరిత్రని పాదసన్నిధిని సమర్పింప నటులే సద్వినియోగ మొనరింతు నని యావిగాగి ప్రేమతోఁ బలికెను.

„దరిద్రదశయందు ప్రాప్తించిన కష్టములవలన గలిగిన యనుభవములను మఱువక యందలి యుత్తమహితోపదేశములను గ్రహించి మరల నైశ్వర్యవంతు లైనపుడు వివేకముతో ధార్మిక చింతతోఁ బగులమేలుఁగోరి లోకోపకార మొనరించునారి సంఖ్య యత్యల్పము గదా? వత్సా నీవు సచ్చరిత్రుఁడవు. సర్వేశ్వరుఁడు తప్పక నీకు సకలైశ్వర్యముల నొనంగును. ” అని పలికి తనదక్షిణపాణితలమును తన పాదాంకితమున మోకరిలిన నోటతలపై నిడి మనఃపూర్వకముగ నామహానీయుఁ డాశీర్వదించెను. అంతట నోట యాతని యనుమతిఁ గొని విఠెనుబహుకు వెడలిపోయెను.

అచట తన బాల్యస్నేహితులయందు తన యాదరణమును బడయు

నన్ను లగువారికడ వెండు మూడు గంట లాతడుగడపెను. వారిలో సంపన్నులుగాక శ్రమపడుచున్నవారికి శక్తికొలది ధనసహాయ మొనరించెను. ఆమిత్రు లందఱును ఆతని కోమలహృదయము నుదారభావమును పూర్తిగా గ్రహించినవారే యక్కటచే నామిత్రరత్నమును మిక్కిలి గౌరవించి ప్రేమాదరణల జూపిరి.

చీకటి పడిన కిమ్మట నాతడు తన యోర్పాటును గొనసాగించ నుద్యమించెను. చిటికెనవ్రేలు లావున జాల పొడుగును గల గట్టి పట్టుత్రాడును మఱికొన్ని చిన్నచిన్న యాకురాళ్ళను, ఏదో యొకవిధ మగు రసాయనికద్రుతిని, ప్రాగ్దేశీయులు ధరించు దుస్తులదల నాతడు కొన్ని దుకాణములందుఁ గొనెను.

వాని కత్యంత విశ్వాసపాత్రుడగు మిత్రుని మందిరమునకుం గొని చని తన ప్రయత్నము నాతని కెఱిగించెను. ప్రాణాపాయకర మగు నాప్రయత్నమును మాను మని గూఢమిత్రుడు పలు వెఱంగులు బోధించెను.

.. మానజాలను నే నిరువురి యెదుట ప్రమాణముచేసి చెప్పితిని. . నేను మాటతప్ప వీలులేదు. ఏమహనీయుడు నన్ను దారిద్ర్యమునుండి విముక్తు నొనరించి తొలుదొల్త నుద్ధరించెనో యాతడే యొక స్త్రీ దోడ్పడుమని నా కాజ్ఞాపింప నేను సరి యని మాట యిచ్చితిని. ఆ స్త్రీ నాకు విధించిన కార్యము కష్టతరమే యైనను నేను దానిని మానువాడఁగాను. కావున నామానము మరలింపఁ బ్రయత్నింపకు. మని ఓటో పలుక నామిత్రుడు చేయునదిలేక మిన్నకుండెను. ఓటో గదిలోనికి పోయి తనయంగీనితీసి ఆ పట్టుత్రాణిని తనయొడలికి చుట్టఁ బెట్టుకొనెను. ఆరసాయనదృతితో మొగను మెడను జేతులను గడుగు కొనెను. వేంటనే యాభాగము నందలి చర్మము మిక్కిలి నీలవర్ణముగ మారెను. అంతట నాతడు క్రొత్తగాఁ గొనిన ప్రాగ్దేశపు

దుస్తులను ధరించి యాకురాశ్మను లోన భద్రపఱచెను. ఆతఁ డిట్లు లోపలిగదిలో మాటువేషమును ధరించి తన మిత్రుఁడు కూర్చుండిన చెంతకేగ నెవఁడో నాతన పురుషుఁ డేవేంచెనని తలఁచి యాతఁడు రిచ్చపడసాగెను.

దానింజూచి ఓటో పక్కన నవ్వి మిక్కిలి గడసరియగు నాన్వల ముకు గూడఁ గంట మమ్ము కొట్టజాలుదునని సంతసించెను. ఆన్వలము లిన్ముత్యపు దుర్గమునందున్నదని స్త్రీజ్ఞువలన నాతఁడువిని యుండెను.

“ఈధనము సంచిని యీ లేఖను నీ చెంతనుంచుము. నేటి కేను వినములలోన నేను మరల రాకున్న నేను మృతినొందితి ననియో లేక కారాగృహభిక్షుత్వ నైతి ననియో నీవు స్థిరముగా నమ్మవచ్చును. అప్పుడు ధనమునంతయు నీదిగానే భావింపుము గాని నీవు వెంటనే వియన్నానగరమున కేగి ఆలేఖను ఆర్చిమ్యారులియిపోల్డు రాకుమా రుని ధర్మపత్ని యగు మేరియాదేవికి తప్పక యొసంగవలయును.”

అని ఓటో పలుక నామిత్రుఁడు తప్పక నెఱవేర్చెడ నని పలికెను. మిత్రుఁ డట్లులొనరించుట కెట్టిసందేహము లేదని ఓటోకు గట్టి నమ్మకము కలదు.

పిమ్మట సతఁ డచటగూర్చుండి జర్మినుప్రభున కొక లేఖను దన ప్రయురాల నగు నాకొక లేఖను వ్రాసెను, ఆరెండులేఖల నొక కవగు లోనే యుంచి దానిపైని జర్మినుప్రభునివిలాసమును వ్రాసెను.

“నీ వట్లు వియన్నాకుఁ బోవలసిన యవసరమే కలుగు నెడల నీ లేఖను కొనిపోయి జర్మినుప్రభున కొసఁగుము. ఆతని భవనమును నీ వనాయాసముగ గుర్తింపఁగలుగుదువు. దానిలో నింక నొక లేఖ వేఁచిక వివరమునకి వ్రాయబడినది—దానిమాట కేమి ” అని పు గంచలమున నురలు గొప్పకణములఁ గొనగోటి మీటును—నేను

మడియుటచే నిశ్చయ మగు నేని యాప్రభువా లేఖ నానతీమణి కం
దశేయగలడు. ఆమె తనబనకునితోగూడ నిపు డిటలీదేశమున
కేగి యున్నది. .. అని ఓట తనమిత్రున కీయదంతము నంతిను
కలుపు నుద్దేశముతో గాక శవనలో దాను చింఛించుచునే నిగ్గుటగ
మాత్రము పలికెను.

.. ఇంక కొక్కటి. ఇది కడసరివిన్నపము. నే న స్త్రీడుదినములలో
రానిచో నీవు వియన్నా కేగుము. ముందుగో సంతాపదుర్గమున కేగి
అది దున్న రొయిక రాకుమారిసంగర్భమున నున్నట్లైతే నేను
నీకు నే నెఱిగింపఁ బనిలేదు.

మును తెలుసుకొన గలిగెను.

వియనల్లా మీ కొడుకే

పించుట కె

అతని కట్టిబలవన్మరణ మెరులఁ గలిగియుండును. ”

“ దీక్షోపియనల్లా అను యువకునకు మన సంఘమువారు మరణ గండనను విధించియున్నాడు. ”

“ ఆయువకుని నే నెఱుఁగుదును. అతఁడు పెక్కువత్సరము లీప్రాంతమునందే నివసించుచుండెను. అతనిసోదరి రోసెంథాలు ప్రభుపుత్రికపరిచారికలలో నొక్కఁడై యని జ్ఞాపకము. ”

“ నిజమే. అతనికే మరణశిక్ష విధింపఁబడెను. నేను హెర్మను గృహమున నున్నాఁడు. నీయువకుఁ డటకు వచ్చెను. హెర్మను

పెక్కువత్సరములనుండి సంఘము

గణగండనను నెఱవేర్చుట

అతఁ డీమర్గమునకు ర

వా కనుమా

యేలైన ప్రమాదమువలననో పసితనమునందే మూఁకత్వము తటస్థం
చియుండును. ఏమైన సేమి. ఒకవిధముగ మన కితఁ డుపయోగించు
నని ఆస్సలము పలికెను.

“అటుల ?” నని ప్రభువడుగ ఓటను గొనివచ్చి పరిచారకు నావ
లకు బొమ్మని యాతఁడు పోయిన వెనుక .. మిచెలొక్కో నీజుని లీగు
వురు నొక్కచో నున్నచో వా ఁట్టి కుతంత్రముల నైనఁ బన్నఁగల
రనినో వారి నిరువురను వేలువేలుప్రదేశములం దుంచునట్టి సేర్పడు
చితిని. వెనుక నెందరో సైనికులు కావలిగాయుచుండీనను సత్యమ్మ
తముగ నీదుర్గమునుండియో యొక యువతి తప్పించుకొని పోగలిగెనని
నీవే చెప్పుయుంటివిగదా ” అని ఆస్సలము పలికెను.

“ నిజమే. ఆమెయే యిపుడు ఔరానాప్రభ్యునది. ”

“ అమితధనమును లంచ మిచ్చుటవలననే ఆమెను వాగు విక్షిపం
పఁగలిగి యుండును. నీసైనికు లందఱును విశ్వాసపాత్రు లని నీ
సమ్మి యుండకుము. వెనుక ఆర్చిష్యాకులియవోడ్డు తప్పించుకొని
పోగలిగిన విషయమునుగూడఁ దలఁపునకుఁ దమ్ము. ”

ఆరెండువిషయములు ననుమానకారణములే యగుచున్నవి. అట్టి
రెండును నించుమించుగా నేకకాలముననే జరిగెను.

“ కావున నీపరిజనుల ధనమునకు లొంగని మహాయాగులు గాని,
అట్టిచో వారిని నీజ రవలీలఁదనవలలో వేసుకొనఁ జాలును. ”

“ అటులైన నేమిచేయఁగోరెదవు ? ”

“ ప్రాంతేశపు మూఁగవాం ద్రత్యంతవిశ్వాసపాత్రులు ” అని
యాస్సలము పలికిన పలుకులు ఓటకు మిక్కుటమగు సంతసమును
గలిగించెను. అతని యెరుటనే వా రముల నిర్భయముగ మాటలాడు
కొనుచుండిరి. అతని మాటువేషము నొక్కింతయైన వారు గుర్తింపఁ
జాలకుండుటయే గాక గూతని ప్రయత్నముల ననుసరింప వలగు
సేర్పాటులనుగూడఁ జేయుచున్నాడు.

“ నిడమి. పాప వితనికి బందుగు లెవ్వరను. లేనట్లాలే యున్నది. ఈయనాధయువకుని నే నానరించెదను. మూఁగనాం క్షన్నివిధముల సక్కటకు వచ్చెక ” రని ప్రభువ నెను.

“ మన దేశమున మూఁగనాడ్రసంఖ్య విస్తారముగ నుండకుండుట చాల విచారకరము! నీకును నాకును మనవంటివారికిని మూఁగనాండు మిక్కిలిగ నుపయోగింతురు. నాని చెప్పినపని చేసెదగుగాని పరులకు దానిని వెల్లడింపజాలకు. ఈమూఁగనానిని నీడరుపైఁ గాపుగా నుంచఁగోరెదను. ఇట్టిప్రాశ్నశ్రుమూఁగనాండు చురుకుఁగాఁ గనిపెట్టఁగలుగుదురు. వారి కెన్నిఁదేని యుక్తులు వెల్లడిసియుండును. ఇతఁడు క్రైస్తవుఁడుకాఁడు. ఇతఁ డేమతమునకునుగూడఁ జేరిన నాఁడో కాఁడో అనుమానాస్పదమే. ఇతఁడు చాల నమ్మకముగ సేపించుచు నిండే పడియుండును. మన యభిప్రాయము నతినికి నేను బాగుగా బోధించెద ” నని యాన్సలము పలికెను.

ఆస్సలము నన్నెన్నఁడునుచూచి యుండలేదు. పర్వతమర్గమునం దారాత్రి యొక్క సారిమాత్రమే చూచెను. గావున నతఁ డాతని ముఖనైఖరి నిపుడు గుర్తింపజాలఁడు గావున నిపు డాతఁడు నానమి యమునకు వచ్చిననుగూడఁ గొంచమైనఁ బోల్చజాలఁ దని ఓలో యూహించుకొని దైర్యమును జిక్కబట్టెను.

ఓలో యూహా యీవిషయమున మాత్రము పొరబడినది. ఆస్సలము వియన్నానగరమునఁ బెక్కుసాక్షులతోను జూచియుండను. ఇటీవలనే హార్మరు గృహమునం దాతఁడు మరల ఓలోను జూచెను. గాని యిపుడు మాటువేషమున నుండుటచేఁ గొంచమైనఁ బోల్చఁ జాలక పోయెను.

కావున నిపు డాతఁడు పెక్కువిధము లగుసండ్లలచేఁ దనసంకల్పమును ఓలోకు బోధింపసాఁగెను. తాను సులభముగ నాననియభిప్ర

యములను గ్రహించుకొనిన నని యోహానాచింపసాగెను.
 ,, అహో యీతఁడు చాలచురుకుతనముగలవాఁడు ,, డని యాన్సలము
 మాన్యువంకఁ దిరిగి తెలుపుతఁజేసి ఓటోకు పట్టజాలని నవ్వు వచ్చినది
 గాని యీతఁడు వెంటనే దాని నడచుకొనెను.

,, మూఁగనాండ్రకు మాటలు రావు గావున నాను సంజలను
 జుగుకుగా గ్రహింతురు. ఇతఁడు చాల కృతజ్ఞుఁడని తెలుపుచున్నాఁడు.
 మన కెంతయు నక్కఱకు నచ్చు ,, నని ప్రభువు పలికెను.

,, నే నితని నిపుడే సీజ రున్నతావునకు గొనిపోయెద ,, నని పలికి
 తనవెంట రమ్మని ఓటోకు నన్నఁజేసి యాన్సలము నడువసాగెను.

ఓటో ప్రభునిచేంత కేఁగి మోకరించి యాతినిచేతిని బై కెత్తి
 మెల్లనఁ బెదవులతో స్పృశించి కడువినయమును పిల్లడించెను. ఇ
 యొకరించవలసి వచ్చుట ఓటోకు చాల కష్టముగా నుండినను వారికి
 గట్టినమ్మకము గలుగుటకును ముం దెట్టిప్రమాదమును గలుగకుండు
 టకు నాతఁ డెట్లొనరించెను.

,, ఆవినయమును గనిసంతనే గర్వితమునియగు ప్రభువునకు
 నూడఁ బాల కనుగొ గలిగె.

పిమ్మట ఓటో లేచి ఆన్సలమువెంటఁ బోయెను. అటునుండి వా
 రిద్దఱును సోపాన మార్గమునఁ గ్రిందకుఁ బోయి విశాలమగునొంగణ
 మును దాఁటి చనిరి. అచట చిన్నద్వారము నతఁడు తెరచెను.
 వారు మరల వలయాకారముగ నున్నసోపానముల నధిరోహించి
 యొకతావుచేరిరి. అచట నొకయోధుఁడు సాయుధుఁడై నిలచి
 యుండెను. ఆన్సలము మరల నొక తాళముతో నాద్వారము దెరచి
 లోని కేఁగ మూఁడుగదులు కనబడెను. వాని కన్నిటికిని చాళములు
 వేయబడి యుండెను గాని యీతఁ డొక్కొకదానిని దెఱచుచుఁ బోవ
 లోన బ్రార్థనాగ్ధహము కనబడియెను. వా గండగుండగానే సుందర

మూర్తి యగు కాంతామణి ఛాయాపటమును జూచి ఓహో విభ్రమము నొందెను.

మేరియా రాకుమారికిని యీచిత్రపటమునందలి కాంతామణికిని పట్టిభేదమును కనబడుటలేదు. కాని ఆతఁ డపుడు ఆన్సలమువేసుక నడుచుచుండుటచే నారిచ్చపాలు నామానవాధముఁడు గుర్తింపజాలఁ జయ్యె.

పిమ్మట నాన్సలము గోడలోనియొకమీటను నొక్కగనే తలుపు నేలువబడెను. పిమ్మట నాగు సన్ననిమార్గమున నేగ మఱియొక పెద్దద్వారము కనబడెను. అది కొత్తగా నమర్చబడిన ట్లుండెను. దానినిదెరచుటకు ముందు ఆన్సలము వాడిగలకరవాలమునుఁ జేబూనెను.

పిమ్మట వారిద్దఱును లోని కేగిరి. అది చాలచిన్నగది. గవాక్షము లన్నియు బలముగల గడ్డియలచే బంధింపబడి యుండెను. అం గవనగ మగుగననాదికము లన్నియుఁ గలవు. అం దొకబల్లచెంత దీనవనముఁ జై పాలతలమును పాణితలమునుజేర్చి నీజరు కూర్చుండియుండెను.

ఆతనివయసు ముప్పదిగోండ్లకు పైబడినటు లున్నది. అతని నెమ్మోమున వెలప్టేనుగావించినగాయపుమచ్చ కనబడుచునేయుండెను.

ఆన్సలమును ఓటోయు లోని కటుల వచ్చినవెంటనే నీజరు తటాలున తేచి నిట్టవిలుపున నిలచి వారి నిద్దఱి ననుమాననిర్లక్ష్యభావము లతోఁ బరికింపసాగెను.

“ఉరికంబములనుండి జారిన యోసీచుఁడ! నీవాకరవాలము లేకుండ నాయెదుటికి రాజాలపురా? ద్రోహి” అని నీజరు పలికెను.

“ఏల నీవిట్లహంకారము లరచెదవు? నాచే జిక్కితివి. అత్యధిక మగుధన మొసఁగువఱకును నిన్నిందుండి వశలువాడగాను.”

“గోపింథాలుప్రభు మొత్తైన నన్ను విడిపింపకమానఁడు. నీ వాప్రదానికొక్కతొక్కయును నెంతసేచపరచినను నాకు నిరాశ కలుగదు.”

.. నీచూశ నిరాశనే ! నిన్ను విడిచిపెట్టవలె నని చూతఁడు లిన్ను
ద్రాక్షప్రభువునకు వ్రాసెను. నీ మొగమైనఁ దా నెఱుంగ ననియు
నిన్ను తాఁబట్టి బంధింపలేకనియు నిట్లు వ్రాయుట చాలవంతగా నున్న
దనియు లిన్నుద్రాక్ష ప్రభువు రోసెంథాలుప్రభువునకు బదులు
వ్రాసెను. అనవసరవాదముతోఁ బనిలేదు. వినము లక్షకొనుల
నిచ్చిన నిను విడచిపుచ్చెదను. ఇటలీదేశము నగతయు నిరంకుశత్వము
తో నేలగలిగిన నీ కిది యొకతెక్క గాదు. "

.. మిచెలొకోను విడిచిపెట్టుము. నేనాతని వియన్నానగరమునకు
బంపెదను. అతఁడు మాజిజమిలనుసార్యభాము నర్ధించి వెచ్చి నీకా
ధనము నీయఁగలఁడు. "

.. ఆతఁడు ధనమును దేక ప్రబలస్థైర్యమును దెచ్చినఁ జేయునది
గోమి ? ఇది నాధ్యక్షుడను. నీ వెంకో నీధనము నంతను నిక్షేపించి
యుందువు. నీ వారహస్యమును వెల్లడించినగాని నిన్ను వదలుటకల్ల. "

.. దైవమా ! నే నిటలీదేశమును వదలునదికి ప్రయాణవ్యయము
లకు చాలినంతధన మైన నాచెంత లేకుండెను. "

.. చాలు చాలు. నీపల్లనము. త్వరతోనే నీవు దారికి రాఁగలవు.
నీకుఁ గోడుగా నుండుటకు నే నీమూగవానిని దెచ్చితిని. "

.. మూఁగవాఁడా ? " యని నీజ రనుమానముతో ఓటో వంకఁ
జూడసాగెను. ఏమిజరుగుచున్నదో సంభాషణముతో తన కెట్టినంబం
ధమును లేనివానిచందమున నోటోతలవంచి నేలఁజూచుచుండెను.

.. మూఁగవాఁడే ప్రాగ్దేశములందు గూఢచర్యావిధానమున నాటి
నేటివనాఁడు అతఁడు నీకు సన్నిధానవ ర్తియై జాగరూకతతో సకల
కార్యములు నిర్వర్తించును. కాని సంభాషణమునందు మాత్రము
సంతాపకారణుఁడే యగును. "

అని పలికి యాన్యలము సరగున వెడలిపోయెను. అతఁడు తలుపు
బిగించి గడియలఁ కగిలించి తాళముద్రిప్పి నడచిపోవు ధ్వనిని వా
ఖాగుగావినఁగలిగిరి.

23

“ ఎంతటిమహానోహి ! ఎటులైన నీ నిర్బంధమునుండి విముక్తుడై
గాగలవేని, ఎటులైన బగ దీర్చుకొనగలవేని — ఆహా ! ఎట్టిదుర్దృశ !
స్వేచ్ఛగా నూపిరిపుచ్చుటకైన నెడములేని యిరుకు గదిలో బడి
నవయవలసినగతి పట్టెను. అతిదాగుణ మతిదుస్సహము. నేనువిముక్తి
మార్గము నారయఁ గోరుచుండఁచాకీమూగ వానిని గావలికెట్టిరే.
ఆహా ! నాకు మతిభ్రమముకూడఁ గలుగునేమో గదా ! ” అని
ప్రలపించుచు నీజరు పాణిసంపుటముతో ఫాలతలమున మోదుకొన
సాగెను.

“ రాకుమారా ! ” అనుధ్వని అంతలో దాపుననుండిగో విని
బడెను. ఎవ రట్లు పలికినవారు ? మూఁగవాడే.

నీజ రనుమానముతోను నాశ్చర్యముతోను నాయువకుని వంకఁ
జూడసాగెను.

“ నావలన నీ కెట్టిభయము గలుగదు. నీకు నోనిచేయుటకు నే
నింగు గాజేదు. నీకొఱకే నే నీచూఱువేషమును ధరించితి ” నని
మంగనస్వరమున నోటో పలికెను.

“ పరమోదారస్వభావుఁ డవగు నోయువజన శిఖామణి ! నీ
వెవ్వరు? ఎందలకై నీరాక ” అని నీజరుగూడఁ గడు రహస్యముగ
నడిగెను.

“ నాపేరు ఓటోపియన్లూ ”

“ జర్మిను ప్రభుని పర్వత దుర్గమునుండి విడిపించిన— ”

“ వాడనునేనే. జర్మిను ప్రభుని విడిపించినట్లే నిన్నుగూడవిడిపించు
టకు నేనుపూనుకొంటిని. ఆస్సలము రోసెంథాలు ప్రభునిగూర్చి తెలి
పిన సమాచార మనత్యముగాను. అతఁ డీపుడు నిన్ను విడిపింపఁ
బ్రయత్నించుటలేదు. ఆతఁడు చాలసమృద్ధుడయ్యెను. మాన్యగుప్రభావు
నెనూమునగఘాధ్యక్షులలో నొకఁ డగుటచే భయపడుచున్నాఁడు.

“ నీ విటీవల గోసంధాలు మర్గమున కేగితివా ? ”

“ నిన్నటి యుదయముననే యంగుండి బయలుదేరితిని. నీసోదరికి మాట యిచ్చుటచేత నే నిన్నిపుడు విడింపబూనితిని. ”

“ లూకెజా సురక్షితముగ నాదుర్గమును జేరగలిగెవా ? ఆమె బుద్ధికుశలత వలననేనా నీ కిట్టి మాఱువేషము లభించినది ? ”

“ లేదు. ఆమె యొక పొట్లము నిత్తు సని పలికెను. దానిని మీ కందఁజేయఁగోరఁ గాని నే నంగీకరింపలేదు. నే నిట్టి మారువేషమును ధరించిన సంగతి యామె కించుకయైనఁ బలియను. ”

“ ఆపొట్లమును తెచ్చి నా కిచ్చుటకు నీ వేల సంశయించివి ? ”

“ ఏలయన దానియం దున్న పదార్థములను గూర్చి నాకు సంశయము కలిగినది. నాయభిప్రాయమును నీవు తొలుత స్పష్టముగ గ్రహింపవలసి యున్నది. నీసత్యవర్తనమునకు హర్షించి గాని నీసోదరిసోయగమునకు భ్రమసిగాని నేను నిన్ను విడిపింపఁ బూనలేదు. ఆమె పేరు తెలుసుకొనుటకు ముందే నే నామెకడ నిన్ను విడిపించుటయైన లేక తత్ప్రియత్నమునఁ బ్రాణముల దొరుగుట యైన జనుపుట నిశ్చయ మని నాగ్దాన మునరించుట చేతనే నే నిపు డిందు వచ్చితిని. ”

“ నీవు ధారాళముగ మాటలాడితివి గావున మఱిగతి విశ్వసనీయుడ వైతివి గాని నన్నిపు డెల్లు విడిపింపకలఁచితి ” వని యించుక పొడకట్టిన కినుక సడఁచుకొని నీజరు పలికెను.

“ నాచెంత వాడిగల యాశురాళ్ళును బట్టుత్రాడును గలవు. ”

“ అనాధనములును దృఢసంకల్పమునుండిన సర్వమును సాధ్యమే యగును ” అని సూతనోత్సాహముతో నీజరు పలికెను.

“ నాపై నెవ్వరికి నెట్టి యనుమానము లేదు—నేను బుందీని గాను. కావున దినమున కొక గుటయైన స్వేచ్ఛగాఁ దిరుగ నిచ్చె

దరు, అట్టివేళలం దీదుర్గరహస్యముల నన్నిటిని నేను బాగుగాఁ బరికించు చుందును. ”

“ నే నీ ప్రత్యేకమందిరము నుండి తప్పించుకొనఁగలిగినను యిదుర్గమును నిర్గమించుట యెట్లు నాధ్యమగును ? ”

“ నాకు గూడ నీ సందేహమే కలిగినది. నేనింతకు ముందే ప్రాంగణమునుండి వచ్చినపుడు బాగుగాఁ బరికించితిని. దుర్గము సురక్షితమనుట నిశ్చయము. ”

“ ఆ స్వామి ద్రోహి యగు నాన్యలము నాకడ నమితధనసంచయము కలదని తెలఁచుచున్నాఁడు. అది భ్రాంతి. నేనిటలేదేశము నుండి బయలుదేరినపుడు ప్రయాణవ్యయములకు సరిపడునంతటి ధనముమాత్రమే నాచెంత నుండె నని నేను ప్రమాణముచేసి చెప్పగలను గాని మరల నా కున్నతనశ లభింపఁగల నపు మచితఃకరి నిను సత్కరింతును. ”

“ నాకెట్టి బహుమానమును వలదు. నేను దీనిని గూడ స్వీకరింపను. ”

“ నీచంద మత్యద్భుతముగ నున్నది. కానిమ్ము దానిని గూర్చి నేనిక నెన్నఁడు నీ చెంత ముచ్చటింపను. నాముఖ్యమచరుఁడు గూడ నీదుర్గమునే బద్ధుఁడై యున్నాఁడు. ఆతని నిందు దిగనాడి పోవుట నా కెంతయు సంతాపకారణ మగును. ”

“ నీవు మొదట తప్పించుకొని పోవగలిగితేనేని నీయనుచునీ నాన్యలము మాన్యస్థులు వదలి వేసెదరు. ”

“ తెస్సగా బలీకీతివీ. నా రిట్లు చెయకున్నను, నేనే యాలసిసి గూడ విడిపింపఁ బ్రయత్నింపఁ గలుగుదును. ప్రస్తుత మన్ననో మే మిద్దఱము గూడఁ జిక్కుకొని యుంటిమి. ద్రోహియగు నాన్యలము నిద్రవృత్తాంతమును నీ జెఱుఁగుదావా ? ”

“ అతడెవ్వని? మగువెహమునంఘమున కధ్యక్షులలో నొకడని తెలఁచెను. మూఢులీ సంఘమును బవిత్ర మని పలుకుదును. అది మూఢవిశ్వాసమే. ”

“ అది సరియే. దానినూట కేమిగాని నీవు పుష్టికుకిన్చును పె రెపుడైన వింటివా ? ”

“ పెక్కువత్సరముల క్రితము వియన్నానగరమునం దతఁడురిటయబడెనని నేను వినియున్నాను. మఱియు వెలప్టేను గ్రీగరీవిచారిణ జరిగిన సమయమున వియన్నానగరమున పులికుకిన్చును గొందఱు గుర్తించి రను వసంతులు గూడఁ జెల రేగెను. ”

“ ఆ వదంతి గూడ నిజమే. అపుడతఁడు వియన్నానగరమునం దే యుండెను. ఆన్సలమే పులికుకిన్చు. ”

“ రాకుమారా ! ”

“ నే నసత్య మాడలేదు. ఇది యధార్థము. అతని నురఁ దీసిన మాట నిజమేగాని యతనిప్రాణ మపుడు కడబట్టెను గాని పోలేరు గావున నారాత్రి వైద్యుని యింట స్మృతిరాగా నాతఁడు పాటిపొయెను. ఈ వృత్తాంతము నీ కెన్నటికైన నుపకరింపవచ్చు నని యెఱఁగించితిని. ”

“ అతఁడు నావధను సంకల్పించెను. అట్టిచో నాని యత్నమును భంగపఱుపఁ దగిన సాధనమును నీవు నా కొనంగితివి. ” అని ట్టెనొ పలికెను. అటుపిమ్మట వా రిద్దఱును దప్పించుకొని పోవుటను గూర్చి సావధానముగా నాలోచింపసాగిరి. చివరకు వారి కొక్కఁడూఁదన మాత్రమే మనుకూల మని తోఁచెను. తలుపుల దఱచుకొని పోవలె ననినఁ బెక్కు ద్వారముల నిర్గమింప వలసినవచ్చును. అది మిగుల సనాధ్యముగాన కృష్ణపక్షమునం దొకనాఁడు నీకటి గాఢముగ నున్నపుడు కట్టి గూడ వెళ్ళిపోవుట సు కర్తవ్యమని వాని నిశ్చయించెను.

యించిరి. అందులకు దాని యూచల నాకురాల్పితో నడికి వేయఁ
దలంచిరి.

మధ్యాహ్నము మాఁడు గంటలకు ప్రభునిపరిజను లిరువురు సీద
యికుఁ గావలసిన భోజనసామగ్రిల నన్నిటి కాక పశ్చిరమునం దిడు
కొని తెచ్చిరి. అతఁడు భుజించువఱకు నా రావల నాగిరి. అతనిభో
జనము ముగియగనే ఓటో గూడ నచటట కూర్చుండి భుజించెను.
పిమ్మట నా రావశ్చిరము గొని తలుపుల నన్నిటిని భద్రముగ మూసి
నెడలి పోయిరి. నటనకొఱకు. సీదగు భోజనము చేయుచున్నపుడు
ఓటో భోజనపదార్థముల నందించు నాని వలె నతని చెంత నిలిచి
యుండెను.

అందులనే మరిల రాత్రి యెనిమిది గంటలకు పరిజనులు భోజననా
మగ్రిలను గొని వచ్చిరి. ఇంచుకనేపు వెలికి పోగోరిన బోవచ్చు
నని వారిలో నొకఁ డపుడు ఓటోకు నన్నజేసెను. అతఁడు దానిని
అక్కచేయనటులే నటించెను. కాని అట్లు వెలికి పోవుట యాతనికిఁ
జాల నుత్సాహకరముగ నే యుండెను.

అతఁడు వెలికి వచ్చి సంచరించుచు సీదగును బంధించిన గది
యెంత యెత్తున నున్ననో యని బాగుగా బరికింపనాఁగెను. పిమ్మట
దూర్గప్రాకారమును కాపలివా కున్నతావులను బాగుగా గమనించి
జ్ఞాపకముంచుకొనెను గాని చూచువారి కేపనియు లేక తిరుగు లాడు
చున్న వానివలెనే యాతఁడు కనబడెను.

అతని వృత్తాంత మందఱికిని దెలిసి యుండుటచే నాతఁ డొకవిధే
కేయిఁ డగు చూగవారి డని యెల్లగును వింతగాఁ జూడ సాగిరే గాని
యెవ్వగును గూడ నతని ననునూనించి పరికింపలేదు. నీ వీసాటికి
మరల సీదగు గదిలోనికి పోవలె నని గూడ నొక్క గును చెచ్చ
రింప లేదు.

పదిగంటలైన పిమ్మట గాతఁడు మరల గా ప్రత్యేకమందిరమున కేగెను. అచట నున్న కావలిభముఁ దాతని సీజగుగదిలోనికి గొని పోయెను. మఱికొంత సేపటికి యాన్నల మచటికి వచ్చి పరీక్షించి చూచి బాగుగాఁ గనిపెట్టి యుండు మని ఓటోకు సంజ్ఞ చేసి మరల భద్రముగాఁ దాతములు వేసి తీసుకొని పోయి తన చెంతనే యుంచు కొనెను.

పిమ్మట ఓటో తన దుస్తులను విప్పి పట్టుత్రాడును నాకురాళ్ళను వెలికిదీసెను. వానిని గనినంతనే సీజరు నమ్మక మధిక మయ్యెను. ఆతఁడు కేవలము లోకతంత్రమున మునిగిన పాపచిత్తుఁ డగుటచే నెల్లరును దసవంటివారే యని భావించుటయందు వింత లేదు గావున లోకమునందు ఓటో వంటి న్నార్థత్యాగులును సత్యనిరతులును పర హితార్థాచరణ పరాయణులు కొందఱైన నుందురనిన నాతని క్షుప్త సమ్మకమును గలుగలేదు. ఇపు డాతఁ డాయుషకరణములను గనులార జూచుటచే నట్టి సమ్మక మిప్పటికిఁ గలిగినది. ఆ త్రాడు నిద్రచ బాగుగా నరిపడ నంగువ వా రిద్దఱును సంతసించిరి.

పిమ్మట వారు నిలువు టూచల నాకు రాళ్ళతో నకుకఁబూనిరి. రెండూచల నైనఁ దీసివేసినఁగాని వారు వెలికి పోజాలరు. కావున వాని నూడదీయువఱకును గోయబడిన ట్లితగులకుఁ గనబడకుండుగీతని గ్రిందను మీఁదను నఱుక నిశ్చయించిరి.

ఆకురాళ్ళి చాల పదును గలిగి యుండుటచే నాకాగ్యము చక్కగా నెఱచెఱినది. అట్లు నఱుకుటో రాతని పొడిచి జాగ్రత్తగా నెత్తి వెలుపలకు విసరి వేసిరి. ఆరాత్రి సగము పనిని బూర్తి చేసి వారు పండుకొనిరి.

అచట నొక చాపపై నోటో పండుకొనెను. మఱునాఁ డుదయమున నాన్నలము వచ్చునప్పటి కాతఁడు మేల్కొనిపో యున్నను

నాతలుపు కిరకిర చప్పుడు విని లేచిన వానివలె నడించెను. అటులు లేచి యాన్సలముకు వందన మొనరించెను

“ ఈ మూఁగవాని సహనాసము సరిపడినదా ” అని యాన్సల మహాసించుచు నీడగు నుద్దేశించి పలికెను.

ఆన్సలమును వంచించుటకు ఓకో వంక ద్వేషపూరిత మగుగృష్టిని ప్రసరింపజేయుచు “ మూఁగవాఁడు కాడు. గూఢచారి యని పలుకు ” మని నీడగు బదు లిచ్చెను. ఆతఁడు ఓకో నల్లు చూచుటయం తెయు నటనమే.

“ ఆతఁడు నిను గనిపెట్టుచున్నాఁ డని నీ కప్పుడే తేటపడెనా ? ఆతఁడు తన విధిని సరిగా నిర్వహించు చున్నందులకు నా కధికమగు సంతోషము కలుగుచున్నది. ప్రాగ్దేశీయులకు సహజమగురీతి నాతఁడు ద్వారమున కడ్డుగా చాపపై ననే పరుండెను. ఒక వేళ నీ వెట్లులైనఁ గవాటము దెలువఁగలిగినను నాతని దాటకుండ పోజాలవు. ”

అని యాన్సలము నుడువ నీడగు మిన్నకుండెను. అంతట పరిజను లాహారపదార్థములం గొనివచ్చిరి. ఆన్సలము తాళముచెవులను నారి కిచ్చెను. పగలంతయు నవి వారియొద్దనే యుండును. రాత్రినాని నాన్సలయు భగ్గపఱచును.

ఈ రీతిగా నిత్యకృత్యము జరుగు చుండెను. ఓకో దుర్గమున బ్రవేశించిన చాల్లవనాటికి నే ర్పాటు లన్నియును బూర్తి యయ్యెను. అనాఁడు కాగుమబ్బు గ్రమ్మి గాంధాంధకారము గవిసి యుండెను. ఉడుములు మెఱుములు విపరీతముగ నుండెను. ఆ రాత్రి పదుకొండు గంట లైనంతనె గొప్ప వానకుఱియ నారంభించెను. సంతతధారగా బోగున వర్షము కుఱియచుండెను. పిడుగులు పడుచున్నరీతి నుఱుముల ధ్వని నభోభాగమును జీల్చివేయుచుండెను. అనుక్షణమును కటిల్లతలు దుర్నిరీక్ష్యములై వియత్తలమున గోచరించు చుండెను.

ఇదియే మన సాహసమునకుఁ గగిన యుత్తమావకాశము. దీని కంటె వేమడుంగులు భయంకరము లగు నాపదల యందు సైతము నేను నిలువగలిగి యుంటి ” నని నీజగు పలికెను.

“ ధైర్యము నిశ్చయవివేకములు తోడుగా నున్న ననాధ్యమే ప్రేమని ఓహో పలికెను.

“ వా రగువురును వెంటనే క్రిందిభాగము ఊచల నూడఁదీసిరి. అట్లు త్రాడు నొకకొనను ఓహో నడుమునకు జాట్లకొని రెండవకొన ననుకూల ప్రవేశమున గట్టిగ ముగివేసెను. ”

“ నేను ముందు దిగెద ” నని నీజగు పలికెను.

“ వలదు. నేను నీకంటఁ దేలికయైననాడెను. నేను దిగి క్రింద నీత్రాణిని బలముగ నీకొఱకు పట్టియుంచెద ” నని ఓహో పలికెను.

నీజ రిక నేమియు బలుక లేదు. ఓహో మునుపయూచల నందు నుండి దూరి కిక్కిరికి జల్లుకొట్టకుండ నేర్పఱచఁ బడిన వంపుగల కర్ర సరంబీపై నెక్కసాఁగెను. నే చొక దారిలేదు. అతఁడు దానిపై నెక్కి భూమ్యాకాశములకు మధ్య భూతలమునకు ఏబది యడుగుల ఎత్తున వాయుసథమున వ్రేలాడుచుండెను.

దాని సంతను ప్రబలాంధోళనముతోఁ దిలకించుచు నీజరు కిక్కిరియింపనే నిలచి యుండెను. కొంతసేపటికి తన చెంత నున్న శాత్రువు రద్దవు వగు లయువట్లు కనబడెను. దాని నాతఁడు లాగగాఁ గ్రింద నుండి ఓహో విగ్రహింపెను. అతఁడు సురక్షితముగ గ్రింకు దిగె నని నీజరు గ్రహించుటకు ఓహో ఏర్పచిన సంజ్ఞ అదియే. పిమ్మట నీజరు గూడ నాగీతి నే పాశసహాయమున పదివిముషములలో ఓహో నిలుప గలిగెను.

అక్షణమునందే కావలి భయం జామడుపు దిగుచుండగఁ బెద్ద మెఱుపు మెఱసి వెంటనే గాఢాంధకార మయ్యెను. అమెఱుపుపాలు

తురున వారి నాతఁడు చూచి „ ఎవరు మీరు కదలకుఁ ” డని పలికెను గాని వారిని గుర్తింపఁ జాలకపోయెను.

మహాసాహసికుఁ డగు నీజ శాక్కుదాఁటున నాయోధునిఁబడి నేలఁ గూలఁ దన్నెను. ఆతఁడు నేలఁ గూలుచు „ ప్రబల మగుమోసము ! మోస మని పెద్ద యెలుఁగున నటచెను. ఆ భీకరధ్వానము శ్రవణమున దుర్గమునం దంతటను బ్రతిధ్వనిత మయ్యెను.

దానిని సైనికు లందఱు నాలకించిరి. ఎందుజూచినఁ గరదీపికలు కదులాడుచున్నట్లు కనఁబడుచుండెను. మోసము మోస మను నినాదము నలుదిశల వినఁబడుచుండెను. పగధ్వానమును ఖడ్గముల చప్పుడును సైనికనినాదముతో మేళవించెను. పలువురు పలు వంకలనుండి దీపములఁ బూని కడువడిగ వచ్చుచుండిరి.

„ రమ్మ, మన మిప్పుడు పలాయనము కాకున్న మరణము తప్ప ” డని ఓటో పలికి మడుపు తిరిగి నీజరుతోఁగూడఁ గటికచీకటిలో గలిసి పోయెను.

౭౪

ఓటోపియనల్లా నీజరు లటు లాయంధకారమునఁబడి నడువసాగిరి. ఓటో కామార్గములన్నియు బాగుగాఁ దెలిసినట్లు తోచుచుండెను. నీజ రంధప్రియముగా నాశనివెనుకఁ బోవుచుండెను.

ఆలసించిన నపాయము తప్పదు. మన మీటులే త్వరపడినడువ వలెను. వా రందఱును మనవంకకు వచ్చునంతలో మనము వారి కందకుండఁ బోగలుగవచ్చును. ప్రాకారకుడ్యములనుండి క్రిందకు దిగి కందకమును నీటి దాఁటి పోవుట తప్ప వేఱుసాధనము లే ” డని ఓటో రహస్యముగఁ బలికెను.

„ పడ పడ. తప్పించుకొని పోవుటయో, ప్రాణమును వదలుటయో జరుగవలెఁగాని మరల వారివశిమగుటకల్ల ” అని నీజ ర నెను.

“ ఆహా ! దీపము లీవంక కే వచ్చుచున్నవి. యోధభటు లపుడే ప్రాకారకుడ్యముపై కెక్కిరి. రమ్ము. ”

అని పలికి ఓటో సీజరు చేతిని విడువకుండఁ బ్రాకారమార్గమునఁ బోవుట మాని దీపములు కనఁబడుతావునకు దూరముగ నింక నొక చోఁ బ్రాకారకుడ్యమును జేరఁజనెను. అట కేఁగినంతనే మహావేగమునఁ జేతనున్న పాశము నొకశిలాశకలమునకు గట్టి ఓటో దాని సహాయమున నిర్గమింపసాఁగెను. తోడనే సీజరుగూడ నతని ననుసరించెను. నా గిరువురును జాలలోతుగ నున్న కందకమున దిగి యిందుకొని పోవుచుండిరి.

అంతలో వంతెనను బిరానవాల్చిన పెద్దచప్పుడు చెవులఁబడెను. ఆనారధి వారి కనతి దూరముననే యుండెను. చాలమంది యోధులొక్కసారి వంతెనపైఁ బరు గిడుచున్నధ్వని వినఁబడెను. వెంటనే యావలిగట్టున వడివడిగ దీపములు కదులాడసాఁగెను.

అప్పటికి నారు లోతునీళ్ళనుండి యవ్వలిగట్టున కతినమీపమున నిలచి యుండిరి గావున సైనికులచేతి దీపములకాంతి వారిపైఁ బ్రసరింప దయ్యెను.

మన మిప్పుడు వంతెనకడ కేబోయి దాని కమర్పబడిన కమ్ముల సహాయమున పై కెగబ్రాకుటయే గతి. దుర్గముఖద్వారమునకు లోన యోధులు కావలి యుండుటచే నీ ప్రాంతమును బరికించు టనవసరమని భటులు తలంతురు గావున నది మన కనుకూల ” మని ఓటో పలుకగ సీజరుగూడ సంగీకరించెను.

ఆకందకపుగట్టు తిన్నగా నిరువదియై యడుగుల యెత్తు గలిగియుండుటచే వారు దానినీడనే నడువసాగిరి. నీటిలోనడుచుచుండుటచే నీరుకదులాడినననుమానము కలుగుననివారు చాల నెమ్మదిగ నడుగుదీసి యడుగుఁబెట్టుచుఁ బోసాగిరి. నారు వంతెనను జేరినాడఁ బై నొక్కరును గనఁబడ లేదు. దుర్గద్వారములు మూయుటచే నీ యుండె.

భటులు లోపలితెట్టునఁ గావలియుండఁగిరి. గావున నీవలనెవ్వరను లేను.

“ మన కిఁక భయము లే ” యని పలుకుచు ఓటో వంతునైనప్పటికి కమ్ములసహాయమున నెగబ్రాకసాఁగెను. నీజరుగూడ నతనితోడనే పై కెక్కెను. వాని వంతునైన నడు గిడినంతనే దుర్గద్వారములు తెరువబడెను. కరదీపికను జేబూని యొకఁడు కడునురువడిన్బరుగిడి వచ్చుచుండెను. వెంటనే ద్వారములు మరల స్వధ్వనితో మూయఁ బడెను.

ఆతఁడు సన్యాసి యంగీని దొడుగుకొనెను. గాని ముఖవస్త్రమును ధరింపలేదు. గావున దీపపుకాంతి నాతనిమోము తీసెప్పట్టమయ్యెను.

“ అన్సలము—ప్రక్క కొడుగుము. మన కీతఁ డిప్పుడే చిక్క గలఁడు ” అని సద్ధైర్యముగ ఓటోపలికినపలుకులు పరమసాహసికు డగునీడరు కమితోత్సాహమును గలిగించెను.

“ ఆహా ద్రోహులు తప్పించుకొని పోజూచిరి వా రెల్లలఁ బోగలరు ? మూఁగవానివలె నటించిన యాబాలిశుఁడుగూడ నీడరు వర్గమువాఁడే యెయ్యుండును. ”

అనుమాట లాన్సలమునోట వెడలునంతలో ఓటో యొక్క యురక నాతనిపై బడి కుక్తుకను బిగించి “ నో రెక్తనఁ బ్రాణములు నీలువ ” యని కఠినముగఁ బలికెను. అన్సలము కరదీపికను జార విడచి పెనగసాఁగెను. గాని ఓటో అతని కంఠమును గట్టిగ నొక్కి యుంచుటచే నోట నొక్కచూటయైన వెడల నయ్యెను.

అంతలో నీడరు తనకాలితో దీపమును ద్రొక్కి యార్చిపెసి వెను కనుండి అాన్సలమును నొక్కిపట్టెను. అయమననే ఓటో యొక కరవస్త్రము నాతనినోట గ్రుక్కెను. తోడనే నా రాతనిఁ కమితో నరణ్యములోని కీడ్చుకొని పోయిరి. వాని కడువేగమున నడుచుటచే నపాయమును నప్పుంచుకొనఁగలిగిరి. కావున వారచు నిర్ణయముగ నిలుచిరి.

..ని కూపిరియాడుటకు నీనోట నున్న చేరుమాలును దీసివేసెను గాని నీ వేమైన కేకలువేసిన నీకు మృత్యువు సిద్ధము "

అని ఓటో పలుకుచు గరవస్త్రమును దీసివేసెను.

.. ఆహా ! ఓటోపియనల్లా నీనా ! యింతచేసితివి " అని యాన్సలము రహస్యముగఁ బలికెను.

.. ఔను నేనే. నేను మూఁగవానివలె నటించితిని. నీప్రయసాధనము లగుకాపట్యచార్జ్యములనే నేనుగూడ నవలంబించి నిన్నవలీల జయింపగలిగితిని. దుర్మాస్తులచేత లెప్పటికైన నారి నే కట్టి కుడుపఁగలవు. "

అని ఓటో పలికి యాన్సలము కటిసాత్రమును విప్పి నీడరుసహాయమున నతనిచేతులను విఱచి కట్టెను. ఆమేకవన్నెపులిని ఓటోయతనిరజ్జువుతోడనే బంధించుట కిదిరెండసారి. తొలిసారి పర్వతదుర్గమున నీసారి యాయురణ్యమునను దారిద్ర్యవినయ సూచకముగా నావంచకుఁడు ధరించినపాశము తదీయహస్తబంధన సాధనముగాఓటో కుపకరించినది.

.. మరల నీవు నన్నుజయించితివి. మరలనేను నిచేడెక్కఁటనిగాని కాల మెన్నటికైన మాటకపోదు. నీవు నాయధీనుఁడవై నాకటాక్షిమునకు బొత్తుఁడవు కావలసినగతిగూడ నచిరకాలముననే కలుగవచ్చు " నని యాన్సలము ఆగ్రహద్వేషముల నడచుకొనఁజాలక పలికెను.

.. న్యాయము మఱియొకసారిగూడ వచింపఁబడుట తగు మగు నేని అది నాయపరాధమే యగును " అని ఓటో నిష్కర్షగాఁ బలికెను.

.. ఆరహస్యవృత్తాంతమును నీడరు నీకెఱిగింపనా " అని పండ్లు పలుపలుకొఱుకొను నాన్సలము పలికెను.

.. నీజగు నీవంటి న్యామిదోహితో సంధినియమముల నిలుపు
వాఁడు గాడు. వదరకుము. లేనిచో నీరండమున స్మృతి తప్పి నేలఁ
బడగలవని తా నానాఁడాయరణ్యమునఁ జేఁబూనిన ప్రబలయష్టి నా
గులాడించుచు .. నీప్రాణములనుమాత్రము నేనిపుడు హరించువాఁ
డఁ గాను నీవెన్నటికి న ఉరికంబముల నూగులాడియో మృతి నొం
దివలయు .. నని నీజగు పలుక నాన్సలము రౌద్రమూర్తయై ప్రత్యు
క్తిర మియ్యఁబూనెను గాని కోపావేశమున నీజ రతనిబాహువుల
బట్టుకొని గట్టిగ నూచి విసరివేయుటచే గ్రోధాతి రేకమున కొడ తెఱు
గక నీజగు తనప్రాణములం గొను నేమో యని యాన్సలము మిన్న
కుండెను.

నీజ నొకప్రక్కను ఓకో యొకప్రక్కను నాన్సలమును గట్టిగఁ
బట్టి యుండి రోసంథాలుదుర్గమువంకకు నడువసాగిరి. చాలదూర
ము నాగినపిమ్మట నాన్సల మాకస్మికముగనిలిచి .. నే నొక సూచ
నఁజేసెన విందురా .. అని యడిగెను.

.. నిన్ను విడిచి పుచ్చుటకుమాత్రము మే మెన్నటికి సంగీకరింప
నునె ఓటో పలికెను.

.. నీ నొకరహస్యము నెఱిగించెన. దానిసహాయమున నీవు మహా
ధనసంపన్నుడవు కావచ్చును. ..

.. అనుచిత మగునేర్పాటువలన లాభమును బడయుటకు నే
నెన్నటికి సంగీకరింప .. నని ఓటో పలికెను.

.. మేరియారాకుమారికినీవుమహోపకార మొసరింపఁజాలుదువు. ..

.. నాసోదరికి నెచ్చెలియు నౌరాచాప్రభృతి క్రియసఖయు నగునా
సాధ్యమణి కట్టిమ హేళాపకార మొనరింపగలుగుట గాకు సంతస
ప్రదమే యైనను న్యాయమును విడుచుటకు మాత్రము నే సంగీకరింప
నని ఓటో పలికెను.

.. అది యెంతటిగొప్పవిషయమో గ్రహింపక నీ విట్లను చూచుచున్నావు. నీవు నా యనుచుఁ దగుఁజ్ఞును వధించితివి. ఇక నా రహస్యము నెరింగిన వా రిక్కఱుమాత్రమే కలుగు. వారిలో నొకఁడు తన కదిప్రమాకర మగుటచే దానిని వెల్లడింపజాలఁడు. రెండవవా డను నేనే. "

.. నీవు రెండువిధములఁ బొరబడుచున్నా " వని ఓటో కొంచె మైనఁగినియక పలికెను.

ఆక్షణికమునందే యాస్పలము స్త్రీలు పే రెత్తుటచే ఓటో మని కొకయూహ పాటినది.

.. నేనుఁజ్ఞును. ఆత్మరక్షణార్థమై నను జంపలేదు. ఆతఁడాకస్మిక ముగ నాపై నుఱి కెను. నాయశ్వము బెగరి క్రిందఁబడినవానిఁజిత్తుక దొక్కినది. ఆరహస్యమును మీరిగువుగును నప్ప నితగు లెఱుఁగ రనుకొనుట రెండవ పొరబాటు. స్త్రీలు మరణసమయమునఁ బశ్చాత్తాపము జెంది—"

.. నన్నును—ప్రభువునుగూడ వంచించెనా? మారహస్యములవెల్ల డించెనా?" అని కోపాతిశయమునఁ దొందరపడి యాస్పలముపలి కెను.

.. జొను. నిజమే. నాచెంత నాపత్రము యున్నవి. వానిని నీ నచిర కాలముననే మేరియాసతి కంఠఁజేసెదను. "

అని ఓటో పలుక నాస్పలము ప్రకంపితుఁ డయ్యెను. తన కింక సర్వాశావినాశన మయ్యె నని యాతఁడు గ్రహింపఁగలిగెను.

.. నీవు కాకులకును గ్రద్దలకును నాహార మైతి వని వినగలసంతోషము నా కింకను గలుగ నవకాశ మున్న " దని ద్వేషపూరితుఁడై నీదరు పలికెను.

.. రాకుమారా లొంగిపోయినవాని నోనాడుట నీవంటివాని కను చిత " మని ఓటో పలికెను.

.. ఇంతటిమహాపాతకివట్లనా కనికరమా ! .. అని నీజగు పలికెను.

.. ప్రభువా ! నీ ప్రవర్తనముగూడ నిర్దుష్టముగా దని నేను నొచ్చరింపవలసినవాడ నగుచున్నా .. నని ఓటో పలికెను.

అందుల కాగ్రహముతోఁ బ్రత్యుత్తర మియ్యవలె నని నీజగు తలంచెను గాని యంతలోనే ఓటో చేసినమహాపాతకము స్మరణకు వచ్చుటచే నాతఁడు పెదవిగఱచుకొని కినుక నడచుకొని మిన్నకుండెను. చాలసేపటివఱకు మరల నెవ్వరను మాటలాడలేదు.

.. నే నింక నొకనియమమును సూచింపఁగోరెదను. నన్ను వదలి వేసెద నని నీవు—ఓటో నీవు వాగ్దానము చేయుము. నీ వట్లుచేసితి చేసి వేదముసంఘమునుగూర్చియు సంఘాధ్యక్షులనుగూర్చియుఁ బరిపాలనవిధానములనుగూర్చియు సభాసమావేశములు జరుగునెలవులం గూర్చియు వారిసాత్య లీడర్మనీదేశములం గంతట నేనో పాంధగృహములందు ఘోరముగ జరుగుచుండునో వానింగూర్చియు, నేను సత్యముగ, సంపూర్ణముగ, నీవుసకలవిషయములను మేక్సీమిలను సార్వభౌమునకు సాకల్యముగ వివరింప వీలగునట్లు ఆసంఘమును సమ్మూలముగ నిశ్చాలింప వీలగునట్లు నీకెఱిగించెద" నని ఆన్సలము పలుక.

.. మహారోషే ! .. అని నీజగు పలికెను.

.. నిజమే. నీవు కృతఘ్నుడవు. గ్రోహివి. కావున నీపై నా కట్టి శౌరవమును లేదు. నీచితస్కరాధముఁడుగూడఁ గనతోడిదొంగల రహస్యములను వెల్లడింప నొల్లఁడు. మహాపాతకీ ! నీకును నాకును సంధిసాధ్యుడను. అట్టిదారుణసంఘనిర్మూలన చణమగుసంశయమును గ్రహించి నాస్వామికి విన్నవించుట సంతసప్రకమే యగును గాని నీవలనవినుటకు నే నంగీకరింపను—అంగీకరింపఁజాలను—నిన్ను విడిచి పుచ్చుట కంగీకరించి గూరహస్యము వెలుగుట కడునీచము. నీవు

బద్ధుడవు. సార్వభౌమునియూర్జిత ప్రకటింపఁబడువరకును నీ కీబంధము ఓటగ నని ఓటో పలికెను.

కడసారి యాశఁగూడ విఫలమగుటచే నాస్సలము నిరాశఁజెంది ఘాతుకమృగము రీతి మాఁకత్వమును వహించెను.

మరల నాగు గోసెంథాలుదుర్గమును జేరువఱకు నతఁ డేమియును బలుకనే లేదు. రాత్రి మాఁడుగంట లగుసరికి వా రాదుర్గమును జేరిరి. పిమ్మట నాస్సలమును భటులయధీనముచేసి అతనిని సురక్షిత స్థానమునం బంధించి కాపు గాయవలె నని ఓటో నియమించి సీజగును ననశయనగృహమునకు గొనిపోయెను. వాగు మిక్కిలి అలసి యుండుటచేఁ గొన్నిగంటలసేపు నిద్రించి శ్రమదీర్చుకొనిరి.

ఓటో యిట్లాకస్మికముగ వెడలిపోవుటచేఁ బ్రభువు చాల నాంక్షో శనమును జెనుచుండును. అతఁడు మరల వచ్చె ననియు రాకుమాగుని విడిపించుకొని రాగలుగుటచేఁ గాక యాతని నాదుర్గమున బంధించిన గోహినిగూడ బద్ధుని గావించి తేగలిగె ననియు, ఆద్రోహి యిప్పుడు గోసెంథాలుదుర్గమునందే నిరోధమం దుంచఁబడె ననియుఁ బ్రభువు నిదురనుండి లేచినవెంటనే వినగలుగుటచే మహదానంద భరితుఁ డయ్యెను.

ఓటో రసాయనిక ధ్రుతి వలనఁ గలిగినమాఱుకూపును దొలగించుకొని సహజ శరీరకాంతితో నిత్యమును ధరించువసనముల ధరించి ప్రభునిసంగర్భించి యాస్సలము నిజవృత్తాంతమునంతయు విన్నవించెను.

మఱునాఁజే వియన్నానగరమునకు ఆస్సలమును గొనిపోఁగోరెనని ఓటో విన్నవింప నతని కాపాడుటకును నాస్సలము తప్పించుకొని పోకుండ గావలియుండుటకును వలయు సైన్యమును వెంట బంపెదనని ప్రభువు తెలిపెను.

అందులకు ఓటో సంతసమును గృతజ్ఞతను వెల్లడించెను. సీజగును

విడిపించిన మహాపకారమునకు తన మనఃపూర్వక మగునానందమును వెల్లడింప మిక్కిలివెలగల మణిమయకాంచనాంగుళీయకమును బ్రభువు ఓటో కొనంగెను. ఆతని నిర్బంధమున మాట దీసివేయజాలక ఓటో దాని నంగీకరించెను. బహుమానముగఁ గాక ప్రభుని మైత్రికి నిదర్శనము గదా నిర్ధరించుట కెట్టకేల కాలఁ దొడఁబడెను.

ఈలోన నీజరు లూక్రేజామందిరమున కేగ నాకస్మికముగఁ గన సోగరు నట్లు చూడగలిగినందుల కామె యెంతయు విస్మిత యైనది. జరిగినవృత్తాంతము సంతయు నాతఁ డెఱిగింపఁ గన ప్రేమను నిరాకరించినందులకు ఓటోపైగల యాగ్రహము నడంచుకొని ఆకుటిల స్వభావ ఆతని వేలీలల బ్రశంసింప నారంభించెను.

ఆనాఁడె ఓటో మరలఁ దనతల్లిసమాధిని సందర్శించి యచట చక్కగా నమర్చిన శిలాఫలకమును గని చాల సంతసించెను.

అనంతరము పూజ్యుఁ డగు నాగురుపుంగవుని దర్శించి అనుమతి బడసెను.

వెటనుబట్టనందలి తన మిత్రునియింటి కేగి యాదరణ పూర్వకముగ నాతఁ డొసంగిన యాశిష్యముతోపాటు తా నాతని కిచ్చిన లేఖలను ధనమును మరలఁ గైకొని యాతనిచే ననుజ్ఞాతుఁడై గోసెంథాలు దుర్గమున కేఁతెంచెను.

౭౫

వెనుకటి ప్రకరణమున వివరింపఁ బడిన విషయములు జరిగి యాలువారము లైనది. మరల రంగము వియన్నానగరమునకు మాటినది.

వేకువ యైనది. ఆస్థలము నిదుర లేచెను. ప్రబలారిష్ట సూచక మగుస్వప్నముంగని మేల్కొనినవానికి జాగ్రత్తవస్థయందుగూడ స్వప్న విషయములు మనస్తాపము గలిగించుట సహజము గావున తా నట్టియవస్థయందుంటి నని యాతఁడు నిదురమత్తున నూహింపసాగెను. వియ

న్నానగరమునందలి కాతాగృహమున చాలసురక్షితమగు బందిగీమునం దాతని నిర్బంధించి యుంచిరి.

ఆర్చిష్యాకులియహోయ జననసమయమునందు వైద్యుని కుట్రకు లోనైనపు డీతనికి మరణ నండన విధింపబడెను. ఆసమయమునందతని నీయరలోనే యుంచిరి.

ఆతఁ డటుల నిదురలేచి వసనముల ధరించి భోనులో నున్న కూరశాస్త్రాలమునలె హుంకరించుచు వడివడిగ నటునిటు తిరుగ సాగెను.

మఱికొంత సేపటి కొక యుద్యోగి యాహారపదార్థములం గొని వచ్చెను.

“మిత్రమా ! ఆల్పసుపర్వత మర్గమందు చాలభనమును నేను నిశ్లేపించితిని. దానిని నేను తప్ప యితరు లెవ్వరు నెఱుంగరు. నన్ను దప్పించఁ గలిగితివేని నీ కం దర్ధభాగ మిచ్చెదను. ”

అని ఆన్సలము పలుక నాయుద్యోగి అసమ్మతి డెలుపుచు శిరః కంపము గావించెను.

“ఇదిగో ! విను సగముగాదు, అంతయును నీకే యిచ్చెద ” నని యూరక ఆన్సల మతని బ్రతిమాల సాగెను.

“నీమాటల నమ్ముటకు నే నంత మతిమాలినవాడ ననుకుంటివా? ”

“నేను ఘోరప్రమాణ మొనరించెదను. ”

“నే నటులే యందు నేని మార్గమధ్యమున నీవు నను గడతేర్చుకుందునా? చాలు నీయసంగత ప్రలాపమును గట్టి పట్టుము. ఉలికిన్పు నాసంగతి తెలియకుండ మాటలాడు చున్నావు. శీఘ్రముగా భోజనము ముగించి నావెంటరమ్ము. కొండలుగొప్పవారు నీతో మాటలాడఁ గోరుచున్నారు. ”

“నా కిప్పుడు భోజన మక్కఱలేదు. నడుపుము. ”

“నేను ముందు నడువను నా వెనుక నివరికెవఁ డుండులు చాల ప్రమాదకరము. ”

అని ఆయుర్యోగి పలుక ఁద్రెలికుకిన్ను లేక యాస్సలము కోపపర వశుఁ డయ్యు మాటుపలుకక నడువసాఁగెను. ఉద్యోగి యాతనివెను కనె నడుచుచు మార్గము నెఱిగింపసాగెను. “ఈస్థలము నీ కపరిచిత ముకాదు. వెనుక నీ విందువిడిసి యున్నపుడు నే నీయ ర్యోగమున లేను. ఉండినచో నపుడుగూడ నీచెంతనే వేచి యుందును. ఆశీర్వా సోపానముల నధరోహించి పై నున్న ద్వారముఁ దెఱుపుము. ”

అని యుద్యోగి పలుక నాస్సలము తలుపు తెఱచి లోని కెఁగెను. అందు ఆర్చిష్యాకులియిపోల్డును మేరియాయును బౌరానాప్రభువు ధర్మస్సాయును దర్శిను ప్రభువును ఇరీనును ఓహోపియ పల్లాయును గూర్చుండి యుండిరి.

వారిం గని యాస్సలము మొగము చిట్టించుకొనెను. గాని ఓహో పంక ఘోర రాక్షసునివలె జూచెను.

“ఉద్రెలికుకిన్ను, నీవు నా ప్రశ్నలకు సమాధాన మిత్తు వని నమ్మె నను. నీమర్ణయమువలన నిడదనకుని జననినిగూడ గోల్పోయిన యా సతీమణికి నీ వొనర్చగల పరిహార మింతకంటె మఱియొందు కనఁ బడదు. గావున దీనినిగూడఁ దరస్కరించు నంతటి కాశిస్యము నికు గలుగ దని నేను తలఁచెద ” నని లియపోల్డు పలికి మేరియావంక నయార్ద్రాప్తిఁ బ్రసరింపఁజేయ నాకరుణామయు కన్నితెగొనగోటి మీఱుచుండెను.

“అట్లు నేను ప్రత్యుత్తర మొసంగిన గలుగులాభ మేమి ” అని యాస్సలము నిర్లక్ష్యముగ బలికెను.

“నీతో నేను నిర్ణయములకు గఱఁగునాఁడ గాను. గాని యుం

సంవత్సరమున నీప్రవర్తనమునుబట్టిగో నీకు న్యాయాధిపతులు విధించు శిక్ష నేర్పడగలను. ”

“మీకుఁ గొంత వృత్తాంతము తెలిసి యుండును. దాని నిపుడు నాకల్యముగ వినఁగోరుచున్నాను. దాని సంతను నేను వివరించిన మరణాండన లేకుండఁజేసి, నాప్రాణముల గాపాడెదరా ? ”

“నీవు తెలుపువిషయములు సత్యము లని ధ్రువపడినచో నీకు యావజ్జీవకారాగృహవాస శిక్షను మాత్రమే విధించునట్లు నేను నార్చి భామునికి విన్నవించెనను. ఇంతకంటే నే నేమియు జెప్పఁదగినది లేదు ” అని లియపోట్టు పలికెను.

“అటులైన నడుగఁడు. నేను సత్యమునే తెలిపెదను. ”

“భగవదనుగ్రహమున ఘోరరహస్యము చాలవఱకు విడిపోయినది. ప్రతీకారము ప్రతీకార మను విజ్ఞప్తి భూతలమునుండి నిజసింహ పీఠాంతికమునఁ బ్రతిధ్వనింప నాసకలభూవరాధినాథుఁ డాలకించె నని గ్రహింపుము. ఎన్నఁచో జరిగిన మహాఘోరముల వెలిగీయఁ నన ముఖ్యభృత్యుల నియోగించె ననుటకు సిద్ధర్థనము లగు ముఖ్యవిషయముల శ్రద్ధగా నాలకింపుము. ”

౧౮౯౩ సంవత్సరమున నౌరానా ప్రభ్యని రోసెంథాలు దుర్గము నుండి బలిమిని లిన్నుత్రాపు నుర్గమునకు గొనిపోయిరి. అచట నామెను నిర్బంధించిన మందిరమునం దొక ప్రార్థనాగృహము గలదు. ఆ గృహమున రెండు చిత్రపటము లామెకుఁ గనబడెను. అవి యిటీవలవఱకుఁ నందే యున్నవి. అవి సిగన్మండు ప్రభువు బ్రద్రాణా ప్రభురాజుల చిత్రము లగుగా కాదా ? అని రాకుమారుఁ డడిగెను. “బోను. నారివే ”

“ఆప్రభువాణి చిత్రమునకును మేరియాకును గలసూపనాదృశ్యమును ధైరస్సాసతి యపుడే గుర్తించెను. కాని యపు డామె గూఢవిషయమున కంతప్రాముఖ్యత నొసంగలేదు. ఆమె అంగుఁడగ నె

యొకరహస్య కారాగారము నా మందిర సమీపమునఁ జూచుట
గూడఁ దటసిం చెను ఆకారాగారమునఁ గొంతవరకు శిథిలమైన కాగి
తపుచుట్ట చూమెకుఁ గనబడెను. నీవు సిగస్మోడుప్రభి వ్రాశవైఖరి
నెప్పుడైనఁజూచి యుంటినా? ”

“ నేను జూచితిని. నిస్సంశయముగా గుర్తింపఁగలను ”

“ అట్లులైన జేరువకు వచ్చి దీనిని బాగుగాఁ బరికింపుము. ”

“ ఈనాత్ర యాప్రభురాణిదే. ఆమె చాలవిద్యావతి. చాలబాగు
గా వ్రాయగలదు. ”

గాని ఆవృలము నుడువ మేరియాదుఃఖ నూపుకొనలేక పోయెను.
కాని ఆవిషయముల నాలకించు తత్పరతచే నందుండి వెడలిపోవ నంగీ
కరింపలేదు.

“ ఆలేఖను ధైరస్సాసతి చూచి దానిని వ్రాసిన దాప్రభురాణిదే
యని నిశ్చయించెను గాని ఆమెయే మేరియా జనని యని మాత్ర
మపుడు గ్రహంపజాలక పోయెను. మేరియా తలిదండ్రులు నిరుపేద
లని ధైరస్సాసతి నమ్ముచుండెను. కొంతకాలమునకు ధైరస్సాసతి
యూలేఖను దన తండ్రికి జూపింపగ మరల ననవసరముగ లిన్సుక్రాఫు
ప్రభునితో విరోధము కలుగు నను భయమున నా లేఖను బహురహ
స్యముగ నుంచినది యని రోసంధాలు ప్రభువు తన పుత్రికకు
బోధించెను.

ఎట్లులైన నేమి. యూలేఖ వెల్లడి యైనది. దానివలన చాలరహస్య
ములు విడిపోయెను. ఇటీవల ఓకో లిన్సుక్రాఫు దుర్గప్రాంతమున
నగుగుమండ కొక క్రోహి యాతని జంపబోయి తానె మృత్యు
ముఖమునఁ బడెను. కాని యూలేఖు పాణముల విడచుటకు ముందు
తన కటిబంధమునందు భద్రపగుపఁబడిన లేఖను మేరియా కంఠఁ
జేయు మని ఓకోను వేడుకొనెను. ఆలేఖ యందలి విషయములఁ
జదివెన వినుము.

„దేవీ! యీలేఖ నీకంటఁ బడునరికి దీనివ్రాసినవాఁడు నజీవు డై యుండదు. తాను బ్రతికియుండిన నీవృత్తాంతమును నీ కెఱిగించిన నాతఁడు చాల నాపదలకు బాలుపడును. గావున నాతకు దీర్ఘనిద్రం జెందినపిమ్మట అతనికి నిరంతరసంతాపకారణ మగు నీరహస్యమును నీవెఱుంగఁ గలవు. నీవును యితరులును వలంచుచున్నట్లు నీజననీ జనకులు నిరుపేదలుగారు.

నీజనకుఁడు సిగన్మండు ప్రభువు. నీజనని ఇల్లాగడ సతి. ఇపు డాస్సలము సన్యాసి అనబడును. లికుకిన్నే నీతండ్రిని వధించెను. భాగ్యహీన యగు నీజననికి విషము పెట్టిరి. నీపితృవృత్తం దగు మాంటుఫర్డు ప్రోత్సాహముననే యీరెండు ఘోరములును జరిగెను. నీవు పసి కూనవుగ నున్నపుడేల మాంటుఫర్డు నినుగూడ వధింప నా కాజ్ఞాపించెను. అంతటి కసుగందును జంప జేతులాడక కడుచీద లగు నాబందు గులకు నేను ని న్నొసంగితిని. వాడే ఆకృషీవంతుఁడు. నాతని సతియు వాడు నిను బెంచిరి.

„విషజ్వరము వలన నా రిద్దఱు కొంచె మెంచుమించు నేకకాలముననే మృతి నొందిరి. నే నాప్రాంతమును విడిచిపోయినందున నీ వృత్తాంతము నాకు కొలఁది కాలము క్రిందటి వఱకును దెలియకయ్యెను. అపుడు నీవు లియపోల్డు ప్రభురాణి వైతివని యాస్సలము సన్యాసియో నా కెఱిగించెను. అతఁ డెల్లు గ్రహింపఁ గలిగెనో నాకుఁ దెలియదు.

„దేవీ! నేను పాపకార్యముల నెన్నిటిలో జేసియున్నాను గాని వానిలో నా మానసము నధికముగ వేధించుచున్న దిదియొక్కటియే.

„నే నిప్పు డీజన్మరహస్యమును నీ కెఱిగించితిని గావున మదాత్మశాంతికి నీవు ప్రార్థనలను జరిపించెదవుగాక. నామేనఁబ్రాణము లున్నంత కాల మీలేఖ నీకుఁ జేర ననిమాత్రము నమ్ముము.

హ్యూగో వీలాండు 16-6-1497

అని ఆలేఖయందు వ్రాయఁబడిన విషయములను తనభర్త చదువుచుండ మేరియానతి గాఢసంతాపమున మునిగిపోయెను. ఆవృత్తాంత మదివఱకే ఆమెకు దెలిసి యున్నను, తన్ను గన్నవారికిఁ గట్టస్థించిన ఘోరదుర్గతి యామె మానసమును జింకరనంకర చేయఁజేసెను. కాని ప్రయత్న యగుఁడెరస్సా చెంతనుండి యామె నెంతయు నోదాహృతచే గొంతవడి కామెఁదైర్యాన్విత యయ్యెను.

.. ఈ లేఖఁగాని విషయము లన్నియును సత్యమేనా? అని లియపోల్డిగెను.

.. అంతయును సత్యమే ..

.. మీ రంకఱును వింటిరా? ఇందులకు మీ రంకఱును సాక్షులు. మేరియానతి లిన్నుఁజూపు ప్రభుకంపకుల పుత్రిక యని యీతఁ డొప్పుకొను చున్నాఁడు. క్రోహియగు పోదరుని దుస్తంత్రమున నాప్రభువు నాతని పత్నియు ఘోరమరణములకు పాతై రని యీతఁడు స్థిరపఱచెను.

.. కినిసు యిట్టి ఘోరకృత్యములను గూడ జెల్లడింపఁ జేయజాలిన సశ్వేత్వరుని మహిమ మగణ్యము. సజ్జనాగ్రణి యగు ఓటోగూడ నాచిత్రపటములఁ దిలకించెను. అప్రభ్యి యాకృతికిని మేరియా రూపమునకును, గలసాదృశ్యము నీతఁడుగూడ గ్రహించెను. కావున నిపు డ్దిహత్యలను గూర్చిన వివరముల నన్నిటిని నీవు వ్రాసి యియ్యవలయును. దానిసహాయమున సార్వభౌముఁడు మాన్యును శత్రు పాత్రుని గావింప వీలగు .. నని లియపోల్డు పలికెను.

.. అటులే వ్రాసి తేపటి యురయమున మీ కంకఱజేసెను. ..

.. ఇటుచూడుము. సచ్చరిత్రుఁ డగునీ జర్మినుప్రభుని దీర్ఘ కాలము నీవు ఆలప్తుపర్వత దుర్గమున బంధించుటకుఁ గారణ మేమో జెలుపుము. ..

“ అలెగ్జాండరుకు పోవుపక్షవి లభించుటకు పూర్వ మాతని పుత్రుఁడు సీజరును బుత్రిక యగు లూక్రెజియును వెనిసునగరము నందు నివసించుచున్న మందిరముగోని కీతఁ డొకనాఁడేగి కొన్ని రహస్యముల జూచుట తటస్థించెను. వాని సీతఁడు వెల్లడించి యున్నచో నాకుఁబంబమునకుఁ జాలహానికరము లగు ననుమానములు కలుగుట కవకాశ మున్నది. ఆకుఁబంబమువా రప్పటికే అలెగ్జాండరుకు పోవు పక్షవి లభించుటకు గాను గుట్రల నారంభించిరి. విరోధుల రూపు మాపఁదగిన విషములను వాగు సిగ్గపఱుచుచుండిరి.

అందులకే వాగు తాత్కాలికముగ వెనిసునగరమున నివసించు చుండిరి. అంగులకే వారికారహస్యముల గూర్చి అంతటిభీతి నేనిపుడు వారిచేఁ బోషింపబడుచుండుట వలన వారి యాజ్ఞానుసారము నిస్సంశయముగ జర్మినుప్రభువును నాచుర్గమున బంధించితి నని యాన్సలము తెలిపెను.

“ ఇట్టి యను మానము వీరికిగూడ నిదివఱకే కలిగినది. కాని యాసీజరు కుఁబంబమున కిపుడు సార్వభౌముడు తన సామ్రాజ్యమున నీడ నొసఁగి యున్నాడు. వారిశాస్త్ర్యమునుగూర్చిన రహస్య నిదర్శనముల నన్నిటిని బూర్తిగాఁ దెలుసుకొనుట ముఖ్యవసర మని లియ పోల్డు ఆన్సలము నుద్దేశించి పలికే జర్మిను ప్రభునివంక దిరిగి,

“ లిన్సుట్రాఫుప్రభుని నిర్బంధించుటకును సీజరును నతని సోదరిని జర్మనీనుండి పాఱఁగోలుటకును గూడ నాజ్ఞాపత్రము లొక్క రాయ బారిచేతనే రోసెంథాలు ప్రభువునకు పంపఁబడును. ఈ విషయమును గూర్చి సార్వభౌముని సంకల్పము నే నిదివఱకే తెలుసుకొంటి” నని లియపోల్డు పలికెను.

“ రాకుమారా లిన్సుట్రాఫుప్రభువు కడు సాహసికుఁడు. రోసెంథాలు ప్రభువునకు లొంగకుండఁ గడవఱకు నతఁడు కాపాడుకొనఁ జూచు ” నని ఓటో పలికెను.

“ అతని బట్టుకొనుట కతిసుకరమును నిస్సంశయము నగు మార్గ మొందు గలదు. అతనిపై నా కెన్నటికిని గనికరము కలుగదు గావున నాతని బట్టియిచ్చుటకు నేనే కారణభూతుడ నైనను నా కెట్టి చింత యును గలుగదు. ” అని ఆన్సలము పలికెను.

“ అది యేమో తెలుపు ” మని ఆర్చిష్యాకు ప్రశ్నించెను.

అందుల కారతఁ డెట్టి ప్రత్యుత్తరము నీయక బల్లచెంతఁగూర్చుండి

“ హెర్మను ! ఖడ్గపాశములు సాక్షిగా నీ కాజ్ఞాపించున దేమన నీవు మాంఝుఘ్నను పాంధగృహమునకు రావించి యీ లేఖను గొని వచ్చిన వారి వశము చేయుము. దీని నతిక్రమింపకుము.

ఆన్సలము ”

అని వ్రాసెను.

“ రాకుమారా ! దీనిం జదువుము. యీ హెర్మను పాంధగృహ యజమాని. నాయాజ్ఞ నుల్లంఘింపఁ జాలఁడు. వెహముసంఘనాయకుఁడు కారాగృహబద్ధుఁ డయ్యున్నను నాతని యాజ్ఞ యమోఘము గావున నీసాధనము వలన నాప్రభుని కడు సులభముగాఁ బట్టుకొన వచ్చు ” నని యాన్సలము పలికెను.

“ నే నా హెర్మనును నాబాల్యమునుండియు నెఱిగి యున్నాను గాని యారతఁ డీసంఘమునందు సభ్యుఁ డని మాత్రము నా కిప్పటి వఱకును దెలియ ” డని ఓటో పలికెను.

“ ఈ సంఘమున సభ్యత మహాగౌరవమని యారతఁడు వెల్లడించు కొనునా ? నేను వ్రాసినవిషయములు చాలఁ గలవు కావున నీక న న్నడుగవలసిన దేమియు లేనిచో ననుమతి కొసఁగవేడె ” నని యాన్సలము పలికెను.

ఆర్చిష్యాకు కనుసన్నగ్రహించి యువ్వోగి ఆన్సలమును మరల కారాగృహమునకుఁ గొనిపోయెను.

మఱివాఁడు మరల నామందిగముననే వా గండఱును సమాపేళ

మైరి. ఆస్సలము తన యపరాధముల నన్నిటిని సవివరముగ వ్రాసి యుచ్చెను.

౭౩

వియన్నానగరమహోన్నతన్యాయస్థానమువారు నాకు నిరువది యాఱు వత్సరములక్రిత మురిశిక్షవిధించిరి. ఆ యపరాధమును, విచారణను, శిక్షను గూర్చి నేనిపు డేమియును వివరింపనక్కఱలేదు. ఆవిషయము లందఱికిని వెల్లడి యైనవే. ఆనాఁ డుదయమునం దురికంబముల కైదు గురిని వ్రేలాడ దీసిరి. వైద్యుని, నాతని భార్యను, సోదరిని, నాసోద రిబిడ్డ నారాత్రి రాజమందిరమునకు గొనివచ్చిన స్త్రీని, నన్ను గూడ నురిదీసిరి. నాకు స్మృతి తొలఁగెనే గాని ప్రాణములు పోలేదు. నేను గూడ దక్కిన వారితోపాటు మృతి నొందితి ననియే యెల్లరును భావించిరి. ఆరాత్రి వైద్యునింట నా శవముల మధ్య నున్న నాకు మరల స్మృతి వచ్చెను. కొంచెము కొంచెముగా విషయములన్నియు స్మరణకు వచ్చి కుడిప్రక్కకుఁ దిరుగ నచట నొకశవము కనఁబడెను. ఎడమప్రక్కకుఁదిరుగ నచట వేరొక శవముకనఁబడెను. నన్నుగూడ నొక శవముగ భావించి రని గ్రహించి లేవఁ బ్రయత్నించి కొంత సీ పటికి లేవఁగలిగితిని. నాతల తిరుగసాఁగెను. కనులు పచ్చబడుచుం డెను. నాలుగు శవములు నాప్రక్క నుండుటనుఁగనియు విధితేక మరల నచటనే పరుండి కనులు మూసుకొంటిని. మఱియొక గంటకు నాకు నాలోచనా శక్తి పూర్తిగా మరల కలిగినది.

మఱియొక గంటకు లేచి నడువఁగలిగితిని. బలమును ధైర్యమును గలుగ సాఁగెను. వెడలిపోవుట సుకర మని తోఁచెను. తలుపు చేర వేమఁబడియుండుటచే దానిం దెరచి ప్రక్కగదిలోనికి పోతిని. అచట నొక అంగీ కనఁబడినది. అప్పటికి సాయంతన మగుచుండెను. చీకటి పడగనే శవములను బరీక్షింతు రని నే నెఱుఁగుచును. ఇక నచట నిలువగూడ దని తలంచితిని. అచట నొక చిన్నయలమారుతో శస్త్ర

సాధనము లుండెను. నే నింక నొక కొంత కాలము స్మృతిలేకుండ నున్నచో విగతజీవుడనని తలచి వైద్యుడు నా శరీరమును భేదించి చంపి యుండును గదా యని తలచినంతనే నాకు జాల భీతి కలిగి నది. నానియం దొకముఖపట్టము దొరికినది. యంగీని ముఖపట్టమును ధరించి సులభముగ చెరసాల నుండి వెలికి పోగలిగితిని. ఏలయన వైద్యుని యింటిచెంతఁ గావలి భటులు లేరు.

వియన్నానగరమును దాటినతోడనే నా కానాఁ డిషరిమిత మగు నానందము కలిగెను. కాని నా కధికమాగు ట్టుద్బాధ కలిగి మూర్ఛ రాసాగెను. నా చెంత నొక్క కాసైన లేదు. ఆ అంగీని అమ్మివే యవలె నని తలచితిని. లోన నాకుఁ దొడిగింపబడిన జీర్ణవసనము లుండెను. నన్ను జెఱసాలయం దుంచిన వెంటనే నా కాదుస్తుల నిచ్చిరి. వియన్నా కనతిదూరమున నొక గ్రామ సమీపమునం దొక చ్చెట్టునీడ విశ్రమించితిని. తూర్పురేఖ లారువఱకు నే నచటనే యుం టిని. అంతఁ నే నాయంగీని దీసి చూడ దాని జేబులలో నొకదాని యందు గొన్నినాణెములు కనబడినవి కావున నే నాయంగీ నపుడు విక్రయింపక యాధనముతో నాహారమును బడయఁగలిగితిని.

భావిక ర్తవ్యము నా కేమియును గోచరింప నయ్యె. సోమరినై దారిద్ర్యము సనుభవించుచు నడఁగి యుండుట - నా స్వభావమునకు విరుద్ధము. నే నెందరి పేరులనో స్మరించితిని. మాన్యపేరు నాకు జ్ఞాపకమునకు వచ్చినది. ఆతని తండ్రి వృద్ధుఁ డగు లిన్సుక్రా పుప్రభు వప్పటికి సజీవుడై యుండెను. అంతకు రెండేండ్ల క్రితము మాన్య డాన్యూబుసేనయం దైచ్చిక పై నికోద్యోగిగాఁ బనిచేసెను. నే నతని యధికారమునకు లోనైన పైనికుండనై యుంటిని. ఆతఁడు మద్యపాన మొనరించినపుడు రహస్యముల నన్నిటిని వెల్లడించుచుండును. ఇతర నేళలలో మానము పహించుచుండును. ఒకనాఁడు నే నతని కత్యల్ప మగు నుపకృతి యొనరించితిని. గావున మద్యమును గ్రోల న న్నా

తఁడు పిలచెను. సంస్థానాధిపతిపుత్రుఁ డగునతఁ డొక సామాన్యసైనికుఁడ నగు నాయం దట్టి గౌరవమును చూపినందులకు నేను కృతజ్ఞతను దెలిపితిని. ,, నేనును నీవలెనే ధన గౌరవములకు దూరుఁడనై యున్నాను. సంస్థానాధిపతి పుత్రుఁడనై నను నేను జ్యేష్ఠుఁడను గాను. కావున నా కెట్టి లాభమును గలుగదు. ఆ ప్రభుత్వము నా సోదరుని వశ మగును. నే నాతని దయాధర్మభిక్షార్థినై యాశ్రయింప వలసి యుండును.," అని మాంటుఫర్డు కడు విచారముతోఁబలికెను. నానిం బట్టి యాతని యూహలు నా కించుక పొడగట్టెను. మఱికొంతకాలమున కాసేన నిలిపివేయబడెను. నన్ను వియన్నానగరమున కంపిరి. మాంటుఫర్డు తన తండ్రి చెంత కేఁగెను. ఆవల నాతని వృత్తాంత మేమయ్యెనో నాకుఁ దెలియదు.

ఈ యవస్థయం దాతని పేరు జ్ఞాపకమునకు వచ్చెను. ఇట్టితరి నాతఁడే నావంటినాని నాదరింపగలవాఁ డని తలంచిని. కావున నేను వెంటనే లిన్సుట్రాపుకు బయలు దేరితిని. దీర్ఘప్రయాణ మగుటచే చాల శ్రమపడి యాదుర్గము జేరితిని. ఆ దుర్గమున వృద్ధుఁడగు ప్రభువును నాతని యగ్రసుతుఁడు సిగిస్మండును నివసించు చుండిరి. మాన్ఫర్డు వారితోఁ గలహించి అనతిదూరమునం దొక చిన్న గృహమున నివసించుచున్నాఁ డని విని నే నచటి కేఁగి యాశనిఁ జూడఁ గలిగితిని. ఆతఁడు నన్నుచూడగ నే యాంగ్లోశనముతోఁ డ్రిలికుకిన్సను వానిని వియన్నానగరమునం దురిఁదీయలేదా యని నా ముగచూస వాలుపట్టి పలికెను. నేను నాయుదంతము నంతయు నెఱిగించి నన్ను పోషింప వేడితిని. తాను ధనహీనుఁడ ననియుఁ పోషింపజాల ననియు నాతఁ డనెను. ధనహీనుడవు గావుననే, పరాధీనుడవుగా వుననే ధనమును బడవిని గూడ బడయఁ బ్రోత్సహింపఁ గగు నని నేను పఱికితిని. నీకు సాహస మున్న నేను తోడ్పడెద నంటిని. అం

తట మాకు భావసమ్మేళనము కలిగినది. ఛెలీక్సు జెట్టెరిను పేరుతో నే నతనిచెంత నుంటిని.

అతని పట్ల నత్యంత విశ్వాసముగల యచుచుండు హ్యూగో యనువాఁడొకఁ డదివఱకె యుండెను. అతఁడే ఏమ్మట ప్రెస్ట్జను నుండు పేరు పట్టుకొనెను. హ్యూగోకు మాన్యుస్కె నత్యధిక మగు భక్తి యున్నను మహార్యముల నొనరించి యతనికి ధనమును పద విని చేకూర్చినతె నను తలంపు హ్యూగో కెన్నఁడును గలుగ లేదు. గాని మే మతని సులభముగ నతనిని త్వరగానే మా కనుకూలునిగా జేయగలిగితిమి. సిగస్మండును పరిమార్చ మేము నిశ్చయించితిమి. అందులకు మాన్యుస్కె సంశయమేమియును లేదు గాని తన తండ్రి జీవించి యుండగా నట్లొనరింప నత డిష్టపడలేదు. మాన్యుస్కె దుస్వ భావము నొనరితండ్రి పూర్తిగా నెఱుఁగును గావున సిగస్మం డట్లు చనిపోయినచో నదిమాన్యుస్కె దుష్కృత్యమే యని యా వృద్ధుఁడు తప్పక నిశ్చయించు నని మాన్యుస్కె డంగీకరింపలేదు. కాలము నడిచు చుండెను. మాన్యుస్కె సందేహమున నూగులాడుచుండెను. ఇట్లు రెండు వత్సరములు గడచెను. పరమోదారస్వభావుఁ డగు సిగస్మండు ప్రాయత్నము వలనఁ గండికిని మాన్యుస్కెకును మరల సమాధానము కుదిరినది. మాన్యుస్కె మరల మర్గముననే నివసింప నేరెను. అతనితో మే మిద్దఱమును గూడ వెళ్ళి యుంటిమి.

మాన్యుస్కెను మరల నతనితండ్రి మర్గమునకు రాపించినను నొతనికి సిగస్మండు పైననే ప్రేమ మెండు. తగుచుగ నావృద్ధుఁడు మాన్యుస్కె సనాదర మొనరించుచుండెను. సిగస్మండు సజ్జనుఁడు, ఉదారుఁడు, మాన్యుస్కె డన్నతో స్త్రీగోలుఁడు, దుర్వ్యసనాసక్తుఁడు, కృత్రిమస్వ భావుఁడు. ఏమైన నేమి తండ్రి లెన్ను సరిగ నానరించుటలే దను నాగ్రహ మత్యక్తక మయ్యెను. కావునఁ గన జనకుని సోదకునిగూడఁ గడతేర్పవలె నని యాతఁడు నిశ్చయించెను. వెంటనే గాక నింపా

దిగాఁ గృశింపఁజేసి ప్రాణములఁ దీయఁజాలు విషమును గొని యొక
నాఁ డాతఁడు దానిని బాసపాత్రలందు గలిపి తండ్రికిని సోదరునకు
నొసఁగునట్లు చేసెను. వా రాపాసీయము నించుక గ్రోలి దాని యం
దలి యరుచిచే ననుమానపడిరి. దానింగని మాన్పగ్గు కలవరము
జెంది వివర్ణుడై „ ఇదిగోమో చాల వింతగా నున్నది. నాపాత్రము
నందలి పాసీయము చాలరుచ్యముగనే యున్నద ” నెను. ఆతఁడు
గూడ నగుచిని నటించిన వారి కనుమానము కలుగకపోయియుండు
నేమో గాని యాతఁ డట్లనగనే తండ్రికతనిపై ననుమానముజీవ్రమై
„ అంతపనియా? అంత సాహసమా? అసంభవము. ఏమో, ఈరెండు
విషపాత్రములను భద్రజగుపు ” మనియావృద్ధుఁడు తన ముఖ్యానుచ
కునితోఁ దెలిపెను. ఆరాత్రి మానుషర్థా యనుచుగని గని ఆపాత్రల
లోని మద్యమును పాటఁబోసి క్రొత్తమద్యమును నింపు మని చాల
ప్రోత్సాహపఱచెను. ఆపరిజనుఁ డంగీకరింపకపోవుటచే గాక మఱు
నాఁ డావిషయము నాతని తండ్రి కెఱిగించెను. దానితో నాతని సగ
ళయము ప్రబలమయ్యెను. విటన్బద్ధునుండి విషపరీక్షకుని రావించిరి.
ఆతఁడు పరీక్షించి దానియందు విషము కలుపఁబడె నని స్పష్టపఱ
చెను. వెంటనే మాన్పగ్గును తండ్రి దుర్గమునుండి వెడల గొట్టించి
మరల నెన్నటికి నతని మొగము చూడ నని యొట్టుపెట్టుకొ నెను.

అతనితోపాటు నేనుచు హ్యూగోయును గూడ వెడలి పోతిమి.
మేము దుర్గద్వారములను దాటుగనే సిగన్మండు వజినడిగ నే వెంచి
„ సోదరా నే నెన్ను తమిగిచితిని. ” మహాపూర్వకముగ తమిగిచితిని.
నీకు సద్భావమును గలిగించునట్లు సర్వేశ్వరునిఁ బ్రార్థించెద. నీ వీ
ధనముచు గొనుము ఈ సంచిగోఁ జాల ధనమున్నది. నీ వప్పుడప్పుడు
నీపోకడల వెలుపు చుండిన నీ కెట్టి యిబ్బందియును గలుగకుండఁ
జూచెద. ” నని పలికి కడువేగముగ లోని కేగెను. „ నాతండ్రిజీ

వించి యున్నంతకాలము నాప్రయత్న మేమియునుసాగదు. ఆవల—
అని మాన్యభక్త క్రోధహాస మొనరించెను. ”

“ నేను సార్వభౌమని సేనయందు చేరెదను. అందునలన నాసోదరునికి నాపై ననుమానము పూర్తిగాఁ జొలఁగి యతఁడు ప్రమత్తుడగును. నేను సన్మార్గమున నవలంబించితి నని విశ్వసించును. మీ రిద్దఱు నీప్రాంతముననే యుండి దుర్గమున జరుగు ముఖ్యవిషయముల నెప్పటి కప్పుడు నా కెఱిఁగింపు ” డని ఆతఁడు వియన్నానగరమున కేగెను. నేనును హ్యూగోయును విఁజెనుబర్గునందు నివసింప సాగితిమి.

అప్పు డప్పుడు సిగిస్మండు ప్రభువును సందర్శించుచు నే నపుడే వియన్నానుండి వచ్చితి ననియు మానుషభక్త పైనికోద్యోగిగా నున్నాఁడనియుఁ జెప్పుచుండువాఁడను. ప్రతిపర్యాయ మాతఁడు నాకధికమగు ధన మొసఁగుచుండెను. నేనును హ్యూగోయును హాయిగా జీవించుచుంటిమి. మానుషభక్త వియన్నాకు బోయిన మఱిరెం డేండ్లకు సిగిస్మండు యిల్లాగ్రడాలకు వివాహము జరిగినది. మఱియొక వత్సరమున కతని తండ్రి చనిపోయినందునఁ బ్రభుత్వముగూడ సిగిస్మండు వశ మయ్యెను. హ్యూగో వియన్నాకుఁ బోయి యావ ర్తమాన మెఱిగింప మానపర్జ తనితో రహస్యముగా విఁజెనుబర్గుకు వచ్చెను.

మానుషభక్త వియన్నానగరమునం దున్నపుడే వెహముసంఘమున నభ్యుదయ్యెను. పిమ్మట సంఘాధి కారులలో నొకఁడుగా నేర్పడెను. నతఁడు విఁజెనుబర్గుకు రాగనే నన్నును హ్యూగోను గూడ సభ్యులను గావించెను. పిమ్మట నతని లేఖ ననుసరించి సంఘమునారతని విఁజెను బర్గుకు మండలాధికారినిఁగా నియమించిరి. మావర్షాములు పూర్తి యయ్యెను. నేనును హ్యూగోయును విఁజెనుబర్గునందుంటిమి. మానుషభక్త లిన్సుట్రాపు దుర్గమున కేగెను. అప్పుడే ఇష్టే గ్రడప్రభికి సుఖప్రసవము కలిగి కన్య జనించెను. మానుషభక్తును

జూడగనే సిగన్మం డత్యాగరమును జూసి దుర్గమునం దాతనికి విడిది నొసంగి అతనికిఁ గొంత యాదాయమును గూడ నేర్పఱచి సర్వవిధ ముల నాతని సౌఖ్యము నారయుచుండెను. కొన్ని వారముల వఱకును సిగన్మండు ప్రభువు దుర్గమును విడచి రాలేదు. అతని సతీమణికి సం పూర్ణాగోగ్యము కలిగిన పిమ్మట మరల నాతఁ డేవ్యసనమునకు దానుఁడో అట్టి మృగయావినోదమును మరల ప్రారంభించెను. ఈ లోన మానుష్యుడు తరుచు మాచెంతకు వచ్చి కర్తవ్యమును బోధించు చుండెను. సిగన్మండుప్రభుని వధించుటకుఁ గగిన యవకాశమును కనిపెట్టటచో మాముఖ్య కర్తవ్యముగా నుండెను.

ఒకనాఁడు మాన్మన్మ చేసిన సూచన ప్రకారము నేను దుర్గమున కనతిదూరమున నొకచో పొగలమాటునఁ బండుకొని యుంటిని. కుం టుచున్నగుఱ్ఱమును నడిపించుచు నొక పురుషుఁ డాదారిని నడచుచుం డెను. అతని గుఱ్ఱమున కేగో ప్రమాదము కలుగుటచేఁ బరిజనులు ముందు వెడలిపోవుటచే నాతఁడు వెనుకఁబడి వారిని గలుసుకొనలేక యొంటరిగా వచ్చుచుండెను. అతఁడు పలుసాగులు బిగులు నూడెను. ఎవరైన గనఁబడక రేమో యని గుట్టనెక్కి చూచెను గాని వారి బాడ గొమియును గనబడలేదు. అతఁడు మెల్లన నే నున్న తావు నకు రాగానే పెద్దపులివలె నే నొక్కయురక నతనిపైబడి ఖైజూ కుతో బొడిచితిని. అతఁడు హా యని నేలుఁగూలెను. కాని ననుగు ంచి తన సోదరుని ప్రోత్సాహముననే నేను తన్ను బొడిచితి నని నిశ్చయించి ప్రాణముల విడచెను. నేను వెంటనే ఆఖడ్గమునకుఁ బాశ మును జుట్టి దాని నాశవముప్రక్క నుంచి పోతిని.

పిమ్మట నతని యనుచగులలో వెనుకబడినవా రచట నాశవమును గని దుర్గమునకు గొనిపోయిరి. ఇద్దఱగ్రహాసతి దుఃఖ మపారము. ఆ మరణవార్త వినఁగ నే ప్రబలదుఃఖభారమున నామెకు మని చెనరిపో యెనని అపు డచట నున్న వారివలన నే నావల వింటిని. ఆమెను

స్వీయమందిరమునకు గొనిపోయి వినుప్రడునతి నామెకు పరిచర్యచేయ నియమించుడని మాన్యుర్జాజ్ఞాపించెను. వినుప్రడునతి కడుమాయావిని. నీయవస్థయందును దన మనోభావ మొక్కింతయు గోచరింపకుండ మెలఁగ జాలునై పుణ్యమాస్త్రీకిఁజాలఁగలదు. ఆమె కొన్నివత్సరముల నుండి యీ దుర్గమునం దున్నది. మానుఫర్డుకు వశవ ర్తిని, సిగిస్మండు చనిపోయిన మఱికొన్ని దినములకు నేనును హ్యూగోయును మరల దుర్గమున బ్రవేశించి అందే నివశించుచుంటిమి. కన్నియకు తానే నంరక్షకుఁడ నని మానుఫర్డు సర్వాధికారమును వహించెను. సిగి స్మండు పట్ల నభిమానముగలవారి నందఱిని తొలగించి ఆ ప్రాంత మునఁ గల జెహముసంఘసభ్యులను వారికి బదులుగా నియమించెను. కావున నతని కభ్యంతరము లేకుండ పోయెను. ఒకనాఁడు రాత్రి యిల్లిగ్రెడాప్రభిని కారాగృహమందిరమునకు గొనిపోయిరి. ఆమెకుఁ గావలిగా హ్యూగోను మానుఫర్డు నియమించెను. పసిపిల్లను జంపి వేయుట కతఁడు హ్యూగో కాజ్ఞాపించెను. కాని హ్యూగో శిశు హత్య కొడఁబడక యాకసుగందును దన బండుగులకుఁ జెంచ నిచ్చెను. ఆసంగతి నాతఁడు మే మిరువురమును మానుఫర్డు కొలువు వలన పిమ్మటఁ గొంతకాలమునకు నాకుఁ దెలిపెను.

.. మానుఫర్డు, ఇల్లిగ్రెడాను దుర్గాంతర కారావారమందిరమున బంధించెను. ఆతఁ డామె శిశువు వధింపబడె నని నమ్మి దుఃఖాతి శయమున నామెదో తన శిశువును వధించి తా నాత్మహత్యఁ గావించుకొనె నని వెల్లడించెను. పిమ్మట రెండంత్యక్రియలుజరిగెను. మొదటిదానిలో సిగిస్మండుశవమును బేటికయం దుంచి కుటుంబ స్మశాన మున సమాధిచేసిరి. రెండవ పేటికలో నాతని భార్యాసుతల శవము లకు బదులు కొన్ని రాళ్ళను నుంచి సమాధిచేసిరి. ఈ రీతిగా మాను ఫర్డుకు ప్రభుత్వము లభించినది.

ఇట్లెగ్గడాప్రభి చాల సౌందర్యవతి. మానుషుడు మొదటినుం
డియు నత్యంతవిషయవిహ్వలుఁ డగుటచే నామె సౌందర్యమునకు
భ్రమఁ జెందెను. అతఁడు స్త్రీల బలిమిం బట్టుటయే అతని తండ్రికా
తనిపై నంతటి యాగ్రహము కలుగుటకు మూలకారణము. కొన్ని వా
రముల వజ్రకును మానుషుడు తన మరభిప్రాయము నామెకు వెల్ల
డింపఁజాలక మిన్నకుండెను. ఆమె దైన్యమునకు లొంగి హ్యూగో
యామెకు వ్రాతపరికరముల నంద జేసెను. గాని మానుషుడు డచటికి
వచ్చునెడల వానిని జూపవల దనియు నాతఁడు వానిని జూచినఁ
దనకు హానికలుగు ననియు మానుషుడు తన్ను వేవిధములఁ గనిపెట్టు
చున్నఁ డనియు హ్యూగో యామె కెఱిగించెను. శిశువును వధించిన
యుదంత మెఱిగింపవల దనియు, నామె దుఃఖమును మరచి మాను
షుని కోరికల కనుకూలముగ మెలఁగిన నాశిశువు నామె కొనఁగెన
రని తెలుపు మనియు మానుషుడు హ్యూగో కాజ్ఞాపించెను. ఎట్లులైన
నామెకు దుఃఖోపశమనకరము లగు వార్తలను తెలుపుట కాతురప
డుచున్న హ్యూగో కీ యాజ్ఞ చాల ననుకూలముగా నుండెను.
హ్యూగోనుగూడ మానుషుడు నమ్మజాలక యతఁ డామెచెంత కేఁగి
నపు డేమిపలుకునో విను మని నన్ను గూడఁ బంపసాఁగెను. అత్యంత
విశ్వాసపాత్రులను గూడ నాతఁడు నమ్మజాలఁడు. X

ఆమెభర్త చనిపోయిన రెండు నెలలకు మానుషుడు యిట్లెగ్గడా
ప్రభిచెంత కేఁగెను. ఆనాఁ డేమిజరిగెనో నాకుఁ దెలియలేదు
గాని అతఁ డమితాగ్రహముతోఁ దన గదిలోనికి వచ్చి యాకోప
మునంతయు నాపై నను హ్యూగోపై నను వినుఁఫడునతిపై నను జూపిం
చసాఁగెను. అది ఎల్లప్పుడు నాతని స్వభావము. అతని రహస్యముల
నన్నిటిని బూర్తిగా నెఱిగినవారము మేము మువ్వరమే యగుటచే
మాపట్ల నాతఁ డడఁకువను జూపవలసి యుండినను గూడ నాతఁడు
దాని గమనింపజాలకుండెను. మఱిరెండు దినములకు మరల నాతఁ

జాప్రభి మందిరమున కేగెను. ఆమె నన్ను బరిహసించినది, నిం
గించినది, తిరస్కరించినది. మాఁడు దినములు గడువిచ్చితని. ఆమె
యూలోచన లొంగనిచో గామెగూడ మృతినొంద నేనలయు .. నని
యూతఁడు వాతో ననెను. ఆ తృతీయదినము వచ్చినది. హ్యూగో
కేసోవ్యాధి యాకస్మికముగాఁ గలిగె నని న న్నాప్రభి చెంతనుండ
మానుఁఁడు నియమించెను. ఆనాఁడు మధ్యాహ్నము మానుఁఁడు కడ
పటి సారి యామె చెంత కేగి యొకగంటసే పుండి మరల నొచ్చె
తకు వచ్చెను. నే నతనికొఱకు దారిలో నొక గదిలో నిలచి యుం
టని. అతని వదన మతిభీకరముగ నుండెను. ఆమె చావక తప్పనని
యూతఁ డేసో భస్మమును వా కిచ్చి దానిని భోజన పదార్థములందు
గలిపి సాయంకాల మామె కిమ్మని యాజ్ఞాపించెను. నే నాపదార్థ
ముల నామె గదియం దుంచి వెడలి వచ్చితని. ఆమె గోమేమో
ప్రశ్నింపసాగ నే నచట నిలువలేదు. మఱునాఁ డుదయమున నేను
బోయి చూచుసరి కామె మృతిజెంది యుండెను. ఆనాఁడు సాయం
కాలమే మానుఁఁడును నేను నాశవమును ఆ కారాగృహసమీపము
నందే పాతిపెట్టితిమి.

అదిమొదల కారాగృహము మూసివేయబడెను. మున్నను నీజ
గును బంధించుటకు తప్ప నది మరల నుపయోగింపబడలే దని మాను
ఁడు తెలిపెను. నీజగును బంధించుట కా కారాగృహమును నేను
నతఁడును బోయి చూడఁదలుపులు శిథిలమై యుండెను. ఆమె భోజ
నము చేసి వదలిన వాత్రములు మున్నగునవి యటులనే కనబడెను.

తన తండ్రియు సోదరుఁడును నాతని పత్నియు నామె పుత్రికయు
గూడఁ జనిపోయి రని యూతఁడు తలచుటచే నహజమగు వాతనిక్రొ
ర్యము సమీపవస్తు లగువారి నంగతీని గూడ బాధింప నొగెను.
అతఁడు వేసామునంఘమున ముఖ్యధికారి యయ్యెను. ప్రభుపదవికి
బో డీయధికారము గూడ లభించుటచే నతఁడు ప్రజలను బీడించు

టకు నిరంకుశాధికారము నుపయోగింప వీలుచిక్కినది. అతనిదూర్మ
యమును లోభమును సహింపక ఇట్టేగ్రహపతి వధింపబడిన స్వల్పకా
లమునకే నేనును హ్యూగోయును అతని కొలువు వదలి పోతిమి.
మే మట్లు వదలి యిరువదియొక్క వత్సరములు గడచెను. ఈలోన
నాజీవితమున నెన్ని సేని మాన్పులు కలిగెను. వాని నన్నిటిని వివ
రించు టనవసరము. మేరియారాకుమారి ఇట్టేగ్రహప్రభి పుత్రిక
యని నే నెఱుల గ్రహింప గలిగితినో దానినిమాత్రమే వివరించెను.

ఈవత్సరారంభమున నేను రోమునగరమునం దుంటిని. నే నచట
హేర్మననువాని గలుసుకొంటిని. అతడు జర్మనుప్రభుడ నని నటం
చిన గ్రిగరీవెల్ట్స్ ననువానితోఁ గొంత కాలము వియన్నానగరము
నం దుండెను. ఆ షెర్మనే నాకు మేరియారాకుమారిని గూర్చిన
వివరముల నెఱిగించెను. ఇకవలన గ్రిగరీ వానిని డలుసుకొని తన
కెఱిగించె నని షెర్మను నాకు దలిపెను. ఆమె తలిదండ్రులు నిగుపే
దలని యతడు వారిపేరుల నెఱిగించెను. ఆమె పసికొనముననే వా
ర్దిజును జనిపోయి రనియు రోసెంథాలు ప్రభి—ధేరస్సానాత జనవి
యీ యనాధబాలికను బోషించె ననియు షెర్మను జెలుప నాకుఁ
జాలవంతగాఁ గనంబడెను. సిగస్మండుపుత్రిని దన బంధుగుల వశము
చేసితి నని అంతకు పూర్వమే హ్యూగో లేక స్త్రీలు నా కెఱిగించెను.
ఆబంధుగులపేరులనే యిపుడు షెర్మను వివరించెను. వారికి నేఱు
బిడ్డలులే రనికూడ నే నెఱుఁగుదును. అందు వలన మేరియారాకు
మారి లిన్సుట్రాపుప్రభు పుత్రికయే యని నే నూహించితిని. నేను
మేరియారాకుమారి వయసును విచారింప సరిగా సరిపోయెను. ఇది
నా కతిముఖ్య మగువిషయ మగుటచే నేను స్వయముగ మాఱువేష
మున వియన్నానగరమునకు వచ్చి యొకనాడు రాకుమారి తనభర్త
భుజమున వానుకొని రాజమందిరము బేడలు సమయమున స్వయ
ముగఁ జూచితిని. ఇట్టిగ్రహప్రభియే పుత్రకాయాపమున మరల ప్రభ

విించె నని ఆకారసాదృశ్యమున నేను వెంటనే గ్రహింపగలిగితి "నని యాన్సలము తెలిపెను.

౨౨

సాయంసమయమున నాన్సలము కారాగృహమునందు తన యరలోఁ గూర్చుండి యుండెను.

ఒక్క చీన్నదీపము మాత్రము మినుకు మినుకు మనుచుండెను.

ఆన్సలము వశనము దారుణాకృతిగ గోచరించుచుండెను. నేను మానుషస్వరైఁ బగసాధించితిని. 'కృతఘ్నతతో నన్ను బాధించిన ఫలము నాతఁడు దారుణముగ ననుభవించఁగలఁడు ఛా స్టేలరాలేదు? కారాగృహపాలకుఁడు నను వంచించి యుండఁడుగదా? ఆతఁడు నా సందేశమును ఛాస్టకు తెలిపెనో లేదో? "

„అని యాతఁ డనుకొనుచుండగాఁ గారాగృహపాలకుఁడు తెలుపు దీసి ఛాస్టును లోని కంపి మరల నెంతలో రావలె " నని యడిగెను.

„మన సంభాషణము దీర్ఘ కాలము పట్టినా? నన్నింత యవసర ముగా రావించుటకు గల యవసర మెయ్యెదియో నా కింత వఱకును గోచరింపలేద"ని ఛాస్టుపలుక,

„ప్రభువా నీవు త్వరలోనే వెడలి పోవచ్చు " నని యాన్సలము నుడిపెను.

„త్వరలోనే వచ్చెద " నని తెలిపి యుద్యోగి వెడలిపోయెను.

„నీవే దానిని సంపాదించవలె " నని యాన్సలము ఛాస్టును సమీ పించి పలికెను.

„ఈ యహంభావ ప్రవర్తనమున కర్థ మేమి , ' యని ఛాస్టు కతి నముగను నిరసనభావముతోను నాన్సలమును జూచుచు తటాలున వెనుక కడు గడెను.

.. ఓ దురభిమానీ, నీవే యిప్పుడు నీయహంభావము నడచు కొనవలెను. నాడు నీవార్సనీలయెదుట నన్ను పరాభవించిన విషయమును నేను మరువలేదు. అప్పుడే నేను దారుణ మగురీతిని ప్రతీకార మొనరింపఁ జాలి యుండియు సైరించుటకుఁ గారణము స్వప్రయోజనోపయోగమే. నీకు సార్వభౌముని చెంతఁ గల చను వంత నుపయోగించి న న్నీ కారాగార బంధవిముక్తుని గావింప వలయును. ..

.. ఓ ఘోరసర్పమా ! విషపన్నగమా ! చేతనైన నిన్ను నాపాదహతి భిన్నాభిన్న మొనరింతును గాని సరహంతకుడ వగు నిను విడిపించుట కల్ల ! ..

.. నీవుకూడ సరహంతకుడవుగావా ? నీకును యిడాకును గలిగిన శిశువునకు విష మిచ్చి చంపుటకు నీవు యిడా కనుమతి నీయలేదా ? స్వయముగ హత్యచేయకున్నను బోత్సాహ మొనరించువాడూ గూడ హంతకుడే యగు నని తెలియదా ? ..

.. నీచుడా ! ఏల యిట్టి నిరర్థక గాధలచే నను బెడరింపజూచెదవు ? ..

.. ఇది నిరర్థకగాధగాదు. పరమార్థ మని నీవే యెఱుఁగునువు. అందులకు నాచెంతఁ బ్రబల నిదర్శనము లన్నియు నున్నవి. నీవు ఇడాకు వ్రాసియిచ్చిన లేఖాప్రయోగమున కంగీకరించుచు వ్రాసిన లేఖ మున్నగు లేఖలన్నియు నాచెంత నున్నవి. నీ వెంతటి మహాన్నతపదవియం దున్నను, ని న్నీ కారాగారమునకు నానోటి తుంపర నిముసమున నీడ్వజాలి యున్నది. ..

అని యాన్సలము సగర్వముగఁ బలుక ఫాస్టు తృణీకారసూచకముగ చిటునవ్వు నవ్వెను.

.. నీకు నమ్మకము గలుగుటలేదా ? నీయుపపత్ని యగు యిడా చెంతనుండి గ్రిగరీవెల్చేను హరించిన లేఖల నన్నిటిని నేను చదివితిని

ఇదిగో చూడు " మని ఆన్సల మొక యుత్తరముల కట్టను దీసి చూపెను.

" నాకు దుర్యశమును ఘటింపజాలిన. లేఖలు నీచెంత గలవని నేను దెలుసుకొంటిని. వాని యాధారమున నీవు పెంచుకొనుచున్న యాశావిశేషములను గూడ నేను గ్రహించితిని. కాని నేను వానిని లెక్కచేయను. నేనాయుత్తరములకట్ట నొక్కనిముసమున భస్మీభూత మొనరింపగలను. పసిబిడ్డ చేతిలోని మధురషదార్ధము బలశాలి అవలీల హరింపగలుగునట్లు ఊణికమున నీ చెంతనున్న కాగితముల కట్టను నేను హరింపగల " నని ఫాస్టు నిర్లక్ష్యముగ మాటలాడెను.

" కారాగృహవాసమున నాకు జిత్తభ్రమ కలిగిన గని భావించి నీ విట్లు పలుకుచుంటివి గాఁబోలు. నీవిషయమున నతివిచిత్రము నత్యన్యుతము నగు చందము కొంత గలదు. ఎన్నఁదో అతిరహస్యముగ జరిగిన నామరణదండన వృత్తాంతమును నీ వానాఁడు రోమునగరమున నెట్లు తెలుపగలిగితివో నా కిప్పటికిని సుబోధము కాలేదు గాని నీ విపుడు పలికిన ప్రగల్భముల మాత్రము నేను విశ్వసింప " నని ఆన్సలము క్రోధముతోఁ బలికెను.

" నే నెట్లు కల్లప్రజ్ఞ లవచరించువాఁడఁ గాను. " అని కొంచె మైనఁ జలింపకుండ ఫాస్టు పలికినంతనే మొక యద్భుతతేజ మాయుత్తరములపైఁ బ్రసరించెను. తోడనే యవి బూడిదై యయ్యెను.

" ఆహా ! ఏమి యింద్రజాలమిది ? ఏమైననేమి ? నీవాపత్రిముల భస్మ మొనరించిన నేమి. నేను నోటబాటి నిను పాపవలకు పాలుజేయక విడుచువాఁడఁగాను నీవు ఇఁకా నుపపత్నిగా నుంచుకొని నీ బిడ్డ వధకు సహకారి పైతి వను వృత్తాంతమును నీయం దత్యంత ప్రేమాన్వితయగు ధైరస్సాకే మొదట తెలియజేసెదను. నీ విట్టి భయంకర మగు నపవాదమునకు పాలుగా గోరెదవో నీకనిసులభ కార్య మగునా విమోచనమున కంగీకరింతువో యోచించుకొనుము. "

.. ఓరీ మహాపాతకీ, కీటకాధమా ! నిన్ను నే నావంతయైన లెక్క చేయను, చేయఁగలదానిని జేయుము. "

.. ఈదురాగ్రహమున కావల పశ్చాత్తప్తఁడవు కాఁగలవు. ఉన్న తపశవియం గుండి ప్రజలఁ బీడించువారి నపఖ్యాతికి పాలుజేయుగాధ లను బ్రజలతిసులభముగ విశ్వసించుట సహజముగాన నావృత్తాంతము నెల్లనాగును శుభక నమ్మగలగు. ఇకావతి యాకస్మిక మరణము నకుఁగూడ కారణము నీయందే యారోపింపబడును. ఆమెయం దాగ రము తప్పి యామెకు వెఱచి కౌరానా ప్రభువు తనయుపకన్నిని సం హరించె నని ప్రజలు నీపై నింగ మోపెనగు. "

.. నేఁగలఁచిన నొక్కచిటుకలో నీజీవము నెటుల హరింపగలనో అటులే ప్రజలవాక్చందనమునుగూడ గావింప గలను. "

.. నీవు నానోగు మూయఁజాలవు. అదుగో యుగోగి వచ్చుచు న్నాఁడు, ఏమంగువు నన్ను విడిపింప--"

.. నేను బ్రయత్నింపను :: అని ఘోష పలుకునంతలో నుగోగి తారము దీసెను.

.. అటులైన నేను నిను లెక్కచేయువాఁడఁగాను, ప్రపంచమున కంతటికిని కౌరానాప్రభువు హంతకు--"

అని యాన్సలము పలుకునంతలో ఘోషభయంకరశబ్దము నాని నిపైఁ బొరితేయ నాన్సలము వెంటనే నోటకూటతేకుండఁచెంతయున్న యొకబల్లపైఁ గూలబడెను.

ఉగోగి లోనికి రాఁగా ఈతని కేగి యాకస్మికవ్యాధి కలిగి ట్లున్నది. వైద్యుని బిలువనంపకగు నని ఘోష పలికిను.

అటులనే చేసెన నని యాయుగోగి యాన్సలముచెంత కేగి చూడ నాతనితల గూబల్లపై ముంగునకు వ్రాలియుండెను. కొన్ని

నిముషము లతఁడు పరీక్షించి „ఇతఁడు మృతి నొందెను. ఉలికుకిన్చు నామావశిష్టఁడయ్యెను. చివటకు భూతనాథుఁడు తన ప్రియభృత్యుని దన చెంత జేర్చుకొనె” నని యుద్యోగి పలికెను.

శా స్టేమియును బలుకక సావధానముగా నడచిపోయెను.

౨౮

మేరియాసతి యుత్తమవంశ సంజనిత యని వెల్లడియగుటచే నావృత్తాంత మామెకును నామె భర్తకును మిత్రులకునుగూడ సంతసమును సంతాపమును గూడఁగలిగించెను. ఆమెప్రభు పుత్రి యనివెల్లడి యైనందులకు సంతసమును ఆమె జననీజనకులు బలవన్మరణములకుఁ బాలైనందులకువిచారమును గలిగెను.

„నాజననీ జనకుల యాత్మలకు సర్వేశ్వరుఁడు శాంతి నొసఁగుగాక” అని ఆమె నినిర్మలభావముతో సర్వేశ్వరుని ప్రార్థించెను.

„ఈవృత్తాంతమును విన్నవారిలో జింతావేశమైన నెఱుఁగక యపరిమితానంద భరితుఁడైనవాఁడు మాఙ్గిమిలనుసార్యభాముఁ డొక్కఁడే. అది మొదలు రాజకుటుంబమువారి కందఱికిని మేరియాసతిపై గౌరవము హెచ్చయ్యెను.

ఘ్రిష్టువాసిన లేఖయు నాన్సలము వ్రాసిన వివరములు గల పత్రమును ఇట్టెగ్రహప్రభి స్యయముగా వ్రాసిన యుత్తరమును బలిష్ఠము లగు నాధారములుగ నేర్పడుటచే పులికుకిన్చు ఆకస్మికముగ మృతినొందినను లిన్సుడ్రాపు దుర్గమునుగూర్చి మేరియాసతి హక్కు నకట్టిభంగమును గలుగలేదు.

కాని తనపితృవృత్తి ఁడగు మానుషర్థ విషయమున మేరియా యతనికనుకూలముగఁ దనభర్త కెంతయో విన్నవించెను. అతఁడు నాశలి గండ్రుల నిరువురనుగూడ హంతమొనరించిన మాటనిజమే,

అట్టివానిపై నాకెలుల కనికరము కలుగఁగలదు? నేను జీవించియుండుటకుగూడ నాతని కనికరము కారణముగాదు. అయిన నాతఁడు నా బాంధవుఁడు, చాచనకుని సోదరుఁడు ”

“ నీయుదార భావమునకు నే నెంతయు సంతసించి ప్రశంసించువాఁడఁగాని యాతఁ డొనరించిన ఘోరకృత్యము లపరిమితము లతిదారుణములు గావున మానఫల్యము శిక్షింపక విడచుట జర్మనుసామ్రాజ్యధర్మసూత్రములకును న్యాయస్వరూపుఁ డగు నాపితృవృత్తిని సింహాసనమునకునుగూడ నవమానకర మగును. ఆతని బందీనిగాఁ బట్టుకొనక తీరదుగాని ప్రాణమును మాత్రము కాపాడవచ్చును. ఆతఁడు జీవితశేషమును పశ్చాత్తాపపార్శ్వనలతో గడుపవలగును. అందులకు గారా గారమే యుత్తమస్థానము ”

అని యామెభర్త పలుక నామె మఱియేమియును జెప్పజాలక మిన్నకుండెను. కొంతసేనతో ఓటో మానుఫల్యము పట్టుకొనుటకు బయలుదేరెను.

ఆన్సలము తెలిపినసంగతులును వెల్లడియైన యితర రహస్యములును కెంబర్లుప్రాంతమువారికి తెలియుటకు ముందే అచటికి చేరివలె నని వా రహర్నిశలు విరామములేకుండ ప్రయాణమును సాగించిరి. అవృత్తాంతమును మానుఫల్య వినఁగలిగెనేని యాతఁడు దుర్గద్వారమును బంధించి కడవరకును దానిని గాపాడక విడువఁ డనిఓటోకుఁ డెలియును.

ఆకాలమునవార్తాపత్రికలు లేవు. ముద్రామంత్రము లసమగ్రములుగా నుండెను. టపాకార్యాయముల గోర్ఖాయి లేనేలేదు. కావున నపు డిట్టివార్తలు ప్రయాణీకుల వలన మాత్రమే తెలియవలసియుండెను.

కావున నావృత్తాంత మావంతయు కెంబ్బు ప్రాంతవాసులకుఁ దలియుటకుముందే ఓటోయను నాతని సహాయు లగుపన్నియు యోధులును హెర్మనుపాంథగృహమును జేరగలిగి రన్ననాశ్చర్యముకలుగ బనిలేను.

ఓటోను యోధులును ఆస్సలమువ్రాసిన యాజ్ఞా పత్రమునుగని హెర్మను చాల విస్మితుఁ డయ్యెను.

“ ఆస్సలముస్వామి యాజ్ఞను తప్పక నెవేర్చెదను గాని యా ప్రయత్న మేమో నేను గ్రహింపఁజాలకున్నా ” నని హెర్మను ఓటోతోననెను.

“ ఏమియు నడుగవలదు. నీకా యాజ్ఞాపత్రమున విధింపఁబడిన కార్యము నతిశీఘ్రముగ విశ్వాసముతో నెఱవేర్చుము. త్వరలో వదంతులు వేయవిధముల వ్యాపింపఁగలవు. నీ వీవిషయమున నేదైన దుస్తంత్రమునకు గడఁగితివేని ప్రాణములగోల్పోయెద వని మాత్రము హెచ్చరించుచున్నాను. దీర్ఘప్రయాణమున గడుబడలి విశ్రాంతి గొనుచున్న యాయోధులు నాయాజ్ఞానుసార మొనరింప సంసిద్ధులు. ఆస్సలము పంపిన యాజ్ఞాపత్ర మనుల్లంఘనీయ మని నీవు తలఁపనిచో దిరస్కరింపఁజాలని యాజ్ఞాపత్రము వేఱొండు నాచెంతగల ” దని ఓటో మాడ్చిమిలను సార్వభౌముఁ డొనఁగిన యాజ్ఞాపత్రముగూడ హెర్మనుకుఁ జూపెను. అత్యంతవిశ్వాసపాత్రుఁ డని మేము పరీక్షించి నిర్ధారణచేసిన ఓటోపియనల్లాకు లిస్తుఁడవు మాస్థానము బంధించు విషయమున సంపూర్ణాధికార మియ్యఁబడెను. ఆతఁడు కార్యసాధనమున కవసరమును బట్టి యెవరి నై సబంధింపవచ్చును. ఆతఁ డేవిషయమునఁ గోరినసహాయమును స్థానికసంస్థానాధి పతులు మండలాధికారులు మున్నగువారు తమ సేనలతోగూడ నొసంగవలెను. అని యాయాజ్ఞాపత్రమునం నున్నది.

“ అన్యలముస్వామి యాజ్ఞాపత్ర మొక్కటియో నాకు చాలు ”
నని యేదో అనిర్వాచ్య మగు భీతవలన వదనము వాడు బాట హె
ర్మను నుడివెను. అతఁడెన్నియో ప్రశ్నల నడుగఁ గోరుచుండెను. గాని
ఓటో వెనుకటిసారివలె నిపుడు స్నేహభావమును జూప కుండుటచే
హెర్మను వెఱచి యూరకుండెను.

హెర్మనుగూడ వెహముసంఘాను చరుఁ డని యిపుడు ఓటోకు
దలియుటచే నతఁడు హెర్మనును నిరసనభావముతోను ననుమానము
తోను జూడసాఁగెను.

హెర్మను వెంటనే లిన్సుత్రాపు దుర్గమున కేఁగెను. అతఁ డచట
మానుష్యుతో నెట్టిగాఢము గల్పించి చెప్పెనోగాని మలర కడువేగము
నే మాన్య్యుతోగూడ నిజపాంథగృహమున కేతెంచెను.

మానుష్యు లోన నడు గిడినంతనె ఓటో అతని యెదుట నిలచి
“నార్వభాముని యాజ్ఞానుసారము నీవుబంధి వైతి ” వని పలికెను.

“ ఏమి యీకండకావరము ” అని మానుష్యు కరవాలమును
స్పృశించుచు కోపముతోఁ బలికెను.

వెంటనే మధ్యద్వారమును దెఱచి లోన నున్నయోధులను మాను
ష్యుకు చూపి నీ వెదిరించిన ప్రయోజనములేదు. నీకరవాలము నిచ్చి
వేయు మని ఓటో పలికెను.

అతఁడు ఖడ్గము నొసఁగుచు “నాపై మోపఁబడిననేర మే ” మని
యడిగెను.

“ నే నావిషయమును నీకు రహస్యముగా నెఱిగించెద ” నని
ఓటో పలుక మానుష్యు సాఫోపరిభాగమునకు దారిదీసెను. ఓటో
అతని ననుసరించెను.

“ మానుష్యు నీవు నీయగ్రజుని అతని సతీమణినిగూడఁ జంపించి
తిపి. ఆ నేరములు నీవనకల్పమువలన జెల్లడి యుగ్మ్యెను. అర్చిభూమి.

లినుగ్గోర్గాశి యగుమేరియాసతియే లిన్సుక్రొపు దుర్గమున కభి
కారిణి, నీవు వంచకుండవు ఆమెను వంచించి ఆమెసంస్థానము నాక్ర
మించితివి. ఈ దాగుణకార్యము లందు నీకు సాధనభూతు లైనదురిత
ములులే దై వసంకల్పమున నీరహస్యమును వెల్లడించుటకుకూడ నేను
భూతులైరి. వారే హూగోయును ఉలికికొన్నను. ”

„ఉలికికొన్న- ఆస్సలము! ఆమూఁగవానితో నీడరు పలాయనమైన
రాత్రినుండియు కిన్నునాకు మరల కనబడకుండనే పోయెను ”

అని మానుషుడు చిత్తసైర్యము నంతను గోలుపోయి తత్ర
పాటుతో మాటలు తొలుపడఁబలికెను.

„ఆయెడ మూఁగవానివలె నటించినది నేనే. ఆరాత్రి కిన్నును
గూడ బంది నొనరించిగొని పోయినదియు నేనే. ఆతఁడటుపిమ్మట తన
దుశ్చరితము నంతను వెల్లడించి తనువు దొరఁగెను ”

అను పలుకులు మహాశని సన్నిభములై మాన్మస్థుడు స్థంభింపఁ
జీసెను. అతఁడు చైతన్య విరహితుడయ్యెను. దుర్నయుఁడు అతి
సాహసికుఁడు ధీరుఁడు సోత్సాహియు . నగు మానుషుడు క్షణమున
దుర్బలుఁడు నగ్గిరుడునై కృంగిపోయెను. అతని కావలియందుంచుట
కు యోధుల నిర్దతిని ఓటో నియమించి మేరియాసతి నియమించిన
పవిత్రకార్యనిర్వహణార్థము వెడలిపోయెను.

అతఁడు ఆంగురుయోధులతో లిన్సుక్రొపు దుర్గమున కెఱిగి ముఖ
ద్వారము చెంత నిలిచి మీయజమాని సార్వభౌముని యాజ్ఞాను
నారము బంధింపఁబడియె. ఈదుర్గమునకు సత్యముగ యజమానురా
లగు మేరియా రాకుమారి పక్షమున దీనిని వశపఱుచుకొన నిందు
వచ్చితిని. ఆసతీమణి సిగస్మండు ప్రభువునకును యిట్టగ్రజా ప్రభిక్కిని
గలిగినయేకపుత్రిక యని ఓటో యచటిసైని కోవ్యోగుల కఱిగించి
కొన్ని పత్రములను సిగర్జనముగ నూపవారు నిర్విరోధముగ ఓటో
నుయోధులను లోనికి బోనిచ్చిరి.

లోని కేగినవంటనే విన్నపముని నిర్బంధమున నుంచుట కాలఁ
దాజ్ఞాపించెను. పిమ్మట నతఁ డాయోధులతోను అనుచరులతోను
ప్రార్థనాగృహమున కేగెను. అనుచరులు గునుపములు మున్నగు
పనిముట్ల నాతని యాజ్ఞానుసారము కొనివచ్చిరి.

అచట ప్రభుకుటుంబము వారిశవములను సమాధిచేసిన స్థానమున
కేగి సిగిన్మండు. ఇల్లిగ్రెడాలశవ పేటికలకొరకు కాగడాలవెలుగున
ఓటో వెదకించెను.

ఆస్థానము చాలవిశాలముగ నున్నది. ఆకుటుంబమునకు జేరిన స్త్రీ
లును పురుషులును సుమారు నూటయేబదిమంది యచట సమాధిచే
యబడిరి. ఆశవపేటికలు వరుసగా నుంచబడెను. అందు చాలభాగము
శిథిలమై బూదిగలసెను. కొంతదూర మేగ మంచిస్థితియం దున్నశవ
పేటికలు కొన్ని కానబడెను. వానివెనుక సిగిన్మండు ఖడ్గఖేటకము
లమర్పబడిన శవపేటికయు దానిప్రక్క మఱియొక శవపేటికయుఁ
గనబడెను.

ఆకడపటిపేటికను ఓటో పగులగొట్టించి వారి కండఱీకిని జూపెను
చూచితిరా దీనియందు గులకరాళ్ళును మట్టిపెల్లలును తప్ప మఱేమి
యును లేవు. దీనిపై ఇల్లిగ్రెడ ప్రభియి నామేశికువగు బాలికయు
నని వ్రాసిరి. అని ఓటో తెలిపి అందున్న రాళ్ళను మన్నును బాట
బోసి దానిని ప్రార్థనామందిరమునకుఁ గొనిరండు. దానితోఁ బనికలు
గునని అతఁడు వారి కాజ్ఞాపించెను.

పిమ్మట వా రందఱును ప్రత్యేకమందిరమున కేగిరి. అందొక
ప్రదేశమును జూపి యచట త్రవ్వఁడని ఓటో నియమింప వాగు చాల
మెలకువతో గడువేగమునఁ గ్రవ్విరి. కొంతసేపటి కొకయస్తిపంజ
రము గోచరించెను.

“ ఇదియే ఇల్లిగ్రెడప్రభి శరీరమున మిగిలినది. భాగ్యహీన
యగు నీసాధ్వీమణియు నీమే భర్తయు మానుషగుణాజ్ఞాను సారము

వధింపఁబడిరి. అతఁ డక్రమముగ నింతకాలము నీసంస్థానమును వశ పఱచుకొని యనుభవించెను. అని ఓటో పలుక దుర్గమునందలి యనుచరులు చింతాకులులై భగవన్నామము స్మరించిరి.

అంతట నాయస్థిసంజరమును మొగములుబట్టలలో జుట్టి వారచట్టికి గొనివచ్చి శవపేటికయింనుంచిరి.

అనంతర మాతఁ డొకయాశ్వకునిచేతికి లేఖ నిచ్చి రోసెంథాలు దుర్గమున కంపి తానును నివసింప సాఁగెను.

నాఁడుసాయంకాలము రోసెంథాలు ప్రభువు పరివారముతోను గనపురోహితునితోడను దీర్ఘ కాలమునుండి తన ప్రబలశాత్రువుని వశమునం దుండిన లిన్నుద్రాపు దుర్గమును జేరవచ్చెను.

ఓటోపలన యావద్యైత్రాంతమును వినినపుడు మానుషశుభినరించి నఘోరకృత్యముల కాతఁ డబ్బరము నొండలేడు గాని మేరియానతి సిగన్నందు ప్రభువుత్రిక యని నిర్ధారణ యయ్యెనని వినినపుడు మాత్రముచాల వింతజెందెను.

ఆరాత్రి పండ్రెండు గంటలపుడు ఇద్దఱైగజాప్రభ్య్ శవపేటికను విధ్యుక్తముగా సమాధిస్థానమునఁ జేర్చిరి. రోసెంథాలు ప్రభునిపురోహితుఁడు నిర్మలభావముతో ప్రార్థనాదికములగు నంత్యక్రియల నిర్వర్తించెను.

మఱునాఁడు ధరస్సాసతి వ్రాసిన లేఖలను ఓటో రోసెంథాలుప్రభున కొనఁగెను. తనభర్త యిపు డెచటికిని పోవుటలే కనియు తన కిప్పుడు చాలసౌఖ్యముగ నున్న దనియు నామె వ్రాసెను. పిమ్మట ఓటో మాజ్జీమిలను సార్వభౌముని యాజ్ఞాపత్రము నాప్రభుని కందఁజేసెను. దానిం జదివి నీ కిందలివిషయములు తెలియునా ” అని యాతఁడు ఓటో వడిగెను.

“ ఆయుజ్ఞాపత్రము వీడకును యాతని సోదరికిని సంబంధించిన దని తలంచెదను. అతడు నాసహాయమున నీదుర్గమునుండి తప్పించు కొనఁ గలిగినపు డాతని పరిజనుఁ డిందు— ”

“ మిచెల్లొంగో సంగతియూ ? అమఱునాఁడే యాతనిని మానుఫర్సు వదలివేసెను. సాధ్యమైనంత త్వరలో వీడకుమున్నగునా రీజర్మనీదేశమును వదలిపోనలె నని వారి కెఱిగించునది యని సార్వభౌముఁడు నా కీశత్రమునం దాజ్ఞాపించెను. ఇందులకు నే నెంత మాత్రమును చింతించుటలేదు. వీడకు నా మందిరమునకు వచ్చిన దాది యాతని రసాయని కాషధములంగూర్చి నేనా కతఁడు నాపానపాత్రమున వెట్టి విషము గలిపినాప్రాణముల హరించునో యనుభయము నన్న వరతమును బాధించుచునే యున్నది. అతనిపోగరిం గని యువకు లందఱును మోహవికారమున మైమఱచుచున్నాఁడు. వారి యనుచుఁ దునిత్యమును సైనికనైపుణ్యములనుగూర్చి నాసేనానితో గలహించుచు నేయుండును. ఇంతనే ల ? మిత్రమా వా రాదుర్గమును వదలినదినము గాకు బండుగదినమే యగు” నని పలికి ప్రభువు ఓగోను గరస్పర్శమున గౌరవించి వెడలిపోయెను.

వియన్నానుండి వచ్చిన యుగ్యోగిని లిన్సుఫర్డు దుర్గపాలకునిగానియ మించి ఓగోప్రార్థనామందిరమున నున్న ఇల్లిగ్రెగోప్రబ్బి సిగస్నండు ప్రభువుల చిత్రపటములను భక్రముగా పెంట గొని రాజరిచారకులకు నియమించి మగల షార్క్ను పాంథగృహమున కిక్కిన మోక్షుల తోమరలివచ్చెను. తక్కిన నలుగురిని లిన్సుఫర్డు దుర్గముననే యుండ నియమించెను. లిన్సుఫర్డుసనివిగూడ నాతఁడు బండ్లగా పట్టి వెచ్చెను. ఆమె తనమనోభావము పోకించుకయు వెల్లడింపక మొగ్గువలె నుండెను. కాన హంతకుఁ డగుమానుష్యుకు నీవు సహకారిఁగి ” వని ఓగోపలుకుటచే లోగోన నామె చాల వగఁజెందుచునే యుండెను.

“ అయ్యా ! మానుషుడు బలవంతముగఁ బ్రాణములఁ దొరగె ”
నని యోధులలో నొకఁడు ఓటో లోనికిరాగానే తెలిపెను.

“ ఎవరు, మాన్పర్దా ! ”

“ మాన్పర్ద మృతి నొందెను. అతనిచేత మిక్కిలి వాడిగలచిన్న
పై జారు గలదు. పదినిముషములక్రిత మాతఁడు దానితో పొడుచు
కొని ప్రాణముల వగలెను. ”

అని యోధుఁడు తెలుపగనే ఓటో మానుషుని నిర్బంధించిన
గదిలోనికిఁ బోయిచూడ నాతఁ డచట విగతజీవుఁడై పడియుండెను.

౨౯

౧౮౯౭ వ వత్సరమునవంబరు నెలలో ఓటోపియనల్లాయును ఎనమం
డుగురు యోధులును నిర్బంధిత యగువిన్పర్దసతియును వియన్నా నగ
రమును శేరిరి.

ఆమె నాతఁడు కారాగారమున కంపి యార్చి డ్యూకు మందిర
మున కేగ నాదంపతు లాతని నత్యంతప్రీతితో గౌరవించిరి.

ఓటో వారికి లిన్సుడ్రాఫుమర్గమున జరిగిన వృత్తాంతమంతయును
విన్నవించెను. ఇల్లిగ్రెడాప్రభివమును తీసి నమాధిచేసిన విషయము
నెఱిగించినపుడు మేరియాసతి ధైర్యమును నిలుపజాలకపోయెను.
పిమ్మట నాతఁ డామె జననీజనకుల చిత్రపటముల నందజేయ నామె
సంతాపము కొంతప్రశాంత మయ్యెను.

ఆపటములు కేవలము నిర్జీవములే యైనను మాతాపితల సహ
జాకృతులను నిరూపించుచుండుటచే నానిని దిలకించుటవలన నామె
ప్రశాంత చిత్తయు భక్తిభరితయు నయ్యెను.

ఆమె భర్తవంకజూడ నాతఁడు ప్రేమాన్వితము లగు లోలలోచ
నముల నామెపైఁ బ్రసరింపజేయుచుండెను. ఆముద్దియతలిదండ్రుల
లాలనము నేనాఁడును బొంది యెఱుఁగకున్నను గాఢతమానురాగ

భరితుఁ డగు పాణనాథుఁడు తన్నుఁ బ్రాణాధికగా నాడరించుచుండుటచే నాతనిప్రేమాతిశయ మన్నిటిని గూడ మరిపింపజాలినదిగా నుండెను. అదిగో యామెకు సర్వేశ్వరుఁడు కటాక్షించిన వరరాజము.

వినుశ్శు సతిని న్యాయస్థానమున విచారణచేసినపు డైన నామె రోవిషయమును నోట వెల్లడింపదయ్యె. ఆమె నెమ్మోమునం దెట్టి మార్పును గలుగదయ్యె. ఆమెకు యావజ్జీవ మతనివాసశిక్ష విధింపఁబడెను.

ఓటోపియనల్లా యొనరించిన . మహాత్కార్యములకు సార్వభౌముఁడు చాల ప్రీతిఁజెంది యాతని నుచితరీతినిగౌరవింప గోరెను. కాని ఓటో తానెట్టి బిటునమును ఆదాయమును గూడ గైకొనజాల నని సవినయముగ విన్నవించెను. ఆతని చిత్రలేఖనైపుణ్యము జగద్విదితమైనది. ఉన్నత పదవియం దున్నవా రంగఱు నతనిచే న్యాయఁబడిన చిత్రముల నపరిమితముగ బడయగోరుచున్నారు. అట్టి స్వతంత్రజీవనమువలన నచ్చు నాదాయమే యుత్తమోత్తమ మని ఓటో తలఁచుచుండెను.

కాని యాతఁడు వెంటనే వియన్నానగరమునఁ జిత్రలేఖనమునకుఁ బూనలేదు. ఆతఁడు మరల నిటలీదేశమున కార్నియోలా కేఁగి యచటఁ గొన్ని నెల లుండెను.

ఆతఁడు మరల ౧౮౯౮ వత్సరమున వచ్చినపు డాతఁ డొంటరిగ రాలేదు. మజిలీపుత్రిక యగు నీనా నాతఁడు పెండ్లియాడెను. ఆతఁడు తన యశావనవతి యగు తన భార్యతో వియన్నానగరమున నివసించుచుఁ జిత్రలేఖనానైపుణ్యమున సత్యధికవిఖ్యాతిని గడించెను. అమితధనము నాతఁ డనతికాలముననే గడింపఁజాలి యుండెను. ధర్మమార్గమున లభించినయైశ్వర్యము నాతఁడు నిరసింపలేదు. లోకోపకారమునకు వినియోగించుచుండెను. దానపాత్రులై యాపదలకుఁ బాల్ప

డినవారిలో నాతని ధనసహాయమును బడయని వారు వియన్నానగరమునందే గాక తత్పరిసరమునందుగూడ నొక్కరును లేకుండేరి. ఆర్చిష్యాకులియపోల్డురాకుమారుని మందిరమునను జర్మినుప్రభుని మందిరమునకు ఓటో నీనాలకు నిరంతర మత్యంతప్రియపూర్వకస్వాగతము లభించుచునే యుండెను. ఓటోకును ఫాస్ట్కును వృథాసౌహృదయము లేకున్నను ఓటో నీనాలసట్లు ధైర్యాసహి కత్యంతస్నేహభావము కలను.

ంగింరవ వత్సరమున రోసెంథాలు ప్రభువు పెద్దల శిన్నునఁ బోయెను. అతఁ డప్పటికాఱు మాసములనుండి తన ప్రియకుమారి మందిరముననే నివసించుచుండెను. అతఁడు స్వల్పకాలము వ్యాధిగ్రస్తుడై తన యనుంగుపుత్రిక చెంత నుండగనే పాణిముల విడచెను. ఈ రీతిగా రోసెంథాలు సంగ్రాహము గూడ నౌరానాప్రభునంపతుల నశ మయ్యెను.

ఆవత్సరముననే నీడరును స్పెయిను దేశీయులు మరల బందీని జేసి సెవిలీలో నొక దుర్గమున బంధించిరి. ఆదుర్గపాలకుఁ జాతనిఁ జాల బాధలకు బాలుజేసెను. అతఁడు సహింపఁజాలక తప్పించుకొని పోఁ జూచెను. ఒక పురోహితునిఁ దన చెంత కంపవలె ననియు నాతని చెంతఁ దానొనర్చినపాతకముల నొప్పుకొని శిక్షాత్నాపమును వేల్చడించు ననియు నాతఁ డుద్యోగులకు విన్నవింప వా రొక మహోద్యోగిని బంపరి. అతఁ డొకముష్టిఘాతమున నాపురోహితునిఁ బరలోకమున కంపి యాతని వసనములధరించి (ఆదేశమున బురోహితులకుఁ బ్రత్యేకపు దుస్తులు ముఖపట్టములు నుండును.) నిర్మిరోధమునఁ గారాగృహము నుండి వెడలిపోయెను.

కొంగరికాలము క్రింగట మిఁచెగొంగు నీడరులు నిడిపోవుటచే నీడరుల కొంతదన చెప్పువాగు లేకుండెరి. అతఁ డెఱు చేయుటకును దోచక యల్లాడుచుండఁ గొలఁద కాలమునకే మరల నాతనిఁ బట్టుకొని బలిష్ఠ మగు మెడిగా జిల్కొంపోదుర్గమున బంధించిరి. కాన

నాతనికి నాధుపాత్యా మహా పాతకమే గాని స్వాతంత్ర్య లాభము మిగుల లేదు.

ఆదుర్గమునం దాతఁడు రెండు వత్సరములు నవసెను. వెనుకటి మిత్రులందఱు నతనిఁ బూర్తిగా మరచిరి. ఉన్నతదశయం నున్నపుడు నార్యభాములచేతఁగూడ దాస్యముఁ జేయించుకొనిన నీజ రిపుడు చూడఁచుటయును మ్రొక్కడై వమును లేక హాకాకియై ఎల్లరచేఁ బరిత్యజింపబడి కారాగారబద్ధుడై నవయుచుండెను. ఎల్లనాడు నతని శ్యజించిరి గాని మిచెలోలో మాత్రము కృతజ్ఞతను జూపలేదు. నీజ రాకారాగృహమునం దున్నాఁ డని మిచెలోలో తెలుసు కొనెను. ఎటులైన నీజరును విడిపింపవలె నని మిచెలోలో దీక్షఁబూనెను.

మిచెలోలో యాప్రాంతమున నున్నాఁ డని గగ్గెం వ సంవత్సరమునం దొకనాఁడుదయమున నీజరుకుఁ దెలుపఁబడెను. అతనియెదుట నుంచబడిన రొట్టెను విరువ నం దొక చిన్నసేనాయును సన్నని ఆకురాయియును గనఁబడెను. ఆయుపకరణము లాతనికి మహోపకారికములు. పగటిపూట నీజరు ఇనుపయూచలను నాకురాయితోఁ గోసి వేయుచుండును. ప్రతి సాయంకాలమును దుర్గాధికారి దాను మామూలు నీజరుగదిలో నతనితోఁగలసి భుజించుచుండును. ఏలనో యాతనికి నీజరుపై నట్టి స్నేహభావము కలిగినది. నీజ రాతని కనుబ్రామి యొకనా డాతని పానపాత్రమునందు విషము కలిపెను. వెంటనే దుర్గపాలకుఁడు మృతి నొందెను.

ఆరాత్రి ప్రక్కదుప్పటులు మున్నగు వస్త్రముల నన్నిటిని చించి బలముగఁ బేనివేసి దాని సహాయమున నిశేధమునం దాతఁడు దుర్గము నుండి వెలి కేగి మిచెలోలోను గలుసుకొనెను. అదివఱ కే మిచెలోలో రెండు గుఱ్ఱములను సింహులచి యుంచుటచే నీజరు మిచెలోలోతోఁగూడ నెవ రేదేశమునఁ బ్రవేశింపగలిగెనో. ఆదేశపురాదగు జానుడీ అల్పపువారి నెంతయు నాదరించెను.

౧౫౦౭ వత్సరమున నేవరేదేశపురాజు సామంతులలో నొకఁడు ప్రతికూలుఁడై సమరమునకు గడగ నీడకు సైన్యాధి పత్యమును వహించి వియూయనుగ్రామమునకు సమీపమున రణరంగమునబోరి వధింపఁబడెను. అంతట మిచెలొట సేనాధిపతియై శత్రువులనిర్మూలన మొనరించి పగఁదీర్చుకొనెను.

ఈకీర్తిగా నీడకు ౧౫౦౭వ వత్సరము మార్చి నెల ౧౦వ తేదీని నామాన్యసమరమున నామావశిష్టుఁడయ్యెను.

లూక్రెజా ఘరానాప్రభువును బెండ్లియాడి యానగరమున నివసింపసాగెను. ఈ ప్రకరణము ౧౫౦౭వ వత్సరము నవంబరునెల తోఁ బ్రారంభమై ౧౫౧౨వ వత్సరాంతముతో నంతమైనది. ఈ కీర్తిగా ఘోస్టుకు భూతనాథుఁడొసంగిన యిరువదినాలు గ్రేండ్ల పరిమితిలో ౧౫ వత్సరములు గడచిపోయెను.

౨౩

౧౫౧౨వ వత్సరము ముగియవచ్చుచుండెను. జౌరానాప్రభుని మందిరమున విలాసభాసుర మగు నొక గదిలో నొక ఎలనాగయు నొక నవయావనుఁడును గూర్చుండి యుండిరి.

ఆ పురుషుఁడు కొంచెము పొడగరి, బక్కపలచనివాఁడైనను బొంకముగలవాఁడు. అతని సౌందర్యమునం దొక్క లోపమైన నెంత విషమపరీక్ష చేసినను గనుసట్టదు. అతని వదనవిలాస మతిమనోహరము. దంతకాంతి నలరారు నాతని చెక్కులపై విసీలకుంతలములు నృత్య మొనరించుచుండెను. అతని విశాలలోచనములు శ్రీమంతములై యొప్పుమీరుచుండెను. అతని విలోకనములు మృదులములై తనశక్తిని వెల్లడించుచుండెను. అతని మోము తీరు వర్ణలమనియే చెప్పగలుగును. అతని కంఠశోభ తననుగుణముగనే యొప్పుమీరుచుండెను.

ఆతని కింకను మీసక ట్టేర్పడ కున్నను నాతని వదనము గంభీరముగనే యుండెను. అసమాత్ర మగు విచారభావమును నాలోచనా శక్తియు గోచరించుచుండెను.

ఆతని చెంతనున్న యెలవాగ అసమాన్య లావణ్యధన్య లగు కన్యామణులలో నొక్కరిత. ఆకన్యకామణిగూడఁ గొంచెము పొడగ రిదో. దివ్యాంగనల ధిక్కరింపఁజాలిన యాతన్వంగి సర్వాంగసౌందర్య విరాజమానయై జగన్మోహినియో యన నొప్పుమీరుచుండెను. ఆమె దీర్ఘాలోచనా పరతంత్రయై యున్నపు డామె వీణల నేత్రములు ప్రణయ ప్రపూర్ణములును బ్రశాంతములునై గోచరించును. ఆకన్యకామణి భావోత్సాహోద్వేగ యైనపు డాకలికిమిన్న నేత్రస్వయము విలక్షణ ప్రభాపూరితమై ప్రేక్షకునిపై యవలతారలంబోలె నిబదీప్తింబరపును. కోమలస్నిగ్ధ, మనోహర వదనకమలమును, గోటజమ్మినఁబాలుగారున ట్లొప్పుమీరు చెక్కుటర్థములును, మధుపసంకాశ నీల కుటిలకుంతలజాలమును, వర్ణనాతీతముగ నొప్పుమీరుచుండెను. ఆమందయాన సుందరవదన సౌకుమార్యాత్రిశయమున నంతర్గతసూక్ష్మ నీలరక్తనాళములు ప్రస్ఫుటముగ గోచరించుచుండెను. సుషక్వైచీలి చీలికలైన దాడిమఫలాంతర్గతస్నిగ్ధబీజపత్తి నపహసించుచుఁ గెంపువన్నె నింపుగులుకు నారమణీమణి ముఖాంతరమున నొచ్చారు తెల్లని పలువకున యాజవ్వని మందహాస మొనరించినపుడు గోచరించుచుండును.

ఆమందయాన వింతసోయగము నంతయు లోగొనజాలు ననామాన్యవదనతేడము దేవకాంతలకు గాక మానవకామినులకు సామాన్యముగ లభించునదిగాదు. ఆయతాకిక ప్రియదర్శనము కన్యకామణులం దత్యంత వినయ సౌకుమార్యవిలాసభాసుర లగు నారీమణులందుమాత్రమే గోచరించుచుండును. ఆచారమతి విలాసిని గాదు— నిజసౌందర్యాత్రిశయమును గ్రహించి గర్వితయై విజ్ఞవీగు స్వైరిణి

గాదు, ఆమె మరాళిగమనమును, గంబుకంఠవిలాసమును, సౌందర్యము నతిశయింపజేయు హాయిలును బ్రయత్నపూర్వకముగ నభ్యసించు కృత్రిమనటనాకలాపము గాదు. ఆలీలావతి సుశీలయగు నమాయిక యని యామె పలుకులంబట్టియు చేష్టలను బట్టియు సులభముగా గ్రహింపవచ్చును. ఆమె తనూవిలాస మత్యంత మనోహరమయ్యు తనయపూర్వసౌందర్యాభిశయ మెల్ల వారి ప్రణయముగ్ధుల నొనరింపజాలియున్న నను నూహ లేశమైన నాకన్నియ కెన్నడును గలిగి యుండలేదు.

వా రిద్దఱును సమవయస్కులు పదునెనిమిది వత్సరములు దాటి నవారు, వారిద్దఱును నేకకాలముననే జనించినను యవలసోదరీసోదరులు గారు, సన్నిహితశాంధప్యలైన గారు, గాని యత్యంత సన్నిహిత శాంధవ్యపాశమున నచిరకాలముననే బద్ధులు కావలెనని కోరుచున్న వారు, వారు ప్రణయనీప్రణయనులు.

వారి ప్రేమ పవిత్రతమము, స్వార్థవిరహితము, అట్టి విమల ప్రేమ మత్యంతపరిపూరిత మగు ప్రణయపాశముల వారి హృదయముల బంధింపజాలెను, ఏనాఁడు నొక్కకలువాక్యము నైన వా రుచ్చరించి యెఱుఁగరు, పొలయల్కవలన నావల కలుగు మహాదానందము ననుభవించుటకు సాధారణముగ ప్రణయనీ ప్రణయను లొనరించు ప్రణయకలహమును గూడ వా రెఱుఁగరు, ఆకన్యకామణి చెప్పుముల కేనాఁడు నాతని విమలఫాలతలమున భూభంగమైన గోచరింపలేదు, అతని వత్తనమున కెత్తఱినిగూడ నాచంద్రవగన బింబోష్టములు కంపితములు కాలేదు, ఈర్వాశబ్దమును మాత్రమే వారు వినియుండునుగాని త ద్భావము వారిపట్ల నభావమే, వా రొండొరుల నిర్మలానురాగములగూర్చి సంపూర్ణ విశ్వాసముతో జెలియుచుండిరి.

ఈయవతీ యువజను లుత్తమవంశసంజాతు లగుటచే వియన్నానగరమున సాటిప్రభు కుటుంబములందేవేని వేడుకలును వివోదములు

నుత్సవములు మున్నగునవి జరుగునపుడు తరుచుగ వా రాహ్వనింపఁ బడుచుండుటయు వా రాహ్వనముల సంగీకరించి యట్టి విందులకు పోవుచుండుటయు జరుగుచునే యుండెను. అట్టి సందర్భమునందు నృత్యములు జరుగుచుండును. అవి వాహితీలు వివాహితీలు నగుయువ తులు లాతిపురుషులతో, జేతుల గలపి నృత్యముచేయుట యచటిదే శాచారము. దానిని శ్రోసివేయుట నాగరకతాధర్మముగాదు. గావున నీప్రణయముగ్ధు లట్టి సందర్భముల విడిపోయి యువకుఁడు వేఱొక యువతితోను యువతి వేఱొక పురుషునితోను నృత్యము చేయునపు డైన వారి చిత్తము లెన్నడు నన్యాయత్తములు కాలేదు. అట్టితగుల తో, జేరి నృత్యముచేయుటయుముచ్చటించుటయు సంఘాచార నియ మము నుల్లఘింపజాలమినే గాని ప్రేమావిశేషమునఁగా దని వారిద్దఱును లెస్సగా నెఱిగి యున్నారు. వారి మాతృలు వినీతములు. వారి తలంపులు పాననములు వారి. వాక్యములు పవిత్రములు. వారి చెయి గము లుత్తమములు. ఆహా వారి ప్రణయ మహిమ మెంత ధన్యము.

చిలుతప్రాయమునుగడియు “ వా నొక్క కంచమున దిని యొక్క మంచమునఁ బండుకొనిరి. ” అను సామెత సిద్ధించునట్లు వాగు నిరంతరసాహచర్యమున పెరిగిరి. ఒక్క మందిరమున నివసించుచు నొక్కచో నాడుచు నొక్కచో, బాడుచు నొక్కచో ముచ్చటలాడుచు వాగు దినదినప్రవర్ధమానులైరి రెం డేండ్ల ప్రాయముననే— మాటలురాని యీడుననె—వారికి జోడు కుదిరెను. అప్పుడైన వారే నాడు నెందులకును జగడమాడి యెఱుగరు. పరస్పరదుఃఖోపశమన మునకే యంతటితే, బ్రాయమునగూడ వాగు ప్రయత్నించు చుండిరి. వారిలో నొక్కరశ్రుఘ్నారిత యోచనులైన రెండవవారుగూడ వెంటనే కన్నీరు నించెడివాగు. తమచిచ్చ యంగీల యంచులతో నొండొరుల కన్నులం దుడిచి యాగరించుకొను వాగు.

ఈరీతిగా వయసుతో పాటను రాగముగూడఁ బ్రవర్ధిత మయ్యెను. పంచాబ్దప్రాయమున వచ్చియు రాని ముద్దుమాటలతో వాగు నిరంతరమును సంభాషించుటయే మహదానందముగా భావించుచుండువాగు. ఒండొరులు బుజములపైఁ జేతులు వేసుకొని వియన్నాయందలి రాజమందిరో ద్యానమునను నౌరానాలోని ప్రభుమందిరోద్యానమునను వాగు సదా చరించుచుండువారు. అట్టిచో నాముద్దుబాలుఁడు మృదుఘనములను, దివ్యకుసుమముల నేరితెచ్చి యాబాలామణి కొనంగుచుండును. అట్టి పసితనమున నైన వా రేజు తువునకును బీడ - గలిగించి యెఱుఁగరు. ఆకుచిలుకల నలయించి యెఱుఁగరు. తూరీగలఁ గారియిలంబెట్టినవారు గారు. బంగారుపిచ్చుకుల బంధించి యుండలేదు. చీమలబారు దారి కడ్డమైననెడ దొలఁగి పోవువాగు.

ఈరీతిగా వత్సరములు పైబడ్డుకొలఁదిని బ్రేమ హెచ్చు కాసాఁగెను. పొలములందు మెలఁగునపుఁ డాతఁ డామందయానను తిన్నని స్నిగ్ధమగుమార్గముల నడిపించుచుండును. దారిలో జిన్నకాలువలును ముండ్లపోదలును గనఁబడినపు డాతఁ డాకన్నియను జేతులపైవిడుకొని భక్తియుగ నావలకుఁ గొనిపోవుచుండును. రమ్యస్థలము నారసి యందామె నతఁడు గూర్చుండఁ జేసి పూబొదలఁ జేరి చిత్రవిచిత్రపుష్ప జాతులం దెచ్చి యుచ్చుచుండును. వాని నామె గుత్తులు గుత్తులుగా నమరింప నాగుత్తుల నాతఁ డామత్తకాశిని చికురబంధమున నమర్చుచుండును. వారి నిష్కపట హాసములు నుల్లాసస్వనములును రజత ఘంటికానినాదములువోలె విశాలోద్యాన స్థలముల చెలఁగి విమలనదీ మర్మరధ్వనులయగుదు లీన మగును.

విద్యార్థిరశయందు వాగు సహపాఠులైరి. గణితముమున్నగు వానియం దొకరికిఁ దోచుచు విషయము వింకొకరు విప్పి చెప్పుచుం

దురు, అందు తరుచుగా సంశయనివారణము నాయువకుఁడే యొనరించుచుండును.

ఈరీతిగా నాబాల్య ప్రవర్ధమాను లగునాయువతీ యువకులకుఁ బసితనమునాటి యాట కోటితనమును విద్యాభ్యాసదశ యంకలి సాహచర్యమును గాఢమైత్రియై క్రమక్రమముగ సంపూర్ణమౌవన వికాసముతోఁ బరిపూర్ణప్రణయాకృతి దాల్చెను. ఆరహస్యమును గూడఁ దొలుత గ్రహింపఁ గలిగిన దాయువకుఁడే. సహజసరళస్వభావుఁ డగు నాభావజోపముఁ జారహస్యమును మిక్కిలి నేర్పుతో నాపాటలాధర కెఱుఁగజేసెను. పరస్పర మనోభావములఁబోల్చి చూచి వారు నిర్ధారణజేయగలిగిరి. పరస్పర నిర్మలాను రాగభరితు లగువారి పవిత్ర ప్రణయమును ప్రతిఘటించు శక్తులు సర్వేశ్వరుని దృష్టియం దుండ జాలవను నిర్మలభావముతో మన నెయ్యమునకు మనదననీ దనకులు తప్పక యంగీకరించి మన కిరువురకును బరిణయము గావించును. ఇక మన కెన్నటికిని వియోగము ఘట్టిల్ల దని వారు తలఁచిరి.

వారి ప్రణయమును నిరసించి వారి వివాహమున కంగీకరింపకుండుట కెవ్వరికి నెట్టి కారణముచు గనఁబడదు. అభజాత్యశీలవయోరూపసంపదల నసమాను లయ్యు సమాను లగు నాసునతీసుంకనుల పొందుత్తిమోత్తమము కాని యొక్క వ్యక్తిమాత్రము మానముద్ర వహించెను. ఆప్రస్థాపనకే యాతఁ డవకాశ మీయక కాలయాపనము చేయసాగెను. ఆయుదాసీనత కెట్టి కారణము నాతఁ డెఱిగింపలేదు. వారి నెడబాపవలె ననుతల పతని కావంతయును లేదు. కాని వెల్లడింప నలవిగాని భయంకర కారణముచే నాతఁ డెఱ్ఱనరించుచుండెను.

ఆసుందరాంగుఁ డగుయువకుఁడే మాడ్చిమిలను. యథార్థముగఘాట శిరస్యాలకు జవించిన పుత్రుఁ డయ్యు లియపోడ్డుమేరిమూల ముగ్గు

విష్ణుఁ డని భావింపఁబడు చున్నవాఁడు. అమోహనాంగ శూదీలాశస్త్రి రాకుమారునికిని మేరియాకును బుట్టిన బాలిక యయ్య ఫాస్టు ధరస్సాల పట్టిగాఁ బెరుఁగుచున్న నారసాక్షి.

వీరి వినాహమున కనుమతి నొసఁగక యూరక కాలము బుచ్చు చున్నవాఁడు ఫాస్టే, ఆతఁ డావివాహమున కనుమతించిన వివాహసమయమున దేవతానికేతనమున కేఁగకుండఁ దప్పించుకొనుదారి లేదు. ఆ ట్లేఁగుట కాతఁడు భూతనాథుని కొసంగిన వాగ్దానము ప్రబలనిరోధ కముగ నున్నది. అందుల కాతఁ డాభూతనాథుని యనుమతిఁ గొననిచో వెంటనే భూతనాథుఁ డాతని నరకలోకమునఁ గూలఁద్రోయును.

౧౫౧౨ వ సంవత్సరాంతమున నాయనతి మన్మథుఁడును మదన సుందరియు నిట్టిపిత్తిలో నాగదియందుఁ గూర్చుండి యుండిరి సూర్యాస్తమయ సమయ మాసన్నమైనది.

ఆతఁ డాచిన్నారి కన్నియ కెంఁగెలు కేలబూని గవాక్షిముచెంత కేఁగి కట్టెదుట నున్న పర్వతరామణీయకమును గనుపరుపసాఁగెను. “ఆవృక్షరాజమును దిలకించితే వత్సరమున గొంతకాల మదియొక్క-యా కై నలేక మోక్షింపబడి యుండును గాని మరల వసంతకాల మాసన్న మైనంత నేనవసవలాడుచివురుజంపములతో నొప్పుమీగును. మానవుని యాశావళులుగూడ నాకురాలుకాదు నందలి యాకులవలె నే నేలరాలును గాని జీవవృక్షమునందు మాత్రము ననవృక్షమునకు వలె వసంతసమయనూతన పల్లవశోభ మరల కలుగు టుదాదు. అని యాతఁ డనెను.

“ప్రయా నేడు నీవు చింతాకులుఁడ వై న్నట్లు లగుపడుచున్నావేల ? అని కూతని మనసు పర్యాయమనదినోక చాలాపద్యపద్య పలికెను.

.. ప్రాణధనమా ! లేదు. లేదు. ఈసంధ్యాకాల ప్రభావ మట్టిది. చీకట్లులు క్రమ్మ నారంభించుటతోనే క్రమక్రమముగ నాయిసులు సంతాపము వెంటగొని వచ్చునట్లుగును. కాన ముందు రానున్న అశుభసూచన యిప్పుడే యించుక కనఁ బడసాగెను ..

.. అశుభసూచన యెవ్వరే ? కొంతకాలము చీకటి ధంతలము నలముకొనినను మరిల వెలుతురు రాకుండునా ? అయినే వైవస్వరూపుఁ డగు జీవునిఁ దాత్కాలికముగ నాపన యను గాఱుమబ్బు క్రమ్ముకొనినను గడుశీఘ్రముగనో, కొంచె మాలస్యముగనో తాత్కాలిక మగునా ఘనాంధకారము దొలఁగింప స్వీయప్రకాశమాన కిరణములను బంపి కగుణామయుఁడగు సర్వేశ్వరుఁ జీవుని సంతాపము నుదొలఁగింపఁడె ? ..

అని అడిలాకన్య పలుకునంతలో మందిన ద్వారము తెరువఁబడెను. పరిజనులు దీపకళికలఁగొని వచ్చిరి. అంతట నాప్రణయముగ్గులు గవాక్షము చెంతనుండి వెడలిపోయిరి. పరిజనులు కిటికీల తెరలను భద్రపఱచిరి. కొంతసేపటిలో లియపోడ్డు రాకుమారుడును మేజీరూయును. ఫాష్టును ధరస్సాయు నాగదిలోనికి వచ్చిరి.

౨౦

పదునేను వత్సరములు గడచినను ఫాష్టు రూపమునం దట్టిమూర్చిను గలుగలేదు.

ఆతని వదన సౌందర్యము కొంచెమునఁ దగ్గలేదు. ఆతని పిసెలకుం తలములం దొక్కటియును బలితము కాలేదు. ఆతని దృగంచలకాంతి సముద్వలత కొఱతపడలేదు. ఆతని శరీరసౌష్ఠవము ధరస్సాసతి యాతనిఁ బ్రేమించిననాఁ డెఱుఁగుండెనో నేడుగూడ నటులే యుండెను. అతలలితమగు సంతాపరేఖ యొందుమాత్ర మాతని సమున్నత ధీపిరాజితపిశాల ఫలభాగమున గోచరించు చుండెను. ఆతఁ డప్పు

డవు డన్యకాంతాగాఢ పరీరంభణాది విషయభాగముల నోలలాడినను
ఆవిషయాను భూతిని సౌఖ్య మనజాలము, ఏల యన నహర్నిశలు
తన్నత్యంతము పీడించుచున్న ఘోరిసంతాపమును మరచుటకే యాత
డల్లు అన్యకామిని సాంగత్యవిరోధములఁ గాలము బుచ్చుచుండెను-
ఆతఁ డత్యధిక మగు మనకోపము ననుభవించెను.

ఆతఁ డింకను నిండుయశావనమున నలరాహుచు నత్యధి కోత్సాహభ
రితుడై యుండెను, గాని యింక న్నాన్యవత్సరములలోనే యాతనికి
మృతికలుగఁ గలదు, ఆతఁడు తన దుర్గతికి బాలుగాక తప్పదు, అహా!
ఎట్టి దుర్మరణము ఎట్టిదుర్గతి.

ఏనాఁడు సూర్యోదయ సూర్యాస్తమయ మధ్యకాలమునఁ దా
గొక్కసత్కార్యము నైనఁగావింపఁ జాలకుండునో యట్టిదినమున
నాహా! నా కొకదినము వృథ వోయే నని యొక సార్వభౌముఁ డను
కొనుచుండె నని మన మొకాకొనొక చరిత్రయందు చదివి యుంటిమి.
అటులే ఏనాఁడు సూతనానంద విరోధములను సూతన భాగములను
బడయఁజాలకుండునో యానాఁ డొకదినము గతించె నని ఘాస్ట్యగూఢ
చింతించు చుండువాఁడు.

ఆతని కిప్పు డొకగంట గడచిన యుగము గడచిన క్లుండెను, ఆతఁ
డు గడియల యామముల దినముల వారముల మాసముల పక్షముల
ల్కులఁడు ధనమును లెక్కించుకొనురీతిని నిగంతరమును లెక్కింప
సాగెను. అసన్నమృత్యువున కాతఁడు కడుదూరముగఁ బలు గిడఁగోరు
చుండెను, గాని అమృత్యు వాతని క్షణమైన విడిచి యుండక నిరంతర
మాతని వెన్నాడుచునే యుండెను.

భూతపతి సహాయమునఁ ననకుఁగల యలప్రకరణ క్తి విశేషమున
నాతఁడు వివిధము లగునానందముల ననుభవించు చుండెను. తన
ప్రియకాంత యగు ధరస్స నాతఁ డుపేక్షింపకయే అన్యకాంతా
పిహారిమున సొక్కి సోలుచుండెను. సకల్ సూత్రమున క్షిణికమున

నెంతటి దూర దేశమున కైన నేగి యచటఁ గొన్నిగంటలలోఁ గొన్ని దినములలో నిచ్చానుసారము భోగముల ననుభవించి మరల నానంక ల్పప్రభావముననే రెప్పపాటువేళలో నిజమందిరమునకు వచ్చి చేగు చుండును.

తనభర్త యిట్లు నిరంతర మున్యకాంతా సాంగత్యమునఁ జిక్కి భోగై కలాలసుఁడై యున్నా డనుసంశయలేశ మైన ధైర్యాకు లేదు. అట్టి యనుమాన నూమెకుఁ గలుగుట కైన నవకాశము లేదు గాని యామెకు సౌఖ్యముమాత్ర మసమగ్రముగనే యుండెను. అతని కేగో గొప్ప విచారకారణము కలఁని ఆమెకెక్కువత్సరములక్రింగట గ్రహించెను. దానికతన నాతఁడు పగటిపూట మానమువహించి యుండును రాత్రివేళ భయంకర స్వప్నములం గని నర్ధరిల్లును.

అతఁ డెన్నఁడును బ్రార్థించి యెఱుఁగఁడు. ఎన్నడు నేదేవళమున కును బోయి యుండలేదు. అవిషయములనుగూర్చి యతని నెవరైన బ్రశ్నించిన నాక్షణమే గేగో గొప్పబాధ కలిగిన రీతి నాతనిముఖలక్షణము మాఱిపోవుచుండు నని గూమె గ్రహించెను.

అట్లేగికి ప్రణయప్రపూర్ణ యగునిల్లాటికి నహంబ మగు నిర్మల ప్రేమతో నాతని రహస్యమును దెలుసుకొనుట కామె చాలసాకులు ప్రయత్నించెను. అతని యాత్మను జైవమునకు వశపగుప్ర మని వేల సారు లతని కైస్తవసహజమైన యాస్తికతతో హితము దెల్పెను. కాని యావిషయములపట్ల నాతఁడు గ్రాహ్యమగు ననగాయ గనుపఱచుటచేఁ జెక్కు వత్సరములనుండి యామె వానిని కలపెట్టుటదో మానుకొనెను.

ఆమె యట్లతనిచెంత వానింగూర్చి తలపెట్టకున్నను నొంటరిగా నున్నప్పుడు వానింగూర్చి దీక్షాచన మొనరించుచు జింతిలుచునే యుండెను. కాని తనచింత వెల్లడి యైనతన భర్తకును మిత్రులకును

మస్సహముగఁ దోచు నని దాని నంతయు తోన విముచ్చుకొని హసన్ముఖయై మెలగుచుండెను.

శాస్త్రకు గలఘోర సంతాపమున కాలనికి భూతపతి యన్భుతశక్తి తోడ్పడకున్నచో నాతఁడేనాచో కృశించి వంగి శిరోజము లన్నియుఁ బండఁబాట శతవృద్ధుఁడో యననుండువాఁడే.

ధైరస్సాకును సౌందర్య మేమియును కొఱత పడలేదు, గాని ఆమె వదనకాంతి పాటలచ్చవి నొప్పారి సంతాపమును నూచించుచుండెను. యౌవన మతిశయించిన కొలఁది నొడలు పుష్టిజెందుటకు చూలుగా నామె శుక్ష్మింప సాగెను.

ఆర్చిడ్యూకులియపోల్డు సౌందర్యము శరీరసౌష్ఠవమును బెంపొందెను. ఆతనియొడ లించుకలావు బాటినను అంగసౌష్ఠవ మేమియును కొఱత పడలేదు. మేరియాసతి తనూవిలసన మత్సధికముగ వికసించి ఆమె ప్రాధాంగ సహజలావణ్యముతో నొప్పమీగుచు నిర్విచారముగ నుండెను.

మేక్సిమిలను అడిలాలనుగూర్చి మాత్రము మేరియా ధైరస్సాల విలక్షణప్రేమ మించుక దైన మాటలేదు. గాని నారిరహస్యముల నాలకంచిన మతస్వాములు నారికి మనశ్శాంతిని గలిగింపఁ గలిగిరి. భగవంతుని అద్భుతసంకల్పమును మనము గ్రహింపఁ జాలము. అతఁ డీయువతీ యువకుల విషయమున నిట్టి వింత భావములను మేరియా ధైరస్సాలకుఁ గలిగించుట కేదో గొప్పకారణ ముండునని ఆస్వాముల వారి గెఱిఁగించుటచేఁ జిన్నప్పటినుండియు దైవవిశ్వాసముతోఁ బెంచబడినవారు గావున నారమణీమణులు దాని నతిసులభముగ విశ్వసించి సంతృప్తి జెందిరి.

పైని వివరింపఁబడిన రీతిని ఔరానాప్రభువు మందిరమున నొక గదిలో యువతీయువకులును వారి జననీ జనకులు నొకబల్లచేత

గూర్చుండిరి. పరిజనులు దానిపై పోనీయములు నుపాసారాదికముల నమర్చి వెడలిపోయిరి.

“మిత్రమా నీవీ యువజనుల పరిణయము నాలసించుట నాకు సమంజస మని తోచకున్నది. వారి కింకను శ్రాద్ధత రాలే గనువాడ ము యుక్తియుక్తము గాదు. వారు తమతమ మనోభావముల నెఱుంగజాలనివారు గారని లియపోట్టు ఫాస్టు నుద్దేశించి పలుక నాప్రణయను లొంగొగులఁ బరికించి లజ్జతు లైరి.

దానింగని చూచితివా ? ఇంతకంటె వినిర్మల మగుగాఢాను రాగము పడజాలదు. సర్వేశ్వరుఁడే వారిని దంపతులనుగా సృజించి యున్నాఁ డనుట నిశ్చయ మని మరల లియపోట్టు పలికెను.

“జనన మాదిగా వారు తుణికమైన నెడఁబాసినవారు గారు. వారి నెయ్యమే నిర్మలానురాగముగాఁ బరిణమించినది. ప్రభువా వారి యానందమున కధ్యంతరమును గల్పింపవల దని మేరియా పలికెను. అట్లు పలుకుచు నామె యాప్రణయినులపై ముఖ్యముగా అడ్డీల్పై సుకుమార విఘోకనములఁ బరపెను.

“జీవిశేషరా ! వీరి ప్రార్థనము గావనరాదు. తనపుత్రునికి మన కన్నియ నర్ధించుటయం దీమహారాజు మన కత్యంత గౌరవమును సమకూర్చుచున్నాఁడు. చిర కాలమునుండి మనకుటుంబములకు ప్రబలుచున్న మైత్రి యీసంబంధమున గాఢతమము కాగలదు. కాన నిక నాలస్యము చేయవలసిన వేషదాన నని పలికి ధైరస్సాగూడ నాప్రణయినుల వంక ముఖ్యముగా మాంక్సిమిలనువంక మృదుల విఘోకనముల బఱపెను.

“మే మిందర మిట్లు గోరుచుండ నీ వెట్లు నిరాకరింపఁ గలవో నేను గ్రహింపజాల కున్నను కన్యాజనకుఁడ వగు నీకు సంశయము లుండవచ్చును. కాని అవి యెంతమాత్రమును సహేతుకములు కా వనినో నేను నమ్ముచున్నాను. వారిద్దఱు నదృష్టవంతులు వారి

సంపద శాస్త్రము మావిష్కర్త గూడ నీకు సంతృప్తికరము గాదేని యాప్రణయనులగాఢాను రాగమును నీకే పెరికించి గ్రహింపఁగ ను, ఇందులకై నేనీ విషయమును వీరియెగుటనే చర్చింపతలపెట్టితి నని లియపోల్లు నుడివెను.

వారి మాటలను మానముతో వినుచున్న శాస్త్ర పాదసన్నిధాన మున నాప్రణయిను లిగువురును మోకరించిరి. ఆతఁ డపుడు తత్తర పడసాగెను. తనతో శాంధవ్యమును నెరపగోరిన లియపోల్లు నభిమ తమును నిరాకరించుట యాతని నవఃకూచించుటగో యగును. వివా హమున కింత గాలస్యము కలిగించుటకు నహేతుకములగు కారణము తెవ్వియును గనఁబడుట లేదు.

ఇట్లుండ నాప్రణయినులు తన పాదములచేత వినతులై ప్రార్థనాపూర్వకముగ పులకితములగు కపోలములపై కెత్తి తనవదనమును దిలకించుచుండిరి. మఱియు నతనికి మాక్సిమిలనుపై గాఢతమమగు ననురాగము గలదు. దాని నాఁడు వెల్లడింపజాలక లోన నడచు కొనుచుండెను.

“లెమ్ము మాక్సిమిలను—అడీలా లెమ్ము. శేపు మధ్యాహ్నము నాసమ్మిని తప్పక యెఱిఁగించునాడ. నామైత్రిని గాటించి లియ పోల్లు గాగుమారుఁడు నా కీచూత్రము గను వొసంగునని నమ్మెన ” నని పలుకుచు మిక్కిలి కలకఁగొరిన తన మనోభావముల నడచుకొని శాస్త్ర తటాలున లేచి వెడలిపోయెను.

“భగవతీ! నీల నానాధుఁ డిట్లు వికలచిత్తుఁ డయ్యెనో గదా ! ఆతని కేనో అస్వస్థత కలిగి యుండును. నేనుగూడ నేఁగి విచారిం చెద ” నని ధైరన్యగూడ నొని వెంటనే జనెను.

౨౩

శాస్త్ర ఎట్లొ యాగదిలోనుండి వెలుపలకు వచ్చెను. దీపికాసహస్ర కాంధి భాసురము లగునాకక్షాంతరముల నెటుల దాటెనో గూతఁడే

యెఱుఁగడు. ఆతని తల తిరిగిపోవుచుండెను. దీపికల ప్రకాశముతో
నికి పైత్యభ్రమ కలిగించుచున్నట్లు శోచెను

ఆతరుణమున గాఢాంధకారమే మనశ్శాంతి కొనఁగజాలు నని
యాతఁడు తలఁచెను. ఆతఁడు దాటిపోవు హార్షమున గదులలో
నమర్చబడిన నిలుపుటకములవంకఁ దిరిగి దీపముల వెలుగునఁ గన
స్వరూపమును ముఖలక్షణమును తిలకించుట కైన గాతనికి శైర్యము
కలుగ లేదు.

కాన నతఁడు తన వెనుక నెవరైన వచ్చుచున్న రేమో యను
దృష్టి యైన లేక తటాలున నొక వంకకు మరలి చీకటి గదిలోనికి
పోయి సోపాపయి కూలబడెను.

“ఘోరపాతకిని ! ఘోరపాతకిని ! నా ఘోరపాతక స్వరూప
మిప్పుడు కనబడినంత స్పష్టముగ నిదివఱ కెన్నఁడును గనబడలేదు.
అని ఘాస్తు బిగ్గఱగనే పలికెను.

ఆతని వెనుకనే ధరన్సాగూడ బయలుదేరి యుండుటచే నామె
గూడ నాగదిలోనికి వచ్చెను. నీసంతాపకారణ మేమో తెలుపు
మని యామె యడుగబోవునంతలో నాశ్చర్యభయపూచకము లగు
నాతని యాత్మచిందావాక్యము లాసతివీనులఁ బడెను.

పిడుగుపాటునంబోలెఁ తక్షణమే యాపతివ్రతాతిలకము మోకరి
లబడి నిర్మలమానసముతో నశ్వేశ్వరుని ప్రార్థించెను.

ఆగదియందు మిక్కిలి దళసరియగు రత్నకంబళము పరువబడి
యుండుటచే నామె యట్లు మోకరిలబడిన ధ్వని ఘాస్తునకు కొంచ
మైన వినబడ లేదు. ఆమె నూగదిలో నున్న ననియే యాతఁ
డెఱుఁగడు.

ఆతని మానస మత్యంతసంతాపమున నవశమై యుండుటచే నట్టి
ధ్వని సొచ్చుగా నెడలి యుండినను గూడ నాతఁడు విచారించి
యుండఁడు.

పొందివినుస్వభావము ధరస్సా కొకించుకయును లేదు. అనా
మనసు చెడరక పోయి యున్నచో గామె అట్టి కార్యము నెంతయు
నిరసించియుండును. గాని ముప్పుడు తన భర్తతోట పెడలిన దాసరిణ
వాక్యము లామెకు వాగ్భంగనము కలిగించెను. అమె స్తంభితయై
పోయెను.

.. నీజమే. నేను మహా పాతకినే. భూతిలమునఁ జాకునధనా
ధమక్రమికంటెను గూడ నేనే ఘోరపాతకిని! మానసంరక్షణము
నకు లొడితెడు గోచిపాత యైన లభింపక యల్లాడు కటిక నరిద్రుఁడు
గూడ నారానాప్రభునికంటె సౌఖ్యభాజనుఁడే. నాకంటె వేమడుంగు
లధికమగు సౌఖ్యమును బడయువాఁడే యగును. అట్టి యవకాశమే
నాకున్నచో నాయీపదవి నంతయు నట్టివాని కొసంగి వాని దారిద్ర్య
మును నేను సంతోషపూర్వకముగ స్వీకరించియుండును నే నేమి
చేయను? ఇపు డేమిగతి? నామనసు చెడరియున్నది. నా కొక్కన్నే
హితుఁడైన—నిట్టిచో నాలోచన చెప్పదగినవాఁడు నా ఘోరరహస్య
మును వినదగినవాఁడు లేఁ జూయఁ గదా. నాతో సంబంధముగల
వారందఱును గూడ నాతోపాటు దారుణదుష్ప్రాప్తికి పాలుగా వల
సినదేనా? అంతటి ప్రేమాప్రపూర్ణులగు ప్రణయనులకు నేను సం
తాపకారికుఁడను గావలసినదేనా? వారి వివాహ సమయమునం
దచట నిలువజాలని నేను వారి వివాహమున కెల్లనుమతింపనేస్తును.
అహ! ధరస్సా, ధరస్సా. నిను నాయర్థాంగిగా నొనరించుకొనగలు
గుటకు నే నొనరించిన త్యాగ మెంతటి దారుణమో నీ వెఱుఁగవు
గదా!'' అని ఘాస్టు దుర్భరసంతాపముతో నుచ్చైస్వరమున బుద్ధు
దీటుచుఁ బలికెను.

అంతలో హా! ప్రియతమా. జీవితేశ్వరా! అను మృదుమధుర వా
క్యము లానిని వీనులం బడెను. ఒక్క యబలామణి కోమలబాహు

నల్లరు లాతని కింతమును బెనివేసుకొనెను. ఆతస్య సుంగరవననార వింక మాతని వదనమునకు సోకెను. ఆరామామణి వేడికన్నిటిచిందువు లాతని చెక్కులపై రాకెను.

.. ధరస్సా, ధరస్సా, నీవేరా. నీవేరా. .. అని యాతఁ డత్యంత సంతాప నివాదముతోఁ బలుకుచు నానతి బాహువుల గట్టిగఁ బీడింప నారంభించెను.

.. నాథా ! నేనే. సర్వమును వింటిని. నీకు సౌఖ్యలేశ మైనను నీని గాకిపుడు స్పష్టమయ్యెను. " అని ధరస్సా మందస్వరమునఁ బలికెను.

.. అంతయు వింటివా. ఏమి వింటివి ? నే నేమంటినో గాకే నాని యుట లేకు. నాకు పిచ్చిపట్టినది. మనసు చెడరినది. నీవేమి వింటివో చెప్పుము ధరస్సా చెప్పు మని యాతఁ డున్మత్తునివలెనే తటాలున లేచి ఎడదొలగి నిలచి తర్కింపసాగెను.

నే నసౌఖ్యమునకు గురియైతిని. -- నాప్రాప్తి కడు దారుణము. నే నావివాహసమయమునం కచట నుండఁజాల గాన నాయువకుల పరిణయమున కంగీకరింపజాల నని నీవు పలికితివి. నన్ను బెండ్లి యాడుటకు నీ వొనరించిన దారుణత్యాగ మెయ్యదియో నేను గ్రహింపఁ జాలకున్నదాన "నని ధరస్సా పరుషస్వరమున నతివేగముగఁ బలికెను.

.. ఇంతేనా ? ఇంకేమియు వినలేదా ? నే నింకేమియు ననలేదా ? .. సౌఖ్యమున కేమికారణమో నేను తెలిపితివా ? ..

.. ఇంకేమియును బలుకలేను. ఆహా ! నీవు పలికిన వాక్యము లెంతదారుణములు. తెలుపుము. నీప్రియపత్ని నగు నాయొద్ద గూడ నీకీదాపుర మేటికి—నీయసౌఖ్యకారణ మేమో నా కెఱిగింపుము. నీగతి కడు దారుణమగుటకు గల రహస్య మెట్టిదియో నా కెఱిగింపుము " అని యానిర్మల ప్రేమ స్వరూపిణి దుర్భరసంతాప విదారిత

స్వాంతయై యాతని యెడల న్రాలి బిగ్గ శౌగళించుకొని దుఃఖాశ్రయ
వుల నభిషేకించుచు వేడుకొనెను.

భాస్టకుగూడ హృదయము నీరై పోయినది. ఆవిమల చరిత్ర నిర్మ
లనిశ్చలానురాగ ప్రపూర్ణత నాతఁ డపుడు సమగ్రముగ గ్రహింపగ
యగుటచే నాతని చిత్త మవశమయ్యెను. ఆమెప్రేమగలప్రేమ నాని
కన్నమును కొఱవడలేదు. అంతటిగాఢనిర్మలానురాగముతోఁ దన్ను
ప్రేమించిన సతీమణి యూరార్చనందుగల మహాచ్ఛక్తి యందుగల
ప్రభావాతిశయమునని కప్పుడు స్వాచుభవమునకు వచ్చెను

.. చెప్పజాల, చెప్పజాల, ధరస్సా—నన్నేమియు నడుగవలదు
నిన్ను వేడుకొందును! ఆ దాహణరహస్యమును నీకైన నే నెఱిగింపఁ
జాల "

.. అయ్యో! ఏల నివిట్లు దాచెనము. ఏల సంతాపమునకు పాల
య్యెనవు. నిన్ను నేను ప్రాణాధికునిగా ప్రేమించుచుండలేదా? నీ
రహస్యమును వినుటకు నే నహ్వరాలను గానా? నాప్రేమ తుణిక
మైన కొఱవడెనా? నమ్ముము, నామాట నమ్ముము. నీయందు నాకు
గల మహత్తమ మగు ననురాగము కొంచమైన కొఱవడలేదే నని
నిశ్చయముగ విశ్వసింపుము. "

.. ధరస్సా నా కింక మతిపోవును " అని యాతఁడు విడిచిపెంచుకొని
పోజూచెను.

.. అయ్యో నన్ను విడనాడి పోవలదు, వలదు, వల " అని యామె
చకితస్వాంతయై యాతని నితగాఢముగఁ గరపాశముల బంధించెను.

.. నేనింక నీరీతి నీసంతాపమును చూచుచు మనఁజాల. నీవు సౌఖ్యము
నకు దూరమై నైతి వని పెక్కు వశ్యరములక్రైతమే నేను గ్రహింపగ
లిగితిని. నే నేకాంతమందిరమున నొంటరిగనే పొగులుచుంటిని. నా
దుఃఖమును నీకడ ములుగుపఱచితిని. ఇప్పు డెన్నో భయంకరనాకృతి

ములు నీనోటనే వెలువడెను. సన్నిసందిగ్ధావస్థకు పాలుచేసి పోవలదు, నిజముగ నీకు గల దురవస్థకంటె సత్యధికముగ దురవస్థను భావించు కొని నేను దుఃఖభాజన సగుట తటస్థించును. ”

“ నీ వెంతటి దురవస్థను భావించుకొన్నను నాకు గలుగ నున్న దురవస్థ కీడుకాజాలదు

“ హాభగవతి నే నేమి వినుచున్నాను ! అయ్యో మరల నిదిసమి ! భగవతి యని నే నన్నంతనే నీ విట్లులికిపడెన వేమి ? పవిత్రనామ ములు నీచెవులకు ధుర్భరములుగ విసబడునా ? ”

“ లేదు, లేదు. కాని వాని నుచ్చరింపకుము. నన్ను పోనిమ్ము. ధరస్సా—పోనిమ్ము. ”

“ మనమిటు తెడబాయగూడదు. మనమపుడే యెడబాయగూడదు. నీవు నన్నిట్టి ఘోరసంశయావస్థకు పాజ్జేసి పోవుట దారుణము గాదా ? నాకు మతిపోవదా ? రహస్య మెట్టి దైనను సరే—నాకు నీభార్యనగు నా కెఱిగింపుము. నీవు దుఃఖభాజనుడ వైన నిన్ను నే నూరడించెన. నీవు మహాపరాధ మొనరించిననే పాపపరిహారమునకు నేనును దైవమును బ్రార్థించెనను.

“ ధరస్సా—ధరస్సా—నీ వర్ధములేని మాటల నాడుచున్నవు. నీవు నాకొఱకు ప్రార్థింపఁబూనెనవేని వెంటనే వాగ్బంధము కాకుండుగా ? ” అని ఘాస్టు వికటహాస మొనరించెను.

“ హా ! ఇదేమి. ఇట్టి భయంకరహాసము ! ప్రార్థన మనిన నీ కింతటి పరిహాస మేల ? నీ కొఱకు నే నేల ప్రార్థింపరాదు ? నీ వెంతటి మహాపాతక మొనరించినను సర్వేశ్వరుడు కరుణామయుడు గదా. కరుణజూపకమానడుగా ? ”

“ ధరస్సా, నీ ప్రేమాతిశయమునకు నామానసు కరిగిపోవుచున్నది. కాని నే నీ రహస్యమును మాత్రము నీ కెఱిగింపజాల, తెలుపజాల. పలుకజాల. ”

అని పలుకుచు నాతఁ డామె బాహుబంధములు తొలగింపఁ గలిగెను. ఆమె హా ! యని యాక్రందన మొనరించుచు స్పృహ తిరిగి బాసి వెనుక కొరగెను. ఫాస్టు మహావేగమున నుపవనమున కేగి శీతల సమీరకుమార సంస్పర్శనమున దురంతతాపము నుపశమింపఁ జేసుకొనుచుండెను. కొంతసేపటి కతనికి చిత్తశాంతి కలిగినది.

ఆప్రణయనుల వివాహమున కభ్యంతరము కలిగించుట కతని కెంతమాత్రము సంగీకారము లేదు. తా రావినాహువిధి కేగుటకు భూతపతి యనుమతిని నేడిన నతఁడు మరల నేనోదాహణ మగు నియమము నేర్పఱుచును. తన కట్టితఱి నుపదేశింపఁ గగినవాఁ డెవ్వఁడని ఫాస్టు యోచింప ఓగోపేను జ్ఞప్తికి వచ్చెను.

కాన నాతఁడు తక్షణమే ఓగో మందిరమున కేగెను.

౮౩

వియన్నానగరమునఁ బ్రభుకుటుంబముల వారు నివసించువాడయంగు గాదు. గాని—మిక్కిలి యారోగ్యకర మగు ప్రదేశముననున్న కడు పెద్దదియు మిక్కిలి చిన్నదియుగాని సుంగర మందిరమునఁ దొంగి చూతము.

ఆగదియందు సౌఖ్యమున కవసరము లగు నుపకరణము లన్నియు సాంపుగను బరిశుభ్రముగ నమర్పఁబడిన చందము గృహాధికారిణి యుచితజ్ఞతను గాగ్యానిరసిని వెల్లడించుచుండెను.

ఆగదియందు గోడలకు చాల చిత్రపటములు తగిలించఁబడి యుండెను. దానిలో నొకదానియందు జర్మినుప్రభువు నాతని ప్రియయగు యిరీను వారిముద్దుబిడ్డయుఁ జిత్రింపఁబడిరి. ఇరీనుకన్య గ్రీసుదేశపు వసనములనే ధరించి తన ఏకశిశురత్నము నంకతలమున నిడుకొని యుండెను. ఆ చిత్రము గర్భావ వత్సరమున వ్రాయబడె నని దానియందు వివరింపబడెను. ఇంకొక చిత్రమున లియపోల్డు మేరియా

లును వే జొక దానియందు గృహధికారిణియు ఓటో యర్థాం
గియును నగు నీనాయును నామె శిశుశ్శయమును మఱియొక దాని
యందు మేక్కిమిలచురాకుమాగుడును అశీలాకన్యకయును, శత్రింపఁ
బడిరి. రెండు మాఁడు చిత్రములు గగి గెగిలోను కడపటి చిత్రము
గగిగగిలోను వ్రాయబడెను.

అగదిలోనే ఓటో తన పుత్రుల కిగువరకును విద్య గరపుమఁ
గూర్చుండి యుండెను. అబ్బిడ్డలలో నొకనికి కడుమూఁ జేండ్లు రెండవ
వానికిఁ బదిరేండేండ్లును వయసు. అతని వదనమున నపార మగు సం
తృప్తి దృఢముగ గోచరించుట తప్ప కాలము కలిగిగపగలిగిన యితర
మగు మా దేదీయుచు గనబడుట లేదు.

ఓటో పౌఖ్యవంతుఁడును భాగ్యశాలియునై యలరాగుచుండెను.
అతఁడు సర్వార్థనుఁడు గాన పౌఖ్యవంతుఁడును ఐశ్వర్యమును నను
రాగనతి యగు నర్థాంగి యోగ్యు లగు పుత్రులను గలిగి యుండుటచే
భాగ్యశాలియునై యుండెను.

సూర్యాస్తమయమై గంటదాటినది. విద్యాభ్యాసము ముగిసినది
గాన ఓటో తన పుత్రులతో వే జొకగదిలోని కేఁగెను. అచట నీనా
శ్శయముగ నిలచి పరిజనులచే భోజనభాజనముల సిద్ధము చేయిం
చుచుండెను. అట్లు ప్రాణనాథుఁడును నందనులు నాగదిలోనికి రాగ
నత్యంతప్రేమపూర్వక మందహాసముతో వారి నానతీనుశి యాదరిం
చెను. సంతృప్తియును సర్వార్థనమును గలిగి యలరాగు నాగుటులబ
మునకఁ జెందినవా రందఱును సత్యంత నిర్మలానురాగ ప్రపూర్ణులై
యుండిరి. అదివఱకే యొక పురుషుఁడు కొంచెము వయసు గడచిన
వాఁ డచటఁ గూర్చుని యుండ నాపిల్లలిక్కింపును తాతా యని పిల
చుచు నాతనిఁ గొగలించుకొనిరి. అతఁడు నీనా జనకుఁడగు మజిన్
ఓటో బలవంతముచే నాతఁ డిటలీదేశమును వదలి వియన్నానగరము

నందే తనకూతు నల్లుని మనుమలం గని సంతసించుచునల్లుని యింటనే నివసించు చుండెను.

వా రందఱును భోజనము చేయ నారంభించిన తోడనే పరిజనుఁ డొకఁడు వచ్చి ఔరానాప్రభు వేగో రహస్యముగా మాటలాడగోగు చున్నాఁ డనియు నాతఁడు చిత్రపటము లున్నగదిలో నిలచియున్నాఁ డనియును నెఱిగించెను.

ఔరానాప్రభువు తన సోదరిని మోసగించి యామెను దుశ్చరి త్రీను గావించె ననుకినుక ఓటోకు ఫాస్తుపై నిప్పటికిని గలదు. కాన నతనిపట్ల నెట్టి సానుభూతియును లేదు. అతఁ డట్లాకస్మికముగ వచ్చినందులకు ఓటోకు కొంత యచ్చెరువు కలిగెను.

ఓటో ఆగదిలో నడుగిడునరికి ఫా స్తు నిటు న స్తిమితముగాఁ దిగుగుచుండెను. అతఁడు ఓటోను జూచి తటాలున నమీపించెను “ నారాక నీకు చాల వింతగా గనఁబడ వచ్చును. గతము నంతను మఱచి నింకొకమిత్రుఁ డవిశ్వసనీయుఁ డగు మిత్రుఁడనై ఇతరులకెట్టి సద్భావముతో నుపకరించితివో, ఎట్టి సద్భావము నీకు సహజప్రకృ తియో—అట్టి సద్భావముతో నాకుగూడ నుపకరింపగలవా ? ”

“ ఏ మి ట్లనదవు ? మానవులగువారి కెవ్వరి కైనసరే యోపి నంతవఱకుఁ దోడ్పడుటకు నేను నిరంతరమును సంసిద్ధుఁడను. నా కెవఁడైన గర్భశత్రు వొకఁ డుండి యాతఁడే నాయింటికి వచ్చి నా సహాయము నర్థించినను నేను తప్పక మిత్రభావముతో నట్టివానిక గూడ తోడ్పడెదను. క్రైస్తవుఁ డగు వాని కాధర్మ మనుల్లంఘ్య మని నేను విశ్వసించెదను. ”

“ నే నీకడ నింకొకరితఁ బ్రత్యుత్తరము రాగల దని నేను తలప నేలేదు. కాని నేను నీ సహాయము నర్థించుట కతికష్టము మీఁదఁ గృతనిశ్చయుఁడ నైతిని. ఏలయన వెనుక—”

“ గతమును దల పెట్టవలదు. నీకొఱకు గాకున్నఁ బరమపతివ్రతా శిరోమణి యగు ధరస్సాసతి కొఱకై నను బరిశుద్ధమానస యగు అడీ లాకన్యకామణి కొఱకై నను నీకుఁ దప్పక సహాయమొనరించువాఁ డనే, వారిపట్ల నా కట్టి పూజ్యభావము గలదు. ”

“ వారిపట్ల నీ కట్టి పూజ్యభావము కలదు గాననే నాకును వారి కిని సంబంధించిన విషయముల నన్నిటిని నీ వెఱుఁగుదువు. కాననే నీ సహాయము నే నపేక్షించితిని. నీవు కడు నుత్తముఁడ వనియు, నే నిపు డెఱిఁగింపనున్న విషయముల నెన్నఁడును బరులకెఱిఁగింప వనియు నేను లెస్సగా నెఱుఁగుదును. ”

“ ప్రభువా, నిస్సంశయముగఁ దలుపఁవచ్చును. ఆ రహస్యము లెన్నటికిని నాపడవిదాటజాలవు. ”

“ మాక్సిమిలను రాకుమారునికిని నాపుత్రిక యగు అడీలాకును గాఢానురాగముకల దని నీ వెఱిఁగియే యుందువు ” అని ఘోష్ట పలుక ఓటో ఆయవజనుల చిత్రపటమువంక వే లెత్తి చూపెను.

“ ఆహా ! సరిగ నచ్చున గుద్దిన క్లాటుల చిత్రించితివి. నేను దీని నిదివఱ కెన్నఁడును జూడనే లేదు. నీ వందుచిత్రించినట్లే వా రొం డరులపై నత్యంతానురాగావలోకనముల నిరంతరమును బ్రసరింపఁ జేయుచునే యుందురు. వారిసౌఖ్యమునుగూర్చియే నే నిపు డాలో చించు చుంటిని. ”

“ వారిసౌఖ్యమున కెట్టి నిరోధము నుండ నవసర మగుపడదు. ”

“ కలదు. కలదు. బ్రబలనిరోధమే కలదు. అంతటి ప్రణయపరి పూర్ణుల కట్టి నిరోధము నావలననే కలుగుట తటస్థించినది. ”

“ నీవలననా ! ఏమి యాశ్చర్య మిది. నీ పుత్రికను రాకుమారుఁడు వివాహ మాడఁగోరుట నీ కానందప్రదము కాఁదగియుండ— ”

“ నిజముగా నా కానందప్రద మేలకాకుండును ? కాని యత్తిదా రుణ మగు నాభాగధేయము వలననే వారి సౌఖ్యమున కంతరాయ

మను గలుగఁ జేయవలసినవాఁడ నగుచున్నాను. "

" నా కేమియును బోధపడుట లేదు. నాకంతయు గూఢార్థముగాఁ గనఁబడుచున్నది. అమితశ్రేయమును. అమితశక్తియుఁ గలిగియున్న నీవు "

" నా కంతయునుఁ దెలియును అట్లయ్యును. నేను స్వతంత్రుఁడను గాను. కేవలము పరాధీనుఁడ నైతిని. అతిభయంకర మగు భాగధేయము నన్ను బద్ధునిఁ జేయుచున్నది. అశ్రద్ధాపూరిత మగు నాగుర్గతి నా కొక దారిని నిర్ణయించెను. తాని ననుసరింపఁగాతో సుబంధము గలవా రందఱి సౌఖ్యమునకుఁగూడ నిగోధము కలుగుచున్నది. "

" ఇది కడుంగడు వింతగా నుండుటచే నా కన్నియో అనుమానములు కలుగుచున్నవి. కాని నాని నిర్ధారణమాత్రము సువ్యక్తము గా లేదు, నీ కసౌఖ్యముగ నున్నచో నిన్ను నేసూరడించెదను. నీకుదుర శృష్టము చేకూరిన నేను నీకుఁదోడ్పడఁ బ్రయత్నించెదను. నీ పపరాధి నైన నిన్ను నేను సన్మార్గమునకు మరలింపఁ బ్రయత్నించెదను.

" లేదు. లేదు. నా కిక నెట్టి మాశయును లేదు. నా కొకకు గాక యాయువతీయువ కులసౌఖ్యమున కంతరాయము కలుగుననియె నే నింత పరితపించు చుంటిని. నేఁడు సాయంకాలమున వారి వినాసమున కనుమతింపవలెనని లియప్లోమేరియా ధరస్సాలు నన్ను వేడిన పుశ్చిప్రణయముగ్ధులు నాపాదసన్నిధానమున మోకరించి జాలిగ వేడుకొనిరి. నేను సంతాపభావముఁడనుగాన శేష మధ్యాహ్నముతోపునఁ దెలిపెద " నంటిని.

" నీ పరిస్కారము వారి కంతయు ననుకూలమే కాగలదు. నీవిధిని మతిసంఘానియమముల ననుసరించి పవిత్రవేదికా సమీపమున నిలిచి నీపుత్రుని నాయువకుని కర్పించుట నీ విధమున నసౌఖ్యతమ మగు సంశయమని నేను భావించెదను. ఆయువకుఁ డాకన్నియ కన్ని విధములకగిన వరుఁడు. "

“ నీకడపటివాక్యము తీవ్రవాశుగమువలె వాటినది. నీమహాక్షతము నెంతటి నిపుణుడైన భూలోక నైద్యుడను గూడ మానుపజాలనో భూలోక మననేటికి పరలోకమునందలి యెట్టి శక్తియును గూడ మానుపజాలనో అట్టి భయంకర మగు గాయమును వేల్చుబెట్టి యడుగంట కలిపితివి. నేను బవిత్ర మగు దేవనికేతనమున వేదికాసమీపమున నిలిచి కన్యాదాన మొనరింపదగు నని నీ వంటివి. నే నా పవిత్రానమును సమీపింపజాల నంతదేల ? ఆదేవాలయ గృహాన్ని నిర్గమించి లోన నడుగిడుటగూడ నా కసాధ్యమని తెలుసుకొనుము ” అను నీవాక్యములు హృదయఫలకమును జీల్చి వేయజాలు నత్యంత గాఢసంతాపస్వనముతో ఘోష్ట నోట వెడలుటచే ఓటోగూడఁ జకితుడై పోయెను. అందులకుఁ బ్రత్యుత్తర మొసఁగుటకుగూడ నతఁడశక్తుఁ డయ్యెను.

“ నిదమే. నేను శాపతప్తుడను. ఎట్లనిమాత్రము నన్నడుగకుము. పశ్చాత్తాపముమున్నగు సాధనములను బోధింపకుము. ప్రపంచమునం దెంతటిఘోరపాతకులకైన నాశ కల గని తెలుపుటకు పవిత్రగ్రంథమునుండి ప్రమాణవాక్యముల నెత్తి చదువకుము. నే నందఱిమానవులవంటి వాడను గాను. కాన సామాన్యముగ మానవులకుపకరించు సాధనము తెవ్వియు నా కుపకరింపజాలవు. నేను శాపతప్తుడను. నాకెట్టి యాశయును లేదు. ఎట్టిప్రార్థనలును, ఎట్టి పశ్చాత్తాపమును, ఎట్టి కఠిననియమాచరణములుగూడ నాదుర్గతిని గర్హింపజాలవు. ప్రపంచమునందలి సన్యాసు లందఱు నేకకంఠ్యముగాఁ బ్రాయశ్చిత్త సూక్తములను బఠించినను నా కీష్కంఠమైన మేలు గలుగదు. కాన నాయెదుట నట్టి సాధనములను వేనిని జేయవలదు. నేను శత్రుడ నైతిని ” అని ఘోష్ట ఓటోను సమీపించి కడురహస్యముగాఁ దెలిపెను.

“ ఓ ప్రభువా, నన్నేల నీ విష్ణు కలఁచి వేయుచున్నావు ? ఏమా

నవ్వుడైన కరుణానిధియగు నర్వేశ్వరుని కటాక్షమున కెట్లు దూరుఁ
డగునో నే నెఱుంగఁ జాలకున్నను ఏమానవ్వుడైన —”

“ అదిగో నీ కిప్పుడు నిజము మనసునకుఁ దట్టిన స్థితిన్నది. అటులే
యైనచో నారహస్యమును, విన నష్టఁ డగువాఁడవు నీవు తప్ప మఱి
యెవ్వఁడును లేడు. నీవాక్యములు గాఢమైత్రిని సూచించినవి. నీకు
నాపట్ల నిట్టి పవిత్రభావములు కలుగగలవని నే నెన్నఁడు నాసించి
యైన నెఱుగను నాహృదయమువలె సర్వాశలఁ గోల్పోయి దహింపఁ
బడుచున్న మానసమునకుగూడ నిర్మలగాఢానురాగ ప్రపూర్ణయగు
మానినీమణి విమలప్రణయమునకు రెండవదిగా నిక్కపుమిత్రునిమై
ప్రవిశేషము బాధానివారక మగు నమూల్యదివ్యమణిరాజమై యల
రాగుగదా. కాన నేను అంతయు ఇప్పుడే నీ కెఱిగించెదను. ”

“ ఆహా నీ వత్యంతసంతాపకర మగు న సౌఖ్యమునకు బాల్చె
యుంటి వని స్పష్ట మైనది. నీ వపరాధివని మహాపరాధివని గ్రహిం
చితినిగాని పరమపాతకులఁ బావనులఁ జేయఁజాలు పవిత్రవేదికా నన్ని
ధానమునకుగూడ రాజాలకుండుటకును. నీ కాశ లేశమైన లేకుండుట
కును నీ వెట్టి ఘోరకృత్యమును నొనరించితివో మాత్రము నేను
గ్రహింపఁజాలకున్నాను ”

“ అటులైన దాని నెఱుంగ గోరకుము, ప్రయత్నింపకుము. ఆయు
వకులసౌఖ్య విషయమున నేను తెలిపిన విషయములకు గూర్చిమా
త్రమే యాలోచింపుము. పోకోహితుఁడు పవిత్రమగు వివాహవిధిని
నిర్వర్తింపవలసి యున్నది. కాని నేను వారితో దేవాలయమునకు
రాజాలను. నే నట్లు రాకుండినచో లియపోట్లు రాకుమారుఁడును మేరి
యానతియును త మ్మవమానించితి నని భావించుట నిశ్చయము. నా
భార్యకు గూడ నది చాల వింతగాఁ గనఁబడును. వారి కందఱికిని
నే నెట్లు సంతృప్తిని గలిగింపఁ జాలునును ? ”

.. అయ్యో ! ఈ మహావిషమపరిస్థితులందు నేను నీకుతోడ్పడఁజాలుదు నని నీ వెట్లు భావించితివో గదా ? ”

.. నీ వేమైన నుపాయమును తెలుపఁ జాలవా ? నేను రానందులకెట్టి యనుమానమును గలిగింపని సాధనమును గూర్చి నీవు గాగుగా నాలోచింపరాదా ? నాకు బదులుగా నీవు కన్యాప్రదాన మొనరించునట్టి ఏర్పాటునమంబనము, ఎట్లులైన నన్నీ దురవస్థనుండి దరిజేర్చెదనని పుట్టఁ జానతో నే నీచెంతకు వచ్చితిని. నీయందెట్లు వారికి సత్యంతమగు పూజ్యభావము గలదు కాన నీ నోట నేదైన సముచితమగు సమాధానము వెలువడినవారి కంగరికి గూడ సంతృప్తి కలుగును. నీవు సత్యవాది వని వారికి గాఢవిశ్వాసము గలదు. ”

.. ఆవిశ్వాస మెన్నటికిని దొలఁగఁగూడదు. ఈ యువకుల వివాహవిధి కొనసాఁగుటకైనను వారిపై నా కత్యంతానురాగముండినను గూడ నట్టి పవిత్రసమయమున పవిత్రస్థలమున నే నసత్య మాడువాడ గాను. ”

.. అట్లులైన నా కిక ననోగతియేనా ? నేను జెడితిఁ జెడితిని ! నీమైత్రిని విశ్వసించుటలోఁ బొరబాటునకు లోనైతిని. ”

.. అదిగో నీ వనవసరముగ నన్ను నిందించు చున్నావు. అక్రమముగాని సాధన మేదైన నున్నచోఁ దెలుపుము. నాకెంతటి ప్రమాదము కలుగ నున్నను గూడ నీకు మేలు కలుగునేని నీకు సంప్రాప్తమైన యపౌఖ్య మనుమాత్రమైనఁ దొలఁగునేని నే నెట్టి సంశయమునకును లోనుగాక దానిని గప్పక వెఱవేర్చెదను. కాని నాకుఁ గళంకముఁ దేవాలయకార్యమును మాత్రము నే నొనరింపఁజాలను. ”

.. చాల సంతరించితిని. కాని నే నట్టి మార్గమును దేనిని గూడఁ జూపింపఁజాలి యుండలేదు. ఈ రహస్యము సతిభక్తియుగఁ గాపాడెద నని నమ్మెదను. ”

“ నీవు నిర్భయముడవై యుండ వచ్చును. ” అని ఓటో పలుక
ఘాస్టు వెడలిపోయెను.

౧౪

ఈ సంభాషణమువలన ఓటో మానసము చాలచింతాకుల మయ్యెను,
ఘాస్టు విటెనుబర్గు చెరసాలనుండి యత్యద్భుతముగఁ దప్పించుకొని
పోవుటయు లిన్నుడ్రాపుదుర్గమునుండి ధరస్సా నవలీలఁ గొని రాగలు
గుటయు, రోసెంథాలుదుర్గమున నొంటరిగా శత్రువుల పాఱదోలు
టయు, నాకస్మికముగ మహాదైశ్వర్యమును మహాన్నతపదవిని బడసి
ధరస్సాను బెండ్లియాడఁగలుగుటయు ఆతఁడపుడపు డమితచింతా
కాఁగింతుఁ డగుచుండుటయు దుస్వప్నములం గని దుఃఖించుచుండు
టయు దేవశములు మున్నగు పవిత్రస్థలముల కెన్నఁడును బోకుండు
టయు ఓటో యిదిపఱకే యెఱిగియు వినియు నుండెను. తన పుత్రిక
వివాహసమయమున గూడఁ దాను దేవాలయమునకు రాజాలననియు
శాపతప్తుడ ననియు నిపుడే ఘాస్టు తెలిపి యుండెను. వాని నన్నిటిని
ఓటో బాగుగా నాలోచించి చూడ నాతని కొక యనుమానము
ప్రబలము కాసాఁగెను.

“ ఒక్కటే కీలకము నాకు గోచరించు చున్నది. కాను, కాను,
అంతటి దాగుణము జరిగియుండునా ? కాని అట్టి దాగుణవస్థయం
దుండువారు కొందఱున్నట్టికిని దెలించి తమ యాత్మలను భూతనాథు
నికి వశపఱచిరను కథలు లేక పోలేదు. అట్టిభూతములు తమశక్తిని
మానవులపై వినియోగించుటకు సర్వేశ్వరుడు వానికట్టి శక్తినిచ్చియుం
డునా ? ఆహా ! ఎంతదాగుణము. నా కిప్పుడు కలిగిన కడుభయంకర
మగు ననుమానము కల్లయగుగాక ! సతీశిలక మగు ధరస్సాకొఱ
కును విమలస్వాంత యగు అడీలాచకన్యకొఱకును—ఘాస్టు కొరకును
గూడ నీ యనుమానము నిగాఢారమగుగాక ! ” అని ఓటో తల

పోయిచుఁ గిట్టిఁ జేంత నటునిటు సడయాడుచుండునంతలో ఓటోగృహ
సమీపమున రాజమార్గమున నెవరో యిద్దఱు ప్రాణములకు దెగించి
యొంకొరులతోఁ బోగుచున్న ధ్వని వినఁబడియెను. రక్షింపుడు రక్షిం
పుడని యెవరో పెద్దయెలుంగున నరచిన కేకగూడ వినఁబడెను.

తక్షణమే ఓటో యొక్క చుంజలో వీధిలోని కురికి కరవాలమును
ఝుపించుచు ముందునకు శోవ నేలబడి యున్న మానవశరీర మాత
రీతములకు జగిలెను.

వెంటనే ఆ వ్యక్తిని చేతులపై నిడుకొని శోనికి గొనిపోయి ఓటో
తన యనుచులను బిలిచెను. వాగు బిరాసఁ గరదీపికలం గొని
వచ్చిరి. ఆవ్యక్తికి యూపిరి చూడుచుండుటఁ గ్రహించి ఓటో కొంత
స్వస్థతఁ జెందెను. అంతలోఁ బరిశ్రమలు దీపముల చేరువకుం గొనిరా
లియిపోల్చి రాకుమారిని కుటుంబవైద్యుఁ డగు శోరెనుబద్ధే ఆవ్యక్తి
యని గ్రహించి ఓటో వింతఁజెందెను.

ఆతనికి బలముగు గాయము తగిలినది. ఆతని వక్షోభాగమునుండి
రక్తము స్రవించుచున్నది. ఓటో పరిశ్రమలలోఁ గొంతఱు వెంటనే
వైద్యుని కొఱకు పంపిడిరి. మఱిగొంతఱును ఓటోయొ శోరెనుబ
ద్ధును మఱియొక గదిలోనికి గొనిపోయి వసనాదికములఁ దీసివేసి
శయ్యపై బరుండఁజేసిరి. ఓటో పంపిన వార్తవలన భోజనగృహము
నుండి నీనాగూడ వాగదిలోనికి వచ్చెను. వారిరువురును శోరెనుబ
ద్ధుకు సర్వోపచారముల నొనరింపసాగిరి.

త్వరలోనే ఓటో కుటుంబవైద్యుఁ డే తేంచి గాయము పరీక్షించి
ప్రాణభయమును సూచించునట్లు తెల యూచెను.

“ గాయము ప్రాణోపద్రవకరమా ” అని ఓటో యడిగెను.

“ గాయము ప్రాణోపద్రవకరము కాదు కాని, రక్త మధిక
ముగ ప్రవించినది. శోరెనుబద్ధు వృద్ధుఁడు కాన గొంత మపాయము

కలదు. దానికి మనము నిరాశఁ జెందఁ బనిలే నని " పలుకుచు వైద్యుఁడు గాయమును శుభ్రపఱచి నిపుణతతోఁ గట్టు గట్టు సాగెను.

. అంతలో డోరెనుబట్ట కనులువిప్పి చూచెను. ఆతనికి కొంచెము

స్మృతివచ్చుచున్నట్లు కనబడెను. అతనిచే నాషఢము త్రాగించిరి.

మరల గాయమునుండి రక్తస్రావము కలుగకుండ నేర్పాటులఁజేసిరి.

మరల రెండు గంటలలో వచ్చెద నని వైద్యుఁడు పెడలిపోయెను.

ఆరాత్రి ఓటో నీనా లాగడిలోనే యుండి యావృద్ధునిఁ గని పట్టుటకు నిశ్చయించుకొనిరి.

వైద్యుఁ డర్ధరాత్రివేళ వచ్చి చూడ వృద్ధుఁడు గాఢనిద్రయందుండెను. ఉదయమునఁ దాను రాకముందే వృద్ధుఁడు లేచునెడల జేయవలసిన వైద్యోపచారముల కొన్నిటిని నూచించి వైద్యుఁడు పెడలిపోయెను.

" ఇక నీవు పోయి పండుకొ " మ్మని ఓటో బలవంతపెట్టుటచే విధిలేక నీనా పెడలిపోయెను. ఓటో యొక్కఁడు మాత్రమే యాగడిలో నుండెను. వృద్ధుఁడు గాఢనిద్రయందుండెను. ఓటో కంటిపై రెప్పవేయనే లేదు. కొంచెము నిదురమత్తు కనబడగనే యాతఁడు లేచి అటునిటు మెల్లనఁ దిరుగుచు నిదురఁ బోగొట్టుకొనసాగెను. ఆతఁ డంతసేపును భాస్టను గురించిగో నూగోచించుకొనుచుండెను. అటులే సూర్యోదయ మైనది.

గోగి తలవైపున నొక పడకకుర్చిపై ఓటో పండుకొని బాలార్క ద్యుతిరామణీయకము నానందముతోఁ దిలకించుచుండ, " నే నెందున్నాను. నా కేల యింతనీరసముగా నున్నది. ఇదిగోదైన దుస్వప్న మాగోమి " అను పలుకు లతిమంద మగు స్వరమున ఓటోకు విసఁబడెను.

.. మీరు శాంతముగఁ బండుకొనుఁడు మీకు బల మగుగాయము తగిలినది. మీ రెంత శాంతముగ నుండిన సంతత్వరలో నయ మగు" నని ఓటో తెలిపెను.

.. ఈ కంఠస్వరము నాకు పరిచితమే. ఓటోపియనల్లా స్వరము నుట కెట్టి సంశయముచు లేదు. "

.. ఔను నిజమే. మీరు మిత్రుల సమీపమున నే యున్నాను. కాన మాటలాడకుండఁ బండుకొనుఁడు. మిము నే వేడుకొందును. "

.. ఓటో, నేను గొన్నిమాటలను చెప్పక తప్పదు. దైవానుగ్రహమున నీయుంటఁ జేరఁగలిగితిని. నా రహస్యము వినఁదగిన వారలలో మఠాచార్యుని కంటఁగూడ నీవే యుత్తముఁడవు "

.. అయ్యా ! ఇదేమి మీ రిట్లుచున్నాను ? ప్రజ్ఞావిశేషమునకు వలెనే సర్వార్థమునకుగూడ వాసిగాంచిన మీకు సంతాపకారణ మెయ్యది యుండగల " డని ఓటో పలికెను.

.. ముఖభావాదులను బట్టి మనోనిర్మలత్వమును నిర్ధారణచేయుట సాధ్యమని యెన్నడును డలఁపకు. దైవమును సైతము దూరునిగావించుటకు బాపపురుషునికిగూడ బానిస నొనరించుటకును నెన్నియేండ్ల నుండియో యలవరచుకొనిన సర్వార్థమును విమలభావమును క్షణికమున నిర్మూలించుటకును జాలినదై మానవుల నవలీలలోఁ బ్రవేశించుకొన జాలిన యాకర్షక మహాశక్తులు రెండున్నవి. "

.. అవి నేవి ?

.. కాంతాకనకములు కొందఱొకదానికిని గొందఱు మఱియొకదానికిని గొందఱు రెండింటికినిగూడ నీచదాసు తైపోయెనరు. నేను గనకమును రాక్షసికి నాయాత్మ నమ్ముకొనిన నీచుఁడను. చిరకాలము నుండి యలవరచుకొనిన సద్భావన ద్వార్థములను దృఢప్రాయముగ నాబంగారు రక్కసి పరముఁ జేసితిని స్వర్ణాపేక్షవలన నాకు సర్వసద్గుణవివాశనము కలిగినది " అని ఓటో రెనుబట్లు పలికెను.

ఈవాసవ్యత్తాంతమును మఠాచార్యుని చెవిని వేయకుండనే నారా
నుబద్ధ ప్రాణముల విడుచు నేమో యట్లుతన నాలిని యాత్మ పునీత
ముగా దని ఓటో సంభ్రమముతో మఠాచార్యుని బిలువ పూ గిడు
సాగెను.

.. వలదు పోవలదు. నీకుండప్ప—మఠయెవ్వరికిని నే నారహస్య
మును వెల్లడింపను. నీ కెఱిగించినచో నది వెల్లడిగా ననుమనశ్శాం
తి నాకుఁ గలుగును. కాని నేను జనిపోయిన పిమ్మట. :

.. చిత్తము నుత్తలపరుపకుండు తొందర లేదు. నింపాగిగాఁ గొన్ని
గంటల కావల నేదో కొన్నిదినముల కావల :

.. కొన్ని దినములా? గొన్ని గంటలా? కట్ల. నాకు మరణ నూ
నన్న మగుచున్నది. నిన్ననొక రోగికి చికిత్సచేసి నే నింటికి పోవుచుండ
నారీగో నాపైబడి తస్క రిండు పొడిచినక త్తపోయి త్వరతోనే నాపసిని
తీర్చినది. "

.. కట్టుకట్టిన వైద్యుండు గాయములను బరీక్షించి ప్రాణాపాయము
లేదని తెలిపెను. మీరు నెమ్మదిగ నలసటబడకుండ నున్నచో..

.. నే నీరహస్యమును నీ కెఱిగించు వఱకుఁ నాకెట్టి మనశ్శాంతి
యును, పరలోకమున నెట్టిముక్తియునుగూడఁ గలుగ నవకాశము
లేదు. చేరువకు నచ్చి నావధాన చిత్తుండవై వినుము. నేను దానిని
బీగ్గరగఁ దెలుపఁజాలను. ఈవార్త సామాత్రము వెల్లడియైన జీర్ణప
ర్ణకులేరమున పాచకాగ్నివలె తేలికమున వియన్నానగరము నలము
కొనును. అట్లు జరుగునేని నన్నును మఠయొకనిని ప్రాణము లుండగ నే
జీవులు శాస్త్రమూర్ఖులై ముక్కలు ముక్కలుగ జల్చి వేయుట
నిశ్చయము. "

అని యారెనుబద్ధ పలుక ఓటో మహాత్కంఠతో నతనిచేదావ
కేఁగి ఆతనినోటిచెంతఁ దనచేవిని తీర్చి విననాగెను.

.. పదునెనిమిదేండ్లక్రితము లియపోడ్డు రాకుమారుని మందిరమున నొక్క కాలమున నొక్కదినమున నొక్క మూహూర్తమున నిద్రింతుమనంశజులగునాకీమనులు ప్రసవించిన యుదంతము నీకు జ్ఞాపకమునగ మన్నదా ?

.. లే కేమి అప్పుడు మీగు మేరి గూరారాకుమారి ప్రసవమునకుఁ గోప్పడినదిగూడ నే నెఱుఁగునును "

.. బోను న న్నందులకు నాచు నియమింపకుండిన నెంతయో మేలయ్యెడిది, దాని కేమి అపు డిరువురు శిశువులు జనించిరి, "

.. మాక్సిమిలను రాకుమారుడను అడీలాకన్యయును "

.. ఇపు డందులనే నారిని పిలుచుచున్నారు. గాని యధార్థమున అడీలారాకుమారిని మాక్సిమిలనుప్రభుకుమారియనియే పిలువఁ గును "

ఏమి, ఏమి. స్పష్టముగా దలుపుడు.

.. శోలి కామందిరమునం దాశిశువులను మార్పుటకు గొప్పకుతంత్రము పన్నఁబడియెను. "

.. ఆహా నా కిపు డంతయును సుబోధ మగుచున్నది. ఎంతదారుణ మగు రహస్యమును విడవలసి వచ్చెను. "

.. నిజమే దారుణరహస్యము గాననే దానిని నాతోబాటు నేను సమాధిలోనికి గొనిపోజాలక పోతిని. ఆశిశువులు పుట్టిన కొన్నిగంటలలోనే ఆమార్పు జరిగినది. "

.. నిజము నిజము. మేరియారాకుమారికి అడీలాకన్యప్రసవము ధరస్సాప్రభురాణికి మేక్సిమిలను రాకుమారుని ప్రసవము గాఢానురాగముండుటకు సహజ మగు మాతృప్రేమయే కారణ మని యిప్పటికి స్పష్టమైనది. దానిని ద్రువపరచుట యెట్లు ? "

" ధరస్సాప్రభి ప్రిసవసమయమునఁ దోడ్పడిన డాక్టరు లబ్బచుచు మేరి గూరారాకుమారిచేత నుపచారిణిగా నుండిన సార్వగుసత్రియుచు

జివించియేయున్నారు. వారిచే నిజమును జెప్పింపవచ్చు” నని యోరను బద్ధు హీనసత్యుడై కడు హీనస్వరమునఁ బలికెను.

“ ఒక్కమాట ఎవరి ప్రోత్సాహమువలన—”

“ ఘాస్తు — ఔరానాప్రభువు నా ప్రాణము—పోవు—వజ్రకు నీ రహస్యము—కాపాడు—శాంతముగ జీవముల విడువ నిమ్ము ” అని వైద్యుడు గ్రుడ్లు తేలవేసెను.

“ అయ్యో అయ్యో మఠాచార్యుడు మఠాచార్యుడు—ప్రాణముపోవుచున్న ” డని ఓటో కలవరపడి యూవలకుఁబోయి మఠాచార్యునికొఱ కొక పరిజనుని కైద్యునికొఱ కొక పరిజనుని బంపి మరల లోనికి వచ్చుసరికి ప్రాణోత్క్రమణసమయ మయ్యెను. డాక్టరు యోరె నుబద్ధు తనువుఁ గొరఁగెను.

౨౫

కాలెనుబద్ధు పర్వతోపరిభాగమున రెండు స్వరూపములు మానవాకృతులతో గోచరించెను. ఘాస్తు పాపపురుషుడు.

“ న న్నేల పిలిపించితివి ? ”

“ కొన్నివారములవజ్రకు కొన్ని నెలల వజ్రకు ప్రజలు సుఖభోగముల మగువఁజాలునంతటి ప్రణయప్రపూర్ణు లగు యువజనులు గూడ ప్రేమప్రసంగములను గట్టిపెట్టి జాలునంతటి భయానకస్థితి వియన్నానగరమున గలుగవలెను. ప్రజలందఱును బ్రాణముల నరచేత నిడుకొని మెలఁగవలెను. రాచకార్యములు వివాహములు విసోదములు మున్నగున వన్నియు నిత్యకృత్యములును ముఖ్యకార్యములును గూడ కట్టుబడి పోవలెను.

“ తెస్సగా నాలోచించియే ఆజ్ఞాపంచితివి గదా నేనుక నీయాజ్ఞ ననుసరించి వాయుప్రకోపనమును గలిగించినపు డెంతటి జనక్షోభము కలుగెనో మగువలేను గదా ? ”

“లేదు. నా కిది యిష్టము నాకున్నను విధితేదు. నీ వట్టి సాధనమును వెంటనే ప్రయోగింపక తప్పదు. ఎంతటి సంక్షోభము కలిగినను సరే నేను లెక్కచేయను. ”

“అటులై న నేనిపుడేనీయూజ్జనజ్వేల్చెద” ననిపాపపురుషుఁడు పాశురమంత్రములఁ బఠించెను. తోడనే చీమతలయంత మబ్బు దూర్చునదోచి క్రమక్రమముగ నాకసము నంతయును గ్రమ్మి సహింపరాని దుర్గంధముతో వియన్నానగరము వంకకుఁ గలఁల రాసాగెను. ఇటు లామాయమబ్బు పది నిమిషములలో వియన్నానగరలో పరిభాగము నాక్రమించి మరల నగోచరమై పోయెను.

“నీవు ప్రయోగించిన సాధన మేమి ?

“నేను మహామారిని ప్రయోగించితిని. దాని నిపుడు ప్రాచ్యదేశమునుండి ఆకర్షించితిని. అపుడే ఆ మహామారి వియన్నానగరమున జాతర సాగించుచున్నది. ”

“హా ! హా ! క్రూరరాక్షసాధనా ! పాపభూతమా ! వలదు, వలదు. దాని నుపసంహరింపుము. ”

“అది యిపుడు నాకు సాధ్యముగాదు. బాగుగా నాలోచించుకొమ్మని నేను మొదటనే తెలిపి యుండలేదా ? ఇంను నాదోస మేమియును లేదు ” అని పలుకుచు పాపపురుషుఁ డటనుండి వెడలి పోయెను. హా ! హా ! నే నంతటి ఘోరపాతకిని ఎంతటి దాగుణమున కొడిగట్టితి నని ఘోస్తు తనచేతులతోఁ గలపై మోదుకొనుచుఁ బిచ్చి వానివలె వియన్నానగరమువంకకు పరుగెత్తెను.

౨౯

పాపపురుషుని పాశురము వృధ యగునా ? అకస్మికముగ నాఘోర వ్యాధి వియన్నానగరము నలముకొనెను. ఘోస్తు మరల వచ్చుసరికి వీధులలోఁ గనబడిన పాగు లంఘును భయవిహ్వలులును దీనవదలులు నై గోచరించిరి.

పౌరు లొక్కరును రాజమార్గములఁ గా లూని నడచుట లేదు, ఏదో మహాభూతము వెనుకగిలిన నొడ లెఱుఁగక పరు గిడువారివలె నటునిటుఁ దిగుగులాడుచుండిరి. దేవళముల చెంతను పుణ్యపురుషుల శిలామూర్తుల సన్నిధానములంగును మాత్రమే వా రించుకనేపు నిలువజాలుచుండిరి. ఎచ్చట జూచినను వైద్యులకొఱకు పరు గిడువారే కనఁబడుచుండిరి.

భార్యయో, జననియో, కన్నబిడ్డయో, మఱియో సన్నిహితభాంధవుఁ ఁ అకస్మికముగ దారుణవ్యాధికి పాలైనపుడు వైద్యుని కొఱకు పరు గిడినవానికి సాలస్యముగ నావైద్యుఁ డింటఁగనఁబడి వెంటగా నంగీకరించినఁ గలుగు మనశ్శాంతి ఘనతమముగదా ?

ఆ ట్లెంతవేసట బడినను వైద్యులు కనబడకుండుటయు కనఁబడినను మహామారిపోకిన రోగికి చికిత్స చేయరాకుండుటయును గట్టస్థించినపుడు దాప్తబంధుల సంతాప మెంతతీవ్రముగ నుండును ?

పాపపురుషునిచే నాకర్షింపఁబడిన మాయమబ్బు యూరోపుఖండ వాసులందఱికోపాటు వియన్నానగర వాసులకునుగూడ గోచరించెను. ఆమబ్బువిడిపోవుటకు ముందే నగరమున వ్యాధిపొడఁచూపెను. మబ్బు విడిన యొకగంటకు నగరమునం దందఱో వ్యాధిగ్రస్తులయిరి.

ఈవ్యాధి మారణపటిష్ఠము, జనవినాశనము నందు దానికి నాటి యగువ్యాధి యిం కొకటి లేనేలేదు. ఇట్లేవ్యాధి వియన్నానగరవాసులకు పోకుటకు పూర్వము నూటయఱువదియేండ్ల క్రిత మొకసారి యూరోపుఖండమునం దంతటను వ్యాపించి నగముమందికి పైగా నాశనము చేసెను. కాన నీ వ్యాధి యనినఁ బ్రజల కత్యధిక మగుభీతి కలుగసాగెను. పదునాల్గవశతాబ్దమం దీదారుణవ్యాధి యూరోపుఖండమునఁ గలచూపినపుడు దీని భయంకర లక్షణములం జూచినవారు చేసిన వర్ణనలను తరతరములనుండి యొక్క పొలైనపోకుండఁ ప్రజ

లిప్పటికి స్మరించుచునే యున్నాడు. ఆశ తాబ్దము దున్నవారిలో బలు
వురు మరల నావ్యాధి యెన్నటికిని యూరోపుఖండమునఁ నలచూప
కుండుట కెన్నియో ధర్మకార్యముల గావించిరి. నిర్మలభక్తితో నిరం
తరమును గొంగఱు దైవప్రార్థనలు గావించుచుండిరి. అట్టి ప్రార్థనల
నెడతెగకుండ జరుపుటకు సంపన్నులు పలువురు తమసంపద నంతను
మహాధిపతులవశముచేసిరి. కొంగఱు మూఢవిశ్వాసులు సంసారమును
బరిత్యజించి విరాగులై పర్వతకుహరముల కేగి తపము లొనరించిరి.

కాన నిపుడీ వ్యాధి మరల తలచూపె నని ప్రజల కత్యధిక మగు
భీతి కలిగెను. మొదట నా వార్త నెవ్వరును సమ్మదాలరైరి.
ఆమాట యొప్పుకొనుటకై న వారికి ధైర్యము చాలకుండెను.

ఫాస్టు సంకల్పానుసారము నిత్యకృత్యము లన్నియును నిలిచిపో
యెను. వినోదములు, వ్యవహారములు, వ్యాపారములు, కుటుంబవిష
యములు, వృత్తిధర్మములు, సర్వమును శృటికాలమున నిరోధింపఁ
బడియెను.

క్రిస్తనుసు పండుగ దినములలో విం దారగించుచు బంధుమండలి
భోజన గృహమున నుల్లాసముగ బ్రోద్దుపుచ్చుచుండ సగ్రభాగమునం
దాసీనుడైన గృహయజమానుఁ డాకస్మికముగ మృతినొందినచో
నాయుల్లాస మెంతలో ఘోరసంతాపముగఁ బరిణమింతునో అట్టి పరి
ణామమే యిపు డాకస్మికముగ వియన్నానగరవాసులకు తటస్థించెను.

ఇట్టి దారుణవిషవ్యాధు లొకపట్టణమున వ్యాపించినపుడు పట్టణ
మంతయు నేకకుటుంబమే యగును. ఎల్లరును దుఃఖితులే యగుదురు.

నాఁ డుదయమున నెప్పటి యటులే దినమణి సమగ్రశోభతో గగ
నసీమ నుదయించెను. ఎల్లరు నుల్లసిల్లిరి. మఱియొక గంటకే మహా
మారణస్వరూపిణి యగుమహామారి పట్టణమునఁ బ్రవేశించి నుగ్గు
నూచగా జనసంఘమును నురమాడనాఁగెను.

ప్రజలటులొక తెలుంగక భయబ్రాంతులై వీధుల వెంటఁ దిగు
గులాడు తగుణముననే శాస్త్రచటికి మరలి వచ్చెను. పురుషు లటు
నిటుఁ బరుగు లిడుచుండిరి. స్త్రీలు సౌధోపరిభాగములందుఁ గచబం
ధములు వీడఁ బయ్యెనలు తొలఁగిన చంద మైన నెఱుంగక రక్షింపుడు
రక్షింపు డని ఆక్రిందన మొనరించుచుండిరి.

మేలిముసుగు నవరించుకొనక యెన్నఁడు నీవలకు వచ్చి యెఱుఁ
గని యాభిజాత్యసంపన్న లగు నన్నులమిన్నలు గూడ నుపరిచేలాంచ
లమునైనఁ జక్కజేయక కంచుకములు తొడుగలేకను జ్ఞాపక మైన
లేకుండ నైద్యులు వైద్యు లని వీధి గుమ్మములచెంతఁ జేరి మొఱ
లిడుచుండిరి.

ఈ వ్యాధిచిహ్నము లతిభయంకరములు. వ్యాధి సోకిన యొక
గంటలో రాకాసుధాకర బింబమును బోలు సుంగర వదనారవింగము
గూడ నతిభయంకరస్వరూపమును దాల్చును. నొల్కుగూడ నల్ల
బడును. విదాహము కలుగును. శ్వాసము భరింపరాని గుర్వాస
నతో వెడలుచు వ్యాపకశీలమగు నావ్యాధిని విస్తరింపజేయుచుండును.
దుస్సహముగు శరీరవీడ కలుగును. కొందఱు మాటకూడ నుడిగి
త్వరలో మృతి నొందెనరు.

పెక్కుమంది సంపూర్ణస్మృతితో జాలబాధల ననుభవించి ప్రాణ
ముల విడిచెనరు. అరణ్యమార్గమున సంచరించు వారి నాకస్మిక
ముగఁ గొండచిలువపైఁబడి పట్టి తన తోకతోఁ జాట్టఁబెట్టి శల్యశల్య
మును విరచుచు బలవన్మరణమునకు పాలుచేయునపుడు కడవఱకును
స్మృతి తొలఁగక ఆజీవుఁ డెట్టి బాధ ననుభవించునో యట్టి వేదన
కంటెను గూడ మహా మారి వలన కలుగు బాధ మిక్కుటముగ
నుండు.

అట్టి బాధను భరింపజాలక మృత్యుదేవతా వడిగ గొనిపో మృని పెక్కండ్రు మొక్కు లిడెనరు. కొంద తాత్పర్యములగూడఁ గావించుకొందురు.

పిల్లల కీవ్యాధి సోకిన భీతిలి వారి నింట దిగనాడి తమప్రాణముల దక్కించుకొనఁగోరి పరు గిడెడు తలిదండ్రులును తలిదండ్రులు మరణావస్థయందుండఁ జూడ లేక మిక్కుట మగు భీతిచేఁ బరిగెత్తి పోవు పిల్లలును ప్రియమిత్రుల నెడబాసిన స్నేహితులును తా మంత వజరును ప్రాణాధికలనుగా భావించిన భార్యల దిగనాడి పోయిన భర్తలును క్షణకాలమైన భర్త్యవియోగమును నహింపజాలకుండెడి వారయ్యు మహామారిదైర్యసారమున గలింప నిజవాధులఁ జూడ జాలక వెడలిపోవు పడతులు ఎవ్వరిప్రేమకొఱ కెట్టి సాహసకార్యమున కైన వెనుదీయకుందురో యట్టి యుపపత్నుల నట్ట విడనాడి పోవు ప్రియలునై పట్టణము భీభత్సముగ నుండెను.

వైద్యులుగూడ నిజోషధములు నిరుపయోగము లని గ్రహించి చేయునది లేక చింతాకులులై యుండిరి.

ఈ మహామారి మానవులను మాత్రమేగాక పశువులు పక్షులు గుక్కలు పిల్లులు గుఱ్ఱములు మున్నగువానినిగూడ వినాశన మొనరింపసాగెను.

కొందఱు వ్యాధి సోకిన వెంటనే ప్రాణముల వదలిరి. కొందఱు కొన్ని గంటలలో మృతినొందిరి. మూఁడుదినములకంటె నెక్కువగా జీవించినవా రొక్కరును లేరు.

మూఢవిశ్వాసములు ప్రబలలో మెం డయ్యెను. ఎంతటిదైర్య శాలులకునుగూడ మనసు కుదురులేకుండెను. భయంకరము లగు వడంతులు ప్రబలసాగెను. వ్యాధి సోకిన వారిదృష్టి తగిలినంత మాత్రమున నావ్యాధి తమ్ముగూడ హతమొనరించు నను మూఢవిశ్వాసము ప్రబలమయ్యెను.

౨౭

వియన్నానగరమునం దిట్లు మహామారి కడుభయంకరముగఁ ప్రబలి
యున్నకాలమునం దానగరవాసు లందఱును భయంకరవ్యాధి కించు
కయు జంకక ఆవ్యాధి తనకుగూడ సోకు నేమోయనుభీతి గో
రంతయు లేక నిర్భయస్వభావుడై తిరుగఁగలిగినవాఁ డొక్కఁడుమా
త్రమే యుండెను. ఆవ్యాధి తనకు సోకఁజాల దనుగట్టిసమ్మకము కల
వాఁడు షా స్క్రొక్క డే.

నగరవాసులలో నీచతమకృత్యముల నిర్వర్తించువాఁడు, కడు
పుమంటచే మలమలమాడుచు బ్రతుకునందు రోతఁ జెందినవారు, నవ
నాగరకభానుమండలమున నల్లడాగులవలె సంఘమును గళంక మొన
రించుచు ధనికుల కవమానకరముగ జీవించునిరుపేదలు — దారిద్ర్య
మునకును దుష్కృతికిని ధనికులకాన్యమునకును గుటియై హతాశులై
మొండితెగవుకు దిగినసాహసికులు కొండ జడవఱకే నగరపాలకుల
కొలుపునఁ జేరి వీధులలో ప్రాణముల వీడనున్నవారిని నగరబహిఃప్ర
దేశమునం దున్నవిశాలభవనమునకు చేర్చుటకును చనిపోయినవారి
నిండ్లలోనుండి తీసుకొనిపోయి కలెనుబద్దన కావలనున్నబయలునఁ
బూడ్చి వేయుటకును సంసిద్ధులైరి. వ్యాధి కనఁబడిస్వల్పకాలమే యైనను
నాయల్పకాలమునందే పెక్కండ్రు మృతినొందిరి.

కాన షాస్త్రి రాజమార్గమున నడుచునప్పటి కప్పుడె శవశకటములు
గూడ సాగుచుండెను.

అప్రయత్నముగ తనసంకల్ప మేమియు లేకుండ షాస్త్రి ఓకొ
యింటివంక కేఁగసాగెను. తన యాజ్ఞవలన నగరమును వ్యాపించి
ఘోరదుర్దశఁగలిగించుచున్న యాదారుణవ్యాధిని గని షాస్త్రి మన
శైర్యమును గోల్పోయి—నివ్వెరఁపెంది భయభాగ్రింకుఁ డయ్యెను.
కల్లు దాగిన వాని వలె దుర్బిపడిసాగెను.

భయంకరములగు నూహ లాతని చిత్తమును గలచివేయచుండెను. అతడు కల్పనికప్రపంచమున భయంకరదృశ్యముల గాంచుచుండెను. తన చందమును గూర్చి యాతని కంతకు పూర్వమే కలిగియున్న నసహ్యభావ మిపు డత్యధిక మైపోయెను.

అతని కమానుషశక్తు లెన్నియోచించినను దారుణసాధనము లపారముగనాతని కరగతములై యున్నను, నిరంతరమునుతన దుశ్చరితమును స్మృతికిదేచ్చుచు నిందించుచుండు నణుస్వరూపమగునంతరాత్మనోరు నొక్కుట కాతఁ డశక్తుఁ డయ్యెను. కాన నట్టి వ్యాకులదశయం దాతఁడు—స్వగృహమును, కుటుంబమును, ప్రియజనుల నందఱినిగూడఁ బూర్తిగా మరచి పోయెను. లేనిచో వారు మహామారి పాలు గాకుండ దూరముగ నెటకేని గొనిపోవుట కాతఁడు ప్రయత్నింపకుండు పాఁడు గాఁడు.

ఈ రీతిగా నాతఁడు కడువడిగ ఓటోగృహ మున్న వీధియందుఁ బ్రవేశించెను. ఓటో సందర్శనము వలనఁ దన కేగో శాంతి గలుగ గల దనునాశ యస్పష్టముగనాతని మదినిగోచరించి యతని నాయుంటి కాకర్పించినది. అప్పటికాగృహమున డోరెనుబట్ల మృతినొంది రెండు గంటలు మాత్రమే యయ్యెను.

పరిజనుఁడు ఘాస్తు నతిధిగృహమునకు గొనిపోయెను. వెంటనే ఓటో యచట నతనిని గలిసికొనెను.

“నీరాక చాలవంతఁ గొలుపుచున్నది. ఏలయన నిన్నుజూచుట కేనేను చాల తత్పరపడుచుంటి” నని ఓటో పలికెను.

“నన్ను జూచుటకా ?

“అతిదారుణ మగు రహస్య మింతకుముందే నాచెవినిబడినది.”

“అతిదారుణ మగురహస్యమా ?”

“డాక్టరు డోరెనుబట్ల తన మరణసమయమున దానిని నాచెవికిఁగించెను.”

“ హా డాక్టరుజోరెనుబట్ట నన్ను వంచించి మృత్యు జెంబనా ?
యాతడు నీ లికాగృహ రహస్య వృత్తాంతమును నీకు వెల్లడించెనా ?
జరిగిపోయినది. దానిని మరలింపజాలము. కాని ఓట వినుము. నీ వా
రహస్యము నొరుల కఱిగింపకుండ నీతిముషముననే నిన్ను నీరుచేయు
శక్తి నాకుగల దని తెలుసుకొనుము. ఉణముగో నీవు మృతుడవై
నాపాదాంశికమునఁ బడిపోవునటుల నేను జేయగలను. ”

“ నీశపథము లతిదారుణములు. అతివిచిత్రములు. కాని సర్వశక్తి
సంపన్నుడగునర్వేష్వరనే నేను నమ్మి యు టిని. ఈరహస్యమును
నీవినాశనమునకు నే నెన్నటికి నుపయోగించువాడను గాను. నీకు
మర్యాదమును గలిగించుట నాయభీప్సితము కాదు. నీశపథోక్తులవలన
నీ కట్టి యమానుష శక్తులు కల ననియు జోరెనుబట్ట తెలిపిన విష
యము కల్పితము కా దనియు స్పష్టమగుచున్నది. ”

“ నిజమే. అతిదారుణ మమానుషము నగుశక్తి నావశమున
నున్నది. ఆశక్తిని బడయుటకు ననంత మగు నాయాత్మను గునువఁ
బెట్టితి ” నని యంతలో చెవినిబడిన శివశకటధ్యానముచేఁ జిత్తి
ముత్తలముఁ జెంద ఘోస్తు పలికెను.

“ ఓభాగ్యహీనుడా ! ఆమాటపలుకకుము. అదియే నిజ మని
తెలుపకుము. అయ్యో. అదియే నిజ మని నేను వినఁజాల. నిజమై
యుండదు. అంతటిపని జరిగి యుండదు. కాని నీ కాకస్మికముగ మహా
దైశ్వర్యమును మహోన్నతపదవియును లభించుటకు నీవత్యమ్భతకా
ర్యముల నొనరించి యుండుటను దలంచిన— ”

“ నిజమే, నిజమే. నిస్సంశయము ! ఇప్పుడు నీకు న్నాప సంపూర్ణ
మగువిరసనము కలుగలేదా ? నన్ను స్మరించుటకుగూడ నీ కసహ్యత
గలుగుటలేదా ! నేను దేవించూచినచూత్రమున నిన్ను దహింపఁజేయ
గల ననుభతి నీకుఁ గలుగుటలేదా ? ”

.. నేనుమానవుడ నగుటచే నీపై నసహ్యభావము కలిగియుండుట కవకాశములేదు. అది మానవధర్మము కాదు. నేను కైస్తవుడ నగుటచే నీయద్భుతశక్తికి నా కావంతయును భీతి కలుగనేరదు. నేను దైవరక్షితుడ నను సంపూర్ణవిశ్వాసము నాకుఁ గలదు. కాని ఆహా ! నీ పెంతషనిజేసితివి ! ఐన నేమి నిన్నిపుడు నిందించుట నిష్ప్రయోజనము. నీకుఁ గలుగించిన ఘోరదుర్దశ సర్వేశ్వరునికే విదితము. నే నాపవిత్రనామమును స్మరించినంతమాత్రమునే నీవిట్లు తూలిపోవు చుంటివేల ? నిజమే. నీవు మహాదారుణకార్య మొనరించితివి. కాని దానిని మార్చ నవకాశము దాటిపోలేదు. సర్వేశ్వరుని కరుణ యపారము. నీకొఱకై — నీతో — నేనాదేవదేవుని నేనుఁ బ్రార్థించెదను.

.. అయ్యో ప్రార్థనావాక్యాక్షర మొక్కటి నానోట వెడలినతోడనే నేను మృతికొందును. పాపపురుషుఁడు దారుణస్వరూపమున నే వెంచి నన్ను గొనిపోవును. "

.. ఆహా ! నే నేమిచేయనేర్తును ? నే నిట్లగతికునిగతి నిన్ను విడనాడఁజాల. లోకులంకఱును నిన్నుబరిత్యజించినను నేనునగాత్రము నిన్నుబరిత్యజింపజాల. నీకు హితబోధమొనరించువాఁడ. ని న్నోదార్చు వాఁడ. ఈ మహాదారుణమును దొలగించుటకు సాధనాంతరము నారయనిచో నీ యాలుబిడ్డలు మున్నగు సన్నిహితబంధు మండలి మహాపకకు బాలుగావలసి వచ్చునుగదా ! ఆఁగొంచుము. సాధనాంతర మేమైన నెఱిగింపుము. మేరియూసనికి నీప్రత్యేక యవబడు కన్నియపై ధరస్సాకు రాసుతుఁ డనబడు యువకునిపై గాఢానురాగము మాతృసహజ మగు నిర్మల ప్రేమప్రసవంబి సంతతవాహినిగా బ్రవహించు చుండ నీకపట నాటక మిట్లెంత కాలము కొనసాగఁదగును ? నిన్ను నే నపయశము పాలు చేయఁ గోరను, కాని ఎటుల ? "

“ కాని ఎటుల అంతరాత్మను దిరస్కరింపజాలుదు నని యడుగు చున్నావా? నే నెంతటి దుర్దశయు, దున్నను నీ సద్వర్తనమును, నీవిమలచరితమును గ్రహించి యభినందింపజాలని వాడఁగాను. నీ కెన్నివిధములనో యపకారి నైన నీ విపు డిట్లు మహాదారమతివై చూపిన సానుభూతి, నెయ్యము, నాకు ఏకాకియగు వాహ్యనయమున కెంతటి శాంతిని గలిగింపజాలి యున్నది. ఇక నీకడ నే నేవిషయము నైన నేల మరుగుపఱుప వలయు? వినుము. మహాదారుణవృత్తాంతము నాలకింప సంసిద్ధుడవు గమ్ము. ”

అని పలికి ఫాస్టు కొంచ మాఁగి తన వదనమున దొప్పదోగిన చెమ్మట నల్లనఁ దుడుచుకొనసఁగెను. ఒక పాత్రమున ద్రాక్షారస మును జలమును చేర్చి ఓటో యాతని కందీయ నాతఁడు సంతన ముతో దాని నాస్వాదించెను.

అంతట ఫాస్టు తన పూర్వవృత్తాంతము సంతయును ఓటో కెఱిగించెను. ధైరస్సాపైఁ దనకు గలిగిన మోహాతిశయము నామె జనకుని ప్రాతికూల్యము, పాపపురుషసంగర్భనము, ఆత్మగమర్పణము, దేవాలయాది పవిత్రస్థలములకు పాపపురుషుని యనుమతిగొనకుండఁ బోకుండుటకుఁ దాను సమ్మతించి ప్రమాణ మొనరించుట, యావల ధైరస్సాను బెండ్లియాడుటకు దేవాలయమున కేగవలసి వచ్చినపుడు తన జ్యేష్ఠపుత్రునిగూడ పాపపురుషునికి వశపఱచుట కంగీకరించి యాతని యనుమతినిగొనుట, అందులకాపాపపురుషుని వంచించి తన సుతుని నాతని బారినుండి కాపాడుటకే యోలి కాగృహమున శిశువులను మార్చుట మున్నగు విషయముల నన్నిటిని ఫాస్టు ఓటోకుఁ దెలిపెను.

“ ఆహా ! పరమ సుకుమారుఁ డగు మాక్సిమిలను కెంతటి దుర వస్థ తటస్థించినది. ఆతని జననవృత్తాంతమును వెల్లడించి జననీ తనూ జాతుల నిపుడైనఁ గలిపెద మన్న నాసుకుమారుఁడు పాపపురుషుని

పాపపాశములఁ బక్కువడుట తటస్థించునే. ఆహా ముప్పుడుగూడ నీ రహస్యమును వెల్లడింపరాని దురవస్థనో తటస్థించెనే. ”

.. నేను దేవళమునకు రాజాలకుండుట వలననే నేను వారి పరిణయము స్థూలసింపవలసినవాడ నైతినిని నీకిప్పుడు తెల్లము కాగలదు. ఇప్పుడు సగరమున మహామారి వ్యాపించి యుండుటచేఁ బ్రస్తుతము వివాహవిషయక మగు నాంశోభనము తీరినది. ఈ తరుణమున వేడుకల కెడములేదు.

.. ఆహా ! నిజమే. ఈకూరన్యాధి చాల నపాయకరము. దైవానుగ్రహమున నాయువతీయువకులు మహామారి కాహుతి కాకుండుట తటస్థించునేని యావల నీ వేమిచేయఁదలఁచితివి ? ”

.. ఇప్పటినాయవస్థయందఁ గొన్నివారములు విరతి గొనుకుట గూడ విశ్రాంతికరమే యగును. ఈవ్యాధి యంతరించిన పిమ్మట గూడఁ గొన్ని నెలలు గడచినగాని ప్రజలచిత్తములు సౌఖ్యాయత్తిములు కాఁజాలవు. అప్పటిచూట చూచుకొందము.

.. అట్లనరాదు. శిశువులను మార్పుటయందు నీ వవలంబించిన రహస్యవిధాన మాపాపపుగుఱునకుఁ జెలియకుండె ననియెట్లు విశ్వసించదగును ? ”

.. ఆసందేహమే నన్ను తరుచుగా శాధించుచుండును. కాని దాని నెఱిగియు నెఱుఁగనివానివలె నాపాపపుగుఱుఁడు నటించుచున్నాడని నీను విశ్వసించఁజాలను. ”

.. అటు లని మన ముజ్జీగపఁగూడకు. పాప మాయుపహిధునము నెడబాపుట కూరతమము. కాని యిట్లొనరించిన నీతినూజుని ఆధ్యాత్మికజీవనమునకు శాశ్వత మగుహాని తటస్థింప నుండెగాన వారు పెండిలియాశను వగలుకొనక తీరదు. నీ వనుమతింతువేని నే నీదాగు

ణరహస్యము నీనుతుని కెఱిగించెద. ఆతఁడు సన్యాసియై కాంతారనా
సియై గోపర్వతకుహరముననో వసించి తప మొనరించి దైవకటా
క్షము బడసి పాపపురుషుని ధిక్కిరింపఁగలుగుగాక. ”

“ అది కేవలము నిష్కలారంభము. మేక్కిమిలను సర్వసంగపరి
త్యాగ మొనరించి విరాగియై నిర్మానుష్యప్రదేశమునఁ దరుతలవాస
మొనరించుచుఁ గండమూలాశనుఁడై కఠినతపశ్చర్య నవలంబించి
శల్యావశిష్టుఁడైననుగూడ నాతఁడీపాపపురుషుని బారినుండి తప్పించు
కొనఁజాలఁడు. కాల మాసన్న మైనంతనే దైవ సన్నిధానమునం
దున్ననుగూడ నాయువకునిఁ బాపపురుషుఁడు బలిమినిగొని పోవఁజా
లును. ఒక్క సాధనము మాత్రమే మానవులకు సాధ్య మగునది
కలదు కాని యందులకు గల యపారకష్టపరంపరల కెవ్వ రోర్వగలు
గుదురు ? ఎవ్వరు సాహసింపఁ గలుగుదురు ? ”

“ నే నెందులకై న సంసిద్ధుఁడనే. ఆసన్మార్గము గాని సాధన మే
దైనను సరే నేను దాని నవలంబించెద నని యిదివఱకే జెలిపియుం
టిని కాన దాని వివరింపుము. ”

“ ఇది సాధ్యమా ? నీ వీయసాధ్య కార్యమునకు బూనుటగో
నత్యమగునేని పాపపురుషుని యాహ్వానము వచ్చినపుడు నే నతనివశ
మగుటలో నాచింత చాల కొఱింతపడు ననుట నిశ్చయము. ”

“ నీవు నిశ్చయముగ నామాట నమ్మవచ్చును. అది దేదో తెలు
పుము. ”

“ అరారాటుపర్వతాగ్రభాగమునఁ బవిత్రనాక మంచులో బిగిసి
కొనిపోయి యున్నది. మహాప్రళయసమయమున నేను దలుపజాలని
యొకని యాదేశమున పునీతు లగు నుత్తము లొక నావలో నామ
హాసముద్రముపై నిర్భయముగ సంచరించిరి. ప్రళయాంత్యమున
నానాక యరారాటుపర్వతాగ్రమునం దట్లు నిలిచి పోయెను. అది

యిప్పటికి నచట నటులే నిలిచి యున్నది. పెక్కయగములు గడచి నను నానాక యటులే ముచుతో నిండి నిలచి యున్నది. కాని ప్రళయపయోధి విద్యుభణముతో సంతయెత్తునకు లేచి యచట నానాక నిలచిపోయినదిమొదలు నేటివఱకును మానవుఁ డెప్పుడును గూడ నాప్రదేశమునం గడుగిడి యెఱుంగఁడు. పర్వతపాదము నుండి తగగ్రిభాగమును జేరులోపల నెన్నియో భయంకరము లగు నఖాతములును నరకములును మర్గమప్రదేశములును గాలూన వీలు లేని జారుడుప్రదేశములును గలవు. కాని యతివినిర్మల ప్రవర్తనమును నిష్కళంకాత్మమును గల పావనమూర్తి యగు మానవశేఖరఁ డుద్యమించు నేని—సహాయమున నాపవిత్రనాక నన్నే జేరగలుగును. ఆతఁ డట్లు చేరి ఆనాకకు చెందినదారుశకల మొందుకొని వచ్చి మేక్కిమిలనుకు దాని రక్షరేకుగాఁ గట్టినచోఁ బాపపురుషుఁ డాతనిఁ దేరిచూచుటన వీలుండదు. ఒక్కని ధననమునకు మున్నే వానితలి దండ్రులగో నెవరైన వానిఁ బాపపురుషు నధీనమొనరింప వాగ్దాన మొనరింతు రేని యట్టి సంతానమును బాపపురుషుని బారినుండి కాపాడుట కిదియొక్కటియే మానవులకు సాధనము. ”

“ ఆనాధానము నిన్నుమాత్ర మేలకాపాడఁ జాలరు ? ”

“ నేను స్వేచ్ఛవలన బుద్ధిపూర్వకముగ న న్నతని కర్పించుకొంటిని గాన న న్నారక్ష కాపాడఁజాలరు. కాని నా పుత్రినిఁ దప్పక కాపాడఁ గలుగును. ఈ భయంకర ప్రయత్నమునకు గడంగు నాహసము నీకు కలదా ? ”

“ నాకుఁ గలదు. నేను జేసెను. నేను గృహమేధి నైనను, ఆలు బిడ్డలపై ననురాగముగలవాఁడ నైన నాకయాత్మను శాశ్వత నరకావాసమునుండి యుద్ధరింప నవకాశము లభించినపు డైహికవిషయము ప్రాయత్నమున కన్నటికిని నాటంకములు కాగూడెను. నేడే నేను

బ్రహ్మణము సాగించెను. నేను గుటుంబముతోడనే ప్రాప్తదేశమున కేగి అం గొకచో మహామారీమారణ సన్నాహములేనిచోట నిరక్షిత ప్రశాంతస్థలమున చాకుంబమునుంచి పిమ్మట చాపర్వితారోహణమునకు సర్వశక్తుల వినియోగించెను. "

" నీవు కృతార్థుడ వయ్యో వేది ఒకపవిత్రాత్మను గాపాడుమహాభలితము నీకుజేకూడు. " నని బాష్పాకులతోచనుడై భాస్ట పలికెను. ఆతఁ డట్లు కన్నీరు నించుట కడునరును.

పరమేశ్వరానుగ్రహమున నే నెట్టి పాపకార్యము నొనరింపలేదనునదియే నా కమిత ధైర్యము నొసఁగుచున్నది. నాయంతరాత్మ పరిశుద్ధ మనుతలంపె నా కధికశక్తి నొసఁగుచున్నది. ఆత్మరక్షణ మహాఫలమే నా కధిక నాహసము నొసఁగుచున్నది. పరిశుద్ధాత్మను పరిరక్షింప గలుగుటయే యమూల్య మగు ప్రతిఫలము. "

" నేనుగూడ నిటుల నీవలెనే పలుకఁగలిగియుందునేని యెంతటి యానందమునకు పా లయ్యుండును. లేదు, నా కాభాగ్యములే " యని ముఖాతిశయమున స్తంభితకంఠుడై భాస్ట హస్తస్పర్శనముననే తన కృతజ్ఞతను వెల్లడించుచు నటనుండి వెడలిపోయెను.

౨౨

ఈరీతిగా మహామారి మూఱుమాసముల వజ్రకు యూరోపుఖండిమునం నన్ని దేశములను మాడ్చివేసెను. వర్షములు లేవు. పంటలులేవు. కాటకము ప్రబల మయ్యెను. భూకంపము లత్యధిక మయ్యెను. వర్షములు లేకున్నను వరద లపరిమితమై నదు లుప్పొంగి దేశములు ముంచివేసెను. భూగర్భమునంగు భయంకర ధ్వనులు మొదలు వినఁబడి తోడనే నదు లత్యధికముగ నన్ని దేశములందును బొంగి పొరల సాగెను. అమిత దుర్గంధనాయు నెల్ల కీవదొడగెను.

అకస్మికముగ జనపదములం దఖాతము లేర్పడి నానిలోననుండి భరింపరాని దుర్వాసన వెలువడి కడుమారమునకుగూడ వ్యాపింప నారగెను.

కన్నియంటునోపిలువోఁ బెక్కు వేలమంది మహామారి కాహారమైరి. పైవ పార్థనాహ్వనమును బాటించునారే కనబడలేదు. అంతటి యీ స్త్రీకు లగుమహమ్మదీయులుగూడఁ గట్టములకు సహింపజాలక పై నమును నిందింపసాగిరి.

మహార మగుమాల్టాదీవి మీఁదికి సముద్ర ముప్పొంగి సర్వ నాశన మొనరించెను. గ్రీసుదేశమున మహామారికితోడు భోకంపము లుగూడ మెండ్ల పాచీనదేనాలయముల నన్నిటిని భూగర్భమున దోసివేసెను.

ఇటలీదేశమున జనపదము లెన్నియో నామరూపములు లేకుండ ధరణిగర్భమున నంతరించినవి. అన్ని నగరములందును. మహామారి విపరీత మారణము సాగించెను. డర్మనీదేశమునఁ బర్వతములుగూడఁ గుంగిపోయెను.

మధ్యధరా సముద్రమునందు వేలకొలది నౌకలతోని నావికు లందఱును మహామారిచే మృతి నొంద నిర్జనములగునానౌక లూరిక వాయువశమున సముద్రోపరిభాగమునఁబడిగులాడుచుండెను. రష్యా, ప్రష్యా, డెన్మార్కు, ఫ్రాన్సు, స్పెయిను, పోర్చుగలు, ఆంగ్లదేశము మున్నగు నన్నిదేశము లందునుగూడ మహామారి విపరీతముగఁ బ్రబలెను.

ప్రతిపట్టణమునను నగరమునను వేలకొలది ప్రజలు మృతి నొందుచుండుటచే హతశేషులు గుండెపగలిచిత్తు రేమోయని మృతుల సంఖ్యను బ్రకటింపరా దనియ సంత్యక్రియలతో ఘంటానినాదములు నపలురా దనియు నధికారు లుత్తరపులు చేసిరి. మొత్త మాయూలు

నెలనోను యూరోఖండమునం కంతటను ౨౫౦ లక్షలమంది మృత నొందిరి.

వియన్నానగరమున నిట్టి దాహణ మరణముల నెలనె బ్రజలు వవిశ్వాసమును బూర్తిగాఁ గోలుపోయి మొండిశాసకు బూని వ్యర్థపరచె కృత్రిమ సన్యాసమును బూని ప్రజల వంచింపసాగిరి. స్త్రీలును పురుషులను పిల్లలును వంగలకొలఁది శుంపులుగ నేర్పడి నల్లని వసనముల ధరించి, ఇనుపముక్కలు కొనలకు గట్టిబడిన పెక్కు-కుక చత్వాశ్శిగల కొరడాలను జేతులగొని సన్యాసినులము సన్యాసుల మని చెప్పుకొనుచు సర్వసంగ పరిత్యాగ మొనరించితి మని ప్రగల్భములఁ బలుకుచు నీమహాదాగుణమును దొలఁగింప భగవంతునికిఁ గరుణ కలుగుట కిట్టి కఠినతమవియమమును బూనితి మని వెల్లడించు భయంకర సంతాప స్వనముల నేవో వాక్యములు పఠించుచు పీఠులపైగట దిరిగి మూఢజనుల నవలీల నాకర్షింపసాగిరి.

చతుష్పదములందును దేనాలయముల సమీపమునను నా రం-
కలు నిలచి నే క కాలముననే మోకరించి సంతాపస్వరములతో నా
వాక్యముల నేకకంఠముగఁ బఠించుచు వెన్నులను వసనములఁ దొల
గించి యా కొరడాలతో నచట మోడుకొనగ నా యినుపముక్కలు
గీచుకొనుటవలన రక్తము నమితిముగ ప్రవించుచుండెను.

దానిని గనిసంతనే యా మహానుభావులు భూత-కూప్రపూర్ణులై
కఠినతమవ్రతాచరణములను బూని మహాత్యాగ మొనరించుచున్నా
రని ప్రజల తత్పరాతథ క్తిభరితు లగుచుండిరి. ఎల్లవాగును బంధువి
యోగ పరితప్త చిత్తులును బ్రాణముల నరచేత నిడుకొని నేత
ణమో తమకు గూడ మరణము తప్పదను మహాభీతి నొడ లెఱుంగక
మనోద్ధైర్యమును బూర్తిగాఁగోల్పోయి యుండువారు నగుటచే నీకృ
త్రిమసన్యాసులకుతంత్రములు వారిపై సన్మోహవాస్త్రముల వలెఁ
బనిచేసెను.

కూలివాడు మొదలు సార్వభౌమునివఱకు కార్మికులు, వణిజులు, ఉద్యోగులు, ప్రభువులు మున్నగువా రందఱును యథాశక్తిని కాంచ నరాసులను, మణిమయాభరణములును, గడు భక్తితో గొనివచ్చి యాకృత్రమసన్యాసి బృందమునకు సాగిలి మ్రొక్కి సమర్పించి మన శ్వాంతిని బడసి మరలిపోవుచుండిరి.

రాత్రులయందీ వంచకస్వాములు కరదీపికలజేఱుని యధారీని దేవాలయములచేతఁ జేరి యీ యొడలికోరిల చిత్రనాటకములు ప్రదర్శించి ధనము నార్జించుచుండిరి.

వ్యాధి మఱింతప్రబలమగుకొలది నీమోసగాండ్రపన్నాగములును మూఢస్వభావుల యవివేకము గూడ మెండయ్యెను. ఏనుఁజ్ఞేస్తు స్వయ ముగాఁ గన కొక లేఖ నంపె నని కపటసన్యాసి సంఘప్రధానాచార్యుఁడు ముద్రవేయఁబడిన యొకలేఖం జూపు నంతటి సాహసమునకు గడంగినపుడు గూడ నెల్లవాగును జేతులఁ గట్టుకొని తలలువంచి కను లుమూసి వినతి యొనర్చిరేగాని యిది సాధ్యమూ యని యాలోచింపఁ గలవా రొక్కరైన లేకపోయిరి.

“అలేఖపై ముద్రవేసిన దెవ్వరని యొక మనోద్యోగి యడుగఁ
“ బవిత్రమతగ్రంథమును వ్రాసిన మహాప్రభువే ” అని యాపంచక సార్వభౌముఁ డించుక యైనఁగొంకక ప్రత్యుత్తరమిచ్చెను. “ మాన వసంఘము పాపభూయిష్ట మైనందులకు నాకు వార్తిపై నత్యధికమగు నసమ్మతి కలిగినది. కాని నన్ను బవిత్రశీల యగు కన్యామణియు నిత రదేవతలు నెంతయు బ్రతిమాలుటచే నేను మరల నొకించుక కరుణ వహించి మానవుల కీసాధనమును కనబఱుచుచున్నాను. ముప్పది నా యుదినము లిటలీసన్యాసప్రతిమును బూని కొరజాడెబ్బలఁ గొట్టుకొను వారందఱును భగవదనుగ్రహమునకు బాత్రు లగుదు ” రని యాపంచకప్రధానాచార్యుఁడు చదివెను.

ఆలేఖ విద్యుత్ప్రసాగమువలె: బని చేసినది. సంశయాత్ము లెల్లరు నుగూడఁ దక్షణమే సన్యాసి బృందమునఁ జేరిరి. వేలును లక్షలుగను సన్యాసు లేర్పడిరి. పరిసరగ్రామములవా రందఱునుగూడ వియన్నా నగరమున కేతెంచి యామండలో గలిసిరి.

క్రమక్రమముగ నీసన్యాసుల యధికారము నిరంకుశము నిరాఘాటము నయ్యెను. వారిలో హస్తలాఘవము నెఱిగినవా రద్భుతకృత్యముల నొనర్పఁ దైవశక్తి యని ప్రజలు సమ్మివారికిఁ బాదాక్రాంతు లగుచుండిరి. మహామారి వ్యాధిచే మృతి నొందినశవములున్న యిండ్లలోనికిగూడ నీసన్యాసులు నిర్భయముగఁ జొరఁబడి ధనమును గాంచ నాభరణములను హరించుకొనిపోవుచుచుండిరి. మోసమునఁగాక నిర్మల త్యాగశీలతచే గార్హస్థ్యమును ద్యజించిన సన్యాసినులుండు మతములఁ బవిత్రతగూడ వీరివలన నిర్మూలన మయ్యెను. యశావన మదమున గన్నుగానని కపటసన్యాసులు సన్యాసినుల మతములలోఁ బ్రవేశించి సన్యాసినుల మానభంగము గావింపసాగిరి. వ్యభిచార మత్యధిక మయ్యెను.

ఈవంచకులు చేసిన మహాపాతక కార్యమునకు పాపము లేదుగాని యన్నిటి నతిక్రమించిన ఘోరపాతక మొందు గలదు.

.. అయ్యో మీ రెంతటి యవివేకులు. మీరు కన్ను లుండియుఁ జూడజాలని బుద్ధిహీనులు. మీరు తాగునీరు, కూపములు, తరీకములు, నదులు నన్నియుగూడ విషమితము లయ్యె నని మీ రెఱుఁగజాలకున్నారే. అని కపటసన్యాసి ప్రధానస్వాములు కల్ల గొడ్డు తేడ్చినారెను.

ఆవాక్యముల నాలకించినప్రజ లందఱును పినుగుసోకిన వారివలె నిశ్చేష్టులైరి. .. ఎవ రాద్రోహులు—విషము కలిపిన మహాపాతక లెవ్వరను నినాదము సహస్రకంఠముల నొక్కసారి పెడలెను.

“ యూదులు, యూదులు, యూదులు ” అని పాపమున కొక్కిం తయైన వెరువని యాకృతిమనన్యాసిసూపధాను లగుఘోరపాతకమ తులు స్పష్టముగ నుడివిరి.

ఆవాక్యము ప్రజలలో గలిగించిన దురాగ్రహ మవర్ణ్యము. అదిగో యూధజనమహాసంహారప్రధాన మారణమంత్ర మయ్యెను. మహామారిబాటిబడక మనజాలినయూదుల వేలకొలదిగ నిష్కరు యై యీ క్రైస్తవులు బలిమినిబట్టివధించిరి. బాలుర, వృద్ధుల, యు వకుల, యువతుల, శిశువుల, బాలింతల, జూలింతల నావంతయైనఁ గనికరము లేకుండఁ గూరన్యాఘ్రములవలె నీమూఢజనులు ఘాతుక లీల హతము చేసిరి. అంతటనైన ననివి నొండక వందలకొలది యూదులఁ బట్టియొకభవనమున బంధించి దాని కగ్ని రగులుకొలిపి లోన నున్నవారు వెలికిరాకుండఁ జుట్టును జేరి వారిని మట్టుపెట్టుచుం డిరి. ఆయనపరాధభయంకరాత్తర్థానము హృదయవిదారక మయ్యు నాహంతకుల కావంతయును గనికరము కలిగింపజాల దయ్యెను.

లియపోల్డు రాకుమారుఁడును మేక్సిమిలను సార్వభౌముఁడును ఈ ఘోరకార్యమును నినారింప నెంతయో ప్రయత్నించిరి గాని నగ రవాసు లందఱు నొక్కసారి యున్నప్పుడై యుండ వా రేమి చేయు గలుగుదురు ? దైవాజ్ఞచే నిరస్కరింపబడినపు డికరాజునాన గీ పోలిసి ?

ఈబాధలు బడఁజాలక యూదు లెందరో యాత్మహత్యఁ గా వించుకొనిరి. సన్నిహితబాంధవు లీ క్రైస్తవ క్రూరమృగముల బారి బడకుండఁ దామే తమ చూలుబిడ్డల యసువులఁ గొనిరి.

మహామారి, కాటకము, భూకంపములు, వరదలు, ఉప్పెనలు, వంచకసన్యాసివర్గముల దుర్బోధనలు, బంధువినాశనము మున్నగు బహుళకారణములచేఁ బ్రజ లందఱును ఘోరరాక్షసులైరి, దగ్గు

శూన్యతైరి. ఎంకరో మరణభీతిని మరచుటకు విషయవిహ్వలుతై
నిరంతరకామభోగపరాయణత నొడ లెఱుగకుండిరి. మధ్యపానకా
మినీ సాంగత్యముల మైమరచుచుండిరి. రేపు మనము బ్రతుకము
గాన నేడే సకలభోగముల ననుభవించెము. రమ్మ, మధ్యముంగ్రో
లుము, వినోకములదేల్పుము.. క్రీడలడనుపు, మనునది నే యట్టివారికి
గిరు మంత్రమై యుండెను.

నగరము ఘోరవ్యాధికి పాలుపడి నుఃఖిభాజనమై యున్నతరి నీ
జ్ఞానశూన్య లిటులవిషయవిహ్వలుతై భోగముల నోలలాడుట శవము
నకు రత్నాభరణసుగంధకుసుమాంకార మొనరించురీతి నేయుండెను.

౮౯

వియన్నానగరమున మహామారి తలచూపిన మఱిమూఁడు నెలలకు
౧౫౧౩ వ వత్సరము ఫిబ్రేవరినెలలో నొకనాఁడు సంధ్యాసమయ
మున నిరుపు రాళ్ళికు లగుపురుషులు అరారాటుపర్వతప్రాంతసీమను
గోచరించిరి.

వారిలో నొకఁ డోటో. రెండవవాఁ డతనిచే మార్గదర్శిగా నియ
మింపఁబడినతరుస్కానుచుఁడు.

అనాఁ డుదయముననే కడుదూరమున నాపర్వతాగ్రము వారికి
గోచరించెను. వారువడివడిగఁ జేరువకు రాను రాను దానిసంపూర్ణ
రూపము సమాగ్రముగ గోచరించెను. దాని యగ్రస్వయమును దట్ట
ముగ మంచుచేఁ గప్పఁబడి కాంచనమణిమయమకుటముల ధరించెనో
యన సూర్యరశ్మియందుఁ బ్రకాశించుచుండెను.

మధ్యాహ్న మగుసరికి దానియందుగల యఖిలేములు చిఱుకాలు
వలు పొడుచుకొని వచ్చినశిలాగ్రములు, దుర్గమమార్గములు మున్న

గున వన్నియుఁ గనఁబడెను. దాని నధిరోహించుట మానవసాధ్యము కా దనునికాశ సామాన్యముగా నాప్రాంతనాసుల కందఱికిని గలదు.

సాయంకాల మగుసరికి ప్రతిభాగమును జాల స్పష్టముగఁ గనఁబడ సాఁగెను. అయ్యది భూభాగమునుండి పదివేల యడుగుల యెత్తున నున్నది.

పర్వతసమీపమునను పర్వతోపరిభాగమునను బాదము మొదలు శిఖరమువఱకు నెన్నియో యఖాతములు స్థూల సూక్ష్మ రూపముల గోచరించుచుండెను.

ఆప్రాంతము నామారగర్భి తస్సగా నెఱిగినవాఁ డగుటచే నాతఁ డావివరము లన్నియును దెలుపసాగెను. ఆతనిపేరు మురాదు. ఆతఁడు జర్మనుభాష బాగుగా మాటలాడఁ గలఁడు.

“ ఈ పర్వతాధిరోహణమసాధ్య మని గదా నీవు తెలిపితివి ? ”

“ అభయంకర పర్వతమార్గమునం దడు గిడుట కేమానవుఁడు సాహసింపగల గలఁడు ? దానిని దేరిపాఱఁ జూచుటకు దల యెత్తి ననే కనులు గిట్టునఁ దిరుగుచుండ నికదాని నధిరోహించుటమా ? అడుగుతొట్రుపడిన నధోగతియే గాని మఱి బ్రతుకు గలదా ? క్రింది గట్టుననుండి మీఁదిగట్టునకు జేరనడుమనున్న యఖాతముపై కుప్పించి యెవ్వఁ డెగురఁజాలును ? పైకి పోను బోను దుస్సహమగు చలిబాధ కేమానవుఁడైన సహింపగలఁడా ? అసాధ్యము. అసాధ్యము ! ”

“ ఇదివఱ కెవ్వరును దీని నధిరోహింపనిచో నీ విట్లన్నివిషయ ములను వివరించి చెప్పఁ గలిగితివి ! ”

“ కొందఱు సాహసికులు కొంతవఱ కెక్కిరిగాని యంతటితోనే వెనుకకు మరల వలసినవా రైరి. మానవులకే పర్వతారోహణము సాధ్య మగుటయే యల్లాసంకల్ప మగునేని ధనమునకు గాదు ప్రాణ ములనైన నర్పింప వెనుదీయనివా రె.దరు లేరు ? ”

“ నీ నన్న దేమో నాకు బోధపడలేదు. ”

.. నోనాసుల్తాను వారిపడవ యారెం డగ్రములలో నున్నది మగు
దానిపై నిలచి యున్నది. అపడవకు చెందినశికలమును గొని రాగలి
గినవారికి కోట్లకొలది ధన మొసంగెనని కానిష్టాంటునోపిలులో
నున్నగ్రీసుదేశీయుఁ డగుప్రభువు ప్రకటించెను. ఎందఱో ధనాశచే
గొండపై నెక్కిరి. వారిలోఁ గొందఱు మరల రానే లేదు. మఱికొం
దఱు సగముదూరమువఱ కై నపోలేక మరలి వచ్చి మార్గ మతిమార్గ
మ మని తెలిపిరి గాన మరల నెవ్వరు నీపచ్చిప్రయత్నమునకుఁ బూను
కొనరై రి. పర్వతలక్షణమువలననే గాక పాపపురుషుని అనుచుఁగల
ప్రయత్నమువలనగూడఁ పర్వతారోహణమున కభ్యంతఃము కలుగు
చున్న " డని భి రానులో వివరింపఁబడిన వినినవారు
గూడ నటులే చెప్పుచున్నారు. "

.. ఇంకను వివాముగ మఱియొకనారి చెప్పుము. "

.. ఈపర్వతమునందలి యఖాతములలోఁ బాపపురుషుని యనుచుఁ
లున్నారు. ఆయఖాతములలో భయంకరకూరసశ్వము లున్నవి.
పర్వతమార్గములందు నుడసినవారుభూతములై యందాసంచరించుచు
దాని నధిరోపించువారికిఁ గనఁబడుదురు. శ్మశానముల కర్ధరాత్ర
మున నేఁగి శవములఁ ద్రవ్వి తీసి తిను భయంకరగ్రహముల కీపర్వత
మునందలి యఖాతములే నిలయములు. పర్వతము నెక్కజాలక
మరలి వచ్చినవారిలో పలువు రట్టిభయంకరాకారములుగని యున్నా
దులై పోయిరి. మఱికొందఱికి మూకత్వము తటస్థించినది. మఱికొం
దఱు న్యాధిపేక నే కృశించి యకాలమణింబులపై పడి. మరల వచ్చి
నవారిలో నాధియోమనస్సాహమోలేక న్యాధియో లేనివాఁ డెక్కఁడు
లేడు. "

.. సేవర్తి స మతిభయంకరముగ నున్నది గాని యవి యన్నియు
సతిశయోక్తులై యుండఁగూడదా ? మఱి యెవ్వఁడ నెక్కఁగలిగి

నచో మరలివచ్చిన వారిని అట్లెక్కఁగలిగినవారు జూచి వారు ధైర్యహీనులై వెనుకకు వచ్చిరని యపహాసించు రను సంశయమున మరల నెవ్వరును బ్రయత్నించుటకై న సాహసించకుండ వా రిట్టియతి శయోక్తులను చెలిపి యుండఁ గూడదా ? ..

.. అది నమ్మకగిన సంశయముకాదు. కోట్లకొలది ధన మొసఁగె నని గ్రీసుప్రభువు ఘోషించుచుండ ధైర్యసాహసనైపుణ్య సామర్థ్యములు గలవారు మిన్నకుందురా ? అది సాధ్యము కాదు. "

.. నోవాయును నతని కుటుంబము! వారును సురక్షితముగా దిగి వచ్చిన మాట సత్యము కా నన వీలులేదుగదా ? వారి కెట్టి యద్భుతదైవసహాయమును గలిగిన ట్లెచటను చెలుషఁబడలేదే. వారు దిగి వచ్చుట కొక మార్గమున్నచో పర్వతము నెక్కుటకు మాత్ర మా దారి యేల యుపయోగింపదు ? ..

.. వారు దిగివచ్చినది నాఁడు నేఁడు గాదు. ఎన్ని శతాబ్దముల క్రితమో జరిగిన విషయము. ఈ లోన నెన్నియో మాధువులు ప్రకృతి యందుఁ గలిగి యుండుట నిశ్చయము. భూకంపములవలనఁ గ్రొత్త యుఖాతము లేర్పడును. నాటి మాకృతియు నేటిమాకృతియు నొక్క రీతినే యున్న దని పలుకనగునా ? "

.. నీ పలుకులు యుక్తియుక్తము లని యంగీకరింపక తప్ప దని ఓట్లో కొంత విచారముతోఁ బలికెను.

తా నెందుల కాపర్యాతాధిరోహణమును సమకట్టెనో ఆ విషయమును వెల్లడింపఁ గూడదు. దైవసహాయమునఁ గృతకృత్యుడై నూతఁడు మరల రాఁగలిగె నేని పర్వతప్రాంతవాసు లాతని మననీ యగు. మురాదు. స్వామిప్రొహి యని కాదు. ఆతఁడు మార్గము నందుఁ దన విశ్వాసమును బలుతెరఁగుల ఓటోకు ధృవపఱచెను. ఆతనికి గొంచెము వాచాత్త కలదు గాన నేనేనినైన నాతఁడు దానిని

వెల్లడింపవచ్చు నని ఓకో తన రహస్యము నాతని కెఱిగింపఁ
డయ్యెను.

ఆతఁ డీవృత్తాంతము నంతయు నీనాకడ దాపకుండఁ దెలిపి యుం
డెను. నీనాయును పుత్రులిగ్దఱును స్థిర్యాలో నున్నాఁడు. ఆమె పతిహి
తైకజీవన. ఆతని సద్వర్తనమును నాతఁడు పూనినమహాత్కార్యమును
తెస్సగా నెఱిగినసతిమణి గాన నెట్టి యభ్యంతరమును పలుకలేదు.
కాని వారివియోగముమాత్ర మత్యంతసంతాపకరమై యుండెను.
ఆయుదంతమంతయు నాతని కిప్పుడు స్మృతివచ్చుటచే నాతనిచిత్తి
మొక్కింతచింతాకులమయ్యెను.

“మరల నేను వారిని జూడఁగలనా ? లేక యాపద్వృత్తమార్గముల
మృతి నొందుటకే సర్వేశ్వరుఁడు విధించెనా ? జెర్నినుప్రభునివిడపిం
చుటకు ప్రయత్నించినపుడు ఆలపుస్వప్నదుర్గమునందు తన్నుఁ గాపా
డిన మహనీయుఁ డెవఁడు ? లిన్నుఁడ్రావుమహావీర్యమున ఘ్రింబు ఖిక్తము
బారినుండి నన్ను రక్షించినదయాశాలి యెవ్వఁడు ? ఆకరుణామయుఁ
డగు పరమేశ్వరుఁడే నాకు దిక్కు. ” అని యాతఁ డనుకొని గుఱ్ఱము
దిగి నిమిలితనేత్రుఁడై మోకరించి నిమ్మలమానసముతో నాసర్వే
శ్వరు నొక్కసారి ప్రార్థించెను. ఆతఁడును మురాదును నాలుగుమైశ్వ
ర్దూరముననుండి బయలుదేరి పర్వతసమీపముననున్న కుటీరములకు
వచ్చిరి. ఆప్రార్థనముతో నాతనికి చింతాప్రశమనమును నూతనోత్సా
హమునుగూడఁ గలిగెను.

ఆకుటీరమున నమెరికాదేశీయులగు క్రైస్తవులు నివసించుచుండిరి.
వా రతని సంప్రీతితో నాదరించిరి. మంచిభోజనమును వెంటనే సిద్ధ
పఱచిరి. ఆవల బడలికదీర నాతఁడు తృణశయ్య నొక గాఢనిద్రం
జెందెను. ఆతృణశయ్యయే హంసతూలికా తల్పముకంటె మిన్నగాఁ
గనంబడియెను. సహజముగ నాతఁ డట్టిభోగముల నెన్నఁడు నాద
రించువాఁడు గాఁడు.

నిద్రయందు శుభస్వప్నములు కనబడెను. తన యథాంగి నగు మోమును తన ముద్దుకుమారుల హాస్యవదనముల నాతఁడు చూడగలిగెను. తా నొనరించిన మహిమపకారమునకుఁ దమ కృతజ్ఞతను దెలుప నడీలా మేక్కిమిలనులు తన శయ్యాసమీపమున నొకరించి వేలీలలఁ బ్రశంసించుచున్న స్థితనికే గనబడియెను.

కాన నాతఁడు సుఖనిద్రనుండి అరుదయమున నూతనోత్సాహముతో మేల్కొంచెను. కాల్యకృత్యములఁ గడువడి నిర్వర్తించి భుజించి పరిసరప్రాంతమును జూడఁబోయెన నని పలికి యొంటరిగా వెడలి పోయెను.

ఆతఁడు మరల సాయంకాలమువఱకు రా దని యాతని మాటల వలన గ్రహించి యా వృద్ధదంపతులు కొన్ని ఆహార పదార్థముల నొక సంచిలో వేసి యాతని కిచ్చిరి. “నీవు సాయంకాలమునకు మరలి రానిచోఁ బర్వతారోహణసాహసమునకు పాల్పడితి నని భావింపవలసివచ్చు” నని మురాదు పలికెను.

ఓటో చిఱునవ్వుతో వెడలిపోయెను. ఆతఁడు కడు వేగమునఁ బర్వతపశ్చిమ భాగమునఁ తరులతాగుల్మ పరివృతప్రదేశమునఁ బ్రవేశించెను. అట నొక కొండవాగును సులభముగ నిర్గమించి అధిగోహణము ప్రారంభించెను.

కొంతదూర మేగుసరి కొక భయంకర మగు నఖాతము కనబడినది. కనుల కగోచర మగు లోతున నీగు పారుచున్న ధ్వని విసబడ సాగెను. అతఁడు భీతిలి నాలు గడుగులు వెనుక కిడెను. అచట మరల మోకరించి గాఢతమభక్తి విశ్వాసములతో జగదీశ్వరునిఁ బ్రార్థించెను.

ఆసమయముననే పాపపురుషుఁ డాపర్వతోపరిభాగమున నిలచి మహాప్రళయమును సంకల్పించి మంత్రోచ్ఛారణ మొనరించెను.

గాని యాతని యాదేశమును బ్రకృతి పెడచెవి నిడెను. అతని యనుచరులుగూడ నాతని యాజ్ఞలఁ బాలించురైరి.

సూర్యకాంతి తగ్గలేదు. మేఘజాలము క్రమ్ముకొనలేదు.

సర్వేశ్వరుఁడు ఓటోను సంరక్షించుచున్నాఁ డని గ్రహించి దుఃఖాతిశయమున భయంకర నినాద మొనరించి పాపపురుషుఁ డట నుండి వెడలిపోయెను.

౩౦

ఈరీతిగా గాఢతమనిర్మల భావముతో సర్వేశ్వరుని బ్రార్థించుటవలన ద్విగుణీకృత ధైర్యసారుడై ఓటో లేచి నిలచి తన పాదముల సమీపమున నున్న యగాధమును శాసనగా బరికించి చూచెను.

అతఁడు నిలచియున్నకడ నాయభాతము ఇరువదిగజముల వెడలుపు కలిగి యున్నది. దాని కావల నీవలఁ దరులయందుఁ దుప్పలు కుప్పలుగ నన్నవి. దానిని దాటి చాలపైకెక్కినగాని యాతఁడు మంచుగడ్డలుగల ప్రదేశమును జేరజాలఁడు.

కడువడిగ దృష్టి మరల్చుకుండ దానిని బరికించుచు నాతఁడు దాని ననుసరించి నడువసాగెను. క్రమ క్రమముగ నాయభాతము సన్న మగుచున్నట్లు కనబడెను. కాని కొంతదూర మేగుసరి కచట రాళ్ళగుట్టలు మార్గనిరోధముగ జేర్పఁబడి యుండెను. కాన నతఁడు మరలి తాను మొదట ప్రార్థించిన తావునకు వచ్చి దాని నతిక్రమించి పోవ మరల నభాతము సన్నముగఁ గనబడసాగెను. అచటఁ గూడ రాలగుట్టలు కలవు గాని రెండవకొనయందువలె సంత మిక్కుటముగ లేవు. ఆఱుగజములవఱకు మాత్రమే యుండెను.

అచటనే దానిని దాటవలెను. అచట నున్న మత్యధికముగ నుండుటచే నాతని యొడలినిండ చెమ్మట బట్టెను. అతఁడు స్వేదకణములఁ దుడుచుకొని కాలువవెడల్పును బరికించి చూడ దాని నతిక్ర

మించుట దుస్తర మని తోచెను గాని సమీపమునం దొకవృక్షము కనబడెను, దాని శాఖ లావలిగట్టువఱకును వ్యాపించి యుండెను. ఆవలి తీరమునఁ బ్రదేశము కడువిషమముగ నున్నది గాని మార్గాంతరము లేదు. ఆతఁడు వెంటనే యావృక్షము నెక్కి యావలికొనకు వ్యాపించిన శాఖాగ్రమును చేరెను.

ఆతని తల యొకించుక తిరుగసాగినది. ఆతఁడు సర్వేశ్వరుని పాదములను హృదయమున ధ్యానించుచు నిమిలితనేత్రుడై యొక్కదాటున నావలి కురికెను. కాని మరల నావలి గట్టునకుఁ బోవు తెట్లను నాగోచన కలిగి తృటికాల మాతనిఁ జింత యలముకొనెను గాని చింతాతిమిరజాలములఁ జీల్చి చెండాడుభానుతేజ మనందగిన యీశ్వరధ్యానమును నుత్తమసాధనమాతని కుండుటచే నాతఁడు సాగిపోయెను.

ఆతఁడు కృతనిశ్చయుడై భయనసర్పములను గ్రూరమృగములను గూడ లెక్కచేయక సర్వదగద్రక్షకుఁడు నీశ్వరుఁడు తన్ను రక్షించుచున్నాఁడు గానఁ దన కేజీవియు నెట్టిహానియు జేయజాలదను గట్టినమ్మకముతో నాదేవదేవుని కృపవలనఁ దన కెట్టి నిరోధమును కలుగ దను గాఢవిశ్వాసముతో సాగిపోవుచుండెను.

అపుడపు డొక సర్పము సమీపమునఁ బ్రాకుచున్నట్లు గుఱ్ఱపత్రిముల ధ్వని వినబడుచునే యుండెను. ఆతఁ డెంతటి దైర్యశాలి యైనను నాతనికి సర్వేశ్వరుని సంరక్షణముం దెంతటి గాఢవిశ్వాసముండినను మనసమాత్ర మాతని వంచించి యాయాతగుణములందు నృటికాలమాతని సంచకితుని గావింపజాలకపోలేదు. కాని వేంటనే భగవన్నామస్మరణ మాభీతినిఁ బాఱదోల గలుగుచుండెను.

ఆతఁడీతీతిని బడకొండుగంటలవేళయగుసరికి మఱియొకవిశాలమగు నగాధమును జేరి యచట నాసీనుడై తాను గొనివచ్చిన యాహార పదార్థములను దైవమును ధ్యానించుచు భుజించెను. ఆతఁ డట్లు

భుజించి సింహావలోకనము గావింప భయంకర మగు పర్వతరామణీ
యకము గోచరించెను. విశాల మగు నఖాతమును దాని కావల
కంటక శిలాఫలమును దాని నతిక్రమించిన చిత్రవిచిత్రము లగు
కాంతులతో నొప్పు హిమవత్ప్రదేశమును గనబడియెను. దానిశిఖ
రాగ్రముననే దేవదేవుని నికేతనము గూడనుండు నని యాతఁడు
భావించుకొనెను. ఈ భయంకర మార్గముననే యాతఁ డరుగవలసి
యున్నది.

ఆతఁడు భోజనము చేసి మరల మోకరించి నిర్మల భావముతో
సర్వేశ్వరుని బ్రార్థించి మహోత్సాహమును బడసి ముందునకు సాఁ
గిపోవ నచట మార్గనిరూపకఫలకము కనబడెను. దాని నెవ్వరో
మానవులే యొక స్తంభమునకు బంధించి దానిపై నిటలీభాషయం
దేమో వ్రాసిరి. దానిని ఓటో చదివెను.

“ లోరెంజోప్లోనో క్రింద-2-గరకవ వత్సరమున నిచటికి రాగ
లిగెను. ఆతఁ డనుసరింపవలసిన మార్గ మగ్నోభాగమున నున్నది.
ఆతఁడు మరల నీ దారి నెన్నఁడును వెనుకకు రానేలే దని యెఱిగి
యీపర్వతము నధిరోహింపఁ గోరువా గీ కుర్తును జూచి యపా
యము నకును మరణమునకును బాలు గాక బ్రతికెదరు గాక ”

అని దానిపైని వ్రాయఁబడి యుండెను. అయ్యో అయ్యో, నా
ప్రయత్న మెంత యసాధ్యముగఁ గనబడుచున్నది. ఆతఁడు తా నీ
దారిని పోవునపుడు దీని నిచట నమర్చెను. ఆతఁడు కృతకృత్యుడై
మరల రాగలిగి యుండినచో దీనిని దీసివేసియో యుండును. కాన
నాతఁ డీపర్వతమార్గములందు దన ప్రాణములదొరగెననుటయే నిశ్చ
యము అని ఓటో తలపోయగ నాతని కత్యధిక మగు నిరాశ కలిగి
నది. కాని యచి దీర్ఘ కాలము నిలువలేదు. ఏదోమహాశక్తి తనయందు
బ్రవేశించి తన్ను త్వరపెట్టచున్నట్లతనికిఁ దోచి చాలవంత కలిగిం

చేను. ఆతఁడు సముత్సాహియై లేచి యఖాతమువంకఁ జూడ దాని లోపలి భాగమున మార్గము కనఁబడియెను.

ఇక నాతని కెట్టిసంశయమును గలుగలేదు. ఈశ్వరుడే చేయి పట్టి ముందునకు లాగుచున్నాఁ డని తోచి యాతఁడు బితాన నాచారిని బట్టి నడువసాగెను. ఆతఁ డట్లు కొంతదూర మగుగుసరికి పైభాగమున భయంకరసీతాకారధ్వని వినబడి యాతని చిత్తమున మెఱుపు మెఱసిపట్లు తళుక్కు మని పోయెను. ఆతఁడు తటాలునఁ జెంతనున్న గుల్మమును బిగ్గబట్టి నిలువఁ గలిగెను. కాని లేనిచో నాయఖాతమునఁ గూలవలసినదే. ఆతఁడు తలను బై కెత్తిచూడఁ గ్రూరసర్పము తన నాల్కల నాడించుచు బుస్సు మని ధ్వనిచేయుచుండెను.

ఆతఁడు దృష్టిని మరలించి దేవదేవుని పవిత్ర నామమును స్మరించి కడువేగమున నడువసాగెను. ఈరీతిగా ముప్పది నిమిషముల పఱి కాతఁడు క్రమక్రమముగ నధోభాగమువంక కే సాగిపోవుచుండెను. ఇపుడతనికి నూతనోత్సాహము ప్రబలుటచే భయము, అనుమానము, ఆందోళనము మున్నగున వన్నియుఁ దొలగిపోయినవి. ఈనవశక్తిగలదై వశక్తి భగవదావేశము. అట్లు పోవఁ బోవ నచట నొకరాతివం తెన కనఁబడ నాతని కమితానందము కలిగినది.

ఆమార్గము చాలవిషమముగ నుండెను. గొఱ్ఱలు మున్నగు చతుష్పాదజంతువులైన దానిపై నడువసాహసింపవు. అటులున్నను ఓటో కొంచె మైన జంకలేదు. కాని యాతఁడు నడువజాలక మెల్లగఁ బ్రాకి పోసాగెను. ఏలయునఁ గ్రిందకు చూడ భయంకర మగు నాయఖాతముగోచరించి యాతని తల తిరుగసాగెను. కనులు పచ్చఁబాట సాగెను. కాన నాతఁ డట్లు ప్రాకవలసి వచ్చెను. అందువలన రాళ్ళకు దగుల్కొని బట్టలు చినిగిపోయెను. ఒడలినిండ గాయములై రక్తము ప్రవింపసాగెను. ఎఱ్ఱులైన నేమి, ఆతఁ డావలిగట్టును జేరగలిగెను.

అచట నాతఁడు క్షణకాలము విశ్రమించి మరల నడచిపోసాగెను. పోను పోను చలి మిక్కుటము కాసాగెను. అతఁ డపుడు మంచుగడ్డ లపై నడచి పోవుచుండెను. శీతబాధ దుస్సహముగా నుండెను. అతని దృష్టి ముందునకే గాని వెనుక కొకప్పుడైన మరలలేను. అతఁడు కడు వేగముగ నడుచుచుండుటచే రక్తము చాలపొచ్చుగ రక్తనాశము లందు బ్రవహింపసాగినది. దానిచే నాతనికి శీతబాధ యంతగాఁ గనబడుట లేదు.

అచట నొక గుహ కనబడినది. తా నచట నించుక విశ్రమింపఁ దలచి దానిలోని కేగెను. అతఁ డచట మంచులేని తావున శిలాతల మునఁ గూర్చుండి బోవునంతలో నాతనికిట్టెమట కొకశవము కనఁ బడెను. అది శీతలప్రదేశ మగుట నాశవము గట్టికరుచుకొని పోయెను గాని కుళ్ళిపోలేదు. చర్మముగూడ మామూలుగనే కొంచెము రంగు మాఱి యుండెను. అతఁడు దానిని సమీపించి పరీక్షించి చూచెను. ఇట్లకాలమరణమునకు పాతైన యాతఁ డెవ్వఁడు? అని యతఁ డాశవముబట్టలను బరికించి చూడ నెట్టి కాగితమును గనబడలేదు గాని వ్రేలి నొక యుంగరము మాత్రము కనబడినది.

దానిం దీసి యాతఁడు గుహముఖమున కేగి చదువ దానిపై .. లోకెంజోన్లొచ్చొచ్చ ” అను నక్షరములు కనబడినవి. అతని కాశవ దర్శనము చాల నశుభసూచక మని తోచి మరల గాఢ మగు నిరుత్సాహము కలిగినది. కాని అతఁడు మరల దైవస్మరణతో బ్రయాణము సాగించెను. అప్పటికి నాయంకాలమున నైదుగంట లైనది. సూర్యుఁ డస్తాదిని సమీపించుచుండెను. అతఁడు కడువేగ ముగ నడచి గంటలో శిఖరద్వయసంధిస్థానమును జేరెను. ఉన్నతశి ఖరారోహణము చాల సుకరముగఁ గనబడినది. ఆ మార్గము చాల సుగమముగ నున్నది. అతనికి దైవ్యసంతోషములు ప్రబలమయ్యెను. చలిబాధ మాత్రము చాల పొచ్చుగనే యుండెను.

మఱియొక గంట యగు సరికి దైవశక్తి సంపన్నుడగు ఓటో శిఖరాగ్రభాగమున నిలువ గలిగెను. అయ్యది అటువది గజముల వేడల్పును నంతియై పొడుగును గల విశాలసమస్థలము. దానిపై మంచుకెరళ్ళు నిమోన్నతములుగ నుండెను. మానవపాద చిహ్న మెచ్చటను గోచరించుట లేదు. పర్వతపాదమున నిలిచి చూచిన సూది మొనవలె గనబడిన శిఖరాగ్రభాగము పెక్కు గృహముల నిర్మింపఁదగిన తావు గల దని యాతఁడు తెలుసుకొనఁగలిగెను.

దాని మధ్యభాగమున శిథిలమైన యాపవిత్రినాక ఆనికి దృష్టో చర మయ్యెను. అతఁ డత్యంతభక్తిభరితమానసుడై సంపూర్ణపవిత్రతా వినమ్రచేతస్కుడై సర్వేశ్వరుని దివ్యనామస్మరణ మొనరించుచు దానిని సమీపించెను.

మహాప్రళయసమయమునఁ బవిత్రీకృతులగు పుణ్యపురుషుఁ డగు రాజధిరోహించి ప్రళయపయోధిని జగదీశ్వర సంరక్షితుడై సంచరింపఁగలిగిన దానాకయందే. దానిం గనినప్పుడు ఓటో మానసమునఁ గలిగిన యనిర్వాచ్య మహద్భావమును వర్ణింప నెవ్వరితగ మగును. జీవాత్మ పరమాత్మతో లయ మైనది. జీవాత్మ స్వస్వరూప పరిజ్ఞానమున శరీరమునుండి తాత్కాలికముగ విడివడి తన ప్రాణమునకు బ్రాణమును బ్రాణప్రదాతయు నగు నీశ్వరుని పాదమూలము నాశ్రయించి తన్మయ మైనది. ఆపవిత్రస్థలమున గాపవిత్రనాకాసమీపమునఁ బరిశుద్ధమానసుఁ డగు నాతఁడు పరివశుడై పులకాంకిత శరీరుడై యానందబాష్పధారాసిక్తకపోలుడై మోకరించి భగవత్ప్రార్థన మొనరింపసాగెను. ఆ ప్రార్థనామహిమ మగణ్యము, అమోఘము, అశాకికము, అత్యర్ఘ్యము, అప్రమేయము. అతఁడు దివ్యమానవుఁడు. ఆతని సంకల్పము దైవసంకల్పము నలయుంచి దివ్య సంకల్ప మైనది.

అట్టి సద్భావముతో నాతఁ డానొకను దైవస్వరూపమని భావించి భక్తిపురస్కరముగ నొక శకలమును ఖండించి తన వస్త్రమునందు భద్రపఱచెను. అటనుండి వచ్చినదారి నే మరల దిగి రాసాగెను. అది యేమి యద్భుతమో అది యేమిదివ్యమహిమయో యిపు డాని కాదారి కడుసుగమముగఁ గనఁబడినది. కడువేగమున నాదారి నతఁడు సడువగలుగుచుండెను. తిన్నని గారులు గోచరించుచుండెను. భయ దస్కర్పములును గ్రూరసత్వములును గనఁబడుటయే లేదు.

సూర్యాస్తమయ మైనది. శంకను సంధ్యారాగ కాంతులు ప్రకాశించుచుండెను. రాత్రి పదుకొండుగంట లగుసరికి పరమపావనుఁడు భక్తగ్రగణ్యుఁడు, సకలసృష్టయిఁడు, స్వాత్మాగ్ని, పరోపకారపారీమిఁడు నగు ఓహోపియనల్లా వరక్షితుఁడై తాను బసచేసినగృహమును జేరఁ గలిగెను.

కాం

లీన్సాద్యీపము వెనిసుసింధుశాఖ యందున్నచిన్నదీవి. ప్రస్తుతమా దీవి ఛెరారాప్రభుని పరిపాలనముక్రింద నున్నది. దీవికి పశ్చిమభాగమున సముద్రతీరమునందు మనోహర మగు భవనము కలదు.

మహామారి యిటలీదేశమునందు ప్రబలముగ నున్నతరుణమున ఛెరారాప్రభుదంపతులు నగరమునుండి యాదీవియందలి నిజభవనమున కేతెంచిరి. ఆ దీవియం దావ్యాధి తీవ్రముగ వ్యాపింపలేదు. కొలదిగఁ దలచూపిన నదిగూడ నచిరకాలముననే సమసిపోయినది.

ఈభవనమున కనతిమూరమున కారాగృహ మున్నది. గొప్పనేరములఁ జేసిన యపరాధులను ఛెరారాసంస్థానాధికారు లీకారాగారమునకు బంపుచుందురు. వారి నాకారాగృహములోని కఠిరహస్య విధానమునఁ గొనిపోవుచుందురు. ఒకసారి యాకారాగారమునఁ బ్రవేశించిన వాడు మరిల నెన్నఁడు జీవములతో వెలికిరా లేదు. కారా

గారమున బ్రవేశించిన వారము దినములలోనే వారికి పనిలోక ప్రవేశము కలుగు ననునగంతి కలదు. విషము పెట్టియో కరవాలమునఁ దలనరకియో అన్నపానముల నొసంగక శుష్కింపఁజేసియో ఉరి దీసియో మఱియెటులఁ కడఁజేర్చెదరో యొక్కరును జెప్పఁజాల కున్నారు. కాని లిస్సాద్వీపవాసుల కాచెఱసాలయనిన మిక్కుట మగు భయము గలదు. వారు దానినిగూర్చి బిగ్గఱగ మాటలాడుట కైన సాహసింపఁ జాలకుందురు. రాత్రివేళ నొంటరిగా నెవ్వఁడు నాకారాగృహప్రాంతమున కేఁగడు.

౧౭౧౮ వ సంవత్సరము మార్చి నెలలో నొకనాఁడు రమణీయ మగుసాయంసమయమున ఛెరారాప్రభురాణి లూక్రిజాదివ్య సౌధమునం దొకమనోహర ప్రదేశమున సభజనపరివృతయై కూర్చుండి యుండెను.

ఆమె రోసెంథాలు భవనము వదలి 15½ వత్సరములు గడచినవి. ఆమె యసామాన్య సౌందర్యము నానాటికి ప్రబల మగుచుండెనే కాని తరుగుటలేదు. ఆమె కొంచెముస్థూలశరీరిణి యైనది. శరీరము స్థూలమైనకొలఁదియు విషయవాంఛ మఱింత ప్రబల మగుచుండెను. ఆమె ముఖ మిప్పటికిని దివ్యశోభ నురారుచునే యుండెను. ఆమెమానసము విషయవిహ్వలతకును భోగలాలసతకును ఘోరకృతములకును నిలయమై వెనుకటివలెనే యుండెను.

ఆరీతి నామెయు సభిమణాలు గొకమందిరమునఁ జేరి యానాఁడు మధ్యాహ్నమే జరిగిన యొకవిషయమును గూర్చి ముచ్చటించుకొనుచుండిరి. స్మిర్నానుండి వెనిసునగరమున కేఁగుచున్న యొకనౌక లిస్సాద్వీపపరిసరమునకు వచ్చుసరి కెటులనో ఏకాఁగముననో నాకాధికారి యనుభవజ్ఞుఁడు కాకుంటునో నీటిలోని పర్వతశకలమునఁ గొట్టుకొనెను. అప్పుడు గాలివడి మిక్కుటముగ లేకుండెను. సమాద్రము

చెరువువలె బ్రశాంతముగ నుండెను. గాన నావికులు పడవలతో కెక్కి సురక్షితముగా దరి జేరగలిగిరి. ఈవిషయమును గూర్చి యెలూకెజా మున్నగు నాగు ముచ్చటించు చుండిరి. అంతలో నొక భటు డాహారపదార్థముల నొకపళ్ళెరమున నిడుకొని యిటుకుగొని వచ్చెను.

“ నొక పగులుటచే దరి జేరినవారిని గూర్చి నీవు మఱియేమైనఁ దలుసుకొనగలిగితివా ? ప్రిభునియాజ్ఞను సాంతముగ నెఱవేర్చితివా ? అని లూకెజా జిరోనిమో యనునాసరిజను నుద్దేశించిపలికెను.

“ దేవీ, అంతయును సరిగా నెఱవేర్చబడినది. వారి కందఱికి నెట్టి కొఱతయు లేకుండ నన్ని సౌకర్యములు నొనరింపఁబడెను. ”

“ మనము వీరి నిట్లాదరించుటవలన వెనిసు దొరతనము వాగు మనపట్ల వెంతయును గృతజ్ఞతను వెల్లడింపఁ గలకు. వారిలో మైత్రి గలిగి యుండుట రాజకీయవిషయములందు మన కనుకూల ప్రయము. కాని యానొకను గాపాడుట కేమైన నవకాశము కలదా ? ”

“ దేవీ, అవకాశ మేమియును లేదు. దానిలోనిసామగ్రిల నన్నిటిని నావికులు దరికి గొని వచ్చుచున్నారు. ”

“ ఆ నొకలోనివా రంగులును వెనిసునగరనాసులేవా ! వారిలో నెవరైనఁ బ్రిభునర్హము చేయ నర్హతగలవారుగా నుందురేమో. అట్టివా రెవరైన నున్నచో వారి నట్లాదరించుట మనకు జాల లాభకరము. ”

“ అర్థోనీనొకలోఁ బ్రిగూఢికు లంతి హెచ్చుగా లేకు. కబ్బి జర్మను కుటుంబము మాత్రము కలదు. వారినిగూర్చి నావికు లత్యధిక ముగఁ బ్రశంసించిరి. కాని వారి యాభిజాత్య మెంతఘనమో వారు ప్రభువులో సామాన్యులో నాకుఁ దెలియదు. కాని వారు వియన్నాన గరమున కేగఁగుచున్నారనియుఁ బియనల్లా యనునది వారి కుటుంబ

నామమనియు మాత్రము విని యుంటిని.

“ పియనల్లాకుటుంబమా ” యను వాక్యము నోటవెడలుట తోబాటువ్రేడాగుణకాంక్షలు కపోలములఁగూడ నొక్క పెట్టునలూకై జాకు గ్రమ్ముకొనియె. ఆ నెరజాణ పలుకులోన నాగగుర్పాటు నడచుకొని కుటుంబయజమాని పేరెయ్యదియో విచారించితివా ? ” అని యడిగెను.

.. ప్రభువు వారికి నియమించిన గృహమునకు నేను వారిని వెంటగొని పోవుటకె నాని భార్య ఓట్లోయని తనభర్త నేరోపనిమీఁగఁబిలిచినది. ..

అని పరిజనుఁడు పలుక గామాటలకు లూకెజా ప్రత్యుత్తరమేమియు నీయక నో యుపాహారముల నత్యల్పముగ భుజించి యొక్క పరిచారికను వెంటఁ గొని తన యంతఃపురమందిరమున కేగెను.

ఆపరిచారిక యామె కాంతెరంగిక. ఆమె కొంతవయసు గడచిన స్త్రీ. లూకెజా తనరహస్యప్రేక్షల నన్నటినామె సహాయమున నేడగుపుచుండును. ఘోరకార్యములందు గూడ నీకాంత లూకెజాకు సహచారిణియే. లూకెజా యామె కత్యధిక మగుధన మొసఁగుచుండుటచేఁ గయన్బాడ్లో విశ్వాసిని గాకున్నను విధేయయై లూకెజాయుష్టానుసారము మెలఁగుచుండెను.

లూకెజా యోమున నోవరించిన చిత్తవికారస్థావనల నాకాంత యువుడే నరిగ గుర్తించి యుండుటచేఁ తన కేరోపని కలపన కాకున్న నని నిశ్చయించుకొనుచు నే యామె లూకెజా ననుసరించెను.

గయన్బాడ్లో విను. ఈ ప్రపంచమునఁ గల పురుషులలో నే నత్యంతముగ గర్హించుపురుషుఁ డిపుడు నాచేఁ జిక్కియున్నాఁడు.

ఆకస్మికముగ నాతఁ డీద్వీపమును జేరుకొనెను. ఆతఁడు వెనుక నాకొనరించిన యవమానముల కన్నిటికి నిపుడు తగిన ప్రతికార

మొనరింప నిశ్చయించితిని. ఓటోపియనల్లా యిపుడు నాచే జిక్కి
నాడు. లూక్రెజా ప్రేమను నిరసించుట యెంతటి మహాపరాధమో
నే నిపు డతనికి బాగుగా బోధించెదను. ఇనుప పెట్టెలో శవ
మును బెట్టి బాధించినపుడైన నాపావన చరితాభ్యాసకుఁ డగు నహం
కార స్వభావుఁడు నాపాదదాసుఁడు కాకుండురా? అదృశ్యము లగు
చుండు కిటికీలను గూలిపడుచుండు కుడ్యములను గనినపుడైన నాతని
చిత్తమునఁ గలవరము కలిగి లూక్రెజా నన్ను క్షమింపుము నేను
నీదాసుఁడ నయ్యెద నని యాతఁడు నను బ్రార్థింపకుండునా ” అని
లూక్రెజా పలికెను.

ఆతఁడు నీసౌందర్యమునకుగూడ లొంగకపోవునంతటి పాపాణ
హృదయుఁడు కాగలిగినను ఇపు డిట్టిబాధల కగ్గ మయ్యుజీవింపకుండు
టకు మానవాధికుఁడుగ నుండవలెను గాని సామాన్య మానవుల కది
శక్యముగాదు.

“ అలా గనుము. అట్లులైన మన మిపుడు ఓటో పావనత్వ మే
మాత్రము నిలువగలదో పరీక్షింపనే వలయును. నేను జూచినప్పటికి
నిప్పటికిఁ గాలమువలన నాయందు వలెనే ఓటోయందుగూడ సౌం
దర్యభంగకర మగుమార్పేదియును గలుగకుండినచో ఆసుందరా
కారుఁ డగుయువకుఁ డిపుడు సంపూర్ణ వికాసభాసుగుఁ డగుపురుష
వతంసుఁడై యుండునేని యాతనినిటుల వినముని గావించుటకుఁ
బ్రయత్నించుట నిష్ఫలము కాఁజాలదు. పురుషప్రపంచమున నామా
నసము నింతగాఢముగ నాకర్షింపజాలినవాఁ డీఓటో యొక్కఁడే ”

“ అట్లులైన నాతఁడు తప్పక నీదాసానుదాసు డగును. ”

“ ఆతని నేటిరాత్రియే యినుపశవపేటికయం దుంచవలెను.
తెలిసినదా. ”

“ దేవీ నేనిపుడే షర్మను కట్టి యుత్తరువు నొసఁగెద ” నని పలికి
పరిచారిక వెడలిపోయెను. కాని యాయుత్తరువుల నొసంగుటకు

మున్నే ఆపరిచారిక లూక్రెజా భర్తకడ కేగి యాఘరా రాప్రభుని తో నేదో కొంతసంభాషణము గావించెను. పిమ్మట లూక్రెజా యాజ్ఞలను నెఱవేర్చును.

ఆరాత్రియే సుమారు పదిగంటలవేళ ఘరా రాప్రభు దంపతు లిరువురును బ్రధానోక్యోగులును నారీమణులును కలసి భుజించుచు న్నతరుణమున నాపరిచారిక వచ్చి ఓటోపియనల్లా నినుపపెట్టెయందుబంధించితి మని రహస్యముగా లూక్రెజా కెఱిగించెను.

అటులె సంజ్ఞామాత్రమున లూక్రెజా చూపరిచారికకు కృతజ్ఞతను వెల్లడించి తన భర్త మున్నగు నారితో యధాప్రకారము మరల ముచ్చటింప సాగెను.

౯౨

లూక్రెజాకుఁ బరిచారిక తెలిపిన దంతయును సత్యమే. సగర్వాస్తమయమైన పిమ్మట తమ కొనగఁబడిన విడిది గృహమును వీడి మంద పవమానుఁ డొసంగు మహదానందమును జూరకొనుటకు సముక్ర తీరమున నడయాడఁ బోయెను. అతఁ డచట నీటిలోనికి బొడుచుకొని పోయి వేదికవలెఁ బ్రకృతికాంతిచే నమర్చఁబడిన శిలాతలంబునఁ గూర్చుండి ప్రకృతిరామణీయక పారవశ్యమున నించుక మైమఱచి యున్నంతలో నడుగుల సవ్వడి వినబడియెను. అతఁడు తిరిగిచూడ మువ్వరు పురుషులు తనవంకకే వచ్చుచుండిరి.

అతఁ డెట్టియపాయమును శంకింపక మరల నానువిళాల మహా సాగర గంభీరశోభనే దిలకింప సాగెను. అక్షతే నభోభాగమునందు బొడచూపిన తారకాసహస్రముల విమోదీప్త లాసాగరరమ్యతరంగ శోలికల నూగులాడుచు విచిత్రచిత్రతేఘాప్రవీణం డగు దివ్యచిత్ర కారశేఖరుని యతాకిక సామర్థ్యము నీదివ్య మానవచిత్ర కాగుని భావఫలకమునఁ బ్రవర్ణింపఁజేసెను. ఆకలమున నాతఁడు భక్తిపర వగుఁడై మైమరచెను.

అంతలో నాగ్రోహులు వెనుకనుండి మొరకుఁ జనమునఁ బట్టి కొని యాతని చేతులఁ బాశములతో గట్టివేసిరి. ఈదురాగతమున కేమికత మని యాతఁ డడుగ నాని మానము వహించిరి. అటు లాతని బంధించి సముద్రతీరముననే పట్టణ సీమాంతమును దాటు వలకు నడపించుకొని పోయి యచటఁ నటాలున నొక ముగుకుసందున బడి నడివడి నడువసాగిరి. అదిగట్టి మగు నుపవన మని తోఁచెను. అతఁ డెన్నివిధములఁ బ్రశ్న చేసెను నా కేమియును బదులిడ రైరి.

అటుల కొంతదూర మరుగుసరికి దారుణకారాగృహ స్తంభములు కృష్ణోచరము లయ్యెను. ఆభయంకర క్రోడేశమును గూర్చి ఓడలో వెనుకనే విని యుండుటచే నాతని మనసు చివుక్కుమనిపోయెను. తన యూలుబిడ్డలు తలపునకురా వైర్య మించుక నడలి యొకటి రెండు వేడికన్నీటిబిందువు లాతని నేత్రములనుండి వెక్కులపై రాలెను.

ఆహా ! ఎంతటి యవస్థత ! సర్వాంతర్యామి యగు సర్వేశ్వరుఁడు నిరంతరము నాచెంతనుండి నను గంటికి రెప్పవలెఁ గాపాడుచుండ నా కీప్రాణభీతి సముచిత మగునా ? ఇది యవిశ్వాసము కాకుండునా ? ఆహా ! పాడుమనసు నన్ను భగవంతుని యాగ్రహమునకు బాశ్రునిఁ జీయ నిట్టిపోకడలఁ బోవుచున్నది. సర్వేశ్వరుఁడే దాని నుండలించు గాక. అతిభయంకరమగు నరారాఁడు పర్వతాగోహాణము నవలీలగఁ గొనసాగించిన కరుణాభరితుఁడు నన్ను దప్పక కాపాడును. నాకా న్వామి యెడల నెట్టి యవిశ్వాసమును లేదు. నా కెల్లర యెడలను సంపూర్ణ ప్రేమయే గాని ద్వేష మావంతయును లే గని యాతఁడు తలంచుకొని సర్వేశ్వరుని సన్నిధానమును భావించుకొని మానసిక ప్రార్థన మొనరించెను.

పది సముషములలో వారు కారాగృహమును జేరిరి. కరదీపిక మును జేఁబూని నిలిచిన యొక వ్యక్తి ద్వారమును సగ్గచెను. ఆన్

పప్పు కాంక్షని ఓటో తన వెంట వచ్చిన వారిని బాగుగా బరికించి
చూడ వారిలో కొక్కని దా నెచటో చూచినట్లైతే కనుచూ
నము కలుగ మరల బాగుగా బరికించి చూచి గుర్తించెను. వియ
న్నానగర న్యాయస్థానమున నిందితులు ముప్పుతో నొక్కడగు
షర్మనే యితఁడు. నానిని నాడన్యాయస్థానముననే ఓటో చూచెను.

.. షర్మను, నీకు నే నేమి హానిచేసితిని నని ఓటో కడు నెమ్మ
దిగఁ బలికెను. షర్మను వినుపించుకొనని వానివలె నేమియును
మాటుపలుకఁ జాలెను. తన కింక మరణమే గతి యని ఓటో నిశ్చ
యించుకొని ధీరత్వముతో బ్రాణముల సర్పింపఁ గనకు మనస్థై
ర్యము నొసఁగు మని యాతఁ డాత్మ నిర్వాపకుఁ డగు భక్తరక్ష
కుని బ్రార్థించుచు వారితోఁగూడఁ గత్యంతరములు నిర్గమించి
లోని కేఁగుచుండెను. పిమ్మట చాలభద్రముగ రక్షింపఁబడిన యొక
యరతలుపు తెరచి షర్మను ఓటోకర బంధములను విప్పి యతని
నాగది లోనికి ద్రోసెను. పిమ్మట నారాతలుపును మూసి గడియలును
దాళములను బిగించిరి.

ఆగది యంతయును గాఢాంధకారబంధురమై యుండెను. నేలపై
నెండుగడ్డి పలువఁబడి యుండెను. ఓటో యిపు డాకుశాస్త్రమునం
దాసీనుడై చాల దైన్యముతో నాలోచించుకొన సాగెను.

.. నే నిష్టాకస్మికముగ మాయమైనందులకు నా ప్రియఃత్నియు
ముగ్ధుకుమారులు నెంతపరితపింతురో గదా ! అయ్యో. నారి పాలిటి
కి రాత్రి కాళరాత్రివలె దోచుచు గదా ! యను ఘోరసంతాపము
భక్తాగ్రగణ్యుఁడును మహాధైర్యశాలియు దైవరక్షితుఁడు నగు ఓటో
నుగూడ తుణకాలము నిర్జింపఁ గలిగెను.

అంతలోఁ గనచేత నున్న పవిత్రనాకాశకలపేటికా వృత్తాంత
చూతని చిత్రమునకు పోదామిని ప్రకాశమునలె పొడఁగెట్లు.

ఆతఁడు ప్రకంపిత చిత్తుఁడై వితాళఁడెందును. ఆహా ! పాపపురుషు డిటులనను గుణాకర్షణలకు పాలుజేయఁ జూచు చున్నాఁడా ? ఫాస్టు వలెనే నన్నుగూడ దీర్ఘజీవితశక్తి స్వాతంత్ర్య భ్రాంతికి పాలుజేసి యాతఁడు నాయాత్మను గూడ హరింపఁజూచుచున్నాఁడా ?

“ అదియే నిజ మని తోచు చున్నది. ఈపాపపురుషుఁ డెంత దారుణచిత్తుఁడు. ఏమైన నేమి. న న్నాతని బారినుండి కాపాడుట కి ఁవిత్రితమ నాకాశకలపేటిక వడకవచ్చమై యలరారుచుండ నా కెట్టిభయము” అని ఓటో తలఘోసి కిటికీలవంకఁ జూడనాతని సర్వాం గములును గంపితములు కాసాఁగెను. కాన నాతఁడు తనదృష్టిని గవాక్షములనుండి మరలించుకొనెను.

ఆతఁడు లేచి నిలువబోవ గద్దెపైభాగము తలకుఁ దగులసాఁగె ను. ఆతఁ డటు లంతకుపూర్వము ధ్యానమగున్నఁడై యున్నతఱిని బరి డను లాహరీరపానియముల నచట నుంచి పోయిరి. వాని నిపు డాతఁ డుచూచెను.

అంతలో గవాక్షములు మాయము కాసాఁగెను. ఇకరెండు కిటికీలు మాత్రమే మిగిలి యున్నవి. గంట మోగినది. ఒకకిటికీ అదృ శ్యమైనది. మరల గంట రెండుసారులు మోగెను. రెండవదికూడ మాయ మయ్యెను. మూడవనారి మూడునారులు గంట మో గెను. గోడలు విరిగిపడి మిగిలినకిటికిని గప్పవేసెను. రేపు నాలుగు సారులును, ఎల్లుటిరోజున నైదుసారులును గంట మోగునంతటితో నాపని తీరును. ఎవనియూజ్ఞాను సారము నా కిట్టి దురవస్థతటస్థించి నది. నే నిట్లుచావవలె నని విధించిన విరోధి యెవ్వఁడు ? మానవుల లోసీజరు కుటుంబమువారుతప్ప మఱి ఎవ్వఁడు నింతటి పాపాణుహృద యులు కాఁజాలరు. ఆహా ! లూకెజా లూకెజా ! ఇది నీపన్నాగమే. రోసింథాలు భవనమున నీచూచూ విలాసమునకు నొంగి నేను నీ

దాసుడను గా నైతి నని పగఁబూని నేడు నన్నిట్లు సాధింపఁబూని
తివి, ఇంతటి దారుణకృత్యముల నొనరింపజాలు వారిలో నీ వొక్క
తేవే యింకను మర్త్యలోకమున మిగిలి యున్నదానవు. నే నిట్లు
చావవలె నని సర్వేశ్వరుఁడే సంకల్పించుచో నే నాదేవదేవుని పవి
త్రనామ స్మరణముతో బ్రాణముల వదలెదను. గాని ద్వేషమునకు
ఈర్ష్యకును లొంగి నిన్ను దూషించుచు శరీరమునకే గాక పవిత్రమ
గునాత్మకుఁగూడ వివాశనమును తెచ్చిపెట్టుటకు నే నోర్చువాఁడఁ
గాను. ”

అని పలుకునంతలో నాగది క్రమక్రమముగ నంకుచితమై శవ
పేళికవలె జాల నిరుకుగా మాటిపోవుచుండుటచే నంతప్రయత్నించి
నను ఓటోకు ధైర్యము నిలువ కుండెను. అది యెట్టినిర్మాణ కాశ
లమో గాని క్రమక్రమముగ గోడలు కురింగిపోవుచుండెను. పైక
ప్పు నేల నంటుకొనునంతటి చేరువకు వచ్చుచుండెను. ఎంతటిధైర్య
శాలి యైన నీవిపరీత లక్షణముల గనినంతనే గుండిపగిలి తక్షణమ
మృతి నొందుట కెట్టి సంశయమును లేదు. ఓటో తడుముకొనిన
నాతని చేతులకు పైకప్పు తగులుచుండెను.

ఈ రీతిగా మూడు దినములు గడచెను. నాలుగవ దినముగూడ
గడచినది. రాత్రియైనది. ఓటో నిద్రపోవుటకు భయపడుచుండెను.
కనులు మూసిన పాపపురుషుఁడు ప్రత్యక్షమై మరలభిమింపఁజేయు
నేమో యని యతఁడు సంశయించుచుండెను. లేచి నిలుచుట కైన
వీలులేకుండఁ పైకప్పు తలకుఁ కగులుచుండెను. కాననతఁడు కూర్చుం
డిన సర్వేశ్వరుని పవిత్రనామమును స్మరించుకొనుచుండెను. తెల్ల
వాడుచున్న దని యాతఁడు భావించి గోడలవంకఁ జూచుచుండగ
గంట నాలుగు సారులు మోగెను.

నాల్గవసారి గంటమోగినంతనే ఓటో ఆనుకొని యున్న గోడ
మెల్లమెల్లగ నాతని ముందునకు గోయుచు లోనికిఁ గోసుకొని

వచ్చుచున్నట్లుగుపడెను. నిలుచుండినపుడుమాత్రమే తలకు తగులు
చుండినఁ బైకప్పు కూర్చుండగనే యాతని తలను తగులసాగెను.
ఆతనినోట నొక భయంకరాత్తభావము వెడలినది. మరల నాతఁడు
ప్రాగ్భాగమునంకఁ జూడ నొక్క కిటికీమాత్రమే మిగిలియుండెను.
దానిలోనుండి యశుమాత్రముగఁ గాంతి లోనఁ బ్రసరించుచుండెను.

..అహా, రేపటితో, తేపటితో, అంతయునుమడిసిపోవును! ప్రియా'
హా ! నీనా, నా ! ప్రియతనయులారా .. అని యాతఁడు దుఃఖము
నాపుకొనజాలక వెక్కి- వెక్కి యేడువ సాగెను.

ఆరీతి నాతఁ డశ్రుజలములు విడుచుటచే నాతనికిఁ గాంత యుప
శాంతి కలిగినది. అతఁడొకరపదార్థములను మరల నచటఁ గని
నానిని భుజించెను.

ఒకవనాఁ డంతయు నాతఁ డేకాగ్రతతో రాగద్వేషముల సంపూ
ర్ణముగ నిర్జించి ప్రేమప్రపూర్ణుడై తన్మయుడై ' చివు నీశ్వరునంగు
లయుముచేసి యోగియు మానియునై నిర్మలమనస్కుడై సర్వేశ్వర
భావమున నిమగ్నుఁ డయ్యెను. ఆరాత్రి యాతని కింక జెట్టి భీతి
యును గలుగలేదు. ఆతఁడు సర్వేశ్వరుని దర్శించుచు స్మరించుచు
దివ్యపురుషుడై చిదానంగ స్వరూపుడై నిద్రించెను.

౬౨

ఒకవనాఁడు సూర్యాస్తమయమై చీకటిపడినది. మఱునాఁడు సూర్యో
దయ మైనంతనే యొకవగవాత్ మంతరించుననుటకు సూచనగా
నైదుసారులు గంటమోగగానే కృత్రిమనిర్మాణకౌశల మన నాగది
గోడలును పైకప్పు నేకమై తన్ను నలిపివేసి జీవనము సూరించు నను
గట్టి నమ్మకముతో ఓటో నాటిరాత్రి కుశాస్త్రరణమున మేనుఁ
డేర్చెను.

ఆతఁడు మరణమునకై చింతించుట లేదు. తన మరణ వృత్తాంతము నెఱుంగక తన కత్యంత ప్రేమాన్నదులగు తన యాలుబిడ్డలు తా నెన్నడికై న మరల రాగలుగు నను పేరాశకు బాలై పెక్కు వత్సరములవఱకు వేచియుండి చివర కామూశ నిరాశకాఁగా హృదయము న్యాధిక్రమము కాఁగ నిశ్చకృత్యములు విషతుల్యములుగాగ దాగుణమనోవ్యధకు పాలై మృతి నొంగుదురుగదా యను వంతిగో యాతనిఁ గనుబాధించుచుండెను.

ఆతఁ డిటులఁ జింతాకులుండై ధ్యానమగ్నుడై యుండ నేనో ధ్వని వినఁబడెను. ఆతఁ డాగధిగోనికి వచ్చినది మొదల లింతవఱకు నాతని సంతాపపార్థివల ధ్వనియును గంటలధ్వనియుఁ దప్ప వే ట్టట్టి ధ్వనినిగూడ నాతఁడు వినియుండలేదు. ఇపు డాధ్వని ద్వారముచేరి వినబడినది.

తలుపు తెరువబడిన జాడ యైనది. నెంటు నే చల్లనిగాలి లోనఁ బ్రవేశించినది. ఆ చిఱుగాలి " హీహోపియనల్లా " అను కాంతాకంఠ కోమలనినాదము వానిని కర్ణమూలమున నైచెను.

ఆ కంఠనినాద మాతఁడు విని పెక్కు వత్సరము లైనను ఆగాత్ర మాధుర్యము నాతఁడు మరువ లేదు. అన్యుడి యాక్రేజా కంఠధ్వని.

" అటులైన నీవేరా నన్నిట్లు బాధించుచున్నది? మానవులందరింటి డాగుణ కృతస్మృత నలవరచుకొనఁ జాలిన స్వభావము గల వారు గూడ నుండ నవకాశము కలదా? నీ సోదరుని విషయమున నే నొసరించినదాని నంతను బహిష్ట పగుడి వపుకై మరువఁగలిగితివా? " అని యాతఁ డనెను.

యాక్రేజాకు మఱు పెన్నుడును లేదు. ఆమె గో విషయమును గూడ నెన్నఁడును మఱువఁజాలదు. " గోసెంథాలు మర్గమున నీపె జూపిన యపారప్రేమను నీ వెట్లు తృణీకరించినదియు గూడ నేను

మగువ లేదు. అప్పుడు నేను నీపాదములఁబడి వేడిన నీవు కాలఁ నన్న లేదా ? నన్ను ఘాతుకమృగమువలె నీ వింతకాలమును గడుసీచముగఁ జూచి యెడఁదొలఁగి యుండలేదా ? నేను జేసిన మహాపరాధము లకు నీవు నన్ను నిందించుటకుఁగూడఁ బూనుకొనలేదా ? ఏమైన నేమి నే నిప్పుడు నిన్ను నిందించుటకు రాలేదు, నీవు సమ్మతించిన నిన్నుగా పాడుటకే వచ్చితిని. ”

“ ఈ కారాగారము నుండి తప్పించుకొనుటకు నేను సమ్మతింప కుండు నని తలఁచితివా ? లూకెజా నన్ను విడిపింపుము. నాసతీసు తుల చెంతఁ జేర్పుము. మరల వారిని నేను గాఢాలింగన మొనరించుకొనఁ గల భాగ్యమును నాకుఁ జేకూర్పుము. నేను నీకొఱ కీశ్వరుని బ్రార్థించెదను. కృతజ్ఞతతో నిన్ను బ్రశంసించెదను. ”

“ నీవలన నే నపేక్షించునది కృతజ్ఞతగాదు. గాఢతమ మగు ప్రేమ. ”

“ నీవు మరల నియమముల విధించుటకే వచ్చియుంటివా యటులైన నోదుశ్శీలా ! వినుము. ఇప్పుడే నాతలకు తగులుచున్న యీ పైకప్పు న న్నిక్షణముననే నలిపి వేసి నాప్రాణముల హరించినను సంతసించునే గాని నీయభిమతమును మాత్రము నే నన్నటికి నీడేర్చువాఁడఁగాను. ”

“ నీవు వెంటనే మృతినొందెదవని తలంపకుము. నేను నా యనుకూలమును బట్టి పగసాధించుకొనఁ నలఁచినపుడు గాని ప్రభువు శత్రుసంహార మొనరింపఁ గోరినపుడుగాని యీ కారాగారమున బంధింపబడిన వారికి శీఘ్రమరణమును గలిగించునంతటి కనికర మెన్నఁడును జూపఁబడదు. పదునా జేండ్ల క్రితము రోసెంథాలు దుర్గమున నన్ను నిరసించిన ట్లిప్పుడు మరల నిరసింపకుము. తేపటి యుదయముననే గంట యైదుసాగులు మ్రోగినంతనే శవపేటికయం దుంచబడిన శవ

మునకు నలుతట్టు లెంతచేరువగ నుండునో అంతచేరువగనే యీగోడలును పైకప్పును నిన్ను నిర్భంధింపఁ గలవు. ఆ స్థితిలో గనల మెదల వీలులేక తినఁదిండియుఁ ద్రాగ నీకును లేక నీవు పెక్కుదినములు నవసి నవసి తున్నప్పుడెలానలచే దహింపఁబడుచు సంపూర్ణముగ స్మృతి గలిగి వేతనల కడవఱకు ననుభవించుచుఁ బిమ్మట మృతి నొందె నవు ! ఇప్పుడైన నాప్రేమ నాదరింతువా ? ”

“ నీవు రామామణివి గావు, రాక్షసివి ! పొమ్ము. వెడలిపోమ్ము. నే నెన్నటికి నీ పాపపుకోరిక కొడఁబడఁజాలను. ”

“ అట్లులైన నీకు మరణమే శరణ ” మని లూకెజా పలికి వెడలిపోయెను. తలుపు మూయఁబడెను గాని ఆ నిముషముననే పెక్కుమంది నడచినచ్చుచున్న పదధ్వనులును గుపితస్వనములును ఓటో చెవినిఁ బడెను. ఆగదితలుపు గడియలు విడిపోయినవి. తలుపు తెరువఁబడెను. మార్గమున దీపములవెలుగు కనఁబడెను. “ ఓటోపియ నల్లా లేచి రమ్ము. నీవు బంధవిముక్తుడ వైతి ” వని గంభీరస్వనమున నెవరో సాధికారముగఁ బలికిరి.

ఈరీతిగా భక్తార్తిభంజుఁ డగు సర్వేశ్వరుఁడు తన మహాశక్తియెదుట యెంతటి నూనవశక్తియు నిలువఁజాల దని లోకమునకు వెల్లడింపఁ దలఁచి యట్టి ప్రోత్సాహమును గలిగించి తన భక్తుని గాపాడుట కావ్యక్తిని బంపి యుండెను. ఆసర్వేశ్వరుని మహామహిమను ఓటో స్మరించుకొని పులకితశరీరుడై ఆనందాశ్రుపూరితలోచనుడై భక్తిపారవశ్యముతో వెలికి వచ్చెను.

అట్లు తన్ను విడిపించినవాఁడు లూకెజాభర్త యగు ఫెరాకా ప్రభువే యని యాతని ప్రభులాంఛనములఁ బట్టి ఓటో సులభముగా గ్రహింపఁ గలిగెను. ఎవ రైనను నిమిత్తమాత్రులే. కుత్సిత నూనవ సంకల్ప చిత్రినాటకములు ప్రారంభమైనంతనే వానిని గీటువఁబుచ్చు

టకు సర్వేశ్వరుడ తన దివ్యసంకల్పమును బ్రయోగించి ః త్రినాటక
మును గల్పించుచు నే యుండెను.

లూకెజాను షర్మనును నిర్బంధించిరి. వా రిహపుడును సైనికుల
వశమున నుంచబడి యచటనే నిలిచి యుండిరి. ప్రభువుమాటున
లూకెజా యాంతరంగిక పరిచారిక యగు గియర్జున్ నిలిచి
యుండెను.

“ ఓటో పియనల్లా నీ విపుడె నీసతీసుతులం గలసుకొనుము. వాడు
నీజాడ దెలియక దుఃఖభాజనుడై యగతికులై యున్నా రని తెలంచి
చింతిలకుము. నీ వీకారాగారమున బంధింపబడిన నిముసమున నే
వారు విశ్వసింపఁదగిన వార్తను అది యసత్యమైనను హితంకర
మగుటచే నసత్యకోషము కలుగక మేలే కలుగు ననునమ్మకముతో-
నేను వారికిఁ బంపియుండునని దానిని వాడు విశ్వసించి యున్నా” రని
ప్రభువు పలికెను.

“ అయ్యా, మీకు పగవససాసెను ” అని నీకు సంతోషిత
నావుండుడై నుడివెను.

“ నే నెఱిగి యుండియు నీ విన్నికోజు లిట్టిదాడుణ మనోవ్యధకు
బాలగుచుండ మిన్నకుండినందులకు నన్ను మన్నింపవే డెకను. ఈ
కెజాప్రవర్తనము సరికా దనువదంతిని నేను విని యుండియు నీమెను
నాయధాంగి నొనరించుకొంటని. కాని యీమెప్రవర్తన మేమియును
మాటలే దను ననుచూసము నాకుఁ గలుగసాగెను. దానిని స్థిరపఱ
చుకొనుటకే నే నెఱిగి యుండియు యుక్తకాల మేతంచు వఱకు
ను మిన్నకుండ వలసినవాడ నైతిని. లూకెజా నీయసమాన పొంద
గ్యాభిశయమును గని పగవశుండైన సన్నుగూర్చి విన్నవనంతుల
సన్నిటిని విస్మరించి ఆవదంతు లభిశయోక్తులని నీవు చెలిపిన మధు
నోక్తులను పలికెన ప్రభుఁడవాక్యములను విశ్వసించిన గదా పరి

ణయమాడితిని ! ఆప్రమాణములన్నియు నేమామెను ? ఈరహస్యమును నాకు వెల్లడించినవా రెవ్వరో యెఱుఁగుదువా ? నీపాపకృత్యములకు సహకారిణియై నీ కత్యంత విశ్వసనీయ యైననీమాంతరంగిక పరిచారికగో ఈవిమల వర్తనునిచెంత నీవు పలికిన మోహవాక్యములును నీవు చేసిన నియమమును బరస్త్రిలఁ గన్నెత్తిచూడ ననుగొప్ప నియమమును బూనిన యీపూజ్యవర్తనుఁడు నీదుర్నియమములఁ దిరస్కరించి తన ప్రాణములనుగోలుపోవుటకే సంసిద్ధుఁడై నిన్ను దృఢీకరించుచుఁ బలికిన పలుకులను నీ వపుడైనప్పు విడువక నాతని మరణమునే సంకల్పించుచు నాడిన రాక్షససహజము లగు మాటలను జెప్పులారవింటిని. అవిశేషబలనికర్మనము లయ్యెను ” అని ఘెరాఠా ప్రభువు కఠినాక్షరముగనిందించుచుండ లూకెజా పరిచారికవంక చూక్షేక్షణములఁ బ్రసరింపజేయుటతప్ప నెట్టిప్రత్యుత్తరము నీయలేదు.

“ ఓగయన్యూఁ నిన్ను గాపాడెద నని నేను మాటయిచ్చి యుంటిని గాన నీవు పోవచ్చును. గ్రోహీ కులఁగా దానుఁడా పెర్మను నీపేకారాగారమున నేకాంతి నాసములఁబడియుండుటయో నీకుశిక్ష. భయలారా, పీనిని గొనిపోండు ” అని ప్రభువు పలికెను.

ఆపరిచారిక వెంటనే వెడలిపోయెను. పెర్మనును భయము చేత సాలకు గొనిపోయిరి.

“ ఓటోపియనల్లా మీకోట కొకనౌకను సిద్ధపఱచితిని. మీ రెచ్చికి పోదలచిన నచటికి దానిపై నేగ వచ్చును. నీ విచట ననుభవించిన కష్టములను జూచిన వింతలను మఱువఁగోరెద ” నని ప్రభు వనెను.

“ అయ్యా ! చుర్మోయూ చుర్మోయూ వర్తనయు నయ్యును నీమానిని గాపాడెదగు నని నేను వేడుచున్నా ” నని ఓటో పలికెను.

“ ఓటో నీ వేమియును జెప్పవలదు. న్యాయశాస్త్రాని సార మామొ శిక్షితకాఁగలను. నీ వికవెళ్ళవచ్చు ” నని ప్రభువనెనుతాను

మహాచ్ఛక్తి సంపన్నుఁ డగునర్వేశ్వరుని కళాంశముననుజ్ఞానము లేని కతమున జీవము నీశ్వరునుండి పూర్తిగా వేఱుపఱచి కేవలము శరీరముతో లఘుంపఁజేసి యట్టియపవిత్రకార్యముల కొనరించినను వ్యక్తికి హాని జేయుచు నష్టనధర్మము కాదు. గాన వెడలిపోవుటకు మనసు రాక ఓటో కొంచెము సంశయించుచు నిలువఁబడెను.

దానింగని ప్రభువు కౌన్రమూర్తియై వెడలిపోవే మని గద్దించి పలికెను. వెంటనే భటులు ఓటో నటనుండి గొనిపోయిరి. ఏగని నుండి ఓటోను వడలిరో యాగదిలోనే లూకెజాను బంధించిరి. ఆమె తన గర్వితమతి సంతయు విడనాడి తన భర్తపాపముల నశ్రుజలముల నభిషేకించుచు సంతయో వేడుకొనెను. కాని యాతని కావంతయైనఁ గగుణ కలుగలేకు. ఆతఁ డచటనే నిలచి నిష్కరుణ ముగ నాజ్ఞాపించుటచే భటులు దుఃఖభావనయై తల మోదుకొనుచు వాపోవుచుఁ కొట్టుకొనుచున్న లూకెజా నాగదిలోనికిఁ ద్రోసి తలుపుల మూసిరి.

ఆప్రభుఁడుగూడ భగవంతుని ప్రేమామృతధారల గ్రోలినవాఁడు గాకుండుటచే పాపాణశ్చాదయుండై దారుణవధను సంకల్పించి తెల్ల వారువటకు సచటనే నిలచి యుండెను.

సూర్యోదయ మైనంతనే దారుణ మారణయంత్రములకుఁ గీలు త్రిప్పిరి. గంట యైదుసారులు మ్రోగినది. లోననుండి భయంకరాత్త ధ్వనము వెలువడుచుండెను. తోడనే పైకప్పు నేలమట్టముతోఁ గలసి పోయెను. ఆరెంటికిని మధ్యనున్న లూకెజా యిరీతి నభిభయంకర మరణమునకు బాల్పడి అవసానదశయం దై నపశ్చాత్తాపముతోఁ బ్రశాంతమానసయై సర్వేశ్వరునిఁ బ్రార్థింప నోచుకొనక తనువు దొరంగెను. అనపరాధియు మహోపకారియు భగవద్భక్తుఁడు నగు ఓటోను నిష్కరుణముగ నిట్టి బలవన్మరణమునకు పాలుపఱుప నెం

చిన పాపఫల మిట్లు కట్టి కుడిసినది. ఆరాత్రి ప్రభు వట్లు దైవప్రేరణమున స్వప్నపడి ఓటోను విడిపించి యుండనియెడల నిట్టి బలవన్మరణమున కాతని పాలుపఱచి పగఁదీర్చుకొనఁ జాలితి నని లూకాకెజా సంతసించుచుండి యుండును గాని మహాశక్తిసంపన్నుఁ డగు సర్వేశ్వరుని దివ్యసంకల్పము నెమట స్వస్వరూప పరిజ్ఞాన లేశమైనలేని పశుప్రాముమగు మానవ సంకల్ప మెటుల నిలునఁగలను. సర్వేశ్వరుఁడు భక్త పరాధీనుఁడు. ఆహా ! భక్తుఁడగు ఓటో ప్రేమానిశయ మంతటి పాతకినిగూడ నాతఁడు రక్షింపఁ జూచెఁగదా !

కొర

ఓటోపియనల్లా కారాగారమునుండి విముక్తుఁ డగుటయు లూకాకెజా మృతి నొందుటయుఁ గూడ గతకాల వృత్తాంతములలోఁ గలసిపోయెను. ఆఱునెలలు గడచినది. కాలచక్రభ్రమణము నెవ్వ రాపఁగలను ? ౧౫౧౩ వ సంవత్సరమున మే నెల జరుగుచున్నది.

వియన్నానగరమున నిపుడు మహామారివ్యాధి లేదు. వ్యాధి యంతరించినది గాని దాని వలనఁ గలిగిన ఘోరదుర్దశయు సంతాపమును స్థిరావాసము నేర్పఱచు కొనెను. అవి యంత శీఘ్రముగ వెడలఁగలఁచుకొనలేదు.

జనసంఖ్యయం గర్ధభాగ మంతరించినది. బంధువియోగము లేని గృహ మొక్కటియైనఁ గనఁబడలేదు. ఒకనాఁడు సాయంకాలమునకు ఓటో వియన్నానగరమును జేరి తన సతీసుతుల నిజమందిరమున విడియించి ఘోర మందిరమున కేగెను. అతఁడు సౌధద్వారము నొగ్దగుఱమును దిగినంతనే ద్వారపాలకుఁ డ్రశుజలపూరితలోచనుఁడైనమస్కరించెను.

“ ఏమి నీ సంతాపకారణము ? ”

“ అయ్యో, నయాయయగు ధరన్నా దేవి యీగోకమును విడిపోయినది. ”

“ హా ! సాధ్వీమతల్లీ ! ధరన్నా పెడలిపోయితివా ? నీవీ భాస్వును బెండ్లియాడి సౌఖ్యపడగోరితివే గాని సౌఖ్యలేశమైనఁ బడయఁజాలక పోతివి గదా ! నీవు భక్తురాలవు. సర్వేశ్వరుఁడు నీ ఆత్మను గాపాడు. ” నని కలుకొలకుల వెడలుకన్నీటిని గొనకొట దుడుచుకొనుచు ఓగో పలికెను.

ఆమె తొలుదొలుతనే మహామారి కాహుతి యయ్యెను గాని యామె యెట్టి శ్రమలకుఁ బాలుగాక యనాయాసముగఁ గూర్చుండి నది కూర్చుండినటులనే ప్రాణములఁ దొరఁగి యీశ్వరసన్నిధానమును జేరెను. తనభర్త ప్రార్థించికొని తెచ్చిన మహామారణ దేవత యీమెనే తొలుత బరిహరణముగఁ గొనెను. అయిన నేమి ? ఆమె నిరంతరమును సర్వేశ్వరుని పవిత్రనామస్మరణ మొనరించు ధన్యచరిత్ర యగుటచే నామెకు దివ్యులును స్వాగత మొసఁగిరి.

ఆమె ప్రేమమయి, భక్తిభరిత, దుశ్చింతలకామెయంతరంగమున నెడము లేదు. గాననే దేవదేవుడా పావనచరిత ననాయాసమరణము నకు బాలుచేసి నిజసన్నిధానమునఁ జేర్చుకొనెను.

తనభర్త పాపపురుషునివశుఁ డయ్యెనను వార్తను గాని ధోలికా మందిరమున బిడ్డలను మార్చి రనుయుగంతమును గాని వినకుండనే గూమె పెడలిపోయినది.

ఇక భాస్వు గతియేమి ?

పతివ్రతా శిరోమణి యగు సతీమణి మరణమున గుండె చెడర హా ! నేనే యీసతీహంతకుఁడను. నేనే యిందులకుఁ గారణభూతుఁడ నని యాతఁడు పెద్దపెట్టున నేడువ సాఁగెను. గాని దానిభావము మాత్ర మెవ్వరికిని సుబోధము కాలేదు. దుర్భరసంతాపము వలనఁ గలిగిన ఆర్తప్రలాప మనియో యెల్లరును దలఁచిరి.

ధరస్సాయే తనజనని యని విశ్వసించుచుండుటచే అశీలాకన్య
యాసాధ్యమణి మరణమునకు దుఃఖాకులయై వాపోయెను. ఆపావని
మహామారిచే మృతినొందినను నాకన్యారత్న మావంశయు సంశయిం
పక శవసమీపమున మోకరించి శవశకటము వచ్చువజకును నిర్మల
భావముతో నీశ్వరుని గూర్చి ప్రార్థించుచునే యుండెను.

ఆమె ఆదుఃఖము నొంటరిగ నే యనుభవించెనా ? లేదు.

నిర్మల ప్రణయప్రపూర్ణుడగు మేక్షమిలను బ్రాణాధిక యగు నక్షి
లాను బ్రాణాధీతిచే బరిత్యజింపఁ గలదా ? అది నిర్మలప్రణయ లక్ష
ణమా ? నిర్మలప్రణయ మున్నచో స్వార్థపరత్వమున నేక మున్నదా ?
ఆతఁడును మహామారిని ధిక్కరించి యాబాలికామణి నరనిముసమైన
నెడబాయ కుండెను. మహామారి సోకుటయే సర్వేశ్వరుని సంకల్ప
మైనచో మేమిరువుర మొక్కసారియే దైవసాన్నిధ్యమున కేగెదము
గాక వెళువ నేల యని యతఁడు తనలో ననుకొనెను.

ఆర్చిడ్యూలియపోల్డును మేరియానును ధరస్సానతి మరణమునకు
జాలదుఃఖితులైరి గాని మాక్స్మిలను అశీలాల నోదాన్పుటకు వంగు
దుఃఖమును లోన నడంచుకొని ధైర్యమును జూపిరి.

మహామారి యైన నేమి. సర్వేశ్వరుని నియమము నతిక్రమింప
గలదా ? ఎవ్వరిమరణము నాతఁడు సంకల్పించునో వారి నే గాక తక్కి
నవారిఁ దేరిఁజూడ నైన దానితర మగునా ? కాననే యొక్కొక గృహ
మునఁ బెక్కండ్రును కొన్ని గృహముల నొక్క రిద్దఱునుగా మృతి
నొందిరి. కొన్ని కుటుంబములలో నొక్కఁగును మృతి నొందనే లేదు.
బలశాలు లట్టె యెగిరిపోయిరి. మర్బలులు కసుకండలేదు. నవయువ్వ
నులంతలో నంతరించిరి. శతవృద్ధులకుఁ జావు రానేలేదు. భీతచిత్తుల
నది స్పృశింపనే లేదు. ధైర్యశాలులనే దనపొట్టఁ బెట్టుకొనెను. అది
యిది యటునిటు నని రోనియమము నెవగు నిర్ణయింపఁగలరు. అది

యీశ్వరనియమము గాని మానవ నియమము గాదు. అట్టిచో దానిని గ్రహింప నేమానవునితర మగును ? అటులే జౌరానాభవనమున ధేర స్సాసతి కొక్కతెకు మాత్రమే భగవదాజ్ఞ యయ్యెను.

ఈ యుదంతము నాలకించి ఓటో లోనికేగి ఫాస్టును చూడఁ గోరెను. ఫాస్టు యేకాంతమందిరముననుండి ఓటో వచ్చిన వార్త విన్నంతనే యాతని జూడఁ గోరెను. అతఁ డేమివార్తను వినిపించునో యని ఫాస్టు చాల నాతురపడుచుండెను.

“ నేను సఫలుఁడ నైతిని. నీపుత్రుఁడు సురక్షితుఁడును దైవరక్షి తుఁడు నయ్యెను. ”

“ ఈ శుభవార్త విని సురక్షితముగ నీవు శుభరక్షను గొని రాఁ గలుగునట్లు నిను గాపాడినందులకు సర్వాభిషయఁ డగు వానికి హృద యపూర్వకముగవందనముల నర్పింప నోచుకొన కున్ననుఅత్యంతమగు కృతజ్ఞతను నీకు వెల్లడించుట కెట్టి యాటంకమును లేదు. నాకు గల కృతజ్ఞత యపారము. నాకృతజ్ఞతను సంపూర్ణముగ నేమానవుఁడును వివరింపజాలఁడు. ఏకవియును వర్ణింపజాలఁ” డని ఫాస్టు మహదానంద పరవశుఁడై పలికెను.

నేను వందనముల నపేక్షించువాఁడఁ గాను. నాబహుమానము నాహృదయస్థానమునందే యున్నది. నా కీయాత్రాసంకర్షమునఁ కలిగిన మితిలేని నిరోధములను వర్ణించి కాలము వృధజేయుట నాతలంపు గాను. అపదలు నడగొండలవలె నగుపడి చివర కావిరివలె నప్పు శ్వమి పోవుచుండెను. భక్తవత్సలుఁ డగు కరుణామయుని కటాక్షమ ఈత్యమున నే నీపవిత్రకార్యమును సాధింపఁగలిగితిని గాని యం దునాప్రయోజకత యేమియును లేదు. పాపహేతువగు నహంభావ మీశ్వరుని యనుగ్రహమున ననుదతఁ జేరకుండఁ బాటదోలఁబడెను. నశ్వేశ్వరునికిఁగల కర్మ త్యమును మానవున కారోపించున దీదుర్మతి

యగు ననాంభావమే. నే నాపర్వతశిఖరమున నిలచితిని. పవిత్రనాకను జేతులార స్పృశించితిని. నా కాశకల మపుడు నాచెంతనే యున్నది. నే నిపుడు బిడ్డల జన్మ వృత్తాంతమును లియపోల్లు మేరియాలకును అడీలా మేక్సిమిలనులకును వెల్లడింపవలసి యున్నది. తమ ముగ్ధుల పట్టి యగు నడీలాసత్యధికముగఁ బ్రేమించుట యందు మేరియాసతి చేసిన యక్రమ మేమియును లే దని స్పష్టపఱపవలెను. ఈశుభరక్షను క్షయవదినాలుగవ వత్సరము పూర్తి యగువఱకును విడువకుండ ధరింపవలసిన యావశ్యకతను గూర్చి మేక్సిమిలనుకుఁ దలుపవలసి యున్నది. ” అని ఓటో పలికెను.

“ అటులైన నాకుఁ గలుగనున్న ఘోరదుర్గతిని గూర్చి యిపుడే నాపుత్రుని కెఱిగించెదవా ? ”

“ నేనంతయు నెఱిగింపను. సత్యమును మరుగుపఱచుచుటయును గృత్రిమమును నా కెంతమాత్రమును సమ్మతములు కాకున్నను, నీ తండ్రి పాపపురుషునికి వశుఁ డయ్యె. ఆతనికి శాశ్వతనరకమే గతి యని యెఱిగించి నూ యువకుని జీవితమును దుఃఖభాజన మొనరించుటకు నేనంగీకరించను. అట్టి సత్యమును వెల్లడించుట పాపమూలమే గాని పుణ్యము కాజాలదు. ఇదియే ధర్మసూక్ష్మము. నోలి కాగృహ రహస్యము నెఱిగింపక తప్పదు. అత్యాశవలనఁ దన పుత్రునకు రాజపదవి రావలె ననుకోరికతో ఘాస్టు యిట్లు పిల్లలను మూర్ఛుట కేర్పాటు చేసె నని మాత్రమే నేను జెప్పగను. ”

“ ఆహా ! నీవెంత దయామయుడవు. పెక్కు వేల వందనముల నర్పించుచున్నాడ. ఆశుభరక్ష యెక్కడ ? నాసుతుఁడు దానిని నిరంతరమును ధరించునట్లు చేయుటకు నీ వేమి యుక్తి చేసెదవు ” అని ఘాస్టు పలుక “ నీభార్యయుంగరము గాని, శిరోదము గాని, మరెవో యిది గాని యున్నచో నా కేమి. ” అని ఓటో అనెను.

“ ఆ మ మృదుల కేశములను నేను భద్రరక్షచితిని. అట్టి దీర్ఘ పిసల కుంతలము లేకాంతలకును గూడ నుండుట యజుదు.

“ అయితే న నాకు దాని నిమ్ము. నే నాశుభరక్ష నా కేశపాశమున భక్తిపఱచి తన జన్మవృత్తాంతమును వెల్లడించిన పిమ్మట దీని నతని కొనంగుచుఁ . బ్రణయస్వరూపిణి యగు నీ జననికి నీపై గల నిరూప మాన మాతృవాత్సల్యరూపక మగు నీపవిత్రచిహ్నమును నీవు ధరింపుము. ఈశుభరక్ష నీవహర్నిశము ధరింపవలయును. ఆసాధ్యమణి దివ్యపటముననుండి నిన్ను గాపాడుచున్నది. ఒక్క-నిముస మైన దాని వనలితివని నీవు కృతఘ్నుడ వయ్యెద ” అని నేను మేక్కిమిలను కేటఁ గించెదను. ”

“ ఓటో సుదనవ శేష్యా ! ఇది కడు శ్లాఘనీయము. నే నింక నిన్నుఁ జూసి పోయెదను. మరల నీదర్శనము నాకేజన్మమున లభింపదు. కాదు, కాదు, 30-2-07002వ షేదీని యనగ నాయువసానశశయించుఁ గడ సారి విఘ్నానగరిమున నిను దర్శించెదను. ”

అని పలుకుచు ఓటో వందించుచున్నను నిలువక వికృతనదనుడై సర్వావయములు కంపితము లగుచుండ ఘోస్తుతటాలున పిలి కురిసెను.

“ ఆగుము, ఆగుము, కడసారి నీవుత్రుని శాగిలించు కొని మఱి పోమ్ము. ”

“ వలదు, వలదు, నేను నాహసేంపజాలను. ” అని పలుకుచు సహధయంకర మగు మార్పు పానమున నొకరింప ఘోస్తు వడిన పోయెను.

అప్పటిఘోస్తు వివర్ణవదనమును ఓటో యెన్నటికిని మఱివ లేదు. అతఁడు తక్షణమే మోకరిలబడి ధిక్కుధిరుడై సర్వేశ్వరుని ప్రార్థించెను.

౯౫

౧౫౧౭ వ వత్సరమున జూలై నెల ౩౧ వ తేదిని నిజప్రకాశమున
దిన మెల్లఁ బ్రపంచమును దేహోవంత మొనరించిన దినమణి యపర
వారాశి గ్రుంకియనంతర మొకపాంధుఁడు ఓటోపియనల్లా ముందర
ద్వారమును జేరెను.

ఆతని వసనములరితియుదాసీనత నుపేక్షిను వెల్లడించుచుం
డెను. ఆతనివదనము శవముమోముబోలె మిక్కిలి వెల్లనై యుండె
ను. ఆతనివృష్టి విపరీతముగ నుండెను. కన్నులు గుంటలుపట్టి
యుండెను. ఆతనిసమున్నత కాయము దుఃఖభారమునఁ గుంగి
యుండెను.

ఆతనిరాక కి ఓటో నిరీక్షించుచుండుటచే గవాక్షమునుండి గుర్తం
చియూతఁడు బిరాస నెదు రేగి లోనికిఁ గొనివచ్చెను. వారినోట
నొక్కమాటయైన నెలువడలేదు. అటులాతనిని ఓటో మొకగదిలో
నికి గొనిపోయి తలుపుమూసెను. అపు డతఁ డొకశయ్యాసనమునఁ
నూలబడి "ఓటో నే నన్న ప్రకారము వచ్చితిని. గేపే నాయననాన
దిన మని యూతఁ డనెను.

"ఫాస్టు. ఫాస్టు, గేపే గేపేనా ?"

.. ఔను గేపే నేను బాపపురుషుని వశము కావలసిన దినము.
నాజీవితము భిన్నవర్తనములకు భావచలనమునకు భిన్నావస్థలకు
పాతైన నాజీవితము దయాశాలి వగునీసహాయము లేకున్న నాపుత్రుని
సవిశ్రాంత్యనుకూడ శాశ్వత సర కావాసమునకు పాలుచేయ వలసిన
నాజీవితము గేపేతోఁ దుడముట్టు సని ఫాస్టు కడుసంతాపముతో
నూడి వెను. ఆతరుణమున నాతని కంఠధ్వనియందుఁ గలిగిన మార్పు
ఓటోమానసమును బూర్తిగాఁ గలచి వేసెను. ఆతఁడు దాని నెన్నటి
టికి మఱువలేదు. ఫాస్టు మానసమును దహించుచున్న దుర్భరసంతా
పమూతిని స్వరము నట్లు మార్చి వేసెను.

.. నీవు తునకును అడిలాకును వివాహ మైనది. నా రిరువును సౌఖ్యభాజనులై యున్నారు గాని తన తండ్రి యిట్టి మహాపరాధ మొనరించె ననుచింత మాత్ర మొక్కింత యాతనికుండక తీరదయ్యెను."

.. యి లికాగ్యూ విషయమేగదా ? పాపపురుష సంబంధము నాతడెఱుగడు గదా ? "

.. ఎరుగఁడు. నీవు పరలోక గతుఁడ వై నపిమ్మట నారహస్యము నెఱిగినజివి యొక్కటిమాత్రమే భగవదాజ్ఞయగు వలకు నీలోకమున మిగిలి యుండును.

.. ఈయవస్థయం దిదిగొప్ప సంతోషనా క్త. నాదురవస్థను నా పుత్రుఁ డెఱుఁగ డనురదిగ నాకు మనశ్శాంతికరము. కాళరాశ్రయందు మెఱుపుతఁగె నిన్ను విడిచి నాలుగేం జైనది. ఈనాలుగు వత్సరములును నేను విరామములేకుండ పర్యటన మొనరించితిని. కొంతకాలము నావిపరీతశక్తుల వినియోగించి భోగముల మునిగి తేలి దుఃఖము నడంచుకొంటిని. కొంతకాలము మానవ సంచారము లేని భయన కొంతారములందును ముఖములందు నొంటరిగాఁ జరించితిని. ఏమిచేసిన నేమి ? నాదుర్భర సంతాపము తీణికమైన నాకు విరామము నొసఁగ లేదు. ఇక నవసాన మాసన్న మైనది. "

.. శాస్త్రి ! నీ వేల యవలీలఁ బాపపురుషుని వశము కావలెను ? మహానుభావుఁడు దివ్యమానవుఁడు ఈశ్వరసంకర్షన మహాభాగ్యమును బడసిన తపోధనుఁ డగుచోక పూజ్యుని బ్రార్థించి తోడ్పెచ్చెదను. ఆధక్రాగ్యుఁడు నీతోఁ గలిసి కరుణానముగ్రుఁడు పతితపావనుఁడు నగునశ్వేత్వరుని నిర్మలమానసముతోఁ బ్రార్థించును- లేదా నీవును నేనును బవిత్రతను మగు పూజ్యునిమున కేగుదము. దేవతామంటపమును బిగ్గఁగొనిలించు కొనుము. మన మిరువురమును గలిసి మాసశ్వేత్వరుని సన్నిధానమును భాషించుకొని గాఢతపముగఁ

బ్రాహ్మణ మొనరింతము నీ వెఱుంగవు. ఆతని మహిమ యపారము. ఆతని కరుణ యపారము. ”

“ ఓటో, ఓటో, నాశరీరము దహించుకొని పోవుచున్నది. వలదు. వలదు, నీ విట్టిమాటలు పలుకవలదు. ఇంకఁ గొన్ని గంటలలోనే నేను దనువుఁ దొగుగ నున్నాను. నా కెట్టియాశయును లేదు—కాపుత్రుఁ డాశుభరక్షను ధరించె నేమో జెలుపుము? ”

“ ఆతఁడు నిముషమైన దానిని తీసి వేయుట లేదు. దాని నతఁడు తనకంతమునకుఁ గట్టుకొనెను. అపవిత్రరక్ష యాతని హృదయాంతికమున నదా యలరారుచున్నది. దాని మహిమచే నాతని సంతాపము ప్రశాంత మయ్యెను. నీకొఱ కాతఁడు నిరంతరమును బ్రతి దినమును నుదయమునను సాయంకాలమునను గూడ సర్వేశ్వరు నత్యంతభక్తితోఁ బార్థించుచుండును. నీ నొక తపోవనమునకు పోతివని యాతఁడు నమ్ముచున్నాఁడు. ”

“ ఆతఁ డటులే విశ్వసించుగాక ! అటులే వర్ధిల్లుగాక ! ”

“ నీమరణానంతర మావృత్తాంత మాతనికిఁ దెలుపుట యుక్తమని నేను గలంచెదను. నీకింతలోనే మృతినొంగుట నిశ్చయమేనా? ”

“ గేపే, గేపే. ”

“ అట్లులైన నే నతని కెట్టి యనుమానమును గలుగని గీతని నీ మరణానంతర నడిగింపవలసి యుండును. ”

“ మరణశయ్య నున్నవానికి నీ వొనఁగినవాగ్దానముగా నీవీవాక్యములను భావింపవలెను. ”

“ నే నట్లు భగవంతుని పాదపద్మముల సాక్షిగా బ్రహ్మణ మొనరించెదను. ”

.. నేను చేసిన మోసమునకు లియపోల్డును మేరియాసతియు నను నిందించిరా! నన్ను నిరసించుచున్నారా? ..

.. అయ్యో. ఎంతమాట్లాడితివి! వా రట్టివారు కాకే, ఆరహస్యము వెల్లడి యైనందులకు వా రెంతయు సంతసించుచున్నారు. మేరియాసతి మహదానందముతోఁ దనపుత్రికను గాఢాలింగన మొనరించుకొని ఆనందింపఁ గలిగినది. ఆనందము లుదారభావులు. ప్రేమాస్వరూపులు. ద్వేషమునకును నీర్ష్యకును వారినూనసములందుఁ దావు లేను. ఆమోసమునఁ బాల్గొనిన యాపరిచారిక మహామారివలనఁ జనిపోయెనుగాని డాక్టరు లట్టను నిజమునంతయు నొప్పుకొనెను. ఆతనికి మరగదండనము విధింపవలదని లియపోల్డు మేరియాలు వేడుకొనుటచే సార్వభౌముఁ డాతని తన భేదమునుండి వెడలి పొమ్మని మాత్ర మాజ్ఞాపించెను. "

.. ఓహో, నీవు మహనీయుఁడవు. ఒక్కనికిమాత్రమే యుండఁదగిన సర్వసద్గుణములను నీయందు మూర్తీభవించినవిగాన నీవాతనితోఁ దుల్యుఁడవు. నే నింతకంటె నేమియును జలుపఁజాలను. ఇది-నే. కడచూపు, కడసరిమాట. ఈ రాత్రి నేను నీమందిరమున నొంటరిగా నొక గదిలో గదుపఁ గోరెదను. శేపు—అనునంతలో ఫాస్టు ఘోరతమదుఃఖిసముద్రమున మునిగిపోయెను. ఓహో యెన్నియో విధముల నొదార్చెను. చివరకు ఫాస్టు కోరికపై ఓహో యాగది నుండి వెడలి పోయెను.

ఆరాత్రి ఓహో కన్నుమూయలేదు. సూర్యోదయ మగువఱకును ఏకరీతిగా జగదీశ్వరునిఁ బ్రార్థించుచు నారాత్రి నాతఁడు వేసించెను. అపత్కాలమున సంపత్కాలమున భక్తుల శాఢారము, ఆశ్రయము, అభయప్రదాన చణమునగునది. జగదీశ్వరుని పవిత్రనామ మొకటిగా గాక వేణమిగలదు?

౯౬

ఉపసంహారము.

నగార్యోదయ మైనది. వెనగాలియనుపర్వత శిఖరొన్నత భాగమున
భాస్ట్రము బాపపురుషుఁడును నిలచి యుండిరి.

పాపపురుషుని వదనమున సంతాపము గాని, నిరసనభావము గాని
గోచరించుటలేదు. చూచువారికి భయవిహ్వలతను గలిగించుచు గడు
దారుణముగ నున్నది. నేత్రములనుండి యగ్నికణములు రాలుచుం
డెను. మానవులం గతినికిగల మహాద్వేషము పరిస్ఫుట మగుచుండెను
తాను సఖుఁడవైతి ననుగర్వము వెల్లడి యగు చుండెను.

భాస్ట్ర చక్రితుఁడై, ప్రకంశితుఁడై యుండునంతలో పాపపురుషుని
కరోరకంఠనినాద మాతని వీనులం బడియెను.

వెనుక నీకు నే నొకసారిచూపి యున్న మహానరకలోకమున నీకు
కాశ్వతావాసమును గల్పింపఁ గొనిపోవు తగుణము కడుచేరవదైనది.
నీవు నీపుత్రుని విషయమున గొనరించిన మోసమును నే నెఱుఁగ
ననియే భ్రమియుచుండివిగదా. నాకుఁ నెలియకుండ నీ మోసరింప
గోరు కార్యములను నేను గ్రహింపలే ననుకొంటివా ? మోసపోయిన
వాఁడవు మానవాధముఁడ వగు నీవు గాని నేను గాను. ఏనాఁడు
చోటికాగ్నిహమున నీపుత్రుని మార్చితివో యానాఁడే అనియుపము
ననే నేను దానిని గ్రహించి యున్నాను. పాపపురుషునిగూడ పంచిం
పఁగల నని నీవు తలంచినందులకు నాలో నేను నవ్వకొంటిని. ఎవ్వ
నిస్సగుణము లనిన నా కత్యంత మగునసహ్యము కలుగునో యెవ్వని
సాహసమునకు నేను చాలవెఱచు చుందానో యట్టిమానవుఁడు ఓరీ
పియనల్లా యొక్కఁడునాత్రమే కలఁడు. అతనిగూడ నేనులోబఱచు
కొనఁ జూచితిని. అతఁడు దారిద్ర్యమునఁ గూడులేక మాఁడుచున్నతఁకి
నేను మానవాశ్చరి నతనికడ కేగి ధన మొసఁగితిని. అతఁడు దాని

సూరక స్వీకరింపఁ దని యెఱిగి యొకప్రతికృతిని గోరితిని. ఒక్కసారి కటికదారిద్ర్యమునుండి మహాసంపన్నుఁ డయ్యెనేని కన్నుగానక ధన మదాంధతచే నాతఁడు పాపపుత్రోనలఁబడి చెడునని యాసించితి గాని యొక్కొకపుడు సంకల్పములుగూడ నాకే ప్రతికూలము లగుచుండును. పాపపురుషుని దురాకర్షణలు పుణ్యభావముననే మఱింత పురికొల్పును. ఓటోపియనల్లావిషయమున నటులే జరిగినది. నే నొనఁగినధన మాతఁడు మహాదైశ్వర్యవంతుఁ డగుటకే నాధన మగునట్లొక మహాన్నతశక్తి సంకల్పించెను. ఆశక్తిని నేను పేర్కొనఁజాలను గాని యాశక్తి మహిమము ముంకర నాసామర్థ్యము సమద్రమున నీటియంప రయె యనగగును. ఆ ఓటో పవిత్రవర్తనము నెదుట నా ప్రోత్సాహ మీరీతిగా విసల మైనది. "

" ఆటోదో నాపుత్రుని నీబారినుండి రక్షింపగలిగె " నని భాస్వు గాహించి పెడమొగముగఁ బలికెను.

" నే నెఱుగుదును. అతఁడు సఫలుఁ డయ్యెను. నే నాతనిప్రయత్నమున కెన్నియో యంతరాయములు కల్పించితిని. అతఁడు లూత్రజాకు వశుఁ డగునట్టి విచిత్రసంఘటనల సమకూర్చితిని. కాని నాప్రయత్నము నిష్ఫలమయ్యెను. అరారాటుసర్వతము నాతఁ డెక్కఁజాల కుండునట్లు ప్రయత్నించితిని. అదియునుసాఁగలేదు. మరల నతని లిస్సా దీసియందుఁ జేర్చి లూత్రజాచేఁ నతని జెఱసాలయందు బంధింపఁచేసి బలవన్మరణ మాసన్నమైనరీతి నాతఁడు గ్రహించునట్లు నరించితిని. వర్ణింప నలవిగాని యట్టి మహాధయంకరకథయందుగూడ నాప్రభాధముల ఛిక్కరింపగలవాఁ డిం కేమానవుఁడు నుండఁడు గాని ఓటో మాత్రమే ఆశని వేఱొక మహత్తరశక్తి రక్షించుచుండటచే నన్ను ఛిక్కరించుటయే గాక కసుగందకుండ నాబలవన్మరణము నుండి రక్షించుకొనఁ గలిగెను. నే నికనాపవిత్రశీలుని వంచింప నెట్టిప్రయత్నము చేసినను బ్రయోజనము కలుగదు కాన వదలుకొంటిని. "

“ ఏల నా కీన్యత్వాంత మంతయు నెఱిగించితివి ? ”

“ ఓమ్మాళ్లుడా ! నీనార్యాగ్యమును నీకు వెల్లడించుటకే కరుణా సముద్రుఁ డగు నామహాచ్ఛక్తి యెంతటిపనితు నైనను దన్నుఁబ్రార్థించు నేటివినిగూడఁ బరిత్యజింపఁ దని నీకు స్పష్టపఱుచుటకే. నీవు ధైర్యమును బూని యామహాచ్ఛక్తి పాదముల నాశ్రయించి యుంటివేని తప్పక నీ వాతని కరుణాకటాక్షమునకు పాత్రుఁడవై యుండువు. నీవు బుద్ధిపూర్వకముగా నామహాదవకాశమును గోల్పోయితివి. ఓలో సదుపదేశములు విని యుంటివేని నిన్నరాత్రి యైన నాతని హితనోధ నాలకించి యామహాచ్ఛక్తిని నిర్మలభక్తితోఁ బ్రార్థించి యుంటివేని ఆమహాచ్ఛక్తి సంపన్నుని యెదుట శలభసశ్యశుఁడ నగునే నాతని సన్నిధానమునుండి నినుగొనిపోవఁజాలుదు నని తలఁచితివా ? అదినా తరమా ! నీబోటి మానవులయెదుట నేను మహాశక్తిసంపన్నుఁడ నై నను జగదీశ్వరుని కట్టెనుట కడుసీసననర్హుఁడనే యని చెలియఁ బాల నైతివి. ”

“ అయ్యో ! అయ్యో ! నాకుగూడ నాశయుండెనా ? నేను బోగా ట్టుకొంటినా ? హా ! హా ! హా ! ద్రోహీ ! పాతకరాక్షసాధమా ! నా కేల చెప్ప వైతివి ? ”

“ నీకుమాత్ర మేల ఆశ కవకాశములేదు. ఆ మహాసియుని క్రోధ ము హ్య గలదా ? ఆతఁడు కరుణాసముద్రుఁడు గాఁడా ? పక్షితిపాప ముఁడు గాఁడా ? ధక్తాధిభంజనుఁడు గాఁడా ? శరణాగతి రక్షణవిని దము కలవాఁడు గాఁడా ? ఏమైన నేను ? ఆయవకాశము దాటిపోయి నది. నీ కింక నాప్రాప్తి లేదు. అదిగో నరకద్వారములు సీకొఱకు పూర్తిగాఁ దెరువబడినవి. నీవు మహాపాపివి. నీభాగవరాయత కొఱకు నాశక్తి నూలెగొని నీవు చేసినప్రహేళముల కంతముగలదా ? మహా వాయుప్రకోపనము మహావూరి సచాకర్షణము పీనివలన నెన్నికోర్కె

మంది కెంతటి దురవస్థమరణము మున్నగు నాపదలు తెటస్థించు' పంటలుపోయెను. పశువులుమడిసెను. ఇంట్ల కూలెను. అగ్నిపర్వత ప్రకోపనమునకును నీయాజ్ఞయేగదా కారణము. దానివలనఁగలిగినసప్త మెంతదారుణము చివరకు నిన్నత్యంతగాఢముగఁ బ్రేమించిన పతి ప్రతా శిరోమణి యగు ధర్మస్సాదేవి మరణమునకుఁగూడఁ గారణము! నీవే కాదా?"

.. అయ్యో! అయ్యో! ఆకారాగృహమున నీబారిబడకముందే, నే నేల చావ నైతిని హా! దుర్భగము దుర్భరము. ఆధర్మస్సాదేవి మరణించి యుండరాదా?

.. మరణించియు యుండును. అమె ప్రాణములఁ దీయటకు నీయు పపత్ని యిహ యామెకు విషము పెట్టినది. అపుడు నేను ఓటోను నాధనధూతునిగా గొని విరుగుడు నిచ్చి యామెను గాపాడితిని."

.. ఏమి ఏమి, నీవుగూడ నొకప్రాణమును గాపాడితివా? అయి తన నీకుగూడఁ గరుణగలదా ..

.. నే నీదుర్దశకు నోనైనపమ్మట నాకుఁ గరుణ కలుగనే లేదు. కరుణవలన నేను నీభార్య ప్రాణములఁ గాపాడితి నని తలంపకము. నీపాపకృత్యముల కారణము వలననే యామె చనిపోవలె ననియు గాడితిగా నీపాపములసంఖ్య పెరుగవలె ననియు నే నపు డెల్లప్పుడు గాపాడితిని ..

.. ఘోరకరాణుఁడవు .. యాశూన్యఁడవు. "

.. ఆన్యాయాధిపతి పైని మేడపైక్రిలుపైని నీ కట్టి యుపకార మునరింప నన్యాయాధిపతి పుత్రునిపైని నీ వెంతటి క్రూర్యమును చూపితివా? ఘోరకము లేదు. నేను దుఃఖాశూన్యఁడనా! నీవు కరుణా భరణుఁ డవు. కాబోలు నేమి !

.. అయ్యో! న న్నిరకను బ్రతుకనిమ్ము. కొన్ని ముగ్ధులు - కొన్ని నెల

లు=కొన్ని వారములు- కొన్ని దినములు- ఒక్కదినము- ఒక్క-గంట
యైన బ్రదుకనిమ్ము!"

“ నీకు మరణకాల మాసన్నమైనది. యజ్ఞమైన మనజాలవు. అని
పాపపురుషుడు పలికి ఘాస్టును బట్టుకొన రాగ” రక్షింపు రక్షింపుము,
మననిమ్ముపిమ్ముట నీవాడనయ్యెడ “నని ఘాస్టు మొఱుబెట్టసాగెను.”

“ ఇదిగో నావాడ వైతి వని పాపపురుషుడు ఘాస్టు నదిమి
పట్టెను. వెంటనే భయంకరముగ మంటలు తేచెను. అనమయము
ననే ఘాస్టు నిటునటు చూచి పాపపురుషుఁ డతని నాయగ్నిజ్వాలలో
విసరివేసి తానుగూడ నం దురికెను.

కరుణానముద్రుఁ డగు వర్వేశ్వరుఁ డంతటి ఘోరపాతకుల కైన
రక్షించు నని నమ్మవలెను. మహాపాతికినే నా కింక గతిపమని పడివి
యు నిరాశఁజెందరాదు. అట్టి నిరాశవలననే యాతఁడట్టిగతికివచ్చెను.
సంపూర్ణ విశ్వాసము వలననే ఓహో తరించె ననునమృతవాక్కుల
నాకాశవాణి నచించెను.

సంపూర్ణము.

— స క న్న తీ గ్గి - థ వా ర క త్రి, —
రాజమహేంద్రవరము.

ప్రకాశము

(1875)

సంపాదకుడు

అద్దేవల్లి లక్ష్మీస్వామి.

తల్లావచ్చల కేశవశాస్త్రి

కవాలి—స పరిసభకతములగు—సవాలి

ముచ్చటైన బొమ్మలతో—ముద్దులొలుకు క్యాలికోబై—ముతో—దెండు
మాసముల కొక్కటిగా వెలువడుచుండును.

జ - థ - న - లు .

1. ఇ దు ... దా ... కేసువాది ప్రివేళిడిసుము క్రింద
దు ... 0-1-0 లు చల్లింపవలయును.

2. ఇ దు ... కేసిమాసముల కొక్కటిగా వెలువడుచుండు
క్యాలికోబై—ముగల ప్రతిగ్రాధమును 1-0-0 వెలకు జంఘా
కాదులకు బంపుచుండును.

3. గ్రాధముల బంపుకగు పోస్తేజ మొదలగు ఖర్చులన్ని
యును జండాకాదుతో భరించవలయును.

4. జండాకాదులుగనైనా వెనుకటి గ్రాధములన్నియును
గొనలయునను నియమములేదు. కాని నానుకోరినచో వెనుకటి
పుస్తకములు కూడ, జండాకాదుల వెలకే పంపుచుండుము.
క్యాత్రగ వెలువడుచుండు గ్రాధములు మాజీనా గానాకాదులు
శస్పక పుచ్చుకొనుచుండవలెను.

5. ఇ దు ... బంధములుచి ... తప్పక
పుచ్చుకొన నియమములులేదు. కోరినచో కేపంపుచుండుము.

6. సంవత్సరము చందా—అనగా ముందు ప్రికటింపబడిన
ఆఱుపుస్తకములకు రు 7-2-0 లు ముందుగా బంపువారికి ఆఱుపుస్త
కములవలకు పోతేపుస్తకమును అన్రిజిష్టర్డు సార్వీలుగా పంపుచు
చుండు. అట్లు పంపినవారికి ఆఱుపుస్తకములకు చల్లింపవలసిన ముగ్గు
ఆర్డరు కమీషను 0-12-0 యను రిజిష్టరు ఖర్చు 0-12-0 యను
రు 1-8-0 కూడివచ్చును.

ఇందివలకు ప్రకటింపబడిన గ్రంథములు:— చిత్రపటశోభితము.

ప్రేమసుందరి

వనరసధరితమగు సాంఘికనవల క్యాలికోబయిండు 272 పుటలు వెల చందాదారులకు రు 1-0-0 ఇతరులకు రు 1-8-0.

చోరశిఖామణి

హామహర్షకమగు డిటెక్టివునవల క్యాలికోబయిండు 197 పుటలు వెల చందాదారులకు రు 1-0-0 ఇతరులకు రు 1-8-0.

లక్ష్మీప్రసాదము

వనరసధరితమగు సాంఘికనవల ఇందు మూఢురాండ్రుల స్త్రీలనలన కుటుంబములందు సంభవించు కలహములు నునాకలహములవలన గలుగు కష్టకరంపరలు చక్కగా నర్ణింపబడినవి. క్యాలికోబయిండు. 346 పుటలు వెల చందాదారులకు రు 1-0-0 ఇతరులకు రు 1-8-0.

హత్యారహస్యము

జటిలమగు ఇతివృత్తముగల డిటెక్టివునవల. తుదివరకు దోషులెవరో కనుగొనుటకు కీలు లేకుండునటుల చుండ గులు పన్నినపన్నాగము లత్యంత భయంకరములు వెల చందాదారులకు రు 1-0-0 ఇతరులకు రు 1-8-0.

ఫాస్టు

(ప్రథమభాగము) అధికారదుర్బినియోగము-ఆభేద్యము లేనకోటలందు చురాచారుల సురంతములు-భావప్రళయము-రహస్యగోపనమువలన గలిగిన తీవ్రమనోవేదనము మున్నగు చిత్రవిచిత్రకల్పనా చమత్కృతులుగల యీ సంపుటమున బ్రతిపుటయందు క్షణక్షణము చాతకమహాశయుల జీతరువులు గావించుచుండును. వెల చందాదారులకు రు 1-0-0 ఇతరులకు రు 1-8-0.

అనుబంధగ్రంథములు:—

మార్కండేయ

3 గంటల కాలములో ప్రదర్శించుటకనువుగ వ్రాయబడిన భక్తిపూరితమగు 6 అంకముల నాటకము. చక్కని పాటలు గలవు. వెల చందాదారులకు రు 0-8-0 ఇతరులకు రు 0-12-0.

మృత్యురంగిణి

అనుబంధముగా ప్రకటింపబడు డిటెక్టివునవల రమణీపికాచియగు యొకానొక సుందరియొక్క భయంకరకథ. నరహత్య-నారీహత్య-హత్యలు ప్రహత్యలు వెల చందాదారులకు 0-8-0 ఇతరులకు రు 0-12-0.

మనసు ఫౌండేషన్ పుస్తకాల పరిశీలనావట్టిక

పుస్తకం పంఖ్య	TPLA114B133
పుస్తకం పేరు	ఫామ్ 02
తారీఖు	26/10/24
ముందు లెట్టు	no
వెనుక లెట్టు	no
మొత్తం పేజీలు	323
పెద్ద సైజు పేజీలు	NO
ఖాళీ పేజీలు	318
లేని పేజీలు	163,164
తయారు చేసినది	nazma
పేజీలు విడదీసినది	onazma
ప్రింట్ చేసినది	A.80win
పరీక్ష చేసినది	prathyusha
పేజీలు పరిశీలించినది	
ఫైలింగు చేసినది	
ప్యాకింగు చేసినది	NO
వరిపైతి	Good